

Arkagyij Sztrugackij

Borisz Sztrugackij

Bogár a hangyabolyban

Regény

A mű eredeti címe:

**Аркадий Стругацкий - Борис Стругацкий
ЖУК В МУРАВЕЙНИКЕ
(Рукопись)
1979**

Fordította Barta Gábor
METAGALAKTIKA 6.

Arkagyij Sztrugackij - Borisz Sztrugackij regényei és novellái
KOZMOSZ KÖNYVEK
1983

HU ISSN 0209-9934

*Álltak az állatok,
előttük zárt ajtók. Lövöldöztek rájuk,
eljött a haláluk.*

(Egy kisfiú versikéje)

78. június 1, A KONBIZ-2 MUNKATÁRSA, MAKSZIM KAMMERER
13 óra 17 perckor Excellence magához hívatott. Tekintetét nem emelte rám, így láttam halovány, aggkori szeplőkkel borított kopasz koponyáját: ez a gondterheltség és az elégedetlenség magas fokát jelentette. Egyébként nem az én ügyeim miatt.

– Ül le.

Leültem.

– Meg kell találni egy embert – mondta, és hirtelen elhallgatott. Hosszú időre. Mérgesen összeráncolta a homlokát. Horkantott. Azt gondolhatta az ember, hogy nem tetszettek neki a saját szavai. Vagy a forma, vagy a tartalom. Excellence imádja a megfogalmazások abszolút pontosságát.

Pontosan kit? – kérdeztem, hogy kivezesse filológiai tompultságából.

– Lev Vjacseszlavovics Abalkint. Egy Progresszort. Tegnapelőtt elindult a Földre a Szaraks sarki bázisáról. A Földön nem jelentkezett. Meg kell találni.

Ismét elhallgatott, és ekkor először pillantott fel rám kerek, természetellenesen zöld szemével. Nyilvánvalóan nehéz helyzetben volt, és én megértettem, hogy a ' dolog komoly.

Egy Progresszor, aki nem tartotta szükségesnek a jelentkezést a Földre való visszatérésekor, bár szigorúan véve szabálysértő, de személyével Bizottságunk, sőt magának Excellence-nak a figyelmét semmiképpen sem vonhatta magára. Excellence pedig olyan nyilvánvalóan nehéz helyzetben volt, hogy az az érzésem támadt, már-már hátradobja magát a fotelban, szinte megkönnyebbülten felsóhajt, és azt dörmögi: “Jól van. Bocsáss meg. Magam veszem át az ügyet.” Már voltak ilyen esetek. Ritkán ugyan, de előfordultak.

– Okunk van feltételezni – mondta Excellence –, hogy Abalkin elrejtőzött.

Tizenöt évvel ezelőtt mohón megkérdeztem volna: “Ki elől?” Azóta azonban eltelt tizenöt év, és a mohó kérdések kora régen lejárt.

– Megtalálsz és tájékoztatod engem – folytatta Excellence. – Semmiféle erőszakos kontaktus. Egyáltalán semmiféle kontaktus. Megtalálni, megszervezni a megfigyelést, és közölni velem. Nem többet és nem kevesebbet.

Megpróbáltam egy “mindent megértettem” szolid bólintással szabadulni, de olyan áthatóan nézett rám, hogy szükségesnek tartottam szándékosan lassan és elgondolkozva megismételni a parancsot.

– Meg kell találnom, megszervezni a megfigyelést, és tájékoztatni önt. Semmilyen körülmények között sem szabad megkísérelni feltartóztatni, a szeme elé kerülni, és még kevésbé beszélgetésbe elegyedni vele.

– Jól van – mondta Excellence. – Most pedig még valamit.

Beletúrt az asztal oldalsó fiókjába, ahol minden normális munkatárs a tájékoztató kristálytárát tartja, és kihúzott onnan valami nehézkes tárgyat, aminek a neve először csak hontiul jutott eszembe: “zakkurapia”, ami pontos fordításban annyit tesz: “dokumentumtartó”. Amikor ezt a tartót maga elé emelte az asztalra, és rátette hosszú, szögletes ujjait, csak akkor robbant ki belőlem:

– Papírtartó dosszié!

– Ne térjünk el a tárgytól! – mondta szigorúan Excellence. – Hallgass figyelmesen. A Bizottságban senki sem tudja, hogy ez az ember érdekel engem. És semmilyen körülmények között nem is szabad megtudniuk. Következésképpen egyedül fogsz dolgozni. Segítőtársak nélkül. Az egész csoportodat átadod Claudiusnak, és beszámolni nekem fogsz, csakis nekem. Semmi kivétel!

Be kell vallanom, hogy ez megdöbbenett. Ilyen egyszerűen eddig még sohasem történt. A Földön a titkosság ilyen szintjével még sohasem találkoztam. És őszintén

szólva, elképzelni sem tudtam, hogy ilyen lehetséges. Ezért engedtem meg magamnak egy elég buta kérdést:

– Mit jelent: semmi kivétel?

– A semmi jelen esetben egyszerűen azt jelenti, hogy “semmi”. Van még néhány ember, akik tisztában vannak az ügyel, de mivel te velük sohasem találkozol, ezért gyakorlatilag csak mi ketten tudunk róla. Magától értetődik, hogy a keresés során sok emberrel kell beszélned. Minden alkalommal valamilyen legendát fogsz felhasználni. A legendákról, kérlek, gondoskodj magad. Legendák nélkül csak velem fogsz beszélgetni.

– Igen, Excellence – mondtam szelíden.

– Továbbá – folytatta – úgy tűnik, a kapcsolataival kell kezdened. Minden, amit tudunk a kapcsolatairól, itt van. – Ujjával megkopogtatta a dossziét.

Átvettem a dossziét. Ilyennel a Földön sem találkoztam még. A fénytelen mű anyagból levő borítólapokat fémkapcsok fogták össze, a felső lapra pedig vörössel ezt írták: LEV VJACSESZLAVOVICS ABALKIN. Lejjebb pedig, ki tudja, miért: “07”.

– Figyeljen ide, Excellence – mondtam. – Miért ilyen formában van ez?

– Mert más formában ezek az anyagok nincsenek meg – felelte hidegen. – Apropos, kristálmásolatot nem engedélyezek. Más kérdésed nincs?

Világos, hogy ez nem engedély volt a kérdezésre. Egyszerűen egy kis adag mérég. Ebben a szakaszban tömegével voltak kérdések, de a dosszié előzetes megismerése nélkül nem lett volna értelme feltenni őket. Azonban ennek ellenére engedélyeztem magamnak kettőt.

– Határidő?

– Öt nap. Nem több.

– Semmiképpen sem teljesíthető, gondoltam.

– Biztos lehetek benne, hogy a Földön van?

– Biztos.

Felálltam, hogy elmenjek, de még nem engedett el. Átható, zöld szemével alulról nézett fel rám, a pupillája úgy szűkült és tágult, mint a macskáknak. Természetesen világosan látta, hogy elégedetlen vagyok a feladattal, hogy a feladat nemcsak különösnek, hanem enyhén szólva ostobának is tűnik számomra. Azonban bizonyos okokból nem mondhatott többet, mint amit már elmondott. És nem akart elengedni anélkül, hogy valamit ne mondana.

– Emlékszel – kezdte –, a Szaraks nevű bolygón egy Vándor névre hallgató valaki egy fürge, Mac névre hallgató tejfölösszájút kergetett...

– Emlékeztem.

– Nahát – mondta Excellence. – A Vándor akkor elkésett. Nekünk viszont utol kell érnünk. Mivel a bolygót most nem Szaraksnak, hanem Földnek hívják. Lev Abalkin pedig nem tejfölösszájú.

– Talányokban méltóztatik beszélni, főnök? – kérdeztem, hogy elrejtsem a lényemet elárasztó nyugtalanságot.

– Menj dolgozni – mondta.

78. júniusi. EGY S MÁS LEV ABALKIN PROGRESSZORRÓL

Andrej és Sandro még mindig vártak rám, és megrendültek, amikor átírányítottam

őket Claudius parancsnoksága alá. Még makacskodtak is, de a nyugtalanságom nem múlt el, rájuk mordultam, ők pedig sértetten morogva távoztak, bizalmatlan-izgatott pillantásokat vetve a dossziéra. Ezek a pillantások új és tökéletesen váratlan aggodalmat ébresztettek bennem: hol tartsam most ezt a szörnyűséges “dokumentumtartót”?

Leültem az asztalhoz, magam elé tettem a dossziét, és gépiesen a rögzítőre pillantottam. Hét üzenet az Excellence-nál töltött negyedóra alatt. Bevallom, nem minden elégedettség nélkül kapcsoltam át a munkavonalamat Claudiushoz. Azután láttam neki a dossziénak.

Ahogy vártam is, a dossziében nem volt semmi más papírokon kívül. Kétszázhetvenhárom különböző színű, különböző minőségű, különböző nagyságú és különböző megőrzési idővel ellátott, számozott lap. Jó két évtizede nem volt dolgom papírral, és első fellángolásomban ezt az egész rakást be akartam dugni a transzlátorba, de természetesen idejében észbe kaptam. Papír, hát papír. Hadd legyen papír.

Az összes lapot nagyon kényelmetlenül, de szilárdan egy ravaszul okos mágneses zárral ellátott fémszerkezet tartotta össze; és nem vettem észre azonnal a legközségesebb rádiókártyát, amit a felső leszorító alá dugtak. Ezt a rádiókártyát Excellence ma kapta, tizenhat perccel azelőtt, hogy magához hívatott volna. A következő volt benne:

06.01. 13 ÓRA 01 PERC. AZ ELEFÁNT A VÁNDORNAK

A 06.01. 07 óra 11 perckor kelt Trisztánra vonatkozó kérdésére közlöm: 05. 31. 19 óra 34 perckor megkaptuk a Szaraks-2 bázis parancsnokának információját. Idézem: Guron kudarca (Abalkin, a szigeti birodalom C flottacsoport törzsének rejtjelzője). 05.28 Trisztán (Loffenfeld, a bázis utazó orvosa) elrepült Guron rendszeres orvosi vizsgálatára. Ma 05.29. 17 óra 13 perckor az ő hajóján érkezett a bázisra Guron. Szavai szerint Trisztánt ismeretlen körülmények között a C törzs elhárítása elfogta és megölte. Guron megpróbálta megmenteni és a bázisra szállí tani Trisztán testét, eközben felfedte magát. A testet megmentenie nem sikerült. Az áttörésnél Guronnak fizikailag nem esett bántódása, de a pszichikai görcs hatásán van. Nyomatékos kérésére a 611-es menetrendszerű járatral a Földre küldtük. Az idézetnek vége.

Tájékoztatás: A 611-es leszállt a Földre. 05.30. 22 óra 32 perckor. Abalkin nem lépett kapcsolatba a Konbizzal. A Földön ma 12 óra 53 percig nem jelentkezett. A 611-es járat többi állomásán (Pandora, Üdülő) ugyaneddig az időpontig szintén nem jelentkezett. Elefánt.

A Progresszorok. Úgy. Teljesen őszintén bevallom: nem szeretem a Progresszorokat, bár úgy tűnik, hogy magam is az első Progresszorok közé tartoztam, még azokban az időkben, amikor ezt a fogalmat csak az elméleti számításokban alkal mazták. Egyébként meg kell mondanom, hogy a Progresszorokhoz való viszo nyomban nem vagyok eredeti. Ez nem meglepő: a Föld-lakók döntő többsége alkatilag nem képes megérteni, hogy vannak helyzetek, amikor a kompromisszum kivan zárva. Vagy ők engem, vagy én őket, nincs idő tisztázni, hogy kinek van igaza. A normális Föld-lakónak ez vadul hangzik, és én megértem őt, hiszen én is ilyen voltam, mielőtt a Szaraksra kerültem. Kiválóan emlékszem erre a világszem léletre, amikor bármely értelem hordozóját eleve mint veled etikailag egyenlő lényt fogadsz el, amikor

lehetetlen magának a kérdésnek a feltétele: rosszabb vagy jobb nálad, még ha az etikája és az erkölce különbözik is a tiedtől...

És itt kevés az elméleti felkészülés, elégtelen a modelleken végzett betanulás: magadnak kell keresztül menni az erkölcs hanyatlásán, egy s mást a saját szemed del kell meglátnod, rendesen meg kell pörkölődnie a bőrödnek, és össze kell gyűjteni nem egy tucat undorító emléket, hogy végül megértsd, és nemcsak megértsd, hanem beleötvözd a világnézetedbe ezt a hajdanán legtriviálisabb gondolatot: igen, léteznek a világon az értelemnek olyan hordozói, amelyek sokkal, jelentős mértékben rosszabbak nálad, akármilyen is vagy... És csak akkor szerzed meg azt a képességet, hogy a világot feloszd idegenekre és sajátjaidra, hogy a kiélezett helyzetekben azonnal dönts, és tanulod meg, hogy először merészen cselekedj, és csak azután tisztázd a helyzetet.

Szerintem ebben áll a Progresszorok lényege: az idegenekre és sajátjainkra való határozott felosztás képessége. Éppen ezért a képességért viszonyulnak hozzájuk otthon félénk lelkesedéssel, lelkes félénkséggel, s mindezek mellett bizonyos lenéző bizalmatlansággal. És itt nem tehetsz semmit. Túrni kell: nekünk is, nekik is. Mert vagy a Progresszorok, vagy pedig a Föld nem avatkozhat a Földön kívüli dolgokba... Mindamellet nekünk a Konbiz-2-ben elég ritkán van dolgunk a Progresszorokkal.

Elo olvastam a rádiótávíratot, és figyelmesen átolvastam még egyszer. Különös. Úgy tűnik, hogy Excellence főként bizonyos Trisztán iránt érdeklődik, aki Loffenfeld. Azért, hogy megtudjon valamit erről a Trisztánról, ma elképesztően korán felkelt maga is, és nem restellte kiugrasztani az ágyból Elefántunkat, akiről közismert, hogy a kakasokkal fekszik le aludni...

Még egy furcsaság: azt gondolná az ember, hogy előre tudta, milyen lesz a válasz. Mindössze negyedórára volt szüksége, hogy döntsön Abalkin kereséséről, és előkészítse számomra a dossziét a papírjaival. Azt gondolná az ember, hogy ez a dosszié már kéznél volt...

És a legkülönösebb: természetesen Abalkin az utolsó ember, aki legalább Trisztán holttestét látta, de ha Excellence-nak Abalkinra csak mint Trisztán ügyének tanújára van szüksége, akkor miért volt szükség erre a vészjósló tanmesére egy bizonyos Vándorról és egy bizonyos tejfelesszájúró?

Ó, természetesen voltak verzióim! Húsz verzióm. És köztük vakító gyémántként felvillant például egy ilyen: Guron-Abalkint beszervezte a birodalmi felderítés, megöli Trisztán-Loffenfeldet, és elrejtőzik a Földön, célul tűzve ki magának, hogy beépül a Világtanácsba...s

Még egyszer elolvastam a rádiótávíratot, és félreraktam. Rendben van! 1 -es sz. lap. Abalkin Lev Vjacseszlavovics. Kódszám ez és ez. Genetikai kód ez és ez, 38. október 6-án született. Iskolai végzettség: 241-es internátusiskola, Sziktivkar. Tanár: Fedoszejev Szergej Pavlovics. Képzés: 3-assz. Progresszoriskola (Európa). Oktató: Horn Ernst-Julius. Szakmai hajlamok: zoopszichológia, színház, etnoling vizstika. Szakmai képességek: zoopszichológia, elméleti xenológia. Munka: 58 februárjától 58 szeptemberéig diplomagyakorlat, Szaraks bolygó, a Nagyfejűek fajával kapcsolat gyakorlat természetes környezetben...

Itt megálltam. Lám csak! De hiszen emlékszem rá! Igen, ez 58-ban volt. Egy egész társaság jelent meg: Komov, Rawlinsón, Marta... és ez a kissé mogorva

gyakornokkölyök. Excellence (abban az időben: Vándor) megparancsolta nekem, hogy hagyjam abba az összes ügyemet, és vezessem át őket az Erődbe a Kék Kígyón keresztül a tudományos ügyosztály expedíciójának álcázva... Nagy csontú fickó volt, nagyon sápadt arccal és hosszú, egyenes, fekete hajjal, mint egy amerikai indiáné. Helyes! Mindenki (Komovot kivéve természetesen) Levuska-Bömbölőnek vagy egyszerűen Bömbölőnek hívta, világos, hogy nem azért, mintha sírós lett volna, hanem mert a hangja öblös, bőgő volt, mint egy tachorgé... Kicsi a világ! Jól van, nézzük, mi történt vele később.

60 márciusától 62 júliusáig Szaraks bolygó, az "Ember és a Nagyfejűek" akció vezetője, végrehajtója. 62 júliusától 63 júniusáig Pandora bolygó, a "Nagyfejű az űrben" akció vezetője, végrehajtója. 63 júniusától 63 szeptemberéig Nagyezsdá bolygó, részvétel a Nagyfejű Seknnel a "Halott világ" akcióban. 63 szeptemberétől 64 augusztusáig Pandora bolygó, átképző tanfolyam. 64 augusztusától 66 novemberéig Giganda bolygó, az önálló beépülés első kísérlete: a vadászkutya-tenyésztő szolgálat beosztott könyvelője, Nagon-Gig marsall udvari falkamestere, Alaiski herceg udvari vadászmestere (l. 66. lap).

Megnéztem a 66. lapot. Ez egy valahonnan hanyagul kitépett és a gyűrődés nyomait megőrző papírdarab volt. Lendületes írással ez állt rajta: "Rudi! Hogy ne nyugtalankodj! Isteni sorscsapásból két ikrünk találkozott a Gigandán. Biztosíthatlak, hogy tökéletes véletlen volt, és következmények nélkül. Ha nem hiszed, pillants bele a 07-be és a 11-be. Az intézkedéseket megtettük." Olvashatatlan, cikornyás aláírás. A "tökéletes" szó háromszor aláhúzva. A papír hátoldalán valamilyen arab ligatúrájú nyomtatott szöveg.

Azon kaptam magam, hogy a tarkómat vakargatom, visszatértem az 1. sz. laphoz.

66. november – 67. szeptember Pandora bolygó, átképző tanfolyam. 67. szeptember - 70. december Szaraks bolygó, beépülés a Honti Köztársaságba: illegális unionista, kapcsolatteremtés a Szigeti Birodalom ügynökségével (a "Törzs" akció első szakasza). 70. december, Szaraks bolygó, Szigeti Birodalom: egy koncentrációs tábor foglya (71 márciusáig kapcsolat nélkül), a koncentrációs tábor parancsnokságának tolmácsa, az építőegységek katonája, rangidős katona a Parti Őrségben, a Parti Őrség egyik osztaga törzsének tolmácsa, a C csoport 2-es tengeralattjáró-flotta zászlóshajójának tolmács rejtjelzője, a C flottacsoport törzsének rejtjelzője. Megfigyelő orvos: 38-53-ig Lekanova Jadviga Mihajlovna; 53-60-ig Cresescu Romuald; 60 óta Loffenfeld Kurt.

Kész. Az 1. sz. lapon semmi több nem volt. A hátoldalon viszont egy nagy, az egész oldalt elfoglaló, elmosódott, barna vonalakkal (mintha tus lett volna) egy stilizált cirill ZS látszott.

Nos, Lev Abalkin, Levuska-Bömbölő, most már tudok rólad egy s mást. Most már el tudom kezdeni a keresésed. Tudom, ki a Tanítód. Tudom, ki az Oktatód. Ismerem a megfigyelő orvosaidat... Amit viszont nem tudok, az, hogy kinek és miért kell ez az 1. sz. lap... Hiszen ha bárkinek szüksége lett volna rá, hogy megtudja, ki is az a Lev Abalkin, akkor feltárcsázhatta volna az információt (én felhívtam), beütötte volna a nevet vagy a kódszámot (én a kódszámot választottam), és miután eltelt... egy és kettő és három és... négy másodperc, lehetőséget kapott volna, hogy megtudjon mindent, amit egy embernek jogában áll megtudnia egy számára idegen emberről.

Kérem: Abalkin Lev és így tovább, kódszám, genetikai kód, született ekkor, szülei (apropó, az 1. sz. lapon miért nincsenek feltüntetve a szülők?) Abalkina Stella Vlagyimirovna és Cjurupa Vjacseszlav Boriszovics, bennlakásos iskola Sziktivkarban, Tanító, Progresszor-iskola, Oktató... Minden egyezik. Így. Progresszor, 60 óta dolgozik: Szaraks bolygó. Hm. Nem sok. Csak a hivatalos adatok. Látható lag a továbbiakban úgy döntött, hogy nem fárasztja magát az információs szolgáltnak szóló új adatok közlésével... Hát ez meg mi? "Földi cím: nincs bejegyezve."

Új kérdést ütöttem be: "Milyen címeiken jegyezte be magát a Földön az ilyen és ilyen kódszámú személy?" Két másodperc múlva megérkezett a válasz: "Abalkin utolsó címe a Földön: 3. sz. Progresszor-iskola (Európa)." Ez is érdekes részlet. Abalkin az utóbbi 18 év alatt vagy egyszer sem volt a Földön, vagy különösen emberkerülő, nem jegyzi be magát sohasem, és semmilyen információt nem óhajt magáról adni. Ez is, az is elképzelhető természetesen, azonban eléggé szokatlannak tűnik...

Mint közismert, az információs szolgáltnál, az NBI-ben csak azokat az információkat őrzik, amiket az ember önmagáról közölni akar. És mi van az 1. sz. lapon? Végképp nem látok semmi olyat ezen a lapon, amit Abalkinnak érdemes lett volna titkolnia. Ott minden sokkal részletesebben ki van fejtve, de hiszen ilyen részletekért senkinek eszébe sem jutott volna az információs szolgálathoz fordulni. Fordulj a Konbiz-1-hez, és ott mindezt elmondják neked. Amit pedig nem tudnak a Konbizban, könnyű megtudni, ha a Pandorán egy kicsit a Progresszorok között forgolódsz, akik erőnlét-helyreállításon vesznek részt, vagy egyszerűen a Gyémántstrandon hevernek, a lakott Kozmosz legnagyobb homokdűnéinek lábainál...

Jól van, isten vele, ezzel az 1. sz. lappal. Bár zárójelben megjegyezzük, hogy végül is nem értettük meg, miért kell egyáltalán, méghozzá ilyen részletességgel... Ha pedig már ilyen részletes, akkor miért nincs benne egy szó sem a szülőkről? Stop. Ez valószínűleg nem rám tartozik. De visszatérve a Földre, miért nem jegyezte be magát a Konbizban? Ezt meg lehet magyarázni: pszichikai görcs. A saját dolgainak az utálata. Egy Progresszor a pszichikai görcs határán visszatér a szülőbolygójára, ahol legalább nyolc éve nem volt. Hová megy? Szerintem a mamához ilyen állapotban nem illik menni. Abalkin nem hasonlít egy taknyosra, pontosabban nem hasonlíthat. A Tanító? Vagy az Oktató? Ez lehetséges. Ez teljesen valószínű. Mellére borulva sírni. Ezt magamról tudom. Azonban előbb a Tanító, mint az Oktató. Hiszen az Oktató bizonyos értelemben mégis kolléga, nálunk pedig: utálat az ügy iránt... Stop. Álljunk csak meg! Mi történt velem? Ránéztem az órára. A két dokumentumra harmincnégy perc ment el. Mindazon által még nem is tanulmányoztam ezeket, csak ismerkedtem velük.

Összpontosításra készítettem magam, és egyszerre megértettem, hogy az ügy rosszul áll. Hirtelen tudatosult bennem, hogy egyáltalán nem érdekes arról gondolkodnom, *hogyan* találjam meg Abalkint. Sokkal érdekesebb megérteni azt, *miért* kell ennyire megtalálni. Világos, hogy azonnal megharagudtam Excellence-ra, bár az egyszerű logika azt súgta, hogy ha ez segített volna a kutatásban, a főnök azonnal előadta volna az összes szükséges magyarázatot. Mivel pedig nem ma gyarázta meg, *miért* kell keresni és megtalálni Abalkint, tehát a *miértnek* nincs semmi köze a *hogyan*

kérdéséhez.

És ekkor megértettem még egy dolgot. Helyesebben nem megértettem, hanem megéreztem. Még pontosabban: gyanítottam. Ez az egész terjedelmes dosszié, ez az egész papírhalom, ez az egész megsárgult iromány halom semmit nem ad nekem talán még néhány néven és hatalmas mennyiségű új kérdésen kívül, amelyeknek újfent nincs semmi közük a *hogyan* kérdéséhez.

78. június 1. RÖVIDEN A DOSSZIÉ TARTALMÁRÓL

14.23-ra befejeztem a tartalom leltárba vételét. A papírok nagy részét azok a dokumentumok alkották, amelyeket – érzésem szerint – Abalkin saját kezűleg írt.

Először is ez a Nagyezsda bolygón végrehajtott “Halott világ” akcióban való részvételéről szóló jelentés: hetvenhat oldal, teleírva tagolt, nagy betűs írással, csaknem javítás nélkül. Átfutottam ezeket az oldalakat. Abalkin elmondja, hogy Nagyfejú Seknnel valamilyen objektum (nem értettem meg, pontosan milyen) keresése közben átvágott az elhagyott városon, és egyike volt azoknak, akik elsőként léptek kapcsolatba a szerencsétlen őslakosokkal.

Másfél évtizeddel ezelőtt a Nagyezsda és különös sorsa közbeszéd tárgya volt a Földön, és mind a mai napig az is maradt, rettenetes figyelmeztetésül a világ egyetlen valamennyi lakott világának és tanúbizonyságául a Vándorok más civilizációk sorsába történő, időben legközelebbi és legkiterjedtebb beavatkozásának. Most már határozottan megállapítottak tekintik, hogy az utolsó évszázad alatt a Nagyezsda lakói elvesztették ellenőrzésüket a technológia felett, és gyakorlatilag visszafordíthatatlanul megbontották az ökológiai egyensúlyt. A természet megsemmisült. Az ipar hulladékai, a helyzet javítását célzó örült és kétségbeesett kísérletek hulladékai olyan mértékben be szennyezték a bolygót, hogy a helyi emberiség, a genetikai megbetegedések egész komplexumától megtámadottan, teljes elvadulásra és elkerülhetetlen kihalásra ítéltetett. A génstruktúrák megőrültek a Nagyezsdaán. Tulajdonképpen – amennyire én tudom – mind a mai napig nálunk senki sem értette meg ennek az örületnek a mechanizmusát. Mindenesetre e folyamat modelljét mind ez ideig egyetlen biológusunknak sem sikerült reprodukálnia. A génstruktúrák örülete. Külsőleg úgy nézett ki, mint mindenféle kisebb-nagyobb bonyolultságú szervezet rohamos, az időben nem lineárisan gyorsuló tempójú fejlődése. Ha az emberről beszélünk, akkor tizenkét éves koráig általában normálisan fejlődött, azután pedig rohamosan elkezdődött a felnőtté érés és még rohamosabban az öregedés. Tizenhat éves korában harmincöt évesnek nézett ki, tizenkilenc évesen pedig rendszerint meghalt az öregségtől.

Világos, hogy egy ilyen civilizációnak nem voltak történelmi távlatai, de ekkor jöttek a Vándorok. Amennyire tudjuk, elsőként aktívan beavatkoztak egy idegen világ eseményeibe. Most már megállapítottak tekinthető, hogy sikerült a Nagyezsda lakosságának döntő többségét térközi alagutakon kihozniok és valószínűleg megmenteniök. (Hová hozták ki ezen szerencsétlen beteg emberek milliárdjait, hol vannak most, és mi történt velük-természetesen nem tudjuk, és úgy tűnik, a közeljövőben nem is tudjuk meg.)

Abalkin a “Halott világ” akciónak csak az elején vett részt, és a reál jutó szerep meglehetősen szerény volt. Ha azonban elvi oldalát nézzük a kérdésnek, ő volt az

első (és mind ez idáig az egyetlen) Föld-lakó Progresszor, akinek osztályrészül jutott egy párban dolgozni egy értelmes, nem humanoid faj képviselőjével.

Átnézve ezt a jelentést, észrevettem, hogy Abalkin elég sok nevet említ, de olyan benyomásom támadt, hogy az ügy szempontjából csak egyedül Seknt kell figyelembe venni. Tudtam, hogy a Földön most a Nagyfejűek egész missziója tartózkodik, és esetleg érdemes lenne tisztázni, nincs-e közöttük ez a Sekn. Abalkin olyan melegséggel írt róla, hogy nem zártam ki találkozásának lehetőségét a régi baráttal. Eddigre már feljegyeztem magamnak, hogy Abalkin különleges kapcsolatban áll a "fiatalabb testvérekkel": a Nagyfejűekre életének néhány évét vesztegette, a Gigandán falkamester... és egyáltalán.

A dossziében Abalkinnak még egy jelentése volt: a gigandai akciójáról. Az akció nézetem szerint jelentéktelen volt: öfelsége Alaiski herceg vadászmestere elhelyezte egyik szegény rokonát a bankhoz küldöncnek. A vadászmester Lev Abalkin volt, a szegény rokon pedig egy bizonyos Kornyej Jasmaa. Úgy tűnt, hogy ez az anyag teljesen haszontalan számomra. Kornyej Jasmaán kívül, ahogy felületes átnézéskor megállapíthattam, egyetlen földi nevet sem tartalmazott. Felvillantak Zoggik, Nagon Gigik, istállómesterek, méltóságos urak, páncélmesterek, konferenciaigazgatók, előkelő dámák... Feljegyeztem ezt a Kornyejt, bár világos volt, hogy aligha lesz rá szükségem. A második jelentés összesen huszonnégy oldalt tartalmazott, és Lev Abalkinnak a saját munkájáról írott más jelentése a dossziében nem volt. Ez furcsának tűnt, és előirányoztam magamnak, hogy a későbbiekben eltöprengjek: a hivatásos Progresszor nagyszámú jelentéséből a 07-es dossziéba miért csak kettő és éppen ez a kettő került be?...

Mindkét jelentést "laboráns" stílusban írták, és véleményem szerint erősen hasonlítottak a "Hogyan töltöttem a vakációt a nagypapánál?" műfajú iskolai dolgozatokra. Ilyen jelentéseket írni: maga a gyönyör, olvasni őket rendszerint valóságos kínszenvedés. A pszichológusok (akik befészkeltek magukat a törzsbe) azt követelik, hogy a jelentések ne annyira objektív adatokat tartalmazzanak az eseményekről és a tényekről, hanem inkább rendkívül szubjektív észleléseket, személyes benyomásokat és a szerző tudatfolyamát. A jelentés stílusát ("laboráns", "tábornok", "színész") mindamellet nem a szerző választja meg: előírják neki, valamilyen titokzatos pszichológiai megfontolásból kiindulva. Valóban: van hazugság, arcátlan hazugság és statisztika, de barátaim, ne feledkezzünk meg a pszichológiáról sem!

Nem vagyok pszichológus, legalábbis nem profi, de arra gondoltam, hogy talán nekem is sikerül kihámozni a beszámolókból valami hasznosat Lev Abalkin személyiségéről.

A dosszié tartalmát vizsgálva minduntalan hasonló, mondhatnám egyszerűen egyforma és számomra teljesen érthetetlen dokumentumokat találtam: zöld szegélyű, vastag papír kék lapjait bal felső sarkukban nyomtatott monogrammal, ami vagy kínai sárkányt, vagy pterodactylust ábrázolt. Minden ilyen lapon a már ismert lendületes írással néha tussal, néha filctollal, időnként pedig valamiért laboratóriumi elektródceruzával ez állt: "Tristan 777". Alatta a dátum és ugyanaz a cikornyás aláírás. Amennyire a dátumokból meg lehetett állapítani, ezeket a lapokat 60-tól kezdve körülbelül háromhavonta tették be a dossziéba, így a dosszié negyede ezekből állt. További huszonnégy oldalt foglalt el Abalkin levelezése a főnökséggel. Ez a

levelezés bizonyos gondolatsorra vezetett.

63 októberében Abalkin jelentést küld a Konbiz-1-nek, amelyben kifejezi egyenlőre még jámbor értetlenségét afőlött, hogy a “Nagyfejű az ūrben” akciót a vele való megbeszélés nélkül lefűjták, bár az akció teljes mértékben sikeresen fejlődött, és gazdag perspektívát ígért.

Nem tudni, hogy milyen választ kapott Abalkin erre a jelentésére, de ugyanez év novemberében teljesen elkeseredett levelet ír Komovnak, melyben arra kéri, újítsák fel a “Nagyfejű az ūrben” akciót, és ezzel egy időben nagyon éles feljegyzést intéz a Konbiznak, amelyben tiltakozik az ellen, hogy őt, Abalkint átképző tanfolyamra küldjék. (Megjegyezzük, hogy mindezt valamiért írásos formában teszi, nem pedig a szokott módon.)

Ahogy a későbbi eseményekből kitűnik, ennek a levelezésnek semmiféle hatása nem volt, és Abalkint elkűdlik a Gigandára dolgozni. Három évvel később, 66 novemberében ismét ír a Konbiznak a Pandoráról, és azt kéri, küldjék őt a Szaraksra, hadd folytassa munkáját a Nagyfejűekkel. Ez esetben teljesítik a kérését, de csak részben: a Szaraksra küldik, de nem a Kék Kígyóra, hanem Hontiba illegális unionistának.

Az átképző tanfolyamról 67 februárjában és augusztusában, vagyis még kétszer ír a Konbiznak (Badernek, majd magának Gorbovszkijnak), rámutatva, hogy nem célszerű őt, a Nagyfejűek jó ismerőjét rezidensként alkalmazni. Leveleinek hang neme egyre élesebbé válik, például Gorbovszkijnak írott levelét másnak nemigen nevezhetném, mint sértőnek. Érdekes lenne megtudni, mit válaszolt a kedves Leonyid Andrejevics erre a dűhkitörésre és megvető méltatlankodásra.

67 októberében már mint honti rezidens küldi el Abalkin utolsó levelét Komovsznak: a Nagyfejűekkel fenntartott kapcsolatok fokozásának részletes tervét, ami tartalmazta az állandó küldöttségek cseréjét, a Nagyfejűek bevonását a Földön folytatott állat pszichológiai kísérletekbe stb. Soha nem követtem különösebben figyelemmel az ezen a területen folyó munkát, de olyan benyomásom alakult ki, hogy jelenleg ez a terv elfogadott és megvalósítás alatt áll. És ha ez így van, akkor a helyzet paradox: a terv meg valósul, a kezdeményező pedig rezidensként hol Hontiban, hol a Szigeti Birodalomban pergeti napjait.

Összességében ez a levelezés nyomasztó benyomást tett rám. Nos, jól van, lehet, hogy a Nagyfejűek témájában nem vagyok szakember, nehezen tudom megítélni, és egészében véve lehetséges, hogy Abalkin terve tökéletesen triviális, és ilyen nagy szavakat használni, mint kezdeményező, nincs értelme. De nemcsak erről és ennyiről van szó! A fiú, úgy tűnik, született állatpszichológus. “Szakmai hajlamok: zoopszichológia, színház, etnolingvisztika... Szakmai képességek: zoopszichológia, elméleti xenológia...” És ennek ellenére a fiúból Progresszort csinálnak. Nem vitatkozom, a Progresszorok egész osztálya létezik, akiknek a zoo pszichológia mindennapi kenyerük. Például azok, akik a leonidásziakkal vagy éppen a Nagyfejűekkel dolgoznak. De nem, a fiúnak humanoidokkal kell dolgoznia, rezidensként, katonaként kell működnie, bár öt éve azt üvölti az egész Konbiz-ra: “Mit csináltok velem?!” Azután meg csodálkoznak, hogy pszichikai görcse van!

Természetesen a Progresszorság az egy olyan foglalkozás, ahol a szilárd, hogy úgy mondjam, a katonai fegyelem tökéletesen elkerülhetetlen. A Progresszornak minden

lépésénél nem azt kell tennie, amit szeretne, hanem azt, amit a Konbiz parancsol. Ezért Progresszor. És valószínűleg a rezidens Abalkin sokkal értékesebb a Konbiznak, mint a zoopszichológus Abalkin. De mindezek ellenére van ebben a történetben valami, ami túllépi a mértéket, és jó lenne elbeszélgetni erről a témáról Gorbovszkijjal vagy Komovval... És bármit művelt is ez az Abalkin (nyilvánvalóan művelt valamit), én istenemre mondom, az ő pártján állok!

Mindazonáltal mindennek a feladatomhoz semmi köze.

Észrevettem még, hogy hiányzik három számozott oldal Abalkin első jelentése után, két oldal a második jelentése után és két oldal Abalkin Komovhoz intézett utolsó levele után. Úgy döntöttem, nem tulajdonítok ennek jelentőséget.

78. júniusi. CSAKNEM MINDEN LEV ABALKIN LEHETSÉGES KAPCSOLATAIRÓL

Összeállítottam Lev Abalkin lehetséges földi kapcsolatainak előzetes listáját, és ebben a listában csupán tizennyolc név gyűlt össze. Gyakorlatilag csak hat ember érdekelt, és annak a csökkenő valószínűsége (természetesen az én elképzeléseim szerint) alapján állítottam sorba őket, hogy Lev Abalkin meglátogassa őket. így nézett ki:

A Tanító: Szergej Pavlovics Fedoszejev

Az Anya: Stella Vlagyimirovna Abalkina

Az Apa: Vjacseszlav Boriszovics Cjurupa

Az Oktató: Ernst-Julius Horn

A Progresszor-iskola megfigyelő orvosa: Romuald Cresescu

A bentlakásos iskola megfigyelő orvosa: Jadviga Mihajlovna Lekanova.

A második csoportban olyan nevek maradtak, mint Kornyej Jasmaa, Nagyfejű Sekn, Jakob Wonderhouse és még vagy öt ember, rendre Progresszorok. Ami az olyan személyeket illeti, mint Gorbovszkij, Bader, Komov, inkább csak a forma kedvéért írtam ki őket. Már csak azért sem fordulhattam hozzájuk, mert semmiféle legendával nem kerülhetek a bizalmukba, egyenesen pedig nem volt jogom be szélgetni velük, még ha ők maguk kerestek volna is meg ez ügyben.

Tíz perc leforgása alatt az információ megadta nekem a következő, kevésbé meg nyugtató adatokat

Lev Abalkin szülei nem léteztek, legalábbis ennek a szónak megszokott értelmében. Lehetséges, hogy egyáltalán nem léteztek. Arról van szó, hogy negyven egynéhány évvel ezelőtt Stella Vlagyimirovna és Vjacseszlav Boriszovics a Jormala csoporttagjaiként a *Sötétség* nevű, egyedülálló csillaghajón merülést hajtottak végre az EN 200056-os Fekete Lyukba. Kapcsolat nem volt velük, s a mai elképze lések szerint nem is lehetett. Lev Abalkin, mint kiderült, posztumusz gyermekük volt. Természetesen a "posztumusz" szó ebben a szövegkörnyezetben nem egészen pontos: teljes mértékben feltételezhető volt, hogy a szülei élnek, és a mi időszámításunk szerint még évmilliókig élni is fognak, de földi szemszögből olyanok, mintha halottak lennének. Nem volt gyermekük, és örökre eltávozva a világegyetemünkből, csakúgy, mint sok házaspár előttük és utánuk hasonló esetben, az Életintézetben hagyták az apai spermával megtermékenyített petesejtet. Amikor Világossá vált, hogy az alámerülés sikerült, hogy többet nem térnek vissza, a sejtet aktivizálták, és világra

jött Lev Abalkin, élő szüleinek posztumusz gyermeke. Most már legalább világossá vált számomra, hogy az 1. sz. lapon Abalkin szüleinél egyáltalán nem történik említés.

Ernst-Julius Horn, Abalkin progresszor-iskolabeli Oktatója már nem volt életben. 72-ben elpusztult a Vénuszon a Sztrogov-csúcs megmásítása közben.

Romuald Cresescu orvos egy bizonyos Lu bolygón tartózkodott, láthatólag tökéletesen az elérhetőség határain kívül. Én még sohasem hallottam egy ilyen bolygóról, de mivel Cresescu Progresszor, következésképpen feltételezhető, hogy ez a bolygó lakott. Érdekes azonban, hogy az aggastyán (116 éves!) az NBI-ben meghagyta legutóbbi otthoni címét a következő jellegzetes ajánlással: "Unokám és férje mindig örömmel fogadják ezen a címen bármely növendékemet." Feltételezhető, hogy a növendékek szerették az öregüket, és gyakran meglátogatták. Figyelembe kellett vennem ezt a körülményt.

A másik kettővel szerencsém volt.

Szergej Pavlovics Fedoszejev, Abalkin Tanítója egészségben éldegélt az Ajatszki-tó partján egy Moszkitók figyelmeztető névvel felruházott majorban. Ő is már száz fölött járt, és láthatólag vagy szerény, vagy zárkózott volt, mivel nem közölt magáról semmit a címén kívül. Az összes többi adat hivatalos volt: ezt és ezt végzett, archeológus, Tanító. Kész. Ahogy mondani szokták: alma a fájától... Teljesen tanítványához, Lev Abalkinhoz hasonlóan. Mindamellet amikor elküldtem az NBI-be a megfelelő kiegészítő kérdést, kiderült, hogy Szergej Pavlovics több mint harminc archeológiai cikk szerzője, nyolc archeológiai expedíció (Északnyugat-Ázsia) és három eurázsiai. Tanító-konferencia résztvevője. Ezeken kívül magánál, a Moszkitókban regionális jelentőségű saját múzeumot szervezett az Észak-Ural paleolitikájából. Tehát ilyen ember. Elhatároztam, hogy kapcsolatba lépek vele a közeljövőben.

Jadviga Mihajlovna Lekanovával kapcsolatban egy kis meglepetés várt. A gyermek orvosok ritkán változtatnak szakmát, és már valahogy elképzeltem magamban egy ilyen "isten lelkecskéje" öregasszonyt, aki meggörnyedt az elképzelhetetlen és lényegében a világon legértékesebb tapasztalat súlya alatt, és élénken tipeg a sziktivkari iskola ugyanazon területén. A tipegéssel mellétrafáltam. Egy ideig valóban gyermekorvosként működött, és éppen Sziktivkarban, de azután etnológussá képezte át magát, sőt mi több, a következőkkel foglalkozott: xenológiával, patoxenológiával, összehasonlító pszichológiával és levelometriával, és mindezekben az egymáshoz nem oly szorosan kapcsolódó tudományokban nyilvánvalóan sikeres volt, ha az általa publikált munkák mennyisége és az elfoglalt posztok felelőssége nek mértéke alapján ítélünk. Az utóbbi negyed évszázad alatt lehetősége volt hat különböző szervezetben és intézetben dolgoznia, most egy hetedikben dolgozott: a földi etnológia mozgó intézetében, az Amazonas medencéjében. Címe nem volt, aki kapcsolatba óhajtott vele lépni, megtehetette a Manasban székelő központi intézeten keresztül. Nos, ezért is köszönet, bár kétséges természetesen, hogy az én kliensem jelenlegi állapotában elvánszorog-e a még mindig őserdei sűrűbe.

Teljesen nyilvánvaló volt, hogy a Tanítóval kell kezdeni. A dossziét a hónom alá csaptam, repülőbe ültem, és elrepültem az Ajatszki-tóhoz.

78. június 1. LEV ABALKIN TANÍTÓJA

Rossz előérzeteimmel ellentétben a Moszkitók major egy magas meredélyen állt, pont a víz felett, nyitva mindenfelől a szélnek, és semmiféle moszkitó nem volt. A házigazda csodálkozás nélkül és elég szívélyesen fogadott. A verandán foglaltunk helyet, fonott karosszékekben egy ovális antik asztalkánál, amin friss málnával teli tálka, egy kancsó tej és néhány pohár állt.

Ismételten bocsánatot kértem a zavarásért, és bocsánatkérésemet ismét szótlán bólintással fogadta. Nyugodt várakozással és mintegy közömbösen nézett rám, egyáltalán szinte mozdulatlan volt az arca, csakúgy, mint azon öregek többségé nek, akik százon felül is megőrzik gondolkodásuk teljes tisztaságát és a test tökéletes erejét. Az arca szögletes volt, a naptól barna, csaknem ráncatlan, hatalmas, tömött szemöldökkel, ami a szem fölül úgy állt előre, mint egy napellenző. Különös, hogy jobb szemöldöke fekete volt, mint a szurok, a bal pedig teljesen fehér; éppen fehér, és nem ősz.

Részletesen bemutatkoztam, és előadtam a legendámat. Újságíró voltam, aki képzettsége szerint zoopszichológus, és most anyagot gyűjt az ember és a Nagyfejűek kapcsolatáról. Valószínűleg tudja, mondtam, hogy az ön tanítványa, Lev Vjacseszlavovics Abalkin ezekben a kapcsolatokban igen kiemelkedő szerepet játszott. Valaha én is ismertem, de ez már nagyon régen volt, és azóta elvesztettem minden kapcsolatomat. Most megpróbáltam felkutatni, de a Konbizban azt mondták nekem, hogy Lev Vjacseszlavovics nincs a Földön, s tökéletesen ismeretlen, hogy mikor tér vissza. Mindazonáltal szeretnék minél többet megtudni a gyermek koráról, hogyan kezdődött nála mindez, miért így és nem másként; a kutató pszichológiájának mozgása, ez az, ami elsősorban érdekel engem. Sajnos, az Oktatója már nincs az élők sorában, a barátait nem ismerem, arra azonban van lehetőségem, hogy Önnel, a Tanítójával beszélgessek. Személy szerint megvágyok győződni arról, hogy az emberben minden a gyermekkorban, mégpedig a legkorábbi gyermekkorban kezdődik...

Bevallom, egész idő alatt bizonyos reménység melengetett, hogy hazugságom lelegején egy kiáltás fog félbeszakítani: "Engedje meg! Engedje meg! De hiszen Lev éppen tegnap volt nálam!" Azonban nem szakítottak félbe, és mindent végi? kellett mondanom: a legokosabb képpel előadni frissen improvizált elméletemé arról, hogy az alkotó személyiség a gyermekkorban, éppen a gyermekkorban alakú ki, nem pedig a serdülőkorban, nem az ifjúkorban és természetesen nem a felnőtt korban, mégpedig szó szerint kialakul, s nem egyszerűen bekerül az emberbe, vagy netán ott születik... Sőt mi több, amikor végleg kifulladtam, az öreg hallgatott még egy egész percet, majd pedig megkérdezte, hogy kik azok a Nagyfejűek.

A legőszintébben meglepődtem. Kiderült, hogy Lev Abalkin nem szakított időt magának, hogy eldicsekedjék sikereivel a Tanítójának! Tudják, a legnagyobb mértékben emberkerülőnek és zárkózottnak kell lenni ahhoz, hogy ne dicsekedjünk sikereinkkel a saját Tanítónknak.

Készségesen megmagyaráztam, hogy a Nagyfejűek egy értelmes kinoid faj amelyik sugármutáció következtében a Szaraks bolygón keletkezett.

– Kinoidok? Kutyák?

– Igen. Értelmes kutyaszerűek. Hatalmas fejük van, ezért Nagyfejűek.

– Tehát Ljova kutyaszerűekkel foglalkozik... Elérte, amit akart...

Ellentmondtam, nem tudom, mivel foglalkozik Ljova most, húsz évvel ezelőtt azonban a Nagyfejűekkel foglalkozott, és nagy sikerrel.

– Mindig szerette az állatokat – mondta Szergej Pavlovics. – Meg voltam róla győződve, hogy zoopszichológussá kell válnia. Amikor az elhelyezési bizottság elküldte őt a Progresszor-iskolába, tiltakoztam, ahogy csak tudtam, de nem hallgattak rám... Mellesleg ott minden bonyolultabb volt, lehetséges, ha nem kezdek el tiltakozni...

Elhallgatott, és öntött nekem egy pohár tejet. Nagyon-nagyon tartózkodó em ber. Semmi felkiáltás, semmiféle Ljova! Hogyan! Olyan kiváló kisfiú volt! Természetesen elképzelhető, hogy Ljova nem volt kiváló kisfiú...

– Tehát mit óhajt megtudni tőlem konkrétan? – kérdezte Szergej Pavlovics.

– Mindent! – feleltem gyorsan. – Milyen volt? Mi érdekelte? Kivel barátkozott? Mivel tűnt ki az iskolában? Minden, amire visszaemlékszik.

– Jól van – mondta Szergej Pavlovics minden lelkesedés nélkül. – Megpróbálom.

Lev Abalkin zárkózott kisfiú volt. Kora gyerekkorától kezdve. Ez volt az első szembeötlő vonása. Mindazonáltal ez a zárkózottság nem a kisebbségi érzés, a hátrányos helyzet vagy az önbizalomhiány következménye. Inkább a mindig elfoglalt ember zárkózottsága volt. Mintha nem akart volna időt pazarolni a kör nyezetére, mintha állandóan és mélyen csak a saját világával lett volna elfoglalva. Nagyjából összefoglalva, úgy tűnt, hogy ez a világ belőle és az őt körülvevő élővilágból állt – kivéve az embereket. Ez nem is olyan ritka dolog a kisgyerekek között, ő egyszerűen *tehetséges* volt ebben, engem valami más lepett meg benne: minden nyilvánvaló zárkózottsága ellenére szívesen, csaknem élvezettel szerepelt mindenféle versenyen és az iskolai színházban. Különösen a színházban. Bár igaz, hogy mindig szólóban. A színdarabokban való fellépést kategorikusan visszautasította. Általában szavalt, sőt nagy átéléssel és tőle szokatlan csillogó szemmel énekelt is, szó szerint kitarult a színpadon, azután pedig, amikor lement a nézőtérre, ismét önmaga lett: tartózkodó, hallgató, megközelíthetetlen. Nemcsak a Tanító tőle, a gyerekekkel is ilyen volt, és így nem is sikerült kideríteni, mi ennek az oka. Csak feltételezhető, hogy az élő természettel való érintkezés tehetsége annyira eluralkodott lelkének többi mozgásán, hogy az őt körülvevő többi gyerek – s egyáltalán az összes ember – egyszerűen nem volt számára érdekes. Valójában természetesen mindez sokkal bonyolultabb volt: ez a zárkózottsága, ez az önnön világával való telítettsége ezernyi mikroesemény eredménye volt, amik kívül estek a Tanító látóterén. A Tanító vissza emlékezett egy jelenetre: egy zápor után Lev a park ösvényein sétált, földgilisztákat gyűjtött, és visszadobálta őket a fűbe. A gyerekeknek ez nevetségesnek tűnt, s voltak közöttük olyanok is, akik nemcsak nevetni tudtak, hanem kíméletlenül gúnyolódni is. A Tanító egy szó nélkül Levhez csatlakozott, és elkezdte a gilisztákat vele együtt gyűjtögetni...

– De félek, hogy nem hitt nekem. Nem hinném, hogy sikerült meggyőzőm: a giliszták sorsa igazából érdekel. Még egy figyelemre méltó tulajdonsága volt: az abszolút becsületesség. Nem emlékszem egyetlen esetre sem, amikor hazudott volna. Még abban a korban sem, amikor a gyerekek szívesen és értelmetlenül hazudnak, s a hazugság tiszta, önzetlen elégedettséget vált ki. De ő nem hazudott. Sőt mi több,

megvetette a hazudozókat. Még akkor is, amikor önzetlenül, az érdekesség kedvéért hazudtak. Gyanítom, hogy életében volt egy eset, amikor első alkalommal értette meg elszörnyülködve és utálattal, hogy az emberek képesek valótlanul mondani. Ezt a pillanatot én is elmulasztottam... Bár feltehetőleg erre nincs is szüksége önnek. Valószínűleg sokkal érdekesebb, hogy megtudja, hogyan sarjadt benne a leendő zoopszichológus...

És Szergej Pavlovics hozzátett elmesélni, hogyan sarjadt a zoopszichológus Ljova Abalkinban.

Aki á-t mond, mondjon b-t is. A legfigyelmesebben hallgattam, a megfelelő helyeken közbeszúrtam: "Ah, csakugyan?", egyszer pedig még egy vulgáris felkiáltást is megengedtem magamnak: "Az ördög vigye el, pont ez az, ami nekem kell!" Néha nagyon nem szeretem a foglalkozásomat.

Azután megkérdeztem:

– Tehát kevés barátja volt?

– Egyáltalán nem volt barátja – mondta Szergej Pavlovics. – A végzése óta nem láttam, de a csoporttársai mesélték nekem, hogy velük sem találkozik;. Kínos erről mesélniük, de ahogy megértettem, ő egyszerűen kitért a találkozások elől.

Hirtelen kifakadt:

– De miért éppen Lev érdekli önt? Kibocsátottam az életbe százhetvenkét embert. Miért pont Levre volt szüksége közülük? Értse meg, nem tartom a tanítványomnak! Nem tarthatom annak! Ez a kudarcom! Az egyetlen kudarcom! Az első naptól kezdve és tíz éven keresztül próbáltam kapcsolatot teremteni vele, legalább egy vékony fonalat kifeszíteni közöttünk. Tízszor annyit gondoltam rá, mint bármely más tanítványomra. Kitettem a lelkem, de minden, szó szerint minden, amit tettem, rosszra fordult...

-Szergej Pavlovics! – mondtam. – Mit beszél? Abalkin nagyszerű szakember, magas rendű tudós, személyesen találkoztam vele...

– És milyennek találta?

– Remek legény, lelkesedő... Ez éppen a Nagyfejűekhez indított első expedíció volt. Mindenki becsülte ott, maga Komov fűzött hozzá nagy reményeket, és ezek a remények beteljesedtek, vegye észre!

– Kiváló málnám van – mondta. – A legkorábbi málna a körzetben. Kóstolja meg, kérem...

Torkomon akadt a szó, és magamhoz vettem a málnával teli edényt.

– Nagyfejűek... – mondta keserűen. – Lehetséges, lehetséges. De nézze, én magam is tudom, hogy tehetséges. Csak nekem ebben semmi szerepem nincs...

Egy ideig némán eszegettük a málnát tejjel. Megéreztem, hogy nagyon hamar, percről percre a személyemre tereli a beszélgetést. Nyilvánvalóan nem óhajtott többet beszélni Lev Abalkinról, és az egyszerű udvariasság azt kívánta, hogy most rólam beszéljünk. Gyorsan azt mondtam:

– Nagyon köszönöm, Szergej Pavlovics. Rengeteg érdekes anyagot adott nekem. Csak az a kár, hogy nem voltak barátai. Nagyon számítottam arra, hogy megtalálom valamelyik barátját.

– Ha akarja, megnevezhetem néhány osztálytársát... – Elhallgatott, majd hirtelen azt mondta: – Nos, próbálja meg megtalálni Maja Glumovát.

Az arckifejezése megdöbbsentett. Teljességgel lehetetlen volt elképzelni, hogy mi jutott éppen az eszébe, milyen asszociációi keletkeztek evvel a névvel kapcsolatban, de biztos voltam benne, hogy a legkellemetlenebbek. Sötétvörös foltok lepték el.

– Iskolai barátnő? – kérdeztem, hogy segítsen áthidalni a kényelmetlen helyzetet.

– Nem – mondta. – Vagyis természetesen a mi iskolánkban tanult. Maja Glumova. Szerintem később történész lett.

78. június 1. EGY KIS INCIDENS JADVIGA MIHAJLOVNÁVAL

19.23-kor visszatértem, és elkezdtem Maja Glumova történetét keresni. Nem telt el öt perc sem, és az információs lapocska előttem feküdt.

Maja Tojvovna Glumova három évvel volt fiatalabb Lev Abalkinnál. Az iskola után elvégezte a Konbiz-1 égisze alatt az ellátási személyzet tanfolyamát, és rögtön részt vett a baljós emlékezetű “Bárka” akcióban, azután pedig felvették a Sorbonne történelemkarára. Először az Első TTF korai korszakára szakosodott, azután pedig az úrkutatások történetével kezdett foglalkozni. Tojvo Glumov nevű fia tizenegy éves volt, a férjéről viszont nem közölt semmit. Jelen pillanatban – micsoda csoda! – a Földön Kívüli Kultúrák Múzeuma speciális gyűjteményének munkatársaként dolgozott, a múzeum tőlünk három saroknyira a Csillag téren terült el. És egészen közel lakott: a Kanadai Fenyők fasorban.

Azonnal felhívtam. A képernyőn megjelent egy komoly, hirtelenszőke személyiség pisze, lehámlott orral, körülötte gazdagon szétszórt szeplőkkel. Kétségtelen, hogy ez ifjabb Tojvo Glumov volt. Átható, északi szemével nézett rám, és elmagyarázta, hogy a mama nincs otthon, készült, hogy hazamegy, de azután telefonált, és azt mondta, hogy holnap egyből a munkahelyére megy. Mit adjon át neki? Mondtam, hogy semmit sem kell átadnia, és elkészöntem.

Így Reggelig várni kell, reggel pedig sokáig fog az emlékei között kutatni, ki is az a Lev Abalkin, azután pedig, amikor eszébe jut, sóhajtva azt mondja, hogy semmit sem hallott felőle immár huszonöt éve.

Ám legyen. A legfontosabbak jegyzékében még egy ember maradt, akihez azonban semmi különös reményt nem mertem fűzni. Végül is negyed évszázados távollét után az emberek szívesen találkoznak a szüleikkel, nagyon gyakran a Tanítóikkal, nemritkán iskolai barátaikkal, de csak valamilyen különleges, úgy is mondhatnám, speciális esetben viszi vissza őket az emlékezet az iskolaorvosuk hoz. Még inkább így van, ha figyelembe vesszük, hogy ez az iskolaorvos expedíci óval a vadonban, a bolygó másik oldalán tartózkodik, a zerokapcsolat pedig a jelentés szerint már második napja bizonytalanul működik a neutrínómező fluktuációja miatt.

De számomra nem maradt más hátra. Manaosban most nappal volt, és ha már egyáltalán telefonálok, akkor éppen most kell.

Szerencsém volt. Jadviga Mihajlovna Lekanova éppen a hírközlési ponton tartózkodott, és azonnal beszélhettem vele, amire egyáltalán nem számítottam. Jadviga Mihajlovnának telt, pompás sötét pírrel a ragyogásig lesült arca volt, az orcáján kacér gödröcskével, ragyogó, kék szeme és tökéletesen ezüstszerű, dús haja. Valami nehezen felfedezhető, de nagyon kedves beszédhibája és mély, bársonyos hangja volt, ami arra az egyáltalán nem helyénvaló, játékos gondolatra vezetett, hogy ez a hölgy nemrégén még képes volt arra, ha akarta, hogy bárkinek elcsavarja a fejét. És minden

jel arra mutat: el is csavarta.

Elnézést kértem, bemutatkoztam, és előadtam a legendámat. Hunyorított, fel vonta selymes szemöldökét, miközben emlékezett.

– Lev Abalkin?... Ljova Abalkin... Elnézést, hogy hívják önt?

– Maxim Kammerer.

– Elnézést, Maxim, nem értettem jól. A saját nevében lép fel, vagy valamilyen szervezet képviselőjeként?

– Hogy is mondjam... Megbeszéltem a kiadóhivatallal, ők érdeklődni kezdtek...

– De ön egyszerűen újságíró, vagy azért dolgozik valahol? Nincs olyan foglalkozás, hogy újságíró...

Tisztelettudóan nevetgéltem, lázasan összpontosítottam, hogy mi legyen.

– Nézze, Jadviga Mihajlovna, ezt elég nehéz megfogalmazni... Az alapvető foglalkozásom... no-os, talán Progresszor... bár amikor dolgozni kezdtem, ilyen foglalkozás még nem létezett. A közelmúltban a Konbiz munkatársa voltam... de most is kapcsolatban vagyok velük bizonyos értelemben...

– Szabadúszó lett? – mondta Jadviga Mihajlovna.

Továbbra is mosolygott, de most hiányzott a mosolyából valami nagyon fontos. Ugyanakkor valami nagyon-nagyon szokványos.

– Tudja, Maxim – mondta –, örömmel beszélek önnel Lev Abalkinról, de engedelmével, bizonyos idő múlva. Felhívom... egy-másfél óra múlva...

Még mindig mosolygott, és most megértettem, mi hiányzik a mosolyából: a legközön ségesebb jóindulat.

– Magától értetődik – mondtam. – Ahogy önnek jó...

– Bocsásson meg, kérem.

– Nem, ön bocsásson meg nekem...

Felírta a csatornám számát, és elváltunk. Furcsán alakult ez a beszélgetés. Mintha valahonnan megtudta volna, hogy hazudok. Megtapogattam a fületem. A fülem égett. Átkoz-z-zott szakma... “És elkezdődött minden vadászatok legszórakoztatóbbika: vadászat az emberre...” O tempora, o mores! Milyen gyakran tévedtek ezek a klasszikusok... Jól van, várunk. Hiszen valószínűleg Manaosba kell repülni. Jelentést kértem. A zerokapcsolat továbbra is ingadozó volt. Akkor egy sztratogépet rendeltem, kinyitottam a dossziét, és elkezdtem olvasni Lev Abalkin jelentését a “Halott világ” akcióról.

Öt oldalt sikerült elolvasnom, nem többet. Kopogtattak az ajtón, és a küszöböt Excellence lépte át. Felálltam.

Ritkán láthatjuk Excellence-t másképp, mint az íróasztala mögött, és mindig vala hogy elfelejted, milyen is ez a csontos, ménkü nagy ember. A kifogástalanul fehér vászonöltöny úgy lötyögött rajta, mint a fogason, egyáltalán volt benne-valami egy gólyalábakon járó artistából, bár a mozgása egyáltalán nem volt szögletes.

– Ül le – mondta, meggörbült, és leereszkedett a fotelba elém.

Én is sietve leültem.

– Jelents! – parancsolta.

Jelenttem.

– Ez minden? – kérdezte kellemetlen arckifejezéssel..

– Egyelőre minden.

- Rossz – mondta.
 - Nem is olyan rossz, Excellence... – mondtam.
 - Rossz! Az Oktató meghalt. Az iskolai barátok? Látom, hogy még a terveidben sem szerepelnek! És a progresszor-iskolabeli társai?
 - Sajnos, Excellence, úgy látszik, nem voltak barátai. Az internátusban bizonyosan, ami pedig a Progresszorokat illeti...
 - Ments meg ezektől az elmélkedésektől. Ellenőrizz mindent. És ne kalandozz el. Mit keres itt például a gyermekorvos?
 - Mindent megpróbálok ellenőrizni – mondtam, és kezdtem dühbe gurulni.
 - Nincs időd a sztratogépeken kalandozni. Foglalkozz az archívumokkal, ne pedig a repüléssel.
 - Az archívumokkal is foglalkozni fogok. Még evvel a Nagyfejűvel is szeretnék foglalkozni. Seknnel. De meghatározott sorrendem van... És egyáltalán nem tartom úgy, hogy a gyermekorvos teljesen üres időtöltés lenne...
 - Hallgass csak – mondta. – Add ide a listádat.
- Elvette a listát, és sokáig tanulmányozta, időről időre csontos orrát piszkálta. Fejemet tettem volna rá, hogy megállapodott valamelyik sornál, és azt nézi, szemét le nem véve róla. Azután visszaadta a listát, és azt mondta:
- Sekn: ez nem rossz. És a legendád is tetszik. De minden egyéb: rossz. Te elhitted, hogy nem voltak barátai. Ez nem igaz. Trisztán a barátja volt, habár a dossziéban erről semmit sem találsz. Keress. És ezt a... Glumovát... ez is jó. Ha szerelmesek voltak, akkor van esély. Lekanovát pedig hagyd. Erre pincs szükséged.
 - De mindenképpen telefonál!
 - Nem telefonál – mondta.
- Ránéztem. Kerek, zöld szeme meg sem rezzent, és én megértettem, hogy valóban, Lekanova nem fog telefonálni.
- Figyeljen ide, Excellence – mondtam. – Nem gondolja, hogy háromszor sikere sebben dolgozhattam volna, ha tudom, hogy miről van itt szó?
- Biztos voltam benne, hogy odaveti: “Nem gondolom.” A kérdésem tisztán retorikai volt. Csak demonstrálni akartam neki, hogy a Lev Abalkint körülvevő titokzatosság légköre nem maradt észrevétlen előttem, és zavar.
- De egészen mást mondott:
- Nem tudom. Feltételezem, hogy nem. Teljesen mindegy, egyelőre semmit sem tudok mondani. De nem is akarok.
 - Magántitok? – kérdeztem.
 - Igen – mondta. – Magántitok.

LEV ABALKIN JELENTÉSÉBŐL

...Tíz órára a mozgás rendje végérvényesen kialakult. Az utca közepén megyünk: elől, az útvonal tengelyében Sekn, mögötte és kissé balra én. A mozgás szokásos formájáról – a falhoz lapulásról – le kellett mondani, mivel a járdák tele voltak lehullott vakolattal, törött téglákkal, ablaküvegszilánkokkal, rozsdás tetőbádoggal, és már kétszer minden látható ok nélkül csaknem a fejünkre zuhantak a párkány maradványok.

Az időjárás nem változik, az ég továbbra is felhős, a meleg, nedves szél roha mokban

tör ránk, a széttört kövezeten meghatározhatatlan szemetet kerget, fod rozsa a fekete, állott tócsák bűzös vizét. Ránk törnek, szétszóródnak, majd újra ránk törnek a szúnyogok hordái. A szúnyogok rohamozó hullámai. Egész szúnyog örvények. Nagyok sok a patkány: zörögnek a szeméthalmokban, piszkos-vörös kis csapatokban rohannak át az utcán az egyik kapuból a másikba, cövekként ácsorognak az üres ablaknyílásokban. Szemük mint az üveggyöngy, feszült figye lemmel csillog. Érthetetlen, hogy mivel táplálkoznak ebben a kősvatagban. Talán kígyókkal. Kígyó is nagyon sok van, különösen a csatornanyílások közelében, ahol kusza, mozgó gombolyagban gyülekeznek. Mivel táplálkoznak itta kígyók: szintén érthetetlen. Talán patkányokkal. A kígyók melleleg olyan ernyedtek, egyáltalán nem agresszívak, de nem is gyávák. A saját dolgaikkal törődnek, senkire és semmi re nem figyelnek.

A város kétségkívül régóta elhagyatott. Az az ember, akivel a külvárosban találkoztunk, természetesen örült volt, és véletlenül tévedt ide.

Értesítés Rem Zseltuhin csoportjától. Ő eddig még egyáltalán senkivel sem találkozott. El van ragadtatva a saját szemétdombjától, és esküszik, hogy hamarosan meghatározza az itteni civilizáció indexét két tizedesjegy pontossággal. Megpróbálom elképzelni ezt a szemétdombot: hatalmas, nincs se eleje, se vége, elborítja a fél világot. Elromlik a hangulatom, és abbahagyom az erről való elmélkedést.

Az álcázó kezesláb nem működik kielégítően. A háttérnek megfelelő védőfés ték az álcázón öt perc késéssel jön elő, néha pedig meg sem jelenik, s helyette a színek legtisztább színeinek csodálatos szépségű és fényű foltjai jönnek létre. Arra kell gondolni, hogy van a légkörben valami, ami megzavarja ennek az anyagnak a szabályozott vegyi jellegét. Az álcázástechnikai bizottság szakértői lemondtak a reményről, hogy a távolból üzemképes állapotba hozzák a kezeslábast. Javaslatokat adnak, hogyan végezzem el a szabályozást helyben. Követem ezeket a javaslatokat, aminek eredményeképpen a kezeslábastom véglegesen elállítódott. Értesítés Espada csoportjától. Mindent összevetve, kiszálláskor, a ködben néhányszáz kilométert tévedtek: sem a röppályáról észrevett megművelt földeket, sem a lakott helységeket nem találják. Az óceánt és a kilométer széles sávban fekete kosszal, úgy tűnik, megdermedt pakurával borított partját figyelik meg. Ismét elromlik a hangulatom.

A szakértők kategorikusan tiltakoznak Espada döntése ellen, hogy teljesen kapcsolják ki az álcázást. Apró, de hangos botrányocskák az éterben. Sekk zsémbesen megjegyzi:

– A hírhedt emberi technika! Nevetséges...

Nincs rajta semmiféle kezesláb, és nincs rajta a nehéz sisak az átalakítókkal sem, habár külön az ő számára készítették ezeket. Mindent visszautasított, s mint mindig, az ok indoklása nélkül.

Az út félig elmosódott felezővonalán szalad imbolyogva, a hátsó lábaival könnyedén oldalozva, ahogyan ezt néha a mi kutyáink teszik, kövér, nagy bundájú, hatalmas, kerek feje van, amit mindig balra fordít, úgyhogy a jobb szemével szigorúan előrenéz, a ballal meg mintha rám sandítana. A kígyókra egyáltalán nem figyel, a szúnyogokra szintén nem, a patkányok viszont érdeklik, de csak gasztrónómiai szempontból. Ámbár most jóllakott.

Ügy tűnik nekem, hogy a maga számára már levont következtetéseket a városra és

talán az egész bolygóra vonatkozóan. Közömbösen kitért a hetedik negyedben csodálatosképpen megmaradt, tisztaságával és eleganciájával az időtől megtépázott, vak, vadbórostyánnal benőtt épületektől tökéletesen elűtő villa megszemlélése elől. Csak utálattal szagolgatta a benzintől áthatóan és frissen büzlő, a leszakadt falak romjai alatt félig eltemetett katonai páncélautó kétméteres kerekeit; és minden kíváncsiság nélkül szemlélte az előbbi szegény bennszülött örült táncát, aki elénk pattant, csengőkkel csilingelt, grimaszolt, és különböző színű, talán rongyokba, talán szalagokba burkolódzott. Mindezek a furcsaságok Seknnek közömbösek, valamiért nem kívánta kiemelni őket a katasztrófa általános háttéréből, bár a legelején, az út első kilométerein nyilvánvalóan izgatott volt, keresett valamit, percenként megsértette a mozgásrendet, valamit szagolgatott, horkantva és köpködve, érthetetlenül mormogva a saját nyelvén...

– Itt van valami új – mondom.

Ez a valami mintha egy ionzuhany kabinja lenne: két méter magas és egy méter átmérőjű, félig átlátszó, borostyánszerű anyagból álló henger. Ovális ajtaja egész magasságában fel van szakítva. Úgy tűnik, hogy ez a kabin valaha függőlegesen állt, azután oldalról alátettek egy robbanótöltetet, s most erősen meghajolt, úgy-hogy az aljának a széle felemelkedett a hozzátapadt aszfaltréteggel és agyaggal együtt. A többi része nem szenvedett kárt, de nem is volt ott minek kárt szenvednie: belül üres volt, mint egy üres pohár.

– Pohár – mondja Wonderhouse. – De ajtóval.

– Ionzuhany – mondom. – De berendezés nélkül. Vagy például az irányítófülkéje. Nagyon hasonlókat láttam a Szarakson, csak ott bádognál és üvegnél. Erről jut eszembe, hogy az ottani zsargonban így is hívták őket: “pohár”.

– És mit irányít? – Wonderhouse kíváncsian érdeklődik.

– Az utcai forgalmat a kereszteződésekben – mondom.

– A kereszteződés elég messze van, nem gondolod? – mondja Wonderhouse.

– Nos, akkor ez egy ionzuhany – mondom.

Jelentést diktálok neki. Feljegyezve a jelentést, érdeklődik:

– És a kérdések?

– Két természetes kérdés: miért állították fel itt ezt az ízet, és kinek volt útjában? Felhívom a figyelmet: semmiféle kábel és vezeték nincs. Sekn, van kérdésed?

Sekn több mint közömbös: vakarózik, a hátát mutatja a kabinnak.

– Az én népem nem ismer ilyen tárgyakat – közli gögösen. – Az én népemnek ez nem érdekes. – És a legnyíltabb kihívással újból nekilát vakarózni.

– Ez minden – mondom Wonderhouse-nak, és Sekn azonnal felemelkedik és továbbindul.

Nézze meg az ember, az ő népének ez nem érdekes, gondolom, miközben mögötte és kissé balra lépdelek. Szeretnék elmosolyodni, de mosolyogni semmi ilyen körülmények között sem szabad. Sekn nem tűri az ilyen típusú mosolyokat, az emberi mimika legapróbb árnyalatai iránti érzékenysége megdöbbentő. Külö nős, honnan van a Nagyfejűeknél ez az érzékenység? Hiszen az ábrázatokról (vagy a pofájukról?) teljesen hiányzik a mimika: legalábbis az emberi szem számára. A legközönségesebb korszak kutya mimikája is lényegesen gazdagabb. Az emberi mosolyokon viszont nagyszerűen eligazodik. Egyáltalán a Nagyfejűek százszor jobban eligazodnak az

emberen, mint az emberek a Nagyfejűeken. És én tudom, hogy miért. Mi szégyenlősek vagyunk. Ők értelmesek, és számunkra kényelmetlen a vizsgálatuk. Ők viszont nem érznek hasonló kényelmetlenséget. Amikor az Erődjükben laktunk, amikor elrejtettek minket, etettek, itattak, védtek, hirtelen hányszor észrevettem, hogy elvégezték rajtam a soron következő kísérletet! Marta is panaszkodott emiatt Komovnak, és Rawlingson is, csak Komov nem panaszkodott soha, gondolom, azért, mert ehhez túlságosan hiú. Taraszkonyec végül is egyszerűen elmenekült. Elutazott a Pandorára, a szörnyűséges tachorgjaival fog lalkozik és boldog... Miért keltette fel a Pandora ennyire Sekn érdeklődését? Minden lehetséges módon halasztgatta az elutazást. Ellenőrizni kell később, igaz-e, hogy a Nagyfejűek egy csoportja szállítóeszközt kért a Pandorára való költözé sűkhöz.

– Sekn – mondom –, szeretnél a Pandorán élni?

– Nem. Nekem veled kell lennem.

Kell lennie. Az a baj, hogy a nyelvükben csupán egyetlen modalitás van. Semmi féle különbség nincs a “kell”, a “szükséges”, az “akar”, a “lehet” között. És amikor Sekn oroszul beszél, ezeket a fogalmakat mintegy találomra alkalmazza. Soha nem lehet pontosan megmondani, hogy mire céloz. Lehetséges, hogy most azt akarta mondani, szeret engem, rossz neki nélkülem, tetszik neki, hogy csak velem van. De lehetséges, hogy ez a kötelessége: velem lenni, hogy megbízták, legyen velem, és ő kész becsületesen teljesíteni a kötelességét, bár a világon mindennél jobban szeretne a narancsszínű dzsungelén keresztülvergődni, feszült figyelemmel hallgatva minden egyes sóhajt, élvezve minden egyes illatot, amiből a Pandorán több mint elég van...

Jobboldalt elöl, egy harmadik emeleti piszkosfehér balkonról leválik egy vako latréteg, és zajosan lezuhan a járdára. Izgatottan sivalkodnak a patkányok. Egy szűnyogoszlop kiszakad a szeméthalomból, és a levegőben kering. Az utcán keresztül mintás fémszalagként áramlani kezdett egy hatalmas kígyó, spirálba tekeredett Sekn előtt, és fenyegetően felemelte rombusz alakú fejét. Sekn meg sem állt: lazán és röviden csapott egyet első mancsával, a rombusz alakú fej lerepül a járdára, Sekn pedig kocog tovább, maga mögött hagyva a gombolyagba tekeredett, lefejezett testét. Ezek a kishitűek féltek kettesben elengedni engem Seknnel! Első osztályú harcos, jó fej, hihetetlen veszélyérzettel, abszolút bátor, nem emberien bátor... De... Magától értetődik, hogy nem lehet “de” nélkül megúszni. Ha sor kerül rá, úgy fogok Seknért harcolni, mint egy földiért, mint saját magamért. És Sekn? Nem tudom. Természetesen a Szarakson verekedtek értem, verekedtek és öltek és elestek, fedezve engem, de valamiért mindig úgy tűnt, hogy nem értem, nem a barátjukért verekedtek, hanem egy bizonyos elvont, de számunkra nagyon drága elvért... Már öt éve barátkozom Seknnel, még nem hullottak ki a hárttyák az ujjai közül, amikor megismerkedtünk, a nyelvre és a Szállítónal kezelésére tanítottam. Nem mozdultam mellőle, amikor különös betegségeiktől szenvedett, amelyekből az orvosaink végül is semmit sem értettek. Túrtem a rossz modorát, kibékültem a tapintatlan kiszólásaival, megbocsátottam neki azt, amit senkinek a világon. És a mai napig nem tudom, ki vagyok neki...

Hívás a hajóról. Wonderhouse közli, hogy Rem Zseltuhin egy puskát talált a szemétdombján. Jelentéktelen információ. Wonderhouse mindössze nem akarja, hogy hallgassak. A jó lélek nagyon aggódik, amikor sokáig hallgatok. Semmisé gekről

fecsegünk.

Amíg a semmiségekről fecsegünk, Sekn feltűnik a legközelebbi kapualjban. Lárma, vinnyogás, ropogtatás, csámcsogás hallatszik onnan. Sekn ismét megjele nik a kapuban. Energikusan rág, és leszedi pofájáról a patkányfarkakat.

Minden alkalommal, amikor összeköttetésbe lépek, úgy kezd viselkedni, mint egy kutya: vagy táplálkozik, vagy vakarózik, vagy bolhászkodik. Nagyon jól tudja, hogy ezt nem szeretem, ezért tüntetést rendez, mintha megbosszulná azt, hogy megbontom kettős magányunkat.

Elnézésemet kéri, arra hivatkozva, hogy ez ízletes, és nem tudott ellenállni.

Szárazon beszélek vele.

Apró, szemerkélő eső kezdődik. Az előttünk lévő sugárutat szürke, bizonytalan köd fedí be. Elhagyjuk a tizenhetedik negyedét (a keresztutca macskakővel van burkolva), elmegyünk egy leeresztett abroncsú, rozsdás furgon mellett, egy egész jó állapotban megmaradt, gránitburkolatú épület mellett, melynek földszinti ablakait mintás rács védi, tőlünk balra kezdődik egy park, alacsony kőkerítés választja el a sugarúitól.

Abban a pillanatban, amikor elhaladunk a megroggyant kapuboltozat mellett, a nedves, terjedelmes bokrok közül zajjal és csengőszóval felugrik a kerítésre egy tarka, furcsa, hosszú ember...

Olyan sovány, mint egy csontváz, sárgás, beesett arcú és üveges tekintetű. Vizes, vörös bozontja minden irányba meredezik, reszketnek a tépett karjai, mintha számtalan ízületből lennének, pipaszárlábai pedig örökösen rángatóznak, és egy helyben táncikálnak, úgyhogy az óriás lépcsők alól lehullott levelek és szétázott cementmorzsák röpködnek szerteszét.

Nyakától a lábáig egy sokszínű – piros, sárga, kék és zöld – kockás trikóféleség be van bugyolálva, a ruhaujjára és a nadrágszárára összevissza felvarrt csengők szünet nélkül csilingelnek, hangosan és aprókat pattint bonyolult ritmusban a bütykös ujjáival. Pojáca. Harlekin. Grimaszai valószínűleg mulatságosak lettek volna, ha nem lettek volna olyan szörnyűek ebben a halott városban, a szürke, szemerkélő esőben, az erdővé vált elvadult parkkal a háttérben. Kétségkívül örült. Még egy örült.

Az első pillanatban úgy tűnik számomra, hogy ez ugyanaz, a külvárosból. De az sokszínű szalagokban és csengős bolondsiplikában volt, sokkal alacsonyabb termetű, és nem tűnt ennyire elkínzottnak. Egyszerűen mindketten tarkák és mind ketten örültek voltak, teljességgel valószínűtlennek tűnt, hogy az első két benn szülött, akikkel találkoztunk ezen a bolygón, örült bohócnak bizonyult.

– Ez nem veszélyes – mondja Sekn.

– Segítenünk kell neki – mondom.

– Ahogy akarod. Zavarni fog minket.

Magam is tudom, hogy zavarni fog, de nincs mit tenni; közeledni kezdek a táncoló pojácához, és kesztyűmben előkészítem a tranquillizátor szívókáját.

– Veszély hátulról! – mondja hirtelen Sekn.

Hirtelen megfordulok. De az utca túloldalán semmi különös: emeletes villa a méreglila festés maradványaival, hamis oszlopok, nincs egyetlen ép üveg sem, az ajtórés a félemelet magasságáig üresen tátong. A ház olyan, mint a többi, azonban Sekn a legfeszültebb figyelemmel éppen oda néz. A megfeszített lábára ült, alacsony lehúzta a fejét, és kis, háromszög alakú fülét hegyezte. Kivert a hideg a

lapockáim között, az út kezdete óta Sekn még egyszer sem állt be ebbe a ritka pózba. Hátunk mögött kétségbeesetten csörömpöltek a csengettyúk, és hirtelen csönd lett. Csak az eső zizegése.

– Melyik ablakban? – kérdezem.

– Nem tudom. – Sekn lassan jobbról balra fordítja nehéz fejét. – Egyik ablakban sem. Akarod, hogy megnézzük? De már kisebb...-A nehéz fej lassan felemelkedik. – Kész. Mint mindig.

– Mi?

– Mint a legelején.

– Veszélyes?

– A legejétől kezdve veszélyes. Gyengén. Most pedig erősen az volt. És ismét, mint az elején.

– Emberek? Állat?

– Nagyon nagy rosszindulat. Érthetetlen.

A parkot szemlélem. Az örült bohóc már nincs ott, és semmit sem lehet kivenni a sűrű, nedves növényzetben.

Wonderhouse szörnyen izgatott. Jelentést diktálok. Wonderhouse fél, hogy ez kelepce volt, és a bohócnak kellett elvonnia a figyelmemet. Semmiképpen sem érti meg, hogy ebben az esetben beleestünk volna a kelepcebe, mivel a pojáca valóban úgy elvonta a figyelmemet, hogy semmit se láttam és hallottam rajta kívül. Wonderhouse azt ajánlja, hogy kiküld erősítésnek egy csoportot, de visszautasítom. A feladatunk jelentéktelen, és valószínűleg hamarosan minket vonnak vissza az útvonalról, és átdobnak, mondjuk Espadához erősítésnek.

Értesítés Espada csoportjától: rálöttek. Nyomjelző lövedékkel. Úgy tűnik, figyelmeztető lövés. Espada folytatja a mozgást. Mi is. Wonderhouse a végsőkéig izgatott, a hangja egészen panaszos.

Valószínűleg nincs szerencsénk a kapitányunkkal. Espada kapitánya: Progreszszor. Zseltuhin kapitánya: Progresszor. A miénk pedig: Wonderhouse. Mindez természetes: Espada a kapcsolati csoport, Rem az alapvető információszállító, mi viszont Seknnel egyszerűen gyalogos felderítők vagyunk egy üres, veszélytelen területen. Kisegítő csoport. De amikor valami történik – hiszen mindig történik valami –, akkor csak magunkra számíthatunk. Végül is az öreg, kedves Wonderhouse csupán egy csillaghajós, a legtapasztaltabb úrfarkas. Egészen a vérebe ivódott a 06/3-ás instrukció: “A bolygón az értelmes élet jeleinek észlelése kor AZONNAL startolni, a lehetőség szerint megsemmisítve ottlétünk összes nyomatékát...” Itt pedig figyelmeztető lövés, nyilvánvaló tartózkodás a kapcsolatteremtés től, és nemcsak hogy senki nem akar azonnal startolni, hanem ellenkezőleg, folytatják a mozgást, és egyáltalán fejjel mennek a falnak...

Az eső eláll. A vizes aszfalton békák ugrálnak. Megvilágosodik, hogy mivel táplálkoznak itt a kígyók. De mivel táplálkoznak a békák? Szúnyogokkal. A házak mind magasabbak, mind fényűzőbbek lesznek. Vedlett, penészes fényűzés. Az út bal oldalának szélén leállt különböző színű teherautók hosszú oszlopa. A közleke des, úgy tűnik, itt bal oldali volt. Sok teherautó nyitva, a kocsiszekrények tele vannak mindenféle háztartási limlommal. Tömeges evakuációra utalnak a nyomok, csak érthetetlen, hogy miért tartottak a városközpont felé. Talán a kikötőbe?

Sekn hirtelen megáll, és sűrű szőrzetéből kiemelkedik a feje tetején a három szögletű füle. Egészen közel vagyunk a kereszteződéshez, a kereszteződés üres, a mögötte lévő sugárút is üres, amennyire ezt a szürke ködtől látni lehet.

– Bűz – mondja Sekn. Kisvártatva: – Állatok. – És még egy kis idő múlva: – Sokan. Erre jönnek. Balról. h

Most már én is érzem a szagot, de ez csak a teherautók nedves rozsdájának a szaga. És egyszerre: ezerlábú dobogás és csontkopogás, vonítás, elfojtott morgás, szipogás és horkanás. Lábak ezrei. Ezer torok. Falka. Körülnézek, keresem a megfelelő kapualjat, ahol átvészselhetem a támadást.

– Szemét – mondja Sekn. – Kuttyák.

Ebben a pillanatban a mellékutcából kiözönlöttek. A kuttyák. Több száz kutya. Több ezer. Sűrű, szürkés-sárgás-fekete, dobogó és szuszogó, nedves kuttyaszagtól élesen büzlő áradat. Az áradat eleje már befordult a jobb oldali mellékutkába, az áradat meg csak ömlik és ömlik, de néhány teremtmény elválik a falkától, és hirtelen felénk fordul: hatalmas, szőrevesztett állatok, soványak, csomókban összeállt a szőrük. Forgó, zavaros szemek, sárga, nyálas szemfogak. Vékonyán, panaszosán, vinnyogva, kocogva közelednek felénk, de nem egyenesen, hanem valamilyen bonyolult ív mentén, hajlott hátukat begömbítve és remegő farkukat maguk alá húzva.

– A házba! – ordítja Wonderhouse. – Mit álltok? A házba!

Kérem, hogy ne zajongjon. A kezemet bedugom a kezeslábasom zsebébe, és megfogom a scorchere markolatát. Sekn azt mondja:

– Nem kell. Én magam.

Lassan, imbolyogva elindul a kuttyák felé. Nem vesz fel harci pózt. Egyszerűen megy.

– Sekn – mondom. – Ne kezdjünk ki velük.

– Ne kezdjünk – válaszol Sekn, anélkül hogy megállna.

Nem értem, mit talált ki, és leeresztett kezemben csövével lefelé tartva a scorchert, a teherautók mentén megyek ugyanabba az irányba. Növelnem kell a kilövő si szektort arra az esetre, ha a piszkossárga áradat egyszerre ellenünk fordul. Sekn egyre csak megy, a kuttyák pedig megálltak. Hátrálnak, oldalukat fordítják Sekn felé, még jobban meggömbítik hátukat, és egészen behúzzák a farkukat a lábuk közé; amikor a legközelebbiig tíz lépés marad, hirtelen pánikszerű vonítással kereket oldanak, és egy pillanat alatt beolvadnak a falkába. Sekn pedig egyre csak megy. Egyenesen az út felezővonalán, sietség nélkül, j imbolyogva, mintha a kereszteződés teljesen üres lenne előtte. Ekkor összeszorítom a fogamat, felemelem lövésre készen a scorchert, és rátérek a felezővonalra Sekn mögött. A piszkossárga áradat már egészen közel van. Az elviselhetetlen bűztől (vagy a félelemtől?) fölfordul a gyomrom, igyekszem egyenesen magam elé nézni, és arra gondolok: két lövés balra és rögtön egy jobbra, kettő balra és rögtön jobbra...

És itt a kereszteződés fölött hirtelen kétségbeesett vonyítás harsán fel. A falka szétszakad, az utat szabaddá teszik. Egymást nyomva, egymásra mászva, egymást harapva és taposva, visítva, üvöltve, vonyítva a kuttyák eltakarodnak a kereszteződésből. Néhány másodperc múlva a mellékutkában jobbról egyetlen kutya sem maradt, a mellékutca balról pedig tele van borzas testek, kapálódzó lábak és vicsorító pofák mozgó tömegével. És ezen tömeg fölé oszlopként emelkedik a fehéres, büzlő pára, a kétségbeesés és a halálos rettegés ezerhangú üvöltése vattaként

tömi be a fületem.

Áthaladunk a kereszteződésen, amit piszkos szörgombolyagok borítanak, a vonyító pokol mögöttünk marad, ekkor megállásra kényszerítem magam, és hátrapillantok. A kereszteződés közepe továbbra is üres. A falka visszafordult. Megkerülve a teherautóoszlopot, most a sugárúton, tőlünk távolodva, a külváros felé tart. A vonyítás és visítás lassan csöndesül, még egy perc, és minden úgy van, mint korábban: csak a buzgó, ezerlábú dobogás, csontkopogás, szipogás, horkanás hallatszik. Kifújom magamat, és a scorchert visszadugom a pisztolytáskába. Jócs kán begyulladtam.

Wonderhouse rendreutasít bennünket. Dorgálásban részesülünk. Mindketten. A pimaszságért és a gyerekességért. Általában Sekn rendkívül érzékeny a feddé sekre, de valamiért most nem tiltakozik. Csak azt morogja: “Mondd meg neki, hogy semmiféle kockázat nem volt. – És hozzáteszi: – Majdnem...” Jelentést diktálok az incidensről. Nem értettem, hogy mi történt a kereszteződésben, és természetes, hogy Wonderhouse még kevésbé érti. Kitérek a faggatásai elől. Azt hangsúlyozom elsősorban, hogy a falka most a hajó irányába tart. – Ha eljutnak odáig, tűzzel ijesszék el őket – fejezem be. Wonderhouse még egyszer kifejezi az elégedetlenségét, és engedélyezi utunk folytatását. Pontosan elképzelem, hogy miután kifejezte az elégedetlenségét, a szokott mozdulattal feltupírozza a bal barkóját, megigazítja a jobbat, majd elnyúlik a fotelban, és ismét feszült figyelemmel kezdi ellenőrizni a megfigyelő képernyő ket, engedelmesen várva a soron következő, elkerülhetetlen kellemetlenségeket. Eljutunk a huszonkettedik negyed végéig, és ekkor észreveszem, hogy minden élő eltűnt az utcáról: nem látható egyetlen patkány, egyetlen kígyó, de még egy béka sem. A kutyák miatt, gondolom. Tudom, hogy nem így van. Ez Sekn.

Ismeretségünk negyedik évében hirtelen kiderült, hogy Sekn egész jól bírja az angol nyelvet. Körülbelül akkor azt is megtudtam, hogy Sekn zenét szerez: természetesen nem szimfonikusát, hanem dalocskákat, egyszerű énekdallamokat, nagyon kedveseket, a földi fülnek teljesen elfogadhatóakat. Most pedig még valami.

Sárga szemével rám sandít.

– Hogy jöttél rá a tűzre? – érdeklődik.

Óvatos leszek. Kiderült, hogy rájöttem a tűzre! Mikor sikerült ez nekem?

– Attól függ, milyen tűzre gondolsz – mondom találomra.

– Nem érted, miről beszélek? Vagy nem akarsz beszélni?

Tűz, tűz, gondolom sietősen. Érzem, hogy most talán sikerül valami fontosat megtudnom. Ha nem sietek. Ha pontosan válaszolok. Mikor is beszéltem a tűzről? Igen! “Tűzzel ijesszék el őket!”

– Minden gyerek tudja, hogy az állatok félnek a tűztől – mondom. – Ezért jöttem rá. Netán olyan nehéz volt erre rájönni?

– Szerintem nehéz volt – dörmögi Sekn. – Eddig nem jöttél rá.

Elhallgat, és abbahagyja a sandítást. Megbeszéljük. Azért okos fiú. Érti, hogy én vagy nem értettem meg, vagy nem akarok idegenek előtt beszélni... Ebben is, abban az esetben is a legjobb befejezni... Tehát rájöttem a tűzre. Valójában semmire sem jöttem rá. Egyszerűen azt mondtam Wonderhouse-nak: “Tűzzel ijesszék el őket.” És Sekn eldöntötte, hogy valamire rájöttem. Tűz, tűz... Seknnél nem volt semmiféle

tűz... Tehát volt. Csak én nem láttam, a kutyák pedig látták. No nézd, még csak ez hiányzott. Ej, ej, Sekn!

– És te meg is égetted őket? – kérdezem behízelgőn.

– A tűz éget – válaszol szárazon Sekn.

– És erre bármelyik Nagyfejű képes?

– Csak a földiek hívnak minket Nagyfejűnek. A déli korcsok vámpírnak hívnak minket. A Kék Kígyó torkolatánál igézőknek hívnak minket. A Szigeti Birodalomban pedig “czehunak”... Az orosz nyelvben nincs megfelelője. Azt jelenti: föld alatt lakó lény, amelyik képes a lelkierejével leigázni és ölni.

– Értem – mondom.

Mindössze öt évre volt szükségem, hogy megtudjam: a legközelebbi barátom, aki elől soha semmit sem titkoltam, rendelkezik a lelkierejével való leigázás és öles képességével. Reméljük, hogy csak kutyákat, de különben ki tudja... Mindössze öt év barátság. Az ördög vinné el, végül is miért bánt ez engem annyira?

Sekn azonnal megérzi a keserűséget a hangomban, de sajtósan értelmezi.

– Ne irigykedj – mondja. – Ezzel szemben nektek csomó mindenetek van, ami nekünk nincs, és nem is lesz soha. A gépeitek és a tudományotok...

Kiérünk a térre, és azonnal megállunk, mert egy ágyút látunk. Balra áll a sarok mögött, olyan alacsony, mintha a földhöz simulna: hosszú ágyúcső a torkolatfék nehéz gombjával, az alacsony, széles lövegpajzs álcázó cikcakkos vonalakkal befestve, a szélesen szétterpesztett csöves lövegtalpszár, vastag gumiabroncsos kerek... Számos lövést leadtak ebből a pozícióból, de régen, nagyon régen. A körbe elszórt kilőtt töltényhüvelyeket teljesen megette a piros és zöld rozsdá, a lövegtalpszárak horgai földig törték az aszfaltot, és most a sűrű fűbe mélyednek, sőt egy kis fának is sikerült kinőnie a bal lövegtalpszár mellett. Az elrozdásodott závarzatot félredobták, célzógömb egyáltalán nincs, a pozíció mögött elrothadt, félig szétesett lövegládák hevernek, valamennyi üres. Itt az utolsó töltényig lőttek.

A lövegpajzs felett elnézek, és látom, hová lőttek. Pontosabban, először a szemközti ház falán lévő, hatalmas, borostyánnal benőtt lyukakat látom, és csak azután tűnik a szemembe bizonyos építészeti képtelenség. A szétlőtt ház lábánál egy sehova sem tartozó, nem nagy, halványsárga, földszintes, lapos tetejű pavilon áll; és most már világos, hogy pontosan erre lőttek, közvetlen célzással, csaknem közvetlen közletről, ötven méterről, fölötté a ház falában ásító lyukak pedig a mellélövések, bár ilyen távolságról a mellélövés lehetetlennek tűnik. Mellesleg mellélövés nincs is olyan sok, és csak ámulni lehet ennek a jelentéktelen, sárga létesítménynek a szilárdságán, mivel annyi találat után még mindig nem vált szemétdombbá.

A pavilon ostobán van elhelyezve, először úgy tűnik, mintha a lövedékek ször nyú úté sejtől elmozdult volna a helyéről, hátralökődött, sodródott a járdára, és csaknem befürödött a sarkával a ház falába. De ez természetesen nem így van. A lövedékek a sárga homlokzaton olvadt és füstös szélű, kerek nyílásokat ütöttek, és belül robbantak, úgyhogy a tágas bejárat széles ajtószáryait kiütötték kívülre, és azok most elgörbülve valamilyen láthatatlan fonalakon függenek. Bent kétség kívül tűz keletkezett, és minden, ami ott volt, porrá égett, a lángnyelvek pedig fekete nyomokat hagytak a bejárat és itt-ott a lyukak fölött. De a pavilon természetesen éppen ott áll, ahová kezdetben valami csodabogár építészek elhelyezték, tökéletesen eltorlaszolja a

járdát, és elfoglalja az úttest egy részét, ami kétségkívül zavarta a forgalmat.

Mindaz, ami itt történt, nagyon régen történt, sok évvel ezelőtt, már régen eltűnt a tüzek és a lövöldözések szaga, de különös módon megmaradt és nyomta a lelkemet a kegyetlen gyűlölet, a harag, az örület atmoszférája, amelyek akkor az ismeretlen tűzereket sarkallták.

Hozzálatok a soron következő jelentés diktálásának, Sekn pedig leül távolabb, száját zsémbesen lebiggyesztve, tüntetően-hangosan dörmög, sárga szemével sandít: "Emberek... Miféle kétségek lehetnek itt?... Magától értetődik, emberek... Vas és tűz, ro mok, mindig ugyanaz..." Láthatólag ő is érzi ezt a léghőrt, és bizonyára még intenzívebben, mint én. Hiszen most ráadásul eszébe jut a saját szülőföldje: a halált hozó technikával teli erdők, a kiégett térségek, ahol holtan meredeznek a fák elszenesedett radioaktív törzsei, és maga a föld gyűlölettel, félelemmel és halállal van átitatva.

Ezen a téren már nincs mit tennünk. Hacsak nem hipotéziseket gyártani és a képzeletben szörnyűbbnél szörnyűbb képeket rajzolni. Megyünk tovább, és arra gondolok, hogy a civilizáció globális katasztrófáinak korszakában kilötyöntik felületére az egész fortéimét, az egész üledéket, ami évszázadok alatt felhalmozódott a szocium génjeiben. Ennek a szennyes üledéknek a formái rendkívül sokféleképek, és általuk lehet megítélni, mennyire volt sikertelen az adott civilizáció a kataklizma pillanatában, de nagyon keveset lehet mondani magának a kataklizmának a természetéről, mivel a legkülönbözőbb kataklizmák, legyen az globális járvány vagy világháború vagy akár geológiai katasztrófa, ugyanazt a szennyes -üledéket borítják ki a felszínre: gyűlöletet, állati egoizmust, kegyetlenséget, amely jogosnak látszik, de valójában igazolhatatlan...

Értesítés Espada csoportjától: kapcsolatba lépett. Komov parancsa: minden csoport készítse elő a transzlátorait a lingvisztikai információ vételére. Hátam mögé teszem a kezem, és tapogatózva csavargatom a hordozható tolmácsgép keresőjét...

78. június 2. MAJA GLUMOVA, LEV ABALKIN BARÁTJA

Nem értesítettem Maja Tojvovnáat látogatásomról, hanem reggel kilenckor egyenesen a Csillag térre indultam.

Hajnalban esett egy kis eső, és a múzeum csiszolatlan márványból álló, hatalmas kockája nedvesen fénylett a napon. A főbejárat előtt, még távolról, tarka sokaságot pillantottam meg, közelebb érve pedig elégedetlen és csalódott kiáltásokat hallottam. Kiderült, hogy tegnaptól kezdve a múzeumot bezárták a látogatók előtt valamilyen új kiállítás előkészítése miatt. A tömeg főként turistákból állt, de különösen a tudományos kutatók elégedetlenkedtek közöttük, akik éppen ezt a reggelt választották ki, hogy a kiállítási tárgyakkal dolgozzanak. Semmi közük sem volt az új kiállításához. Előre értesíteni kellett volna őket ezekről az adminisztratív manőverekről. Most vegyék úgy, hogy a napjuk elveszett... A zűrzavart fokozták a kibernetikus takarítógépek, amelyeket láthatólag elfelejtettek átprogramozni, és most értelmetlenül tévelyegtek a tömegben, mindenkinek a lába alá kerültek, félrefélreugrottak az ideges rúgásoktól, és percenként rosszindulatú, kitörő nevetéseket váltottak ki értelmetlen kísérleteikkel, hogy a zárt ajtókon bejussanak.

Miután tisztáztam a helyzetet, nem álltam meg itt. Nemegyszer jártam ebben a

múzeumban, és tudtam, hol helyezkedik el a szolgálati bejárat. Megkerültem az épületet, és az árnyékos fasoron végigmentem egy széles, alacsony ajtóig, ami csaknem észrevétlen volt valami kúszónövény tömör fala mögött. Ez a pácolt tölgynek kinéző, műanyag ajtó szintén zárva volt. A küszöbnél még egy kiberneti kus takarítógép tekergett. Reménytelenül csüggedt volt a kinézete: szegényke az éjszaka folyamán csaknem teljesen lemerült, most pedig itt, az árnyékban, újabb energiagyűjtésre kevés esélye volt.

A lábammal félretoltam, és mérgesen bekopogtam. Sírontúli hang válaszolt:

– A Földön Kívüli Kultúrák Múzeuma ideiglenesen zárva van a központi helyiségek új kiállítási tárgyakkal való berendezése miatt. Elnézést kérünk, látogasson el hozzánk egy hét múlva.

– Teringettét! – mondtam hangosan, majd kissé határozatlanul körülnéztem.

Természetesen senki sem volt körülöttem, és csak a kiber ciripelt elmélyülten a – lábam alatt. Láthatólag a cipőm érdekelte.

Újból odébb toltam, és az öklömmel ismét megütöttem az ajtót.

– A Földön Kívüli Kultúrák Múzeuma... – zendített rá a sírontúli hang, és hirtelen elhallgatott.

Az ajtó feltárult.

– Hát ez az – mondtam, és bementem.

A kiber a küszöb mögött maradt.

– Nos? – mondtam neki. – Gyere be.

Ám az csak hátrált, mintha nem tudna döntenit, de ebben a pillanatban az ajtó ismét becsapódott.

A folyosókon nem nagyon erős, de jellegzetes illat terjengett. Már régebben észrevettem, hogy minden múzeumnak saját illata van. Különösen erősen érződött ez a zoológiai múzeumokban, de itt is jó erős volt az illat. Feltételezhetően a Földön kívüli kultúráké.

Benéztem az első, utamba kerülő helyiségbe, és két egészen fiatal lányt pillanottam meg ott, akik kezükben molekuláris forrasztópákákkal egy, leginkább hatalmas szögesdrótgombolyagra emlékeztető műtárgy mélyében matattak. Megkérdeztem, hogy hol találom Maja Tojvovnáat, részletes utasításokat kaptam, és elindultam, hogy bolyongjak az ismeretlen rendeltetésű anyagi kultúrák tárgyai speciális osztály átjáróiban és termeiben. Itt nem találtam senkit. A munkatársak széles tömegei láthatólag a központi helyiségekben tartózkodtak, ahol is az új kiállítással foglalkoztak, de itt nem volt senki és semmi, kivéve az ismeretlen rendeltetésű tárgyakat. Egyébként ezeket a tárgyakat az úton a megünasig nézegettem, és elmenve mellettük az a meggyőződésem alakult ki, hogy amilyen ismeretlen volt a rendeltetésük mindig is, olyan is marad az idők végeztéig, ámen.

Maja Tojvovnáat a műhely-dolgozószobájában találtam meg. Amikor beléptem, felém emelte az arcát: szép, sőt mi több, nagyon kedves nő, gyönyörű, gesztenye barna haj, nagy, szürke szem, kissé pisze orr, erős, csupasz karok hosszú ujjakkal. Elragadó nő. Jobb szemöldöke fölött egy kis, fekete anyajegy volt.

Szórakozottan nézett rám, sőt nem is rám, hanem valahogy keresztülnézett rajtam, és hallgatott. Az asztal üres volt előtte, csak a két keze feküdt rajta.

– Elnézést kérek – mondtam. – Maxim Kammerernek hívnak.

– Igen. Hallgatom önt.

A hangja is szórakozott volt, és nem mondott igazat: nem figyelt rám. Nem hallott és nem látott. És nyilvánvalóan nem tudott rám figyelni ma. Bármely tisztességes ember a helyemben bocsánatot kér, és csöndesen távozik. De én nem engedhettem meg magamnak, hogy tisztességes ember legyek. A Konbiz-2 munkatársa voltam – munkában. Ezért nem kezdtem el bocsánatot kérni, még kevésbé elmenni, hanem egyszerűen leültem az első, utamba kerülő fotelba, és az együgyű szívélyessé képét öltve ábrázatomra, megkérdeztem:

– Mi van ma a múzeumukkal? Senkit sem engednek be...

Úgy tűnik, kicsit meglepődött.

– Nem engednek be? Csakugyan?

– De hiszen éppen ezt mondom önnek! Alig-alig engedtek be a szolgálati bejáraton keresztül...

– Ja igen... Elnézést, ki maga? Velem van dolga?

Megismételtem, hogy Maxim Kammerer vagyok, és hozzáláttam a legenda kifejtéséhez.

És ekkor csodálatos dolog történt. Alig ejtettem ki Lev Abalkin nevét, mintha felébredt volna. A szórakozottság eltűnt az arcáról, mélyen elpirult, és szinte belém hatolt szürke szemével. Egy szót sem szólt, de végighallgatott. Csak lassan fel emelte az asztalról erőtlenül fekvő kezét, összefonta hosszú ujjait, és az alléval rájuk támaszkodott.

– Maga személyesen ismerte őt? – kérdezte.

Elmeséltem neki a Kék Kígyó torkolatához indított expedíciót.

– És maga minderről írni fog?

– Magától értetődik – mondtam. – De ez kevés.

– Mihez kevés? – kérdezte.

Az arcán furcsa kifejezés jelent meg: mintha nehezen fojtaná vissza a nevetését. Még a szeme is csillogni kezdett..

– Értse meg – kezdtem újra –, szeretném megmutatni Abalkinnak mint a szakterülete nagy szakemberének a fejlődését. A zoopszichológia és a szociopszichológia határterületén véghezvitt valami...

– De hiszen nem vált a szakterülete specialistájává – mondta. – Hiszen Progresszort csináltak belőle. Hiszen ők... Ők...

Nem, nem a nevetését tartotta vissza, hanem a könnyeit. És most már nem tartotta vissza. Arcát a tenyerébe temette és felzokogott, ó, istenem! A női könnyek egyébként is szörnyűek, de most ráadásul semmit sem értettem. Viharosan, önfeledten sírt, mint a gyermekek, remegett az egész teste, én meg úgy ültem ott, mint az ostobák ostobája, és nem tudtam, mit tegyek. Ilyen esetekben mindig * adnak egy pohár vizet, de ebben a műhelyben nem volt se pohár, se víz, se másféle folyadék, ami a vizet helyettesíthette volna, csak polcok, amelyekre ismeretlen rendeltetésű tárgyakat helyeztek.

Maja pedig egyre csak sírt, a könnyei patakokban ömlöttek az ujjai között, és rácsöppentek az asztalra, görcsösen sóhajtozott, hüppögött, és még mindig nem tárta fel az arcát, azután hirtelen beszélni kezdett, és úgy beszélt, mintha hangosan gondolkodna: egyik gondolatról a másikra ugrott, minden rendszer és minden cél

nélkül.

...Verte őt: de még hogy! Ha csak egy kicsit is magasan hordta az orrát, úgy kikapott, hogy attól koldult. Füttyült arra, hogy ő kislány, és három évvel fiatalabb: hozzá tartozott, és kész. A kislány a tulajdona volt, a saját tulajdona. Csaknem azonnal az lett, szinte azon a napon, amikor meglátta. A kislány ötéves volt, a fiú nyolc. A fiú körberohangált, és saját kiszámolósdiját üvöltötte: “Álltak az állatok, előttük zárt ajtók, lövöldöztek rájuk, eljött a haláluk!” Tízszer-hússzor egymás után. A kislánynak nevetethnékje támadt, és éppen akkor kapott ki először...

...Ez remek dolog volt: az ő tulajdonának lenni, mivel a fiú szerette őt. Senki mást és soha nem szeretett. Csak a kislányt. Mindenki más közömbös volt számára. Semmit sem értettek, és képtelenek voltak megérteni. A fiú kiállt a színpadra, énekelt és szavalt: csak neki. Így is beszélt erről: “Ezt csak neked. Tetszett?” És magasat ugrott: csak neki. És harminckét méterre lemerült: csak neki. És éjszakán ként verseket írt: ismét csak neki. Nagyra értékelte őt, a saját tulajdonát, és mindig arra törekedett, hogy méltó legyen egy ilyen értékes tulajdonhoz. És senki nem tudott erről semmit. A fiú nagyon értett ahhoz, hogy senki ne tudjon erről semmit Egészen az utolsó évig, amikor tudomást szerzett erről a Tanító...

...Még sok saját tulajdona volt. Az internátus körüli egész erdő egy igen nagy saját tulajdona volt. Minden madár ebben az erdőben, minden mókus, minden béka az összes árokban. Uralkodott a kígyókon, harcot kezdett és szüntetett meg a hangyabolyok között, meg tudta gyógyítani a szarvasokat, és mindez a tulajdona, volt, kivéve a Rex névre hallgató öreg jávorszarvast, akit magával egyenrangúnak ismert el, de utóbb összeveszett vele, és elkergette az erdőből.

...Buta liba, buta liba! Eleinte minden olyan jó volt, de azután a kislány felserdült, és rájött a szabadulhatnák. Egyenesen megmondta a fiúnak, hogy nem akar többé a tulajdona lenni. A fiú eltárgyalta, de ő konok volt, kitarzott a véleménye mellett, átkozott buta liba. Akkor megint eltárgyalta, kegyetlenül és könyörtelenül ahogy a farkasait verte, amikor azok meg akarták tagadni az engedelmességet. Ő viszont nem volt farkas, konokabb volt, mint az összes farkas együttvéve. És akkor a fiú előkapta az övéből a kését, amit önmaga köszörült egy erdőben talált csontból, és örült mosollyal, lassan és szörnyűségesen felmetszette a saját karját a kézfejétől a könyökéig. A fiú ott állt előtte örült mosollyal, a vér patakszattal karjából, mint a víz a csapból, és megkérdezte: “És most?” És a fiúnak még ideje sem volt elvágódni, amikor a lány megértette, hogy a fiúnak igaza volt. Mindig igaza volt, az elejétől kezdve. De ő, buta liba, buta liba, buta liba, így sem akarta ezt belátni...

...A fiú otlétének utolsó évében pedig, amikor a lány visszatért a szünidőről, már nem volt semmi. Valami történt. Valószínűleg már kézbe vették őt. Vagy mindenről tudomást szereztek, és természetesen elszörnyedtek, az idióták. Átkozott, értelmes kretének. A fiú átnézett rajta, és elfordult, és többet rá sem nézett. Megszűnt számára létezni, csakúgy, mint a többiek. Elveszítette a tulajdonát, és megbékélt a veszteséggel. Amikor pedig ismét az eszébe jutott, akkor már minden másképpen volt. Az élet már soha többé nem volt titokzatos erdő, amelyben a fiú volt az uralkodó, ő pedig a legértékesebb, amivel a fiú rendelkezett. Már elkezdték meg változtatni, már csaknem Progresszor volt, már félúton volt egy más világ felé, ahol elárulják és kínozzák egymást. És látható volt, hogy szilárdan áll ezen az úton, jó

tanítványnak bizonyult, igyekvőnek és tehetségesnek. A fiú írt neki, ő nem vála szolt. A fiú hívta őt, ő nem válaszolt. De nem írnia és nem hívnia kellett volna, hanem odautaznia és eltángálnia, mint régen, és akkor minden talán olyan lett volna, mint korábban. De többé már nem volt uralkodó. A fiú, mindössze férfi lett, akiből sok volt körülötte, és az írást is abbahagyta...

...Utolsó levele, amit, mint mindig, kézzel írt, csak a kézzel írt levelet ismerte el, semmiféle kristály, semmiféle mágneses felvétel, csak kézírás, az utolsó levele éppen onnan jött, a Kék Kígyón túlról. "Álltak az állatok, előttük zárt ajtók – írta –, lövöldöztek rájuk, eljött a haláluk." És semmi más nem volt ebben az utolsó levélben...

Lázasan kiöntötte a lelkét, sírdogálva és a gyűrött laboratóriumi szalvétába fújva az orrát, és hirtelen megértettem, és egy másodperc múlva ő maga is megmondta: tegnap találkozott vele. Éppen abban az időben, amikor felhívtam, és a szeplős Tojzóval beszéltem, és amikor sikerült felhívnom Jadvigát, és amikor Excellence-szal beszélgettem, és amikor otthon heverésztem, és a "Halott világ" akcióról szóló jelentést tanulmányoztam: mindez idő alatt vele volt, nézett rá, hallgatta, és valami történt ott közöttük, ami miatt most egy ismeretlen ember mellére borulva sírt.

78. június 2. MAJA GLUMOVA ÉS KAMMERER, AZ ÚJSÁGÍRÓ

Elhallgatott, mintha eszméletre tért volna, én is összeszedtem magam, csak néhány másodperccel korábban. Hiszen dolgoztam. Dolgozni kellett. A kötelesség. A kötelességérzet. Mindenkinek teljesítenie kell a kötelességét. Ezek a poshadt, érdes szavak. Azok után, amit részem volt hallani. Köpni kell a kötelességre, és megtenni mindent azért, hogy kirángassam ezt a szerencsétlen asszonyt az érthetetlen kétségbeesés ingoványából. Lehetséges, hogy éppen ez az igazi kötelességem?

De tudtam, hogy ez nem így van. Számos ok miatt nem így van. Például azért, mert nem értek ahhoz, hogyan kell az embereket a kétségbeesés ingoványából kihúzni. Egyszerűen nem tudom, hogyan történik ez. Sőt azt sem tudom, hogy mivel kezdik. És éppen ezért most mindennél jobban szerettem volna felállni, bocsánatot kérni és elmenni. De természetesen ezt sem teszem meg, mert azonnal megkell tudnom, hol találkoztak, és hol van ő most...

Hirtelen megint megkérdezte:

– Ki maga?

Ezt a kérdést recsegő és száraz hangon tette fel, és a szeme is teljesen száraz és fényes volt, egészen beteges szem.

Amíg meg nem érkeztem, egyedül üldögélt itt, bár sok-sok kolléga, sőt valószínűleg barát volt körülötte, mégis egyedül volt, lehetséges, hogy valaki odament hozzá, és megpróbált beszédbe elegyedni vele, de mégis egyedül maradt, mert itt senki nem tudott és nem is tudhatott semmit arról az emberről, aki megtöltötte lelkét ezzel a különös kétségbeeséssel, ezzel az égető, elgyengítő bánattal és minden egyébvel, ami felgyülemlett benne ezen az éjszakán; ki akart törni, de nem talált kiutat, és íme, megjelentem én, és kimondtam Lev Abalkin nevét: mintha szikével felszúrtam volna egy elviselhetetlen tályogot. És akkor kirobbant, és egy kis időre hatalmas megkönnyebbülést érzett, végre kikiabálhatta, kisírhatta magát, megszabadulhatott a fájdalomtól, az értelme felszabadult, és ekkor nem voltam többé a gyógyítója, azzá

váltam, aki valójában vagyok: tökéletesen idegen, kívülál ló és véletlen ember. És ekkor világossá vált számára, hogy valójában nem lehetek olyannyira véletlen ember, mert ilyen véletlen nem létezik. Olyan nincs, hogy húsz évvel korábban elvász a szerelmesedtől, húsz évig nem tudsz róla semmit, húsz évig nem halod a nevét, azután húsz évvel később ismét találkozol vele, és eltöltesz vele egy éjszakát, szörnyüségeseget és keserűt, szörnyüségesebbet és kese rübbet minden válásnál, és azután reggelre kelve először a húsz év alatt meghalod a nevét egy tökéletesen véletlen, idegen, kívülálló embertől...

– Kicsoda ön? – kérdezte recsegő és száraz hangon.

Maxim Kammeremek hívnak – válaszoltam harmadszor, egész külsőmmel maximális zavartságot mímelve. – Bizonyos értelemben újságíró vagyok... De az istenért... Nyilván nem a legjobbkor jöttem... Tudja, egy Lev Abalkinról szóló könyvhöz gyűjtök anyagot...

– Mit csinál ön itt?

Nem hitt nekem. Lehet, hogy megérezte, nem anyagot keresek Lev Abalkinról, hanem magát Lev Abalkint. Alkalmazkodnom kellett. Minél gyorsabban. És természetesen alkal mazkodtam.

– Milyen értelemben? – kérdezte Kammerer, az újságíró megdöbbenve, sőt bizonyos aggodalommal.

– Feladata van itt?

Kammerer, az újságíró elképedt.

– Fe-feladat? N-nem egészen értem... – Kammerer, az újságíró szájalomra méltó volt. Kétségkívül nem volt felkészülve egy ilyen találkozóra. Akarata ellenére ostoba helyzetbe került, és egyáltalán nem tudta elképzelni, hogyan keveredjen ki ebből a helyzetből. Kammerer, az újságíró mindennél jobban szeretett volna elszaladni. – Maja Tojvovna, hiszen én... Az istenért, csak azt ne gondolja... Vegye úgy, hogy semmit sem hallottam... Az egészséget elfelejtettem! Itt se voltam! De ha valamiben segíthetek...

Kammerer, az újságíró összefüggéstelenül fecsegett, és tűzpiros volt zavarában. Már nem ült. Figyelmeztető és maximálisan kényelmetlen pózban mintegy lógott az asztal fölött, és egyre cscsak Maja Tojvovnát igyekezett bátorítólag könyéken ragadni. Valószínűleg elég ellenszenvesen nézett ki, de minden bizonnal ártalmatlannak és ostobának tűnt.

– ...Nézze, olyan a munkám jellege... – mormogta szájalmas kimagyarázkodási kísér letében. – Valószínűleg vitatható, de korábban mindig sikerült... A periférián kezdem: munkatársak, barátok... tanítók természetesen... oktatók... Azután pedig – hogy úgy mondjam, teljes fegyverzetben – hozzálátok a kutatás fő tárgyához... Érdeklődtem a Konbizban, azt mondták, hogy Abalkinnak hamarosan meg kell érkeznie a Földre... A Tanítóval már beszéltem... Az orvossal... Azután úgy döntöttem, hogy önnel... de nem jó pillanatban... Bocsásson meg, és még egyszer bocsásson meg... Nem vagyok vak, látom, hogy valami egészen kellemetlen egybeesés történt...

És végül is megnyugtatta ez az esetlen és ostobácska újságíró Kammerer. Az asszony hátradőlt a fotelban, és eltakarta arcát a tenyerével. A gyanú elmúlt, felébredt a szégyen, és előntötte a fáradság.

– Igen – mondta. – Ez az egybeesés...

Ekkor Kammerernek, az újságírónak meg kellett volna fordulnia és lábujjhegyen távoznia. De nem ilyen ember volt ez az újságíró. Képtelen volt csak úgy, egyszerűen otthagyni egyedül egy elkínzott, kétségbeesett, kétségkívül segítségre és támogatásra szoruló nőt.

– Természetesen egybeesés és semmi több... – mormogta. – És elfelejtjük, nem történt semmi... Később valamikor, amikor önnek kényelmes lesz... megfelelő... rendkívüli hálával, természetesen... Természetesen nem először történik a munkában, hogy először a legfontosabb alannal beszélgetek... Maja Tojvovna, talán hívjak valakit? Egy pillanat...

Hallgatott.

– De nem is kell, így van jól... Minek is? Elüldögélek itt önnel... mindenesetre...

Végre elvette a kezét a szeme elől.

– Nem kell velem ülnie – mondta fáradtan. – Menjen inkább a legfőbb alanyához...

Nem, nem, nem! -tiltakozott Kammerer, az újságíró. – Ráérek. Az interjúalany az egy dolog, de nem szeretném önt egyedül hagyni. Rengeteg időm van... – Bizonyos aggodalommal nézett az órájára. – Az interjúalany most sehová se tűnhet el. Most már elkapom... Minden jel szerint otthon nincs. Ismerem ezeket a szabadságon lévő Progresszorokat. Valószínűleg a városban csavarog, és átadja magát a szentimentális emlékeinek...

– Nincs a városban – mondta Maja Tojvovna, még tartózkodóan. – Két óra repülő útra van ide...

– Két óra repülőút? – Kammerer, az újságíró kellemetlenül meglepett volt. – Enge delmet, de olyan benyomásom támadt...

-A Valdajon van! A Rezgő Nyárfácska üdülőhely! A Velje-tavon! És vegye figyelembe, hogy a null-T nem működik!

– M-m-m! – motyogta nagyon hangosan Kammerer, az újságíró.

Kétórás légi út kétségtelenül nem tartozott a mai tervei közé. Gyanítani lehetett, hogy általában ellenzi a légi utakat.

– Két óra... – mormogta. – Úgy, úgy, úgy... Valahogy egészen másképpen képzeltem... Bocsásson meg, Maja Tojvovna, de elképzelhető, hogy innen valahogyan kapcsolatba lépjek vele?

– Valószínűleg lehetséges – mondta Maja Tojvovna már egészen elhaló hangon.

– Nem tudom a számát... Ide figyeljen, Kammerer, hagyjon engem egyedül. Teljesen mindegy, most semmi értelmeset nem tudok önnek mondani.

Kammerer, az újságíró csak most fogta fel teljes egészében a helyzetének sutaságát. Felpattant, és az ajtóhoz rohant. Észbe kapott, visszatért az asztalhoz. Kivehetetlen bocsánatkérést mormolt. Ismét az ajtó felé rohant, útközben feldön tötte a fotelt. Mormolva folytatta a bocsánatkérést, felemelte a fotelt, és olyan rendkívüli óvatossággal tette a helyére, mintha kristályból és porcelánból lett volna. Hátrált, hajlongott, háttal kilökte az ajtót, és kifordult a folyosóra.

Óvatosan becsuktam az ajtót, és álltam egy darabig, kézfejemmel elzsibbadt arcizmaimat masszíroztam. A szégyentől és az önmagam iránt érzett undortól hányingerem volt.

78. június 2. REZGŐ NYÁRFÁCSKA. DOKTOR HOANNEK.

A keleti partról a Rezgő Nyárfácska úgy nézett ki, mintha a szétszórt fehér és vörös tetők elsüllyednének a berkenye vöröseszöld bozótjában. Egy szűk strandsáv is volt ott, valamint egy látszatra fából ácsolt móló, amelyhez a különböző színű csónakok sokaságát kötötték ki. Az egész napfényes hegyoldalon egy lélek sem volt, csak a mólón üldögélt fenn, meztelen lábát lógatva, egy fehér ruhás valaki: horgászott, nagyon is mozdulatlan volt.

Ledobtam a ruhámat az ülésre, és minden felesleges zaj nélkül bementem a vízbe. A Velje-tóban jó volt a víz, tiszta és édes, kész élvezet volt az úzás.

Amikor felkapaszkodtam a mólóra, és kirázva a fülemből a vizet, fél lábon ugráltam a naptól forró deszkákon, a fehér ruhás valaki végre elvonta figyelmét az úszóról, és a vállán keresztül megszemlélve, érdeklődéssel tájékozódott:

– Így ballag Moszkvától, egy szál alsónadrágban?

Ismét egy száz év körüli öregember volt, száraz és vékony, mint a bambuszból készült horgásbotja, csak nem sárga volt az arca, hanem inkább barna, sőt úgy mondanám, majdnem fekete. Lehetséges, hogy a makulátlanul fehér öltözékével összevetve. Mellesleg a szeme fiatal volt: apró, világoskék és huncut. Vakítóan fehér sapkája a gigászi méretű napellenzőjével eltakarta a kétségkívül kopasz fejét, és egy nyugdíjas zokéhoz vagy egy, a vasárnapi iskolából meglógott, Mark Twain-i iskolához tette hasonlónvá.

– Azt mondják, hogy itt megszámlálhatatlan mennyiségű hal van – mondtam, és leguggoltam mellé.

– Hazugság – mondta. Röviden mondta. Súlyosan.

– Azt mondják, hogy kellemesen lehet itt az időt eltölteni – mondtam. -Attól függ, kinek – mondta.

– Azt mondják, ez divatos fürdőhely – mondtam.

– Volt – mondta.

Kifogytam. Hallgattunk.

– Fiatal barátom, divatos fürdőhely – jelentette ki oktatóan – volt itt három szezonnal ezelőtt. Vagy ahogy dédunokám, Brjacseszlav kifejezi magát: “visszafelé”. Most, fiatal barátom, elképzelhetetlen számunkra a pihenés jeges víz, kártékony rovarok, nyers koszt és őserdő nélkül Vad sziklák: ez a menedékem, tudja-e... A Tajmir és a Baffin-föld, tudja... Úrhajós? – kérdezte hirtelen. – Progresszor? Etnológus?

– Voltam – mondtam nem minden káröröm nélkül.

– Én pedig orvos – mondta, szeme sem rebbent. – Feltételezem, hogy nincs rám szüksége. Az utóbbi három szezonban kevés embernek volt rám szüksége. Mindamellet a tapasztalat bizonyítja, hogy a páciensek rajban szoktak jönni. Például tegnap szükség volt rám. Megkérdezhetném: miért ne lenne ma is? Biztos benne, hogy nincs rám szüksége?

– Csak mint kellemes beszélgetőpartnerre – mondtam őszintén.

– No, mit tehetünk, ezt is köszönöm – válaszolt készségesen. – Akkor menjünk, igyunk teát.

És elindultunk.

Hoannek doktor egy tágas, gerendákból ácsolt kunyhóban lakott az orvosi pavilon mellett. A kunyhó minden szükségessel úgy-ahogy be volt rendezve, lépcsőtornáccal,

mellvédekkel, faragott kulcscímek, szélkakas, orosz ultrahan gos sütő, automatikus beállítóval, mély kád és kétszemélyes heverő, valamint kétszintes pince, amit mellesleg a Szállítóvonálhoz kapcsolnak. Hátról, magas csa lánnal benőve volt a null-T kabin helye, amit ízlésesen fa árnyékszék alakúra képeztek ki.

A doktrónál elfogyasztott tea így nézett ki: hideg céklaleves, köleskása tökkel, valamint habzó, mazsolás kvasz. Valójában tea – tea mint olyan – nem volt: doktor Hoannek mélységes meggyőződése szerint az erős tea fogyasztása elősegítette a kőképződést, a gyenge tea pedig konyhaművészeti képtelenség.

Hoannek doktor a Rezgő Nyárfácska régi lakójának számított: tizenkét szezon nal ezelőtt kezdett itt praktizálni. Átéltte azt az időt, amikor a Rezgő Nyárfácska középszerű fürdőhely volt, amiből ezernyi van, az egészen fantasztikus felemelkedése idejét is, amikor a kurortológiában egy időre olyan gondolat győzedelmeskedett, hogy csak a mérsékelt égöv teheti boldoggá az üdülni vágyót. Nem hagyta el most sem, a látszólag reménytelen hanyatlás időszakában.

A mostani szezon, ami, mint mindig, áprilisban kezdődött, mindössze három embert hozott a Rezgő Nyárfácskába.

Május közepén egy abszolút egészséges hulladékgyűjtő pár üdült itt, akik az Atlanti-óceán északi vidékéről jöttek, ahol egy nagy halom radioaktív szemetet szórtak szét. Ez a pár – egy bantu néger és egy maláj nő – összekeverte a féltekéket, és síelni jött ide. Kóbo roltak néhány napot a környező erdőkben, majd egy szép éjszakán ismeretlen irányban eltűntek, és csak egy hét múlva jött tőlük egy távirat a Falkland-szigetéről, illendő bocsánatkérésekkel.

Tegnap, még kora reggel, hirtelen-váratlan itt termett a Rezgő Nyárfácskában egy különös fiatalember. Miért különös? Először is érthetetlen, hogyan került ide. Nem volt vele semmi földi vagy légi szállítóeszköz: erről doktor Hoannek az álmatlanságával és az éles hallásával kezeskedik. Gyalog sem került ide, nem hasonlított egy gyalogjáró emberhez: a gyalogos turistákat doktor Hoannek a szaguk alapján tévedés nélkül felismerte. Maradt a zéró-transzport. De mint közis mert, az utóbbi néhány napban a neutrínómező fluktuációi miatt a null-kapcsolat vacakolt, tehát a Rezgő Nyárfácskába null-transzporttal csak pusztá véletlenségből lehetett eljutni. Kérdés azonban: ha ez a fiatalember pusztá véletlenségből került ide, akkor miért rohanta meg azonnal doktor Hoanneket, mintha egész életében éppen doktor Hoannekre lett volna szüksége? Ez utóbbi pont Kammerernek, a fürdőnadrágban utazó turistának kissé ködösnek tűnt, és doktor Hoannek nem késlekedett, hogy megadja a megfelelő magya rázatot. A különös fiatalembernek nem személy szerint doktor Hoannekre volt szüksége. Bármilyen doktor jó volt neki, minél gyorsabban, annál jobb. Arról van szó, hogy a fiatalember idegkimerültségre panaszkodott, és valóban fennállt nála ez a kimerültség, olyan erős mértékű, hogy egy olyan tapasztalt orvos, mint doktor Hoannek, szabad szemmel is meglátta. Doktor Hoannek szükségesnek tartotta az azonnali, sokoldalú és gondos vizsgálatot, amely – szerencsére – nem fedezett fel semmi kórosat. Rendkívüli, hogy ez a kedvező diagnózis egyenesen gyógyító hatással volt a fiatalemberre. Szó szerint szemlátomást kivirult, és már két-három óra múlva, mintha mi sem történt volna, vendégeket fogadott.

Nem, nem, a vendégek a legközönségesebb módon érkeztek: menetrendszerű

glideren... tulajdonképpen nem vendégek, hanem egy női vendég. És ez nagyon helyes: egy fiatalember számára nincs és nem is lehet gyógyítóbb pszichoterápia, mint egy bájos, fiatal nő. Doktor Hoannek kiterjedt praxisában elég sok hasonló esettel találkozott. Íme, például... Doktor Hoannek elmesélte az egyes számú példát. Vagy mondjuk... Doktor Hoannek elmesélte a kettes számú példát. Következésképpen a fiatal nők számára is a legjobb pszichoterápia... És doktor Hoannek elmesélte a hármas, négyes és ötös számú példát.

Hogy ne maradjon szégyenben, Kammerer, a turista sietve egy saját tapasztalatából vett példával válaszolt, amikor még Progresszorként egyszer szintén az idegkimerültség határán volt, azonban ezt a szánalmas és szerencsétlen példát doktor Hoannek méltatlankodva visszautasította. A Progresszoroknál, úgy tűnik, minden tökéletesen más képp van: sokkal bonyolultabban, bizonyos értelemben pedig ellenkezőleg, sokkal egyszerűbben. Mindenesetre doktor Hoannek nem engedte volna meg magának, hogy szakemberrel való konzultáció nélkül pszicho terápiás eszközöket alkalmazzon a különös fiatalembernél, ha az Progresszor lett volna...

De a különös ifjú nyilvánvalóan nem volt Progresszor. Zárójelben megjegyezve, valószínűleg soha nem is lehetett volna Progresszor: ehhez nagyon alkalmatlan az idegrendszer. Nem, nem volt Progresszor, hanem vagy színész, vagy festőművész, akit hatalmas alkotói kudarc ért. És ez távolról sem az első, sőt nem is a tizedik eset volt doktor Hoannek gazdag gyakorlatában. Emlékszem... És doktor Hoannek elkezdte önteni magából az egyik szép esetet a másik után, ahol a valódi neveket természetesen mindenféle X-ekkel, Bétákkal, sőt Alefokkal helyettesítette...

Kammerer, a turista, a volt Progresszor és a természete szerint általában nyers ember, elég udvariatlanul félbeszakította ezt a tanulságos elbeszélést, kijelentve, hogy ő maga részéről semmi pénzért nem élne egy fürdőhelyen egy megzavaródott színésszel. Ez elhamarkodott megjegyzés volt, és Kammerert, a turistát haladéktalanul helyére tették. Mindenekelőtt a "megzavaródott" szót elemezték, kategorikusan megbírálták és elvetették mint orvosilag hibásat és ezenkívül még közönségest is. És csak ezután közölte doktor Hoannek a hangjában szokatlan méreggel, hogy a fent említett megzavaródott színész, úgy látszik, megérezte előre a volt Progresszor Kammerer látogatását és az ezzel kapcsolatos összes kellemetlenséget, ő maga utasította el annak gondolatát, hogy megosszon vele egy fürdőhelyet, és még reggel elutazott. Eközben annyira sietett elkerülni a találkozást Kammererrel, a turistával, hogy még doktor Hoannektól sem sikerült elbúcsúznia Kammerer, a volt Progresszor mindazonáltal teljesen érzéketlen maradt a méreggel szemben. Mindezt készpénznek vette, és kifejezte teljes elégedettségét azon körülménnyel kapcsolatban, hogy a fürdőhely megszabadult az idegkimerültségben szenvedő művészeti dolgozóktól, és most zavartalanul, a saját ízlése szerint kiválaszthat magának egy megfelelő szálláshelyet.

– Hol lakott ez a neuraszténia? – kérdezte nyíltan, és azonnal megmagyarázta: – Hogy hiába ne menjek oda.

Ez a beszélgetés már a mellvédés lépcsőtornácon zajlott. A kissé megbotránkoztatott doktor némán egy nagy kék hatos számmal ellátott, festői kunyhóra mutatott, amely a szakadék szélén, kissé távolabb állt a többi épülettől.

– Kiváló -jelentette ki Kammerer, a turista. – Tehát oda nem megyünk. Hanem

menjünk önnel először oda... Úgy tűnik, mintha ott a berkenye sűrűbb lenne...

Kétségtelen volt, az eleve barátságos doktor Hoannek arra készült, hogy először felajánlja, ellenkezés esetén pedig rákényszerítse személyét a Rezgő Nyárfácska ajánlójaként és kísérői minőségben. Azonban Kammerer, a turista és volt Progresszor most túlságosan rámenősnek és vastagbőrűnek tűnt neki.

– Természetesen – mondta szárazon. – Azt tanácsolom, hogy menjen végig ezen az ösvényen. Keresse meg a tizenkettes számú villát...

– Hogyhogy? És ön?

– Elnézést. Tudja, tea után pihenni szoktam a függőágyban...

Kétségkívül egyetlen sajnálkozó pillantás elegendő lett volna, hogy doktor Hoannek azonnal megenyhüljön, és megváltoztassa szokását a vendégbarátság törvényének nevében. Ezért a vastagbőrű és közönséges Kammerer igyekezett rátenni még egy lapáttal.

– Át-ttkozott évek – mondta együttérzően, és a dolog készen volt.

Doktor Hoannek, a szótlan felháborodástól forrva, a függőágyához indult, én pedig elmerültem a berkenyecsalitban, megkerültem az orvosi pavilont, és kereszt be a dombon elindultam a neuraszténiás kunyhójához.

78. június 2. A HATOS SZÁMÚ KUNYHÓBAN

Világos volt számomra, hogy a Rezgő Nyárfácska valószínűleg soha nem látja többé Lev Abalkint, és az ideiglenes szállásán nem találom a magam számára semmi hasznosat. De két dolog egyáltalán nem volt világos számomra: valójában hogyan került Lev Abalkin ebbe a Rezgő Nyárfácskába és miért? Az ő szempontjaból, ha valóban bujkál, sokkal logikusabb és veszélytelenebb lett volna, ha nagyvárosban fordul orvoshoz. Például Moszkvában, ami ide tíz perc repülőútra van, vagy legalább Valdajban, ahova a repülési idő két perc. A legvalószínűbb, hogy teljesen véletlenül került ide: vagy nem vette figyelembe a neutrínóviharról szóló figyelmeztetést, vagy teljesen mindegy volt, hogy hová kerül. Sürgősen orvosra volt szüksége, mindenáron. Miért?

És még egy furcsaság. Vajon a tapasztalt, százéves orvos képes volt akkorát tévedni, hogy a testestül-telkestül Progresszort alkalmatlannak találta erre a szak mára? Aligha. Annál is kevésbé, mivel Abalkin szakmai orientációjának kérdése nem először merült fel bennem... Eléggé példátlanak tűnt. Egyfajta dolog elkül deni Progresszornak egy embert a szakmai hajlamai ellenére, és egészen más Progresszornak kinevezni egy ellenjavallt idegi szervezettel bíró embert. Az ilyen trükkökért fel kell menteni beosztásából az illetőt, és pedig nem ideiglenesen, hanem örökre, mivel itt már nem az emberi energia fölösleges pazarlásáról van szó, hanem emberek haláláról... Apropos, Trisztán már meghalt... És arra gondoltam, hogy miután megtalálom Lev Abalkint, rögtön meg kell találnom azokat az embe reket, akiknek a hibájából ezt kifőzték.

Ahogy vártam, Lev Abalkin ideiglenes otthonának ajtaja nem volt bezárva. A kis hall üres volt, a gázlámpa alatt, egy alacsony, kerek asztalkán egy játék pandamac kó üldögélt, és fontoskodóan bólogatott a fejével, rubinszínű szeme fénylett.

Benéztem jobbra, a hálósobába. Láthatólag két, talán három éve nem jöttek be ide: még a fényautomatikát sem kapcsolták be, a vetett ágy fölött pedig, a sarok ban

pókhálógubancok sötétlettek döglött pókokkal.

Kikerültem az asztalkát, és bementem a konyhába. A konyhát használták. A lehajtható asztalon koszos tányérok heverték, a Szállítójonal ablaka nyitva volt, és a fogadófülkében egy bontatlan csomagban banánfűrt díszelgett. Úgy tűnt, hogy ott, a C törzsben Lev Abalkin hozzászólt a tisztiszolga szolgálataihoz. Mellesleg elképzelhető, hogy nem tudta, miképpen kell elindítani a kibernetikai takarítót...

A konyha többé-kevésbé felkészített arra, amit a vendégszobában láttam. Igaz, nem eléggé. Az egész padló tele volt darabokra tépett papírral. A széles heverőt feldúlták: a tarka párnák összevissza heverték, egy pedig a szoba másik végébe került. Az asztalnál álló fotelt feldöntötték, az asztalon nagy rendetlenségben kiszáradt étellel teli edények heverték, valamint itt is koszos tányérok, és a halom közepén egy megkezdett üveg bor meredezett. Egy másik üveg, ragacsos nyomot hagyva maga mögött a szőnyegen, a falhoz gurult. Pohár, az alján bormaradvánnyal, valamiért csak egy volt, de mivel az ablak előtti függönyt leszaggatták, és csak néhány fonal tartotta, valahogy azonnal feltételeztem, hogy a második pohár kirepült a tárva-nyitva álló ablakon.

A gyűrött papír nemcsak a padlón volt szétszórva, és nem az összes volt gyűrött. Néhány lap a heverőn fehérlett, a letépett darabok beleestek az ennivalóval teli edényekbe, és általában az edényeket és a tányérokot odébb tolták egy kicsit, a felszabadult területen pedig egy egész csomag papír feküdt.

Néhány óvatos lépést tettem, és rögtön valami keményet érzékelt a meztelen talpam. Egy borostyáandarab volt, ami egy kétgyökerű zápfogra emlékeztetett. Keresztül volt fűrva. Leguggoltam, körülnéztem, és észrevettem még néhány ugyanilyen darabkát; a borostyán nyakék maradványai az asztal alá hullottak, a heverő mellé.

Még mindig guggolva felszedtem a legközelebbi papírdarabot, és kisimítottam a szőnyegen. Egy szokványos levélpapír fele volt, amire valaki jó stílussal egy emberi arcot rajzolt. Egy gyermekarcot. Egy pufók képű, tizenkét év körüli fiút. Szerintem egy árulkodóét. A rajz néhány pontos, határozott vonással készült. Nagyon-nagyon remek rajz. Hirtelen az jutott eszembe, talán tévedek, hogy egyáltalán nem Lev Abalkin, hanem valóban egy profi, alkotói kudarcot szenvedett festőművész hagyta itt maga után ezt az egész káoszt.

Összeszedtem az összes szétszórt papírt, felállítottam a fotelt, és helyet foglal tam benne.

És mindez ismét elég különösnek tűnt. Valaki gyorsan és határozottan valamilyen arcokat rajzolt a lapokra – főleg gyermekarcokat, valami kisállatokat, nyilvánvalóan földieket, valamilyen épületeket, tájképeket, sőt szerintem felhőket. Volt ott néhány vázlat is, mintha térkép vázlat lenne, amit hivatásos térképész vetett papír ra: ligetek, patakok, mocsár, útkereszteződések, és ugyanitt, a lakonikus térképé szeti jelek között, nem tudni, miért, apró emberi alakok – ülők, fekvők, futók; és állatok apró képei, talán szarvasok, talán őzek, talán farkasok, talán kutyák, és valamiért némelyeket ezek közül áthúztak.

Mindez érthetetlen volt, mindenesetre sehogyan sem kapcsolódott a szobában talált káoszhoz és a rekondicionáláson át nem esett birodalmi törzstiszt képéhez. Az egyik lapon észrevettem Maja Glumova pompásan megalkotott arcképét, és megdöbbenett a mosolygó és lényegében vidám arcon a remekül elkapott tanácstalanság vagy

döbbenet kifejezése. Ott volt még a Tanító, Szergej Fedoszejev karikatúrája is, mellesleg mesteri karikatúra: valószínűleg éppen ilyen volt Szergej Pavlovics negyedszázaddal korábban. Megpillantva ezt a karikatúrát, rájöttem, hogy milyen épületeket ábrázoltak a rajzokon: negyedszázaddal ezelőtt ilyen volt az eurázsiai internátusiskolák tipikus architektúrája... És mindezt gyorsan, pontosan, határozottan rajzolták, és csaknem azonnal eltépték, összegyűrték, eldobták. Félretettem a papírokat, és ismét körbenéztem a vendég szobában. Figyelmemet egy kék rongydarab vonta magára, az asztal alatt hevert. Fölvettem. Egy gyűrött és tépett női zsebkendő volt. Természetesen azonnal eszembe jutott Akutgava elbeszélése, és elképzeltem, ahogy Maja Tojvovna éppen ebben a karosszékből üldögélt Lev Abalkin előtt, nézett rá, hallgatta, az arcán mosoly játszott, ami mögül csak halvány árnyékként tűnt elő vagy a tanácstalanság, vagy a megdöbbenés kifejezése, keze pedig az asztal alatt kíméletlenül gyűrögette és tépte a zsebkendőt...

Világosan láttam Maja Glumovát, de sehogyan sem tudtam elképzelni, hogy ő mit látott és hallott. Minden ezekben a rajzokban rejlett. Ha nem lettek volna, könnyedén magam elé tudtam volna képzelni ezen a felforgatott heverőn egy közönséges birodalmi tisztet, aki éppen a kaszárnyából érkezett, és élvezte a megérdemelt pihenést. De a rajzok léteztek, és valami nagyon fontosat, nagyon bonyolultat és nagyon sötétet rejtettek magukba...

Mást itt már nem tehettem. Odanyúltam a videofonhoz, és tárcsáztam az Excellence számát.

78. június 2. EXCELLENCE VÁRATLAN REAKCIÓJA

Meghallgatott, egyszer sem szakított félbe, ami már önmagában is eléggé rossz jel volt. Megpróbáltam azzal a gondolattal megnyugtatni magam, hogy az elége detlensége nem velem kapcsolatos, hanem valami más, tőlem távol eső körül ménnnyel. De miután végighallgatott, komoran azt mondta: – Glumovával szinte semmi sem sikerült neked. – Kötött a legenda – mondtam szárazon. Nem vitatkozott.

– Mit teszel a továbbiakban? – kérdezte. – Szerintem ide nem tér vissza többet, – Szerintem se. És Glumovához?

– Nehéz megmondani. Pontosabban semmit sem tudok mondani. Nem értem. De van rá némi esély.

– Mi a véleményed: miért találkozott vele egyáltalán?

– Éppen ez az, amit nem értek, Excellence. Mindent figyelembe véve, itt szerelemmel és visszaemlékezéssel foglalkoztak. Csak ez a szerelem nem volt egészen szerelem, a visszaemlékezések pedig nem egyszerűen visszaemlékezések. Különben Glumova nem lett volna ilyen állapotban. Természetesen ha a férfi berúgott, mint egy disznó, akkor valahogyan megsérthette... Főként ha felidézzük, hogy milyen különös kapcsolatuk volt gyermekkorukban...

– Ne túlozz – dohogta Excellence. – Már régóta nem gyermekek. A kérdést így kell feltenni: ha a férfi újra hívja őt, vagy maga megy el hozzá, fogadja-e őt az asszony?

– Nem tudom – mondtam. – Valószínűleg igen. Még mindig nagyon sokat jelent neki. Nem lett volna ilyen kétségbeesett egy számára közömbös ember miatt.

– Irodalom – dohogta Excellence, majd hirtelen felrikkantott: – Meg kellett tudnod, hogy miért hívta! Miről beszélgettek! Mit mondott a férfi az asszonynak!

Megdühödtem.

– Semmit nem tudhattam meg erről – mondtam. – A nő hisztérikus állapotban volt. Amikor magához tért, egy idióta újságíró ült előtte...

Félbeszakított:

– Még egyszer találkoznod kell velem!

– Akkor engedje meg, hogy megváltoztassam a legendát.

– Mit javasolsz?

– Például ezt. A Konbiztól jöttem. Egy bizonyos bolygón katasztrófa történt. Lev Abalkin: tanú. De a szerencsétlenség úgy megrázta, hogy elmenekült a Földre, és most senkit sem akar látni... Pszichikailag összetört, csaknem beteg. Azért keressük, hogy megtudjuk, mi történt ott...

Excellence hallgatott, a javaslatom nyilvánvalóan nem tetszett neki. Egy ideig néztem elégedetlen, szeplős, kopasz fejét, ami teljesen betöltötte a képernyőt, majd uralkodva magamon, ismét megszólaltam:

– Értse meg, Excellence, most már nem szabad többé hazudni, mint korábban. Már volt ideje rájönni, hogy nem véletlenül jelentem meg nála. Úgy tűnik, hogy meggyőztem az ellenkezőjéről, de ha ismét megjelenek ugyanabban a szerepben: ez nyilvánvaló kihívás lesz a józan ész ellen! Vagy elhitte, hogy újságíró vagyok, és akkor nincs miről beszélnie velem, egyszerűen elküldi a fenébe a vastagbőrű idiótát. Vagy nem hitte el, és akkor még inkább elküldi. Én például elküldeném. Ha viszont a Konbiz képviselője vagyok, akkor jogom van kérdezni, igyekszem már úgy kérdezni, hogy válaszoljon.

Szerintem mindez elég logikusan hangzott. Mindenesetre most semmilyen más utat nem tudtam kigondolni. És mindenesetre az idióta újságíró szerepében többet nem megyek hozzá. Végül is Excellence jobban tudja, mi a fontosabb: megtalálni ezt az embert, vagy megőrizni a keresés titkosságát.

Anélkül hogy felemelte volna a fejét, megkérdezte:

– Miért kellett reggel bemenned a múzeumba?

Elcsodálkoztam.

– Hogyhogy miért? Hogy beszéljek Glumovával...

Lassan felemelte a fejét, és megláttam a szemét. Pupillája betöltötte az egész szivárványhártyát. Szinte visszahőköltem. Kétségtelenül valami szörnyűt mondtam. Dadogni kezdtem, mint egy iskolás:

– De hiszen ott dolgozik... Hol kellett volna vele beszélnem? Otthon nem értem el...

– Glumova a Földön Kívüli Kultúrák Múzeumában dolgozik? – kérdezte, tagoltan ejtve a szavakat.

– Hát persze, de mi történt?

– Az ismeretlen rendeltetésű tárgyak speciális részlegében... – mondta halkán. Vagy kérdezte, vagy közölte. A hideg végigfutott a hátamon, amikor láttam, ahogy vékony ajkú szájának bal sarka lebiggyed.

– Igen – mondtam suttogva.

Ismét nem láttam a szemét. A képernyőt megint a csillogó kopasz fej töltötte be. – Excellence...

– Hallgass! – horkantotta, és mindketten hosszú időre elhallgattunk. – Így! – mondta végül a szokott hangján. – Indulj haza. Üljetek otthon, és ne menj sehová. Bármely

percben szükségem lehet rád. Leginkább éjszaka. Mennyi idő kell az útra?

- Két és fél óra.
- Miért olyan sok?
- Át kell úsznom a tavat.
- Rendben. Ha hazaértél, jelentsd nekem. Siess!

És a képernyő kialudt.

LEV ABALKIN JELENTÉSÉBŐL

...Ismét erősödik az eső, a köd még sűrűbbé válik, úgyhogy jobb és bal oldalon a házakat már csaknem lehetetlen látni az utca közepéről. A szakértők pánikba esnek: úgy rémlik nekik, hogy most a biooptikus átalakítók mondták fel a szolgálatot. Megnyug tatom őket. Miután megnyugodnak, szemtelenné válnak és kötözködnek, hogy kapcsoljam be a ködfényszórót. Bekapcsolom nekik. A szakértők ujjonganak, de ekkor Sekn az úttest közepén leül és kijelenti, hogy egy lépést sem tesz, ha nem tüntetem el ezt a hülye szivárványt, amitől fáj a füle, és viszket az ujjai között. Ó, Sekn, kiválóan lát mindent az ostoba fényszórók nélkül is, ha pedig a szakértők nem látnak valamit, úgy erre nincs is szükség, foglalkozzanak inkább valami hasznos dologgal, például készítsenek babbal dúsított zablevest, amíg ő, Sekn visszatér. A felháborodás kitörése. Általában a szakértők kissé félnek Sekntől. Bármely Föld-lakó, megismerkedve a Nagyfejúekkel, előbb vagy utóbb elkezd félni tőlük. Ugyanakkor, bármennyire is paradox, ugyanaz a Föld-lakó nem képes másként viszonyulni egy Nagyfejúhöz, mint egy nagy, beszélő kutyához (Hát!... cirkusz, a zoopszichológia csodái stb.)...

Az egyik szakértő óvatlanul megfenyegeti Seknt, hogy ebéd nélkül marad, ha nem engedelmeskedik. Sekn felemeli a hangját. Tisztázódik, hogy ő, Sekn, egész életében kiválóan megvolt a szakértők nélkül. Sőt mi több, ez idáig akkor éreztük itt magunkat jól, amikor a szakértőket se nem láttuk, se nem hallottuk. Ami személyesen azt a szakértőt illeti, aki mindent összevetve arra készül, hogy elfogyassza az ő, Sekn babbal dúsított zablevesét... És így tovább és így tovább és így tovább.

Állok az esőben, ami egyre erősödik és erősödik, hallgatom ezt az egész szakértői-bableveses badarságot, és sehogyan sem tudok megszabadulni egyfajta vad dermedtségtől. Úgy tűnik, mintha egy elképesztően ostoba színházi előadáson lennék, aminek nincs se eleje, se vége, ahol a szereplők elfelejtették a szerepüket, és improvizálnak abban a hiú reményben, hogy kikerülnek az útvesztőből. Ezt az előadást mintha direkt nekem rendezték volna, hogy lehetőség szerint minél tovább a helyemen tartsanak, ne engedjék, hogy egy lépést is továbbmenjek, ezalatt a kulisszák mögött valaki sietősen úgy tesz, hogy végleg világossá váljék számomra: minden értelmetlen, semmit sem lehet tenni, haza kell térni...

Hatalmas erőfeszítéssel összeszedem magam, kézbe veszem és kikapcsolom az átkozott fényszórót. Sekn azonnal félbeszakítja a szó közepén a hosszú, gondosan átgondolt sértegetéseit, és mintha mi sem történt volna, elindul előre. A nyomában lépkedek, hallgatom, ahogy Wonderhouse rendet rak magánál, a fedélzeten: "Szégyen!... Megza varni a tábori csoportot!... Azonnal eltávolítom a rádiósfülkéből!... Leváltom! Micsoda bazár!"

- Szórakozol? – kérdezem halkán Sekntől.

Csak bandzsít a kidülledő szemével.

– Intrikus – mondom. – És ti, Nagyfejűek, mindannyian intrikusok és botrányhősök vagytok...

– Minden nedves – szól a témától eltérve Sekn. – És tele van békával. Nincs hová lépni... Ismét teherautók – közli.

Előlről, a ködből tisztán és világosan árad a nedves, rozsdás vas bűze, és egy perccel később különböző gépkocsik hatalmas, rendetlen csapatának a közepébe kerülünk.

Megtalálhatók itt közönséges teherautók, furgonok, hatalmas trélerek és morzsányi, csepp alakú személyautók és valami szörnyűséges, önjáró szerkezetek nyolc darab embermagasságú kerékkal. Az utca közepén állnak és a járdákon, összevissza, a lökhárítóik egymást érik, időnként egymás hegyén-hátán: elképzelhetetlenül rozsdások, félig darabjaikra hullottak, a legkisebb lökésre szétesnek. Százzámra vannak. Lehetetlen, hogy gyorsan menjünk, kerülni kell, keresztül kell vergődni, át kell mászni rajtuk, az összes autó tele van háztartási limlommal, és ez a limlom is már rég elkorhadt, elporladt, meg rozsdásodott a felismerhetetlenségig.

Valahol a tudat mélyén panaszosán mormognak a megfélemezett szakértők, izga tottan harsog Wonderhouse, de nem tudok törődni velük. Káromkodva húzom ki a lábam a félig elrohadt ruhafoszlányok bűzlő mocsarából, és ugyanabban a pillanatban káromkodva beesem valamilyen hatalmas ládák mélyébe, ahol az áporodott papírhalmok között meztelen, rózsaszín patkánykölykök sivalkodnak kétségbeesetten, majd káromkodva kikászálódok, a vállammal eltörök egy korhadt fafalat, és kiesem az esőbe, a pocsolyákba, a békákat ijesztgetve... Recseg-ropog a lábunk alatt a törött üveg, ide-oda gurulnak valami pléhdobozok vagy golyóscsapágyak, a látszatra szilárd nikkelezett vas porrá omlik, amikor a kéz megpróbál rátámaszkodni; egyszer meg egy hatalmas, transzkonténerre emlékeztető furgon fala hirtelen magától keresztbe hasad, és felismerhetetlen szemét áradata hullik ki onnan tompa robajjal, undorítóan bűzlő por tömött halmai formájában...

Azután pedig váratlanul véget ér ez a szörnyűséges labirintus.

Vagyis körbe továbbra is autók, autók százai, de most már viszonylagos rendben állnak, felsorakozva az úttest két oldalán és a járdákon, az utca közepe pedig ismét tökéletesen szabad.

Seknre nézek. Sekn dühösen rázza magát, mind a négy mancsával egyszerre vakarózik, nyalogatja a hátát, köpköd, átkokat szór, és ismét nekilát vakarózni, megrázza és nyalogatja magát.

Wonderhouse aggódva érdeklődik, hogy miért tértünk el az útiránytól, és mi volt ez a raktár. Megmagyarázom, hogy ez nem raktár volt. Vitatkozunk a témáról: ha ez az evakuáció nyoma, akkor a bennszülöttek miatt a központba evakuáltak a külvárosokból?

– Visszafelé nem megyek ezen az úton – jelenti ki Sekn, és mérges legyintéssel az úttestre passzíroz egy mellettünk elhaladó békát.

Délután két órakor a Törzs szétküldi az első eredményközleményét, ökológiai katasztrófa, de a civilizáció valamilyen más okból pusztult el. A lakosság eltűnt, mondhatni, egy óra-alatt, de nem háborúban irtotta ki önmagát, és nem az ürbe evakuált: a technológia nem olyan, és egyáltalán a bolygó nem temetőre, hanem szemétdombra emlékeztet. A kisszámú megmaradt bennszülött falun tengeti az életét,

úgy-ahogy megműveli a földet, teljes mértékben híján van a kultúrszokásoknak, azonban remekül bánik az ismétlőpuskával. Következtetés Seknnek és nekem: a városnak teljesen üresnek kell lennie. Nekem ez a következtetés kétségesnek tűnik, Seknnek szintén.

Az út kiszélesedik, a házak és az autósorok mindkét oldalon teljesen eltűnnek a ködben, és nyílt teret érzek magam előtt. Még néhány lépés, és a ködből előtűnik egy alacsony, kocka alakú sziluett. Ez ismét egy páncélautó: pontosan ugyan olyan, mint amelyik a leomló fal alá került, csak ezt réges-régen elhagyták, a saját súlya alatt rogyott össze, és mintha belenőtt volna "az aszfaltba. Az összes nyílás tárva-nyitva. A két rövid géppuskacső, amely hajdanán fenyegetően fogadott mindenkit, aki kilépett a térre, most csüggedten lekókad, rozsdás cseppek hullanak belőlük, és lustán lefolynak az enyhén ferde homlokpáncélra. Amint elhaladunk mellette, gépiesen meglököm a kitárt oldalajtót, de az szorosan berozsdásodott.

Semmit sem látok magam előtt. A köd ezen a téren egészen különleges, természetellenesen sűrű, mintha sok-sok éven át telepedett volna itt meg, és eközben összepréselődött, megalvadt, mint a tej, és összesüppedt a saját súlya alatt.

– A lábad alá! – vezényel hirtelen Sekn.

A lábam alá nézek, és semmit sem látok. Azonban hirtelen felfogom, hogy a talpam alatt már nem aszfalt van, hanem valami puha, rugalmas, süppedős, mint egy vastag, nedves szőnyeg. Leguggolok.

– Bekapcsolhatod a reflektorodat – dünnyögi Sekn.

De már mindenféle fényszóró nélkül is látom, hogy az aszfaltot itt csaknem teljes egészében elég vastag, gusztustalan kéreg borítja, valamilyen összepréselt, nedves massa, amit bőségesen benőtt a sokszínű penész. Előhalászom a késemet, a hegyével felemelem ennek a kéregnek egy rétegét: a penészes masszától elválik egy talán rongydarab, talán szíjdarab, a szíj alól pedig zavaros-zölden látszik valami kerek (gomb? csat?), és lassan kiegyenesednek valami drótok vagy rugók...

– Mindannyian itt mentek... – mondja Sekn különös hangsúllyal.

Felemelkedem és megyek tovább, a puha és csúszós talajon lépkedek. Megpró bálom megzabolázni a képzeletemet, de most nem sikerül. Mindannyian itt mentek, ugyanezen az úton, elhagyva a már szükségtelen személyautóikat és furgonjaikat, százezrek és milliók özönlöttek a sugárútról erre a térre, körbefolytak a páncélost, a fenyegetően és tehetetlenül rájuk célzó géppuskáival, mentek, ott hagyva azt a keveset, amit megpró báltak magukkal vinni, meg-megbotlottak, és el-elejtettek valamit, lehet, hogy maguk is elestek, és akkor már nem tudtak felkelni, és mindent, ami leesett, taposta, taposta és taposta a millió láb. És valahogy úgy tűnt, hogy mindez éjszaka történt: az emberi kását kísérteties, valószínűtlen fény világította meg, és csend honolt, mint az álomban...

– Gödör... – mondja Sekn.

Bekapcsoltam a fényszórót. Semmiféle gödör nincs. Ameddig elér a sugár, az egyenes, simas teret bevilágítja a lumineszkáló penész megszámlálhatatlan bágyadt lángocskája, két lépéssel előrébb pedig nedvesen feketéllik egy nagy, körülbelül hússzor negyven méteres, sima, csupasz, téglalap alakú aszfalt. Mintha gondosan kivágták volna ebből a megpenészedett, pislákoló szőnyegből.

– Lépcsők! – mondja Sekn mintegy kétségbeesve. – Lyukacsosak! Mély! Nem

látom...

Hangyák futkosnak a hátamon: még sohasem hallottam, hogy Sekn ilyen külö nös hangon beszélt volna. Oda sem pillantva leeresztem a kezem, az ujjaim rásimulnak a nagy, bozontos fejre, és érzem a háromszögletű fül ideges remegését. A rettenthetetlen Sekn megijedt. A rettenthetetlen Sekn a lábamhoz lapul, ugyan úgy, ahogy ősei a gazdáik lábához lapultak, amikor a barlang küszöbén túl isme retlent és veszélyeset éreztek...

– Nincs fenéke... – mondja kétségbeesve. – Képtelen vagyok megérteni. Mindig van fenék. Mindannyian oda mentek, fenék pedig nincs, és senki sem tért vissza...

– Oda kell mennünk?

Leguggolok, és átölelem a nyakát.

– Nem látok itt gödröt -r mondom a Nagyfejűek nyelvén. – Csak egy sima aszfalt téglalapot látok.

Sekn nehezen lélegzik. Minden izma feszült, és mind szorosabban lapul hozzám.

– Te nem láthatod – mondja. – Te képtelen vagy erre. Négy lépcső lyukacsos lépcső fokokkal. Kopottak. Fénylenek. Mind mélyebben és mélyebben. És sehová. Nem akarok odamenni. Ne parancsold.

– Barátom – mondom. – Mi van veled? Hogyan parancsolhatnám neked?

– Ne kérd – mondja. – Ne hívj. Ne invitálj.

– Azonnal elmegyünk innen – mondom.

– Igen. És gyorsan.

Jelentést diktálok. Wonderhouse már átkapcsolta a csatornámat a Törzsre, amint befejezem, az egész expedíció tud mindenről. Kiabálás kezdődik. Hipotéziseket állítanak fel, eljárásokat javasolnak. Zaj van. Sekn lassacskán magához tér: sárga szemével sandít, és állandóan nyalogatja a szája szélét. Végül maga Komov avatkozik be. A kiabálásnak vége. Nekünk megparancsolják, hogy folytassuk utunkat, és mi szívesen engedelmes kedünk.

Kikerüljük a szörnyű téglalapot, átvágunk a téren, elhagyjuk a sugárutat a túloldalon lezáró második páncélost, és ismét az elhagyott gépkocsik két oszlopa közé kerülünk. Sekn ismét élénken fut elől, ismét energikus, zsémbes és fennhéjázó. Fanyarul mosolygok magamban, és arra gondolok, hogy helyében én most kétségkívül kínlódnék a félszégességem miatt, a csaknem gyermeki félelem pánik szerű rohamáért, amit nem sikerült leküzdenie ott, a téren. Sekn viszont semmi ilyesmivel nem bajlódik. Igen, félel met érzett, és nem tudta ezt elrejtteni, de nem lát ebben semmi szégyenkeznivalót vagy kényelmetlent. Most fennhangon elmél kedik:

– Mind elmentek a föld alá. Ha lett volna ott fenék, akkor, biztosíthatlak, most mind annyian a föld alatt élnének, nagyon mélyen, úgyhogy nem hallani őket. De ott nincs fenék! Nem értem, hogy hol élhetnek ott. Nem értem, miért nincs fenék, és ez hogyan lehetséges.

– Próbáld megmagyarázni – mondom neki. – Ez nagyon fontos.

De Sekn nem tudja megmagyarázni. Nagyon különös, bizonygatja. A bolygók gömbölyűek, próbálja magyarázni, és ez a bolygó is gömbölyű, magam láttam, de azon a téren egyáltalán nem gömbölyű. Ott olyan, mint egy tányér. És a tányérban lyuk van. És ez a lyuk az egyik ürességből, ahol mi vagyunk, egy másik ürességbe vezet, ahol nem vagyunk.

– És én miért nem láttam ezt a lyukat?

– Mert be van ragasztva. Te erre képtelen vagy. Az olyanoknak ragasztották be, mint te vagy, nem pedig az olyanoknak, mint én...

Azután hirtelen közli, hogy ismét veszély jelentkezik. Kis veszély, a szokásos. Nagyon rég nem volt egyáltalán, most pedig ismét megjelent.

Egy perc múlva a jobb oldali ház homlokzatáról leomlik és összetörik a második emeleti erkély. Gyorsan megkérdezem Seknet, nem csökkent-e a veszély. Gondolkodás nélkül válaszol, hogy igen, csökkent, de nem nagyon. Meg akarom kérdezni, hogy melyik oldalról fenyeget minket most ez a veszély, de ekkor hátba vág a sűrű levegő, sívít a fülemben, Sekn szőre égnek áll.

A sugárúton szinte egy kis orkán söpör végig. Az orkán forró és vasszagú. Még néhány erkély és párkány nagy zajjal lezuhan az utca mindkét oldalán. Az ala csony, hosszú házról letépi a régi, lukacsos, laza tetőt, az pedig lassan forogva és darabjaira hullva elúszik az úttest fölött, és eltűnik a gennyes-sárga színű porban.

– Mi történik ott nálatok?! – üvölti Wonderhouse.

– Valami huzat... – válaszolom a fogam között.

A szél újabb lökése arra kényszerít, hogy akaratom ellenére előreszaladjak. Ez eléggé megalázó.

– Abalkin! Sekn! – dübörgi Komov. – Maradjatok középen! Távolabb a falaktól! Én fúvatom a teret, lehetséges, hogy nálatok omlások lesznek...

És harmadszor a rövid, forró orkán éppen abban a pillanatban söpör végig a sugárúton, amikor Sekn orrával a széllel szembe akar fordulni. A szél ledönti a lábáról, és a földön vonszolva húzza magát egy báméskodó patkány megalázó társaságában.

– Kész? – kérdezi ingerülten, amikor az orkán alábbhagy. Nem is próbál lábra állni.

– Kész – mondja Komov. – Folytathatjátok utatokat.

– Mélységes hálánk – mondja Sekn; mérges, mint a legmérgeesebb kígyó.

Az éterben valaki vihog, nem tartja vissza. Úgy tűnik, Wonderhouse.

– Elnézéseteket kérem – mondja Komov. – El kellett oszlatnom a ködöt.

Sekn válaszul a leghosszabb és legbonyolultabb átkot szórja a Nagyfejűek nyelvén, felemelkedik, örült módjára megrázza magát, és egyszerre csak megdermed egy kényelmetlen pózban.

– Lev – mondja. – A veszély nincs többé. Egyáltalán. Elfűjták.

– Ezért is köszönet – mondom.

Információ Espadától. A Fő Hattlauch rendkívül érzékletes leírása. Mintha élne, – úgy látom magam előtt: egy elképzelhetetlenül koszos, bűzlő, sömörrel borított, kétszáz évesnek látszó öreg azt bizonygatja, hogy huszonegy éves, állandóan hörög, köhög, krákog, és az orrát fújja, a térdén mindvégig ismétlőpuskát tart, és időről időre lő egyet a vakvilágba Espada feje fölött; a kérdésekre nem óhajt válaszolni, állandóan ő maga kérdez, azonban a válaszokat szándékosan figyelmetlenül hallgatja, és minden második választ mindenki füle hallatára hazugságnak nyilvánít...

A sugárút eléri a soron következő teret. Tulajdonképpen ez nem is igazi tér: jobbra

egyszerűen egy félkör alakú park terül el, ami mögött egy hosszú épület sárgállik homorú homlokzattal, körberakva hamis oszlopokkal. A homlokzat sárga, a park bokrai pedig olyan bágyadt-sárgák, mintha az ősz kezdetén lennénk, ezért nem veszek észre azonnal a terecske közepén még egy “poharat”.

Ez alkalommal sértetlen, és úgy fénylik, mint az új, mintha ma reggel állították volna ide, a sárga bokrok közé: két méter magas és egy méter átmérőjű henger, félig átlátszó, borostyánra emlékeztető anyagból. Tökéletesen függőlegesen áll, ovális ajtaja szorosan zárva.

A fedélzeten Wonderhouse-ban fellobban a lelkesedés, Sekn viszont ismét demonstrálja közömbösségét, sőt megvetését az összes ilyen, “az embert nem érdeklő” tárgy iránt: lassacskán háttal fordítva a “pohárnak”, elkezd vakarózni.

Körbejárom a “poharat”, azután két ujjammal megfogom az ovális ajtó fogan tyúját, és benézek. Egyetlen pillantás elegendő: a “pohár” egész térfogatát iszo nyatos, ízeit csontjaival betöltve, tüskés, félméteres ollóját maga előtt tartva, ostobán és komoran a maga teljes szépségében egy óriási rákpók a Pandoráról pillantott rám két sorban elhelyezkedő, zavaros, zöld szemével.

Nem a félelem dolgozott bennem, hanem az abszolút előreláthatatlan esetén jelentkező mentő reflex. Még sóhajtani sem volt időm, amikor már teljes erőből vádammal a becsapott ajtónak, lábammal a földnek feszültem, tetőtől talpig nedves voltam az izzadságtól, minden ízemben reszkettem.

Sekn már mellettem van, kész az azonnali és határozott összecsapásra: előre-hátra imbolyog kinyújtott, megfeszített lábán, várakozóan forgatja bozontos fejét. Vakítóan fehér fogai nedvesen csillognak a szája sarkaiban. Mindössze néhány másodpercig tart, minek utána kötekedve megkérdezi:

– Miről van szó? Ki bántott?

Tapogatózva megkeresem a scorcher markolatát, kényszerítem magam, hogy elszakadjak az átkozott ajtótól, és elkezdek hátrálni, lövésre készen tartva a scorchert. Sekn velem együtt hátrál, egyre ingerültebben.

– Kérdeztelek! – jelenti ki felháborodottan.

– Hogyhogy – mondom a fogamon keresztül –, mind ez ideig semmit sem érzel?

– Hol? Ebben a bódében? Nincs ott semmi!

Wonderhouse és a szakértők izgatottan lármáznak a fülemben. Nem figyelek rájuk. Nélkülük is tudom, hogy például meg lehet támasztani az ajtót gerendával – ha találunk –, vagy fel lehet gyújtani az egészet a scorcherrel. Továbbra is hátrálok, a szememet le nem veszem a “pohár” ajtajáról.

– A bódében nincs semmi! – ismétli állhatatosan Sekn. – És senki. És sok éve nem volt senki. Akarod, hogy kinyissam az ajtót, és megmutassam, hogy nincs ott semmi?

– Nem – mondom, nagy nehezen uralkodva a hangszálaimon. – Menjünk innen.

– Csak kinyitom az ajtót...

– Sekn – mondom. – Te tévedsz.

– Mi sohasem tévedünk. Megyek. Meglátod.

– Tévedsz! – ordítom. – Ha most nem jössz utánam, ez azt jelenti, nem vagy a barátom, és köpsz rám!

Élesen megfordulok a sarkamon (a scorcher a leeresztett kezemben, kibiztosítva, a szabályozó a sorozatvetőn), és megyek előre. A hátam hatalmas, teljes szélességében

betölti a sugárutat, és tökéletesen védtelen.

Sekn rendkívül elégedetlen és utálkozó képpel csoszog kissé balra mögöttem. Morog és kötekedik. Amikor körülbelül kétszáz lépésre eltávolodunk, és teljesen megnyugszom, és elkezdem keresni a békülés módját, Sekn hirtelen eltűnik. Csak a karmai kopognak az aszfalton. Már ott is van a bódénál, és már késő, hogy utána vessem magam, elkapjam a hátsó lábát, elvonszoljam onnan a hülyét, és a scorcherem is már tökéletesen felesleges, az átkozott Nagyfejű pedig kinyitja az ajtót, és hosszan, végtelenül hosszan néz a “pohár” belsejébe...

Azután anélkül, hogy egyetlen hangot hallatott volna, ismét becsukja az ajtót, és visszatér. Sekn megalázott. Sekn megsemmisült. Sekn feltétel nélkül beismeri teljes alkalmatlanságát, és a továbbiakban kész elviselni bármilyen bánásmódot. Visszatér a lábához, és leül oldalt, csüggedten lehajtja a fejét. Hallgatunk. Elke rülöm a pillantásommal. Nézem a “poharat”, érzem, ahogyan az izzadságpatakok felszáradnak a halántékomon, és összehúzzák a bőrt, ahogyan elmúlik az izmaimból a kízó remegés, és tompa, sűrű fájdalom váltja fel, és a világon mindennél jobban szeretném most azt sziszegni: “B-b-barom állat!”, és szeretném teljes erőmből, üvöltő sóhajjal pofon vágni ezt a legyőzött, hülye, makacs, bárgyú, bozontos kobakot. De csak annyit mondok:

– Szerencsénk van. Valamiért itt nem támadnak...

Értesítés a Törzsből. Feltételezhető, hogy “Sekn téglalapja” a térközi alagút bejárata, amin keresztül kivitték a bolygó lakosságát. Valószínűleg a Vándorok...

Egy szokatlanul üres kerületen megyünk keresztül. Semmiféle élőlény, még a szünyogok is eltűntek valahová. Nekem ez nem nagyon tetszik, de Sekn nem észleli a veszély semmilyen jelét.

– Ez alkalommal elkéstetek – morogja.

– Igen, úgy tűnik – válaszolom készségesen.

A rákpókkal lezajlott incidens után Sekn először szólal meg. Úgy tűnik, hajlandó mellékes ügyekről beszélgetni. Nem túl gyakran támad ilyen hajlandósága.

– A Vándorok – morogja. – Sokszor hallottam: Vándorok, Vándorok... Semmit sem tudtok róluk?

– Nagyon keveset. Tudjuk, hogy ez egy szupercivilizáció; tudjuk, hogy sokkal hatalmasabbak nálunk. Feltételezzük, hogy nem humanoidok. Feltételezzük, hogy birtokba vették egész Galaktikánkat, mellesleg nagyon régen. Feltételezzük még, hogy nincs otthonuk: a szónak az általunk vagy általatok használt értelmében. Ezért nevezzük őket Vándoroknak...

– Akartok velük találkozni?

– Hát, hogy is mondjam... Komov odaadná ezért a jobb karját. Én pedig például nagyra értékelném, ha sohasem találkoznánk velük...

– Félsz tőlük?

Nem akarom ezt a kérdést megvitatni. Különösen most.

– Nézd, Sekn – mondom –, ez hosszú lenne. Mindenesetre nézzél körbe-körbe, mert úgy látom, hogy szórakozott lettél.

– Nézek. Minden nyugodt.

– Észrevetted, hogy minden élő eltűnt innen?

– Ez azért van, mert gyakran járnak itt emberek – mondja Sekn.

– Úgy? – mondom. – Nos, megnyugtattál.

– Most nincsenek. Alig.

Véget ér a negyvenkettedik negyed, egy kereszteződéshez érünk. Sekn hirtelen kijelenti:

– A sarok mögött ember van. Egy.

Egy rozoga öregember, a sarkáig érő, hosszú, fekete kabátban, füles gyapjúsap kában, amit az összeborzolt, piszkos szakála alatt kötött meg, vidám, élénksárga színű kesztyűben, hatalmas bakancsban szövet felsőrésszel. Nagy erőfeszítéssel mozog, a lábát alig húzza. Harminc méterre vagyunk tőle, de még ebből a távol ságból is tisztán hallatszik, milyen nehezen, sípólva lélegzik.

Magas, vékony kerekeken gördülő, gyerekkocsira emlékeztető taligára rakódik. Eltűnik a széttört kirakat mögött, hosszú ideig nem kerül elő, és ugyancsak lassan botorkál ki, egyik kezével a falhoz támaszkodik, a behajlított másik karjával pedig két-három, élénk címkés dobozt szorít a melléhez, Minden alkalommal, amikor elér a kocsijához, erőtlenül leereszkedik egy háromlábú, összecusukható székre, egy kis ideig mozdulatlanul ül, pihen, majd nekilát ugyanolyan lassan és óvatosan átpra kolni a dobozokat a behajlított karjáról a taligára. Majd újra pihen, szinte ülve alszik, és remegő lábain újra felemelkedik, elindul a kirakathoz – hosszú, fekete, félig meggörbült figura.

A sarkon állunk, szinte nem is rejtőzünk, mivel világos: az öreg semmit sem lát és semmit sem hall maga körül. Sekn szavai szerint teljesen egyedül van itt, a környéken senki sincs, talán csak nagyon messze. A legkisebb kedvem sincs kapcsolatba lépni vele, de nyilván meg kell ezt tenni: legalább azért, hogy segítünk neki ezekkel a konzervdobozokkal. De félek megijeszteni. Megkérem Wonderhouse-t, mutassa meg Espadának, állapítsa meg Espada, hogy ki ez: “varázsló”, “katona” vagy “ember”.

Az öreg tizedszer pakolta le a konzervdobozait, és összegörnyedve a háromlábú székecskén, ismét pihen. A feje enyhén reszket, és egyre lejjebb hajlik a mellére.

Úgy tűnik, elalszik.

– Nem láttam hozzá hasonlót – jelenti ki Espada. – BeszéljeteK vele, Lev...

– De hát nagyon öreg – mondja kételkedve Wonderhouse.

– Mindjárt meghal – mormogja Sekn.

– Ez az – mondom. – Különösen ha megjelenek előtte ebben a szivárványszínű köpenyemben...

Nincs időm befejezni. Az öreg hirtelen meredeken előreesik, és puhán oldalára fordul az úttesten.

– Kész – mondja Sekn. – Odamehetsz megnézni, ha érdekel.

Az öreg halott, nem lélegzik, a pulzusa nem tapintható. Minden jel szerint kiterjedt infarktusa van, és a szervezete teljesen kimerült. De nem az éhségtől. Egyszerűen nagyon, elképzelhetetlenül vén. Térdepelek előtte, és zöldesfehér, csontos arcába nézek. Az első normális ember ebben a városban. És halott. És semmit sem tudok tenni, mivel csak tábori műszerek vannak nálam.

Beadok neki két ampulla mikrofágot, és szólok Wonderhouse-nak, hogy küldjön ide orvosokat. Nem akarok hosszabb időt itt tölteni. Ez értelmetlen. Nem fog beszélni. Ha pedig fog, akkor sokára. Mielőtt elmennék, még egy percig állok felette, nézem a gyerekkocsit félig tele van konzervdobozokkal, a felborult székecskét, és arra

gondolok, hogy az öreg valószínűleg mindenhová magával vitte ezt a székecskét, és percenként leült pihenni...

Tizennyolc óra körül kezd alkonyodni. Számításaim szerint az útvonal vége két óra járásnyira van, ezért azt javaslom Seknnek, hogy pihenjünk és együnk. Seknnek nincs szüksége pihenésre, de mint mindig, most sem hagyja ki, hogy még egyet falatozzon. Elhelyezkedünk egy széles, kiszáradt szökőkút szélén, valamilyen mitológiai, szárnyas kőszörny oltalmában, és kibontom az élelmiszercsomagokat. Körös-körül zavarosan világítanak a halott házak falai, halotti csend honol, és jólesik arra gondolni, hogy a végigjárt útvonal tucatnyi kilométerén már nem a halott pusztaság van, hanem emberek dolgoznak.

Evés közben Sekn soha nem beszélget, jóllakva azonban szeret fecsegni.

– Ezt az öreget – mondja, gondosan lenyalva a mancsát – valóban feltámasztották?

– Igen.

– Ismét él, jár, beszél?

– Nem valószínű, hogy beszél, még kevésbé, hogy jár, de él.

– Kár – morogja Sekn.

– Kár?

– Igen. Kár, hogy nem beszél. Érdekes lenne megtudni, hogy mi van *ott*...

– Hol?

– Ott, ahol volt, amikor halott lett.

Elmosolyodom.

– Úgy gondolod, hogy van ott valami?

– Kell lennie. Valahová kerülnöm kell, amikor nem leszek.

– Hová tűnik az elektromos áram, amikor kikapcsolják? – kérdezem.

– Ezt sohasem tudtam megérteni – ismeri be Sekn. – De te pontatlanul okoskods.

Valóban nem tudom, hogy hová tűnik az elektromos áram, amikor kikapcsolják. De azt sem tudom, honnan jön, amikor bekapcsolják. De hogy én honnan kerültem elő: azt tudom és értem.

– És hol voltál, amikor még nem voltál? – kérdezem álnokul.

De Seknnek ez nem probléma.

– A szüleim vérében voltam. Azelőtt pedig a szüleim szüleinek a vérében...

– Tehát amikor nem leszel, a gyerekeid vérébe kerülsz...

– És ha nem lesznek gyerekeim?

– Akkor a földben, a fűben, a fáknban leszel...

– De ez nem így van! A fűben és a fáknban lesz a testem. De hol leszek én magam?

– A szüleid vérében sem te magad voltál, hanem a tested. Hiszen nem emlékszel, hogy milyen volt neked a szüleid vérében...

– Hogyhogy nem emlékszem? – csodálkozik Sekn. – Nagyon sok mindenre emlékszem!

– Igen, valóban... – mormogom legyőzötten. – Hiszen genetikai memóriátok van...

– Ezt akárhogy lehet nevezni – mormogja Sekn. – De valóban nem értem, hová kerülök, ha most meghalok. Hiszen nincsenek gyerekeim...

Úgy döntök, hogy befejezzük a vitát. Világos számomra: sohasem tudom bebizonyítani Seknnek, hogy *ott* nincs semmi. Ezért szótlanul összehajtogatom az élelmiszercsomagot, beteszem a válltarisznyába, és a lábamat kinyújtva,

kényelmesebben elhelyezkedem.

Sekn gondosan lenyalogatta a másik mancsát, ideális rendbe szedte a szőrét az arcán, és ismét nekikezd a beszélgetésnek.

– Elképesztesz, Lev – jelenti ki. – És mindannyian elképesztetek. Valóban nem untatók meg még az ittlétet?

– Dolgozunk – ellenkezem lustán.

– Miért kell értelmetlenül dolgozni?

– Miért értelmetlenül? Hiszen látod, mennyi mindent megtudtunk egy nap alatt.

– Éppen ezt kérdezem: minek megtudnotok olyan dolgokat, amiknek nincs értelmük? Mit fogtok ezzel csinálni? Ti állandóan mindent csak megtudtok és megtudtok, és semmit sem csináltok azzal, amit megtudtatok.

– Nos, például? – kérdezem.

Sekn nagyszerű vitatkozó. Éppen most aratta az egyik győzelmét, és nyilvánva lóan arra törekszik, hogy a másodikat is learassa.

– Például a fenék nélküli gödör, amit találtam. Kinek és miért lehet szüksége egy feneketlen gödörre?

– Ez nem egészen gödör – mondom. – Ez inkább egy ajtó egy másik világba.

– Át tudtok menni ezen az ajtón? – érdeklődik Sekn.

– Nem – ismerem be. – Nem tudunk.

– Akkor minek nektek egy olyan ajtó, amin úgysem tudtok bemenni?

– Ma nem tudunk, holnap viszont igen.

– Holnap?

– Tágabb értelemben. Holnapután. Egy év múlva...

– Más világ, más világ... – mormogja Sekn. – Tán szűken vagytok ebben?

– Hogy mondjam neked?... Szűknek kell lennie a képzeletünk számára.

– No nézd csak! – mondja epésen Sekn. – Hiszen alighogy eljuttok ebbe a másik világba, azonnal nekiláttok átalakítani a sajátotok képére. És természetesen a képzeletetek számára az ismét szűk lesz, és akkor kerestek még valamilyen világot, és ismét nekiláttok átalakítani...

Hirtelen élesen félbeszakítja szónoklatát, és ugyanabban a pillanatban idegen jelenlé tét érzem. Itt. Mellettünk. Két lépésre. A mitológiai szörny talapzata mellett.

Ez egy tökéletesen normális bennszülött – minden jel szerint az “ember” kategóriá ból –, erős, délceg férfi vászonnadrágban és a meztelen testére felvett vászonzakóban, a nyakán átvetett szíjon lógó ismétlőpuskával. Fésületlen, boglyas haja a szemébe lóg, az arca és az álla viszont simára van borotválva. Teljesen mozdulatlanul áll a talapzat mellett, csak a szeme vándorol sietség nélkül rólam Seknre és vissza. Minden jel szerint a sötétben nem lát rosszabbul nálunk. Érthetetlen, hogyan sikerült ilyen halkán és észrevétlenül megközelítenie minket.

Óvatosan a hátam mögé csúsztatom a kezem, és bekapcsolom a transzlátor linganját.

– Gyere közelebb és ülj le, barátok vagyunk – mondom csak az ajkammal.

A linganból fél másodperces késéssel torokhangok jönnek ki, amelyekben van némi kellemesség.

Az ismeretlen összerezzen, és egy lépést hátrál.

– Ne félj – mondom. – Hogy hívnak? Engem Levnek, őt Seknnek. Nem vagyunk ellenségek. Beszélgetni szeretnénk veled.

Nem, semmi sem sikerül. Az ismeretlen még egy lépést hátrál, és félig elbújik a talapzat mögött. Az arca csakúgy, mint korábban, kifejezéstelen, és az sem világos, érti-e, amit mondunk.

– Finom ételünk van – nem adom meg magam. – Lehet, hogy éhes vagy, szomjas vagy? Ül le velünk, és szívesen megkínállak...

Hirtelen eszembe jut, hogy a bennszülöttnek elég különös lehet azt hallani, hogy “mi” és “velünk”, ezért sietősen áttérek az egyes számra. De ez sem segít. A bennszülött teljesen elrejtőzik a talapzat mögé, és most nem látható.

– Elmege – mormogja Sekn.

És ekkor ismét látom a bennszülöttet: hosszú, csúsztatott, tökéletesen hangtalan léptek kel átszeli az utcát, fellép a szemközti járdára, és anélkül hogy körülnézne, eltűnik az egyik kapualjban.

78. június 2. LEV ABALKIN SZEMÉLYESEN

18.00 körül beesett hozzám (figyelmeztetés nélkül) Andrej és Sandro. Elrejtettem a dossziét az asztalba, és azonnal szigorúan megmondtam nekik, hogy nem tűrök semmiféle munkabeszélgetést, mivel most nem nekem, hanem Claudiusnak vannak alárendelve. Azonkívül elfoglalt vagyok.

Panaszosán nyafogni kezdtek, hogy egyáltalán nem munkaügyben jöttek, unatkoznak, és hogy nem szabad ezt; ha valamit, akkor nyafogni, azt tudnak. Megenyhültem. Kinyitottuk a bárszekrényt, és egy ideig nagy élvezettel a kaktuszaimról beszélgettünk. Azután hirtelen, egészen véletlenül észrevettem, hogy már nem annyira a kaktuszokról beszélünk, mint inkább Claudiusról, és ez még csak-csak igazolható lett volna, mivel Claudius a görcsösségével és a tüskességével engem is egy kaktuszra emlékeztetett, de még csak sóhajtani sem volt időm, s ezek az ifjú provokátorok már rendkívül ügyesen és természetesen a bioreaktorok és Nemo kapitány ügyére terelték a szót.

Úgy tettem, mint aki semmit sem vesz észre, és hagytam, hogy dühbe guruljanak, majd a legviharosabb ponton, amikor már úgy hitték, hogy a főnökük teljesen kész, felajánlottam, hogy tűnjenek el. Ki is rúgtam volna őket, mivel jócskán megdühödtem rájuk is és magamra is, de ekkor (ismét csak figyelmeztetés nélkül) megjelent Aljona. Ilyen a sors, gondoltam, és kimentem a konyhába. Úgyis vacsoraidő van, és még az ifjú provokátorok előtt is ismert, hogy külső emberek jelenlétében nem illik a dolgainkról beszélni.

Nagyon kedves vacsora sikeredett. A provokátorok mindenről megfélemedtek a világon, és kakaskodtak Aljona előtt. Amikor Aljona megnyirbálta a tollukat, én kakaskodtam, egyszerűen azért, hogy ne csökkenjen az érdeklődés. Ez a kakasparádé hatalmas vitával zárult: hová menjünk most? Sandro azt követelte, hogy menjünk a Polipokra, mégpedig azonnal, mivel a legjobb dolgaik az elején vannak. Andrej forrongott, mint egy igazi zenekritikus, a Polipok elleni kirohanásai szenvedélyesek és csodálatosan tartalmatlanok voltak, modern zeneelmélete elképesztett a frissességével, és arra irányult, hogy most éjjel jött el az ideje, hogy felvont vitorlával kipróbáljuk a *Bölcselő* nevű jachtját. Én a szórejtvények vagy legvégső esetben a zálogosdi mellett voltam. Aljona viszont, aki rájött, hogy ma sehová sem megyek, és többnyire foglalt vagyok, elkese redett, és elkezdett huligánkodni. A Polipokat a

folyóba! – követelte. A sa-si-sudárvitorlára! Gyerünk, zajongjunk! És így tovább. E vita kellős közepén, 19.33-kor megcsendült a videofon: Andrej, aki a legközelebb ült a készülékhez, az ujjával megbökte a kapcsolót. A képernyő kivilágosodott, de kép nem volt rajta. És hallani sem lehetett semmit, mivel Sandro teljes erejéből üvöltött: “Szigetek, szigetek, szigetek!”, ostoba testmozgásokat végzett, utánozni igyekezett az utánozhatatlan B. Tuareget, miközben Aljona fékeveszetten kontrázott neki Glier (de lehet, hogy nem is Glier) “Szöveg nélküli dalával”.

– Hé! – kurjantottam, és megközelítettem a videofont.

Egy kicsit elcsendesedtek, de a készülék üres képernyővel villogva továbbra is hallgatott. Valószínűleg nem Exeellence volt, és megnyugodtam.

– Várjatok, odébb viszem a készüléket – mondtam a kékes villódzásnak.

A dolgozószobában a videofont az asztalra állítottam, eldobtam magam a fotelban, és azt mondtam:

– No jó, itt már csöndesebb... Csak vegye figyelembe, hogy nem látom önt.

– Bocsásson meg, elfelejtettem... – szólt egy mély férfihang, és a képernyőn megjelent egy arc: keskeny, kékes-sápadt, az orrcimpáktól az állig mély redőkkel Alacsony, széles homlok, beesett, nagy szemek, vállig érő egyenes, fekete haj. Érdekes, hogy egyből felismertem, de nem fogtam fel azonnal, hogy ő az.

– Jó napot, Mac – mondta. – Megismer?

Néhány másodpercre szükségem volt, hogy összeszedjem magam. -Várjunk csak, várjunk csak... – húztam az időt, lázasan töprengve, hogyan viselkedjem.

– Becsületszóra? – kérdezte Kammerer, az újságíró, hogy valamit mondjon.

Lev Abalkin ismét elmosolyodott.

– Igen – mondta. – Húsz év elmúlt. És tudja, Mac, úgy emlékezem vissza azokra az időkre, mint a legboldogabbakra. Minden előttem volt, minden csak akkor kezdődött... És tudja, most visszaemlékszem azokra az időkre, és elgondolom: micsoda ördögi szerencsém volt, hogy olyan vezetőkkel kezdtem, mint Komov és ön, Mac...

– Nono, Lev, ne túlozzon – mondta Kammerer, az újságíró. – Hogy jövök én ide?

– Mi az, hogy hogy jön ön ide? Komov irányított, Rawlingson és én bevetésen voltunk, de hiszen az egész koordinációt ön hajtotta végre!

Kammerer, az újságíró tágra nyitotta a szemét. Én is, de ezenfelül még óvatossá is váltam.

– Nos, Lev- mondta az újságíró Kammerer –, ön, testvér, valószínűleg ifjúkorára való tekintettel semmit sem értett meg az akkori alárendeltségről. Az egyetlen, amit az önök számára akkor csináltam, hogy biztosítottam a biztonságot, a szállítást és az ételmezt... de azt is...

– És ötleteket szállított! – tette hozzá Lev Abalkin.

– Milyen ötleteket?

– A Kék Kígyóra indított expedíció ötlete az öné?

– Nos, abban az értelemben, hogy én tájé...

– Úgy! Ez egy. Az az ötlet, hogy a Nagyfejűekkel Progresszoroknak és nem zoo pszichológusoknak kell dolgozniuk: ez kettő!

– Álljon meg, Lev! Ez Komov ötlete! De hiszen én köptem magukra! Nekem ebben az időben ott volt az a felkelés a Pandeán! Az Óceáni Birodalom első tömeges

deszantja! Önnek tudnia kell, hogy mi az... Istenem! Ha becsületesek akarunk lenni, még gondolni is elfelejtettem önökre! Zef foglalkozott akkor önökkel, Zef és nem én. Emlékszik a vörös hajú bennszülöttre?...

Lev Abalkin nevetett, előtűntek szabályos, fehér fogai.

– Mit vicsorgatja a fogát! – mondta Kammerer, az újságíró mérgesen. – Hülye helyzetbe hoz. Micsoda sületlenség! Ne-em, galambocskáim, úgy tűnik, pont jókor fogtam hozzá ehhez a könyvhöz. Hát szabad ezt, milyen buta legendák fogták körül!

...

– Jól van, jól van, többet nem fogom – mondta Abalkin. – Ezt a vitát majd folytatjuk, ha találkozunk...

– Hát éppen ez az – mondta Kammerer, az újságíró. – Nem lesz semmiféle vita. Itt nincs miről Vitatkozni. Nos...

Kammerer, az újságíró, az asztali notesz gombjaival játszadozott.

– Reggel, tíz óra nulla-nullakor nálam... Vagy talán önnek kényelmesebb... Ha nálam – mondta Lev Abalkin.

– Akkor diktálja a címet – adta ki az utasítást Kammerer, az újságíró. Még nem higgadt le.

– Rezgő Nyárfácska üdülőhely – mondta Lev Abalkin. – Hatos számú villa.

78. június 2. KÜLÖNFÉLE FELTEVÉSEK LEV ABALKIN SZÁNDÉKAIRÓL

Sandrót és Andrejt távozásra szólítottam fel. Teljesen hivatalosan. Hivatalos arcot kellett vágni és hivatalos hangon beszélni, ami mellesleg nem esett nehezemre, mivel egyedül akartam maradni és gondolkodni.

Aljona egy pillanat alatt megérezte a hangulatomat, és szó nélkül beleegyezett, hogy nem jön be a dolgozószobába, sőt vigyázni fog a nyugalmamra. Amennyire tudom, abszolút téves elképzelése van a munkámról. Például meg van győződve arról, hogy a munkám veszélyes. De néhány alapvető dolgot már pontosan tud. Például tudja, ha hirtelen elfoglaltságom akad, akkor ez nem azt jelenti, hogy megszállt az ihlet, vagy káprázatos ötletem támadt, hanem mindössze annyit, hogy akadt egy sürgős feladat, amit valóban sürgősen kell megoldani.

Meghúztam a fülét, és bezárkoztam a dolgozószobába, otthagytam, hogy elrá moljon a nappaliban.

Honnan tudta meg a számomat? Egyszerű. A számomat megadtam a Tanítónak. Azonkívül mesélhetett rólam Maja Glumova. Tehát vagy még egyszer kapcsolatba lépett Maja Tojvovnával, vagy elhatározta, hogy mégis találkozik a Tanítóval.

Mindentől függetlenül. Húsz évig nem hallatott magáról, most meg hirtelen úgy előntött, felkeresi. Minek? Vajon miért hívott fel? Például szentimentális indítékból. Emlékek az első igazi munkáról. Fiatalság, az élet legboldogabb ideje. Hm. Aligha... Altruista vágy egészséges becsvággal vegyítve, hogy segítsen egy újságírót (és a szeretett Nagyfejűek felfedezőjét) a munkájában. Hülyeség. Miért ad hát hamis címet? Vagy talán nem is hamis? De ha nem hamis, akkor ő nem is rejtőzködik, vagyis Excellence összekevert valamit... Tényleg, miből következik, hogy Lev

Abalkin bujkál?

Gyorsan felhívtam az információt, megtudtam a számot, majd feltárcsáztam a Rezgő Nyárfácskát, a hatos számú villát. Senki sem vette fel. Ahogy várható volt. Jól van, egyelőre ezt hagyjuk. Menjünk tovább. Mi volt a beszélgetésünkben a leglényegesebb? Apropó, egyszer majdnem elárultam magam. Az is kevés bünte tés lenne ezért, ha leharapnám a nyelvemet. “Önnek értenie kell, mi is az a C flottacsoport deszantja!” “Érdekes, Mac, honnan tud ön a C flottacsoportról, és főleg tulajdonképpen miért gondolja, hogy én tudok erről valamit?” Természete sen semmi ilyesmit nem mondott volna, csak éppen elgondolkozott volna, és mindent megértett volna. Egy ilyen szégyenletes baklövés után valóban el kellene mennem újságírónak... Jól van, bízunk benne, hogy nem vett észre semmit. Neki sem volt olyan sok ideje, hogy elemezze és értékelje minden egyes szavamat. Nyilvánvalóan valami konkrét célja volt, s valószínűleg mindent elengedett a füle mellett, aminek ehhez a célhoz nem volt köze...

De mi lehetett a célja? Miért próbálta nekem tulajdonítani a saját, sőt még Komov érdemeit is? És ami a legfőbb, éppen így, a szemembe, azonnal, rögtön a köszönés után... Azt gondolhatná az ember, hogy valóban legendákat terjesztek a saját elsőbbségemről, mintha éppen az enyémekek lennének a Nagyfejűekre vonatkozó alapötletek, hogy én mindezt kisajátítottam, ő viszont tudomást szerzett róla, és értésemre adja, hogy egy utolsó szemét vagyok. Mindenesetre a mosolya kétértelmű volt... De hiszen ez badarság! Arról, hogy éppen én fedeztem fel a Nagyfejűeket, csak szakemberek szűk köre tud, de már ők is régen megfeledkeztek erről, mivel nem volt rá szükségük...

Természetesen ez hülyeség, badarság. De a tény az tény: nemrég hívott fel Lev Abalkin, és közölte, hogy véleménye szerint a Nagyfejűek modern tudományának megalapítója és korifeusa én vagyok, Kammerer, az újságíró. A beszélgetésünk ezenkívül semmi lényegeset nem tartalmazott. Minden egyéb üres fecsegés. Ja igaz, még a (feltehetőleg) hamis cím a végén...

Természetesen van még egy verzió. Neki mindegy volt, hogy miről beszél. Megengedhette magának, hogy akármilyen hülyeséget mondjon, mivel csak azért hívott, hogy engem megnézessen. A Tanító vagy Maja Glumova azt mondják neki: egy bizonyos Maxim Kammerer érdeklődik utánad. Úgy? – gondolja a bujkáló Lev. Nagyon különös! Alighogy megérkeztem a Földre, Maxim Kammerer máris érdeklődik utánam. De hiszen ismertem egy Maxim Kammerert. Mi lehet ez? Egybeesés? Lev Abalkin nem hisz az egybeesésekben. Rajta, hívjuk csak fel ezt az embert, és nézzük meg, ez a Maxim Kammerer azonos-e a múltbeli Mac Simmel... Ha pedig valóban ő az, akkor nézzük meg, hogyan viselkedik...

Megéreztem, hogy telibe találtam. Telefonál, de mindenesetre a képet kikapcsolja. Arra az esetre, ha én NEM Maxim Kammerer vagyok. Lát engem. Valószínűleg nem minden csodálkozás nélkül, de nyilvánvaló megkönnyebbüléssel. Ez a leghétköznapibb Maxim Kammerer, házibuli van nála, vidám zajongás, abszolút semmi gyanús. Nos, néhány tucat semmitmondó mondatot lehet váltani vele, megbeszélni egy találkozót, majd eltűnni...

De! Ez nem a teljes igazság, és nem *csak* az igazság. Van ebben két gyenge pont is. Először. Egyáltalán miért kellett beszédbe elegyednie velem? Megnézett volna,

meghallgat, meggyőződik, hogy én én vagyok, és sikeresen kikapcsol. Téves kapcsolás. És kész.

Másodszor, én sem a hat húszassal jöttem. Hiszen láttam, hogy nem egyszerően beszélget velem. A reakcióimat is figyeli. Meg akart győződni arról, hogy én én vagyok, és megfelelő módon reagálok bizonyos szavaira. Ő nyilvánvaló hülyeséget mond, és közben figyeli, miképpen reagálok erre a hülyeségre... Ismét különös. A nyilvánvaló hülyesé gekre minden ember egyformán reagál. Következésképpen vagy helytelenül okoskodom, vagy... vagy Abalkin szempontjából ez a hülyeség egyáltalán nem hülyeség. Például: valamilyen számomra ismeretlen okokból Abal kin valóban feltételezi, hogy rendkívül nagy a szerepem a Nagyfejűek kutatásában. Felhív, hogy feltevését ellenőrizze, és a reakcióm alapján meggyőződik arról, hogy téves ez a feltevés.

Teljesen logikus, de valahogy furcsa. Hogy jönnek ide a Nagyfejűek? Általában véve a Nagyfejűek – valljuk be – alapvető szerepet játszottak Lev Abalkin életében. Stop! Ha most azt mondanák nekem, hogy foglaljam össze röviden Abalkin életrajzá nak a lényegét, valószínűleg ezt mondanám: szeretett a Nagyfejűekkel dolgozni, a világon a legjobban a Nagyfejűekkel szeretett volna dolgozni, már egészen sikeresen dolgozott a Nagyfejűekkel, de valamiért nem engedték, hogy a Nagyfejű ekkel dolgozzon... Az ördögbe is, mi a meglepő abban, ha végül is türelmét veszti, köp az egész C törzsre, a Konbizra, a fegyelemre, köp mindenre, és visszatér a Földre, hogy egyszer és mindenkorra tisztázza, a csuda vigye el, miért nem hagy ják, hogy a kedvenc munkájával foglalkozzék; ki az, aki személy szerint zavarja egész életét, akin számon kérheti a dédelgetett terveinek széthullását, a történetek keserű meg nem értését, a határtalanul nehéz és nem szeretett munkára fordított tizenöt évet... így hát visszatért!

Visszatért, és egyből az én nevembe botlott. És eszébe jutott, hogy lényegében az első munkájánál, amit a Nagyfejűekkel végzett, én voltam a felügyelője, és szeretete volna megtudni, nincs-e közöm ahhoz a példátlan esethez, amikor egy embert eltávolítottak a szeretett ügyétől, és megtudta (egy nem túl ravasz mód szerrel), hogy nem, nincs hozzá közöm: kiderült, hogy deszantok elhárításával foglalkoztam, és egyáltalán nem volt tudomásom...

Például így meg lehetne magyarázni az előbbi beszélgetést. De csak a beszélge tést, és semmi többet. Sem a Trisztán-féle sötét esetet, sem a Maja Glumova-féle sötét esetet; sőt azt sem lehetett ezzel a hipotézissel megmagyarázni, miért kellett Lev Abalkinnak bujkálnia. De az istenit, ha ez a hipotézis sem igaz, akkor Lev Abalkinnak most a Konbizban kellene járkálnia, és jobbra-balra verni megsértőit, mintegy, a művészekéhez hasonló érzékeny idegrendszerű embernek, aki nem tudja magát türtőztetni... Mind amellet t ebben a hipotézisemben volt valami értelmes, és közben felmerültek bizonyos gyakorlati kérdések is. Úgy döntöttem, hogy felteszem őket Excellence-nak, de előbb telefonálni kellett Szergej Pavlovics Fedoszejevnek.

Ránéztem az órára: 21.51. Reméljük, hogy az öreg még nem feküdt le.

Valóban kiderült, hogy az öreg még nem feküdt le. Némi értetlenséggel, mintha nem ismerné meg, úgy nézett a képernyőről Kammererre, az újságíróra. Kammerer, az újságíró nem győzött bocsánatot kérni az alkalmatlan telefonhívásért. A bocsá natkérést elfogadták, azonban az értetlenség kifejezése nem tűnt el.

– Nekem szó szerint csak egy-két kérdésem van, Szergej Pavlovics – mondta gondterhelten Kammerer, az újságíró. – Hiszen ön találkozott Abalkinnal.

– Igen. Megadtam neki az ön telefonszámát.

– Bocsásson meg, Szergej Pavlovics... Éppen most telefonált nekem... és olyan furcsán beszélgetett velem... – Kammerer, az újságíró nehezen találta a szavakat. – Olyan benyomásom támadt... Tudom, hogy ez minden jel szerint badarság, de hiszen minden megtörténhet... végül is lehet, hogy nem helyesen értette önt...

Az öreg felfigyelt.

– Miről van szó? – kérdezte.

– Hiszen ön beszélt rólam... Hát... a beszélgetésünkről... -Természetesen. Nem értem önt. Nem kellett volna elmondanom?

– Nem, nem erről van szó. Úgy látszik, félreértette önt. Képzelve el, nem láttuk egymást tizenöt éve. És ekkor, alig köszöntöttük egymást, valamilyen fájdalmas szarkazmussal elkezd dicsérni engem azért... Röviden: gyakorlatilag azzal vádol, hogy az ő elsőségére török a Nagyfejűekkel folytatott munkában! Biztosíthatom önt, hogy teljes mértékben alaptalanul... Értse meg, hogy ebben a kérdésben csak mint újságíró szerepelek, mint népszerűsítő, és .semmiképpen sem több ennél...

– Várjon, várjon, fiatalember! – Az öreg felemelte a kezét. – Nyugodjon meg, kérem. Természetesen semmi ilyesmit nem mondtam neki. Már egyszerűen csak azért sem, mert nem vagyok jártas ezekben a dolgokban...

– De... talán az is lehet, hogy ön nem elég pontosan fogalmazott...

– Már megbocsásson, de én semmi ilyesmit nem fogalmaztam meg! Azt mondtam neki, hogy egy bizonyos Kammerer nevű újságíró könyvet ír róla, és hozzám fordult anyagért. Az újságíró telefonszáma ennyi. Hívd fel. Kész. Ez minden, amit mondtam neki.

– Nos, akkor nem értem – mondta Kammerer, az újságíró szinte kétségbeesve.

– Eleinte azt gondoltam, hogy valahogy nem jól értette önt, de ha ez nem így van... akkor nem tudom... Akkor ez valami beteges dolog. Valamilyen mánia. Általában ezek a Progresszorok lehet, hogy a munkájukban egészen tisztességesen viselkednek, de a Földön néha teljesen elengedik magukat... Az idegeik felmondják a szolgálatot, vagy mi...

Az öreg összevonta a szemöldökét.

– Hát, tudja... Végül is nincs kizárva, hogy Ljova valóban nem értett meg egészen jól... illetve nem jól hallott... A beszélgetésünk rövidre sikerült, siettem, erős szél fűjt, nagyon susogtak a fenyők, és csak az utolsó pillanatban jutott ön az eszembe...

– De nem, semmi ilyesmit nem akarok mondani... – vonult vissza Kammerer, az újságíró. – Lehet, hogy éppen én értettem félre Ljovát... Tudja, egyébként megrázó volt a külseje... Nagyon megváltozott, olyan rosszindulatú lett. Önnek nem tűnt fel, Szergej Pavlovics?

Igen, Szergej Pavlovicsnak ez szintén feltűnt. Az egyszerű lelkű és közlékeny Kammerer újságíró nem túlságosan leplezett sértődésétől készletve és lökést kapva, lassacskán és nagyon zavarosan, szégyenkezve a tanítványa és saját bizonyos gondolatai miatt, elmondta, hogyan is történt mindez.

Körülbelül 17.00-kor Sz. P. Fedoszejev gliderén elhagyta a Moszkitók nevű majort, és Szverdlovsk felé vette az irányt, ahol egy bizonyos klub bizonyos értekezlete volt

megbeszélve. Tizenöt perc múlva egy isten tudja, honnan előkerült glider, amelynek vezetője, mint kiderült, Lev Abalkin volt, szó szerint megtámadta, és egy vad fenyőerdőben leszállásra kényszerítette. A tisztáson, a zúgó fenyők között egy rövid beszélgetés zajlott le, amit Lev Abalkin már ismert séma szerint épített fel.

Éppen hogy köszöntötték egymást, Abalkin gyakorlatilag még azt sem engedte, hogy az öreg Tanító kinyissa a száját, nem pazarolta az időt az ölelésre, hanem szarkasztikus hálálkodással az öregre támadt. Epésen megköszönte a szerencsét len Szergej Pavlovicsnak azokat a felbecsülhetetlen erőfeszítéseket, amelyeket állítólag azért tett, hogy meggyőzze a felvételizők elosztásáért felelős bizottságot arról, hogy Abalkin maturandust ne a Zoopszichológiai Főiskolára küldjék, ahová a maturandus butaságból és tapasztalatlanságból szeretett volna bejutni, hanem a Progresszoriskolába; és amely erőfeszítéseket ragyogó siker koronázta, és Lev Abalkin további életét oly felhőtlené és boldoggá tették.

Természetes, hogy a megdöbbsent öreg az igazság ilyen aljas elferdítéséért a volt tanítványának lekevert egy pofont. Így kényszerítve őt, hogy illendően meghall gassa és figyeljen rá, nyugodtan megmagyarázta neki, hogy valójában minden fordítva volt. Éppen ő, Sz. P. Fedoszejev szemelte ki Lev Abalkint a zoopszicholó-giára, a Főiskolán már megegyezett vele kapcsolatban, és a bizottságnak benyújtotta a megfelelő ajánlásokat. Éppen ő, Sz. P. Fedoszejev volt az, aki miután megtudta a bizottság szerinte ostoba döntését, szóban és írásban tiltakozott minden fórumon, a területi Oktatási Tanácsig bezárólag. És éppen őt, Sz. P. Fedoszejevet hívták be végül az Eurázsiai szektorba, és úgy kiosztották, mint egy kisfiút, azért, hogy nem kellően kvalifikáltan próbálta megcáfolni a felvételizők elosztásáért felelős bizottság döntését. (“Négy szakértő zárójelentését rakták elem, és bebizonyították, mint a kétszer kettőt, hogy egy öreg hülye vagyok, és mint kiderült, doktor Szerafimovicsnak, az elosztásért felelős bizottság elnökének van igaza...”)

Amint ehhez a ponthoz ért, az öreg elhallgatott.

– És ő mit tett? – bátorkodott megkérdezni Kammerer, az újságíró.

Az öreg bánatosan harapdálta az ajkát.

– Ez a bolondos megcsókolta a kezemet, és a glideréhez rohant.

Elhallgattunk. Azután az öreg hozzátette:

– Valamikor ékkor tettem említést önről... Őszintén szólva, úgy tűnt, hogy nem figyelt erre... Lehet, hogy részletesebben kellett volna beszélnem önről, de mással voltam elfoglalva... Valamiért az volt az érzésem, hogy soha többé nem látom Abalkint.

78. június 2. EGY RÖVID BESZÉLGETÉS

Excellence otthon volt. Szigorú fekete kimonóban üldögélt az íróasztalánál, és kedvenc időtöltésével foglalkozott: nagyítón nézegetett valamilyen torz, gyűjteménybe való szobrocskát.

– Excellence – mondtam –, meg kell tudnom, kapcsolatba lépett-e Lev Abalkin még valakivel a Földön.

– Igen – mondta Excellence, és úgy tűnt, érdeklődéssel nézett rám.

– Megtudhatom, kivel?

– Meg. Velem.

Torkomon akadt a szó. Excellence várt egy kicsit, majd megparancsolta:

– Jelents!

Jelenttem. Mindkét beszélgetést: szó szerint, a következtetéseimet röviden, és végül hozzátettem, véleményem szerint várható, hogy Abalkin a közeljövőben kapcsolatba lép Komovval, Rawlingsonnal, Gorjacsevával és másokkal, akiknek így vagy úgy közük volt a Nagyfejűekkel végzett munkájához. Valamint ezzel a doktor Szerafimoviccsal, az elosztásért felelős bizottság akkori elnökével. Mivel Excellence hallgatott, és nem bólintott, megengedtem magamnak egy kérdést:

– Megtudhatnám, hogy miről beszélgetett önnel? Nagyon meglepett, hogy egyáltalán kapcsolatba lépett önnel.

– Téged ez meglep... Engem is. De semmiféle beszélgetésünk nem volt. Ugyanazt a trükköt csinálta, mint veled: nem kapcsolta be a képet. Kigyönyörködte magát bennem, feltehetőleg felismert és kikapcsolódott.

– Tulajdonképpen miért gondolja, hogy ő volt?

– Mert egy olyan csatornán lépett kapcsolatba velem, amit csak egy ember ismert.

– Így lehet, hogy ez az ember...

– Nem, ez kizárt... Ami a hipotézisedre vonatkozik, az nem állja meg a helyét. Lev Abalkinból kiváló rezidens lett, szerette ezt a munkát, és semmi pénzért nem cserélte volna másra.

– Bár az idegrendszer típusa alapján Progresszornak lennie...

– Ez nem a te hatásköröd – mondta Excellence élesen. – Ne térj el a tárgytól! Munkára fel! Megváltoztatom azt a parancsot, mely szerint Abalkint meg kell keresni és figyelni kell. Kövesd az útját! Tudni akarom, hol járt, kivel találkozott és miről beszélt.

– Értettem. És ha mégis ráakadok?

– Interjút kérsz tőle a könyvedhez. Azután jelentesz nekem.

78. június 2. EGY S MÁS A TITKOKRÓL

23.30 körül gyorsan lezuhanyoztam, benéztem a hálóba, és meggyőződtem róla, hogy Aljona úgy alszik, mint a tej. Ekkor visszatértem a dolgozószobába.

Úgy döntöttem, hogy Seknnel kezdem. Sekn természetesen nem Föld-lakó és még csak nem is humanoid, ezért minden tapasztalatomra és – dicsekvés nélkül állíthatom – minden hozzáértésemre szükség volt az információs csatornák kezelése sében, hogy megkapjam azokat az információkat, amiket megkaptam. Zárójelben jegyzem meg, hogy bolygólakótársaim döntő többségének fogalma sincs a világ ezen nyolcadik (vagy már a kilencedik?) csodájának, a Nagy Bolygósztű Információközpontnak a valódi lehető ségeiről. Teljes mértékben elismerem viszont, hogy minden tapasztalatom és hozzá értésem ellenére még én sem állíthatom, hogy tökéletesen tudom használni kimerít hetetlen memóriáját.

Tizenegy kérdést tettem fel – mint kiderült, három közülük fölösleges volt –, és végeredményképpen a Nagyfejű Seknről a következő információt kaptam.

Mint kiderült, a teljes neve: Sekn-ltrcs. Hetvenöttől a mai napig a Nagyfejűek Népe Állandó Földi Missziójának tagja. A földi adminisztrációval fenntartott kapcsolatok során betöltött funkcióiból ítélve a misszió tolmács referenseként működött, de valódi pozíciója ismeretlen volt, mivel a misszió közösségén belüli kapcsolatai a földiek

számára hétpecsétetes titkok maradtak. Bizonyos adatokból ítélve, Sekn valami misszió belüli családi sejtfélének volt a vezetője, azonban mind ez idáig nem sikerült kideríteni ennek a sejtnek sem a létszámát, sem az összetételét, habár ezek a tényezők minden jel szerint meglehetősen nagy szerepet játszottak egy sor diplomáciai jellegű, fontos kérdés megoldásánál.

Mind Seknről magáról, mind az egész misszióról rengeteg tényszerű adat gyűlt össze. Némelyek megdöbbenőek voltak, de idővel ellentmondásba kerültek az új tényekkel, vagy teljesen megcáfolták azokat a soron következő megfigyelések. Úgy tűnt, xenológiánk hajlott arra, hogy a kezét felemelje (vagy megadóan szét tárja: kinek hogy tetszik) ezen rejtély előtt. És sokan, köztisztviselőben álló xenológusok is, csatlakoztak Rawlingson véleményéhez, amit tíz éve, egy gyenge pillanatában fejtett ki: "Szerintem egyszerűen a bolondját járatják velünk!"

Azonban mindez kevésbé érintett engem. Csak arra kellett ügyelnem, hogy a jövőben ne felejtsem Rawlingson szavait.

A misszió Kanadában, a Telon folyó mentén, a Baker Lake-től északnyugatra terült el. A Nagyfejűek, mint kiderült, a helyváltoztatás teljes szabadságával ren delkeztek, és ezzel nagyon szívesen éltek is, bár a null-T-n kívül semmilyen közlekedési eszközt nem ismertek el. A misszió rezidenciáját szigorúan a Nagyfejű ek által rendelkezésre bocsátott tervek alapján emelték, azonban a Nagyfejűek a beköltözés élvezetétől tartózkodtak, inkább saját gyártmányú, föld alatti helyisé gekben, vagy egyszerűbben szólva, odúkbán helyezkedtek el az épület körül. A telekommunikációt nem sokra tartották, ezért mérnökeink fáradozása hiábavaló volt, amikor olyan videoberendezést konstruáltak, ami alkalmazkodott a hallásuk hoz, látásukhoz, és kényelmesen lehetett beállítani. A Nagyfejűek csak a szemé lyes kontaktust ismerték el. Tehát Baker Lake-be kell repülnöm.

Miután Seknnel végeztem, úgy döntöttem, hogy mindenesetre megkeresem doktor Szerafimovicsot. Ez minden különösebb nehézség nélkül sikerült, vagyis sikerült róla információt kapnom. Kiderült, hogy tizenkét éve, száztizennyolc éves korában halt meg Valerij Markovics Szerafimovics. A pedagógia doktora, az Eurázsiai Művelődési Tanács állandó tagja, a Pedagógiai Világtanács tagja. Kár.

Utánanéztem Kornyej Jasmaának. Korrjyej Janovics Jasmaa Progresszornak már két éve a Jan Tábora villa volt a címe, tíz kilométerre Antonovtól a Volga menti sztyeppben. Hosszú szolgálati listája volt, amiből kitűnt, hogy egész szakmai tevékenysége a Giganda bolygóhoz kapcsolódott. Nyilvánvalóan jeles gyakorlati szakember és kiváló teoretikus volt a kísérleti történelem területén, de karrierjének minden részlete egy pillanat alatt kirepült a fejemből, amint két, alig feltűnő körülményt felfogtam.

Az első: Kornyej Janovics Jasmaa posztumusz fiúgyermek volt.

A második: Kornyej Janovics Jasmaa 38. október 6-án született.

A különbség közte és Lev Abalkin között mindössze annyi volt, hogy Kornyej Jasmaa szülei nem a Jormala csoport tagjai voltak, hanem a házaspár a Tükör-kísérlet során pusztult el tragikus körülmények között.

De hiszen Lev Abalkin titka – ráadásul még egy egyén titka is! Teljesen rossz. Az összes elképzelhető titok között a legködösebb az, amiről maga az egyén sem tudhat... A legegyszerűbb példa: az egyén gyógyíthatatlan betegségéről szóló

információ. Bonyolultabb példa: egy bűntény titka, amit tájékozatlanságból követnek el, és helyrehozhatatlan következményekkel jár, amint ez a rég múlt időkben történt Oidipusz királlyal...

Nos igen, Excellence jól választott. Nem szeretem a titkokat. A mi időnkben és a mi bolygónkon a titkok – nézetem szerint – valami undoksággal kapcsolatosak. Elismerem, hogy ezek közül sok titok egészen szenzációs, és képes felrázni a képzeletet, de személyesen nekem mindig kellemetlen volt, ha beavatott voltam, és még kellemetlenebb: ártatlan, kívülálló embereket beavatni. Nálunk, a Konbiz-2-ben a munkatársak többségének ez a véleménye, és valószínűleg éppen ezért az információkiszivárogtatás nagyon ritkán fordul elő. De a titkok iránti utálatom, úgy tűnik, túllépi az átlagnormát. Még arra is törekszem, hogy ne használjam az általánosan elfogadott “feltárni a titkot” kifejezést, hanem általában azt mondom, -hogy “kiásni a titkot”, és asszenizátornak érzem magam, a szó eredeti értelmében. Mint például most is.

LEV ABALKIN JELENTÉSÉBŐL

...A sötétben a város lapossá válik, mint egy régi metszet. Bágyadtan fénylik a penész a fekete ablakmélyedések mélyében, a ritka kis parkokban és a gyepen kicsi, halott szivárványok villognak: ismeretlen, világító virágok bimbói nyíltak ki éjszakára. A levegő tele van gyenge, de idegesítő illatokkal. A tetők mögül kikúszik és a sugárút fölött függ a növekvő hold: hatalmas, csorba sarló, ami kellemetlen, narancsszínű fénnel önti el a várost.

Seknből ez az égitest valami megmagyarázhatatlan utálatot vált ki. Percenként rosszallóan felnéz rá, és minden alkalommal görcsösen kinyitja és becsukja a száját, mintha az vonyításra készítené, de ő visszatartja magát. Mindez azért különös, mert szülőbolygóján, a Szarakson az atmoszféra refrakciója miatt nem látni holdat, a földi Hold iránt pedig, mindenestre amennyire én tudom, mindig közömbös volt.

Azután észre vesszük a gyerekeket.

Ketten vannak. Kézen fogva, csendesén poroszkálnak a sugárúton, mintha el akarnának bújni az árnyékban. Ugyanoda mennek, ahová mi Seknnel. Az öltözkükről ítélve: fiúk. Az egyik magasabb, nyolc év körüli, a másik egészen kicsi, négy-öt éves lehet. Nyilván csak most fordultak ki valamelyik oldalsó utcácskából, különben már messziről észrevettem volna őket. Már régóta jöhetnek, nem egy órája, nagyon fáradtak, és alig vonszolják magukat... A kisebbik már egyáltalán nem megy, inkább kézen fogva az idősebbel huzatja magát. Az idősebb vállán átvetve, egy széles övön egy lapos táska lötyög, a fiú állandóan megigazítja, mivel a térdét veri.

A transzlátor száraz, szenttelen hangon fordít: ...Elfáradtam, fáj a lábam... Menj, mondtam már... Menj... Rossz ember... Te magad vagy a rossz, hülye ember... Füles kígyó... Te vagy egy ehetetlen patkányfarok...“ így. Megálltak. A kisebbik kihúzza a kezét az idősebb kezéből, és leül. Az idősebb a gallérjánál fogva felemeli, de a kisebb ismét leül, és akkor az idősebb nyakon vágja. A transzlátorból áradnak a “patkányok”, “kígyók”, “bűdös állatok”, szinte az egész fauna. Azután a fiatalabb elkezd hangosan zokogni, a transzlátor pedig tanácstalanul elhallgat. Itt az ideje beavatkozni.

– Szervusztok, gyerekek – mondom csak az ajkammal.

Egészen szorosan odamentem hozzájuk, de csak most vesznek észre. A fiatalabb azonnal abbahagyja a sírást: tátott szájjal bámul rám. Az idősebb szintén bámul, de ellenségesen, a szemöldöke alól, az ajka pedig szorosan zárva. Leguggolok előtte, és megszólalok:

– Ne félj. Jó vagyok. Nem foglak bántani.

Tudom, hogy a lingánok nem közvetítik az intonációt, és ezért egyszerű, meg nyugtató szavakat keresek.

– Levnek hívnak – mondom. – Látom, fáradtak vagytok. Akarjátok, hogy segítsek?

Az idősebb nem válaszol. Továbbra is igen bizalmatlanul és óvatosan les rám; a fiatalabb hirtelen Sekn iránt kezd érdeklődni, le nem venné róla a tekintetét: látszik, hogy egyszerre szörnyűségesnek és érdekesnek tartja. Sekn a legillendőbb képpel ül oldalt, bozontos fejét félrefordítva.

– Elfáradtatok – mondom. – Enni és inni akartok. Mindjárt adok valami finomat...

És ekkor az idősebb kitör. Ők egyáltalán nem fáradtak el, és nem kell nekik semmi finom. Mindjárt elbánik ezzel a patkányfülű kígyóval, és mennek tovább. És ha valaki zavarja őket, az kaphat egy golyót a hasába. Úgy.

Nagyon jó. Senki nem akarja zavarni őket. De hová mennek?

Ahová kell, oda mennek.

De mégis? Lehet, hogy egy az utunk? Akkor a patkányfülű kígyót vihetnem a nyakamban.

Végül is minden rendeződik. Elfogyasztanak négy tábla csokoládét, kiisznak két kulacs ionizátort. A kis szájukba fél-fél tubus gyümölcsmasszát préselnek. Figyel mesen megvizsgálják Lev szívárványszínű kezeslábasát, és (rövid, de rendkívül heves vita után) egyszer (de csak egyszer!) megsimogathatják Seknet (semmi esetre sem a fejét, csak a hátát). A fedélzetten, Wonderhouse-nál mindannyian zokognak a meghatottságtól, és erős selypítés hallható.

A továbbiakban a következők derülnek ki.

A gyerekek testvérek, az idősebbet Iadrudannak, a fiatalabbat Pritulatannak hívják. Elég messze laktak innen az édesapjukkal (hogypontosan hol, azt nem sikerült kideríteni), egy nagy, fehér házban, az udvarán úszómedencével. Nemrég még két nagynéni és még egy testvér – a legidősebb tizenhét éves volt – élt velük, de mind meghaltak. Ezután az édesapa soha nem vitte őket magával ételmezejére, egyedül kezdett járni, korábban az egész család együtt ment. Körös-körül sok az ételmezej: itt is, ott is és amott is (pontosan nem sikerült kideríteni). Az édesapa minden alkalommal, amikor egyedül távozott, megparancsolta: ha estig nem tér vissza, fogni kell a Könyvet, ki kell menni erre a sugárútra, és menni kell csak előre egy szép üvegházig, amelyik a sötétben világít. De nem kell bemenni ebbe az épületbe: le kell ülni előtte, és várni, amíg emberek jönnek, és elviszik őket oda, ahol az édesapa, az édesanya és mindannyian lesznek. Miért éjjel? Azért, mert éjjel nincsenek rossz emberek az utcákon. Azok csak nappal vannak. Nem, sohasem láttuk őket, de sokszor hallottuk, ahogy csilingelnek kis csengettyűkkel, dalokat játszanak, és csalogatnak minket a házból. Akkor édesapa és a legidősebb bátyánk előkapták a puskájukat, és hasba lötték őket... Nem, senki mást nem ismernek, és nem láttak. Igaz, valamikor régen valamilyen puskás emberek jöttek a házukba, és egész nap vitatkoztak az édesapával és a legidősebb bátyával, azután pedig az édesanya és a két nagynéni is

beavatkozott. Mindannyian hangosan kiabáltak, de édesapa természetesen mindenkit meggyőzött; ezek az emberek elmentek, és soha többé nem jöttek vissza...

– A kis Pritulatan azonnal elalszik, amint a hátamra veszem, Iadrudan ellenkező leg, visszautasít minden segítséget. Csak annyit engedett meg nekem, hogy szoro sabban rögzítsem táskáját a Könyvvel, és most zsebre dugott kézzel jön mellettem. Sekn elől szalad, nem vesz részt a beszélgetésben. Egész tartásával demonstrálja teljes közömbösségét a történetekkel szemben, de valójában ugyanúgy, mint mind anyiunkat, őt is felajzotta az a nyilvánvaló feltételezés, hogy a fiúk célja – egy bizonyos világító épület – éppen az a bizonyos Folt-96 objektum.

...Mi van a Könyvbe írva, azt Iadrudan nem tudja elmondani. Ebbe a Könyvbe az összes felnőtt mindennap mindent beírt, ami történt. Miképpen csípte meg Pritulatan a mérges hangya. Hogyan kezdett elfolyni a víz az úszómedencéből, de édesapa megállította. Hogyan halt meg a nagynéni: éppen egy konzervdobozt nyitott ki, az édesanya nézi, a nagynéni meg már halott... Iadrudan nem olvasta ezt a Könyvet, rosszul tud olvasni és nem is szeret, nem tehetséges. Például Pritulatan nagyon jó képességű, de még kicsi, és nem ért semmit. Nem, sohasem unatkoztak. Miféle unalomról lehet szó egy ötszázhet szobás házban? Ahol min den szoba tele van mindenféle furcsa dologgal, olyanokkal is, amelyekről még édesapa sem tudott semmit sem mondani, miért vannak és mi célból. Csak éppen puskát nem találtak ott egyetlenegy sem. A puska most ritkaság. Lehet, hogy a szomszéd házban találtak volna puskát, de édesapa nem engedte, hogy lövöldöz zenek. Azt mondta, hogy nincs rá szükségünk. Majd ha elmegyünk a világító házhoz, és a jó emberek, akik fogadnak ott minket, elvisznek a mamánkhoz, nos, ott annyit fogunk lövöldözni, amennyit akarunk... Vagy talán te viszel el minket a mamához? Akkor miért nincsen puskád? Te jó ember vagy, de nincs puskád, édesapa meg azt mondta, hogy a jó emberek puskával járnak...

– Nem – mondom. – Nem tudlak elvinni téged a mamához. Idegen vagyok itt, magam is szeretnék jó emberekkel találkozni.

– Kár – mondja Iadrudan.

Kiérünk egy térre. A Folt-96 objektum közléről egy gigantikus, régi, kék kristályból készült ékszerdobozra emlékeztet a maga barbár fenségességében, és csillog-villog a végtelen sok drágakövével és ékkövével. Egyenletes, kékesfehér fény szűrődik ki belülről, megvilágítva a repedezett, fekete tüskés gazzal benőtt aszfaltot és a teret körbefogó Halott házak homlokzatát. Ennek a csodálatos épületnek a falai átlátszóak, belül pedig csillog és összefolyik a piros, az arany, a zöld, a sárga vidám káosza, úgyhogy egyből nem is veszed észre a kapu nagyságú, barátságosan kitárt bejáratot, amihez néhány alacsony, sima lépcsőfok vezet.

– Játékok!... – suttogja áhítatosan Pritulatan, és fészkelődni kezd, miközben, mászik le rólam.

Csak most értem meg, hogy az ékszerdobozt egyáltalán nem drágakövek töltik meg, hanem sokszínű játékok, száz és ezernyi sokszínű, rendkívül ízléstelen játék: esetlenül nagy, harsányan bemázolt babák, torz faautók és valamilyen sokszínű apróság hatalmas tömege, de ilyen távolságból nem lehet kitalálni, micsoda.

A kicsi, tehetséges Pritulatan azonnal nyafogni kezd és kunyerálni, hogy mind annyian menjünk be ebbe a varázsos házba, az nem baj, hogy a papa nem engedte,

csak egy percre megyünk be, elveszük azt a teherautót, aztán rögtön várni kezdjük a jó embereket... Iadrudan megpróbál közbevágni, először szóban, majd amikor ez nem segít, akkor megtekerve a fülét, a nyafogás ekkor elveszti tagoltságát. A translátor szenvtelenül kiszór a környező térbe egy egész zsák "patkányfülü kígyót", izgatottan zajong Wonderhouse fedélzete, azt követelik, hogy nyugtas sam meg és csillapítsam le őket, amikor egyszerre mindenki, a tehetséges Pritulatan is beleértve, elhallgat.

A legközelebbi saroknál feltűnik az előbbi bennszülött, kezében puskával. Pu hán és halkán lépdel a kék fényfoltokon, kezét a mellén keresztbe lógó puskán nyugtatja, egyenesen a gyerekekhez megy. Ránk Seknnel még csak nem is néz. Erősen megfogja az elcsendesedett Pritulatan bal kezét, a mosolygó Iadrudannak pedig a jobbat, és elviszi őket a téren keresztül, egyenesen a fénylő épülethez: a mamához, a papához, a határtalan lehetőségekhez, ahol annyit lehet löni, amennyit csak akarsz.

Utánuk nézek. Mintha minden úgy menne, ahogy mennie kell, de ugyanakkor valami apróság, valami jelentéktelen csekélység elrontja az egész képet. Egy csepp ürem...

– Felismerted? – kérdezi Sekn.

– Pontosan mit? – válaszolok idegesen, mivel sehogyan sem tudok megszabadulni ettől a láthatatlan porszemtől, ami elrontja az egész látványt.

Oltsd el ebben az épületben a fényt, és lőj tízszer az ágyúból...

Alig hallom őt. Egyszerre mindent megérték erről a porszemről. A bennszülött távolodik, a gyerekeket kézen fogva vezeti, és látom, ahogy a puska a lépések ütemére úgy imbolyog a mellén, mint egy inga: balról jobbra, jobbról balra... A puska nem imbolyoghat így. Nem himbálózhat ide-oda egy nehéz ismétlőpuska, aminek a súlya legalább fél pud. így csak egy játékpuska himbálózhat: fából, műanyagból készült. Ennek a "jó embernek" nem valódi a puskája...

Nincs időm mindent végiggondolni. Játékpuska a bennszülöttnél. A bennszülöttek mesterlövész módra lönek. Lehet, hogy ez a játékpuska ebből a játékpavi lonból való... Oltsd el ebben a pavilonban a fényt, és lödd le ágyúval... De hisz ez egy ugyanolyan pavilon... Nem, semmit sem tudtam végiggondolni.

Balról hullanak a téglák, recsegve omlik a járdára egy fakeret. A saroktól számí tott harmadik hatemeletes ház torz homlokzatán, felülről lefelé, rézsútosan, a fekete ablaknyílásokon keresztül széles, sárga árnyék kúszik: olyan könnyen, olyan súlytalanul kúszik, hihetetlen, hogy utána letörnek a homlokzatról a vakolatdara bok és a téglatöredékek. Wonderhouse valamit kiabál, a téren szörnyű hangon gyerekek visítanak, az árnyék már az aszfalton van: ugyanolyan súlytalan, félig áttetsző, hatalmas. A sok tucat láb örült mozgása csaknem összefolyik, és ebben a villogásban hosszú, ízeit test sötétlik, felpuffad és lepad, maga előtt hordja a magasra emelt fogóollóit, amelyeken mozdulatlan fényfolt terpszkedik...

A scorcherem magától kerül a kezembe. Automatikus távolságmérővé válók, aki csak azzal van elfoglalva, hogy felmérje a rákpók és a téren keresztülrohanó gyermekalakok közötti távolságot. (Ott van még a bennszülött a hamis puskával, ő is teljes erejéből fut, kicsit lemaradva a gyerekek mögött, de rá nem figyelek.) A távolság rohamosan csökken, minden teljesen világos, és amikor a rákpók megjelenik a nézőkémben, lövök.

Ebben a pillanatban húsz méterre van tőlem. Nem túl gyakran volt alkalmam, hogy a

scorcherből lőjek, ezért megdöbbsz az eredmény. A vöröslila fellobbanástól egy pillanatra elvakulok, de még meglátom, hogy a rákpók szinte szétrobban. Azonnal. Teljes egészében: az ollóitól a hátsó lába utolsó ízéig. Mint egy túlhevült gőzkazán. Rövid mennydörgés hallatszik, a visszhang visszaverődik és végighömpölyög a téren, a szörny helyén pedig feldagad egy tömör, kinézésre valami szilárd, fehér párafelhő. Mindennek vége. A pára felhője csöndes sziszegéssel szétkúszik, a pánikszerű kiáltások és a dobogás elhalkulnak a sötét mellékutca mélyén, a pavilon drága ékszerdoboz, mintha Tni sem történt volna, a korábbi barbár fenségességével csillog-villog a tér közepén...

– Az ördög tudja, milyen különös rondaság – mormogom. – Honnan kerültek ide: száz parsec a Pandorától?... És te megint nem érzékelted?

Seknek nincs ideje válaszolni. Puska lövés csattan, visszhangozva hömpölyög végig a téren, rögtön utána a második. Valahol egészen közel. Mintha a sarok mögött. Világos, abból a mellékutcából, ahová mindannyian befutottak...

– Sekn, maradj baloldalt, ne dugd ki a fejed – vezénylem futás közben.

Nem értem, mi történik ott, a mellékutcában. Minden jel szerint még egy rákpók támadt rá a gyerekekre... Tehát a puska mégsem játékszer? És ekkor a mellékutca sötétjéből hárman kilépnek, és az utunkat elzárva megállnak. És ketten közülük valódi ismétlőpuskával vannak felfegyverkezve, a két cső pedig egyenesen rám irányul.

Minden nagyon jól látszik a kékesfehér fényben: magas, ősz öregember szürke egyenruhában, amin ragyognak a gombok; két oldalán és egy csöppet hátrébb: két erős fiatalember felhúzott puskával, szintén szürke egyenruhában, övükön patrontáskás szíj.

– Nagyon veszélyes... – kattogja Sekn a Nagyfejűek nyelvén. – Ismétlem: nagyon!

Odébb megyek egy lépést, és bizonyos erőfeszítéssel kényszerítem magam, hogy elrejtsem a scorcheremet a tokjába. Megállók az öreg előtt, és megkérdem:

– Mi van a gyerekekkel?

A puskák torkolata pontosan a hasamra irányul. A pocakomra. A srácok arca komor és tökéletesen részvétlen.

– A gyerekekkel minden rendben – válaszol az öreg.

A szeme világos, és mintha még vidám is lenne. Az arcán nincs az a súlyos komorság, mint a felfegyverzett srácokén. Egy öregember szokványos, ráncos arca, ami még bizonyos méltóságnak sincs híjával. Mellesleg lehetséges, hogy mindezt csak én képzelem, lehetséges, hogy mindössze arról van szó: puska helyett egy csillogó, lakkozott sétapálcát tart a kezében, amivel könnyedén és ő hanyagul ütögeti magas csizmájának a szárát.

– Kire lőttek? – kérdezem.

– Egy rossz emberre – fordítja a transzlátor a választ.

– Önök valószínűleg azok a bizonyos jó emberek puskával? – kérdezem.

Az öreg felvonja a szemöldökét.

– Jó emberek? Mit jelent ez?

Elmagyarázom neki, amit Iadrudan nekem magyarázott. Az öreg bólogat.

– Értem. Igen, mi vagyunk azok a bizonyos jó emberek. – Végigmér tetőtől talpig. – Amint látom, jól mennek a dolgaik... Fordítógép a háta mögött... Valaha nekünk is

voltak ilyenek, de hatalmasak, egész szobányiak... És ilyen kézfegyverünk egyáltalán sohasem volt. Űgyesen elintézte ezt a rossz embert! Mintha ágyúból lőtt volna. Régen érkeztek?

– Tegnap – mondom.

– Nekünk pedig nem sikerült beállítanunk a repülőgépeinket. Nem volt, aki beállítsa.

– Ismét nyíltan végigmért. – Igen, önök ügyesek. Nálunk pedig, ahogy látja, teljes pusztulás. Önöknek hogyan sikerült? Védekeztek? Vagy találtak valamilyen eszközt?

– A pusztulás önöknél valóban teljes – mondom óvatosan. – Egy egész napja itt vagyok, és ennek ellenére nem értek semmit...

Világos, hogy összekever valakivel. Az elején ez még hasznos is lehet. Csak óvatosan kell, nagyon óvatosan...

– Tudom, hogy semmit sem ért – mondja az öreg. – És ez nem is túlzottan különös... Önöknél valóban nem volt semmi ilyesmi?

– Nem – válaszolok. – Nálunk ilyen nem volt.

Az öreg hirtelen egy hosszú mondatban tör ki, amire a transzlátor azonnal reagál: "A nyelv nem kódolható."

– Nem értem – mondom.

– Nem érti... Nekem úgy tűnt, hogy elég jól beszélem a Hegyentúliai nyelvet.

– Nem onnan jöttem – ellenkezem. – És sohasem voltam ott.

– Honnan jött?

Döntök.

– Ez most nem fontos – mondom. – Nem fogunk rólunk beszélni. Nálunk minden rendben van. Nincs szükségünk segítségre. Önökről fogunk beszélgetni. Keveset értettem meg, de egy dolog nyilvánvaló: szükségük van a segítségre. Pontosan milyenre? Mire van elsősorban szükség? Egyáltalán mi történik most önöknél? Ez az, amiről most beszélgetni fogunk. És üljünk le, egész nap talpon voltam. Van olyan hely önöknél, ahol le lehetne ülni, és nyugodtan lehetne beszélgetni?

Egy ideig csöndben pásztázza tekintetével az arcomat.

– Nem akarja megmondani, honnan jött... -jelenti ki végre. – Nos rendben, ez az ön joga. Ön az erősebb. Csak ez butaság, így is tudom: ön az Északi Szigetvilágból jött. Csak azért nem bántották, mert nem vették észre. Az önök szerencséje. De szeretném megkérdezni, hol voltak önök a legutóbbi negyven évben, amíg minket itt elevenen elrohasztottak? Elégedetten éledgeltek, hogy legyenek átkozottak!

– Nemcsak önökre zúdult a baj – ellenkezem teljesen őszintén. – Most a sor elért önökig.

– Nagyon örülünk – mondja. – Menjünk, üljünk le és beszéljessünk.

Bemegyünk a szemközti házba, felmegyünk az első emeletre, és egy piszkos szobába jutunk, ahol csak a következő dolgok találhatóak: középen egy asztal, egy hatalmas dívány a falnál, no meg két zsámoly az ablaknál. Az ablakok a térre néznek, és a szobát a pavilon kékesfehér fénye világítja meg. A díványon valaki alszik, fejét egy fényes esőköpenybe burkolva. Az asztalon konzervdobozok és egy hatalmas fémkulacs.

Alig lépünk be a szobába, az öreg elkezd rendet csinálni. Felkelti az alvót, és elkergeti valahová a házból. Az egyik mogorva fickó parancsot kap az örködésre, és helyet foglal az ablak melletti zsámolyon, ahol aztán egész idő alatt ül, és le nem

veszi szemét a térről A másik mogorva fickó nekilát, hogy kinyissa a konzervdobozokat, azután megáll az ajtóban, és nekitámaszkodik a szemöldökfának.

Felajánlják, hogy üljek a díványra, majd odatolják hozzám az asztalt, és körülbástyáznak konzervdobozokkal. Kiderült, hogy a kulacsban közönséges víz van, elég tiszta, bár vas ízű. Seknről sem feledkeztek meg. A díványról elkergetett katona egy nyitott konzervdobozt helyez elébe a földre. Sekn nem tiltakozik. Igaz, nem eszik konzervet, hanem odamegy az ajtóhoz, és elővigyázatosan elhelyezkedik az őr mellett. Eközben igyekvően vakarózik, fújtat és nyalakodik, minden erejéből közönséges kutyának tettet magát.

Közben az öreg elveszi a másik zsámolyt, leül velem szemben, és elkezdődnek a tárgyalások.

Mindenekelőtt az öreg bemutatkozik. Magától értetődik, hogy hattauch, és nem egyszerűen csak hattauch, hanem i-hattauch-okambomon, amit úgy lehet fordítani, hogy “az egész terület és a hozzá tartozó kerületek feje”. Uralma alá tartozik az egész város, a kikötő és tucatnyi törzs, akik ötven kilométeres körzetben élnek. Hogy mi történik ezen a körzeten kívül, azt nem nagyon tudja, de feltételezi, hogy körülbelül ugyanez. Területének lakossága jelenleg nem haladja meg az ötezer embert. Sem ipar, sem valamelyest helyesen szervezett mezőgazdaság a területen nincs. Igaz, van egy laboratórium a külvárosban. Jó laboratórium, a maga idejében az egyik legjobb volt a világon, mind a mai napig maga Draudan irányítja (“különös, hogy sohasem hallott róla... neki is szerencséje volt: hosszú életűnek bizo nyult, mint én...”), de semmit sem értek el ott a negyven év alatt. És láthatólag már nem is érnek el.

– Éppen ezért – fejezi be az öreg – ne kerüljünk a forró kását, és ne alkudozzunk. Csak egy feltételem van: ha gyógyítani kell, akkor mindenkit. Kivétel nélkül. Ha ez a feltétel megfelel önnek, akkor a többit maga szabhatja meg. Bármilyet. Fenntartás nélkül elfogadom. Ha nem: jobb, ha nem ütik bele az orrukat a dolgainkba. Mi természetesen mindannyian elpusztulunk, de önöknek sem lesz nyugtuk, amíg egy is él közülünk.

Hallgatok. Egyre csak várom, hogy a törzs valamit sűg nekem. Legalább valamit! De ők, úgy tűnik, szintén semmit sem értenek.

– Szeretném emlékeztetni – mondom végül –, hogy továbbra sem értek semmit a dolgaikból.

– Akkor kérdezzen – mondja az öreg élesen.

– Azt mondta: gyógyítani. Járvány van önöknél?

Az öreg arca megkövül. Sokáig néz a szemembe, majd fáradtan az asztalra 85 könyököl, és ujjaival homlokát dörzsöli.

– Hiszen figyelmeztettem: nem kell kerülgetni a forró kását. Nem akarunk alkudozni. Mondja meg világosan és egyszerűen: van önöknek általános gyógyszerük? Ha van, diktálják a feltételeket. Ha nincs, nincs miről beszélgetnünk.

– Így nem mozdulunk ki a holtpontról – mondom. – Induljunk ki abból, hogy abszolút semmit sem tudok önökről. Mondjuk, átaludtam ezt a negyven évet. Nem tudom, milyen betegségük van, nem tudom, milyen orvosságra van szükségük...

– Az Invázióról sem tud semmit? – kérdezi az öreg csukott szemmel.

– Szinte semmit.

– Általános Elüldözésről sem tud semmit?

- Szinte semmit. Tudom, hogy mind elmentek. Tudom, hogy ebbe beleavatkoztak az űrből érkezett jövevények. Semmi mást.
- Jo-va-vé-nyok... az ör-ből... – ismétli nehézkesen az öreg oroszul.
- Emberek a Holdról... Emberek az égből... – mondom.

Kivillantja sárga, erős fogait.

- Sem az égből, sem a Holdról. A föld alól! – mondja. – Tehát valamit mégis tud...
- Átmentem a városon. És sok mindent láttam.
- És önöknél semmi nem volt? Egyáltalán?
- Semmi ehhez hasonló nem volt – mondom határozottan.
- És maguk semmit sem vettek észre? Nem vették észre az emberiség pusztulását?

Hagyja abba a hazudozást! Mit akar elérni ezzel a hazudozással?

“Lev! – sistereg Komov hangja a sisakom alatt. – Add elő a *Kretén* változatot!”

-Alárendelt személy vagyok – jelentem ki szigorúan. – Csak azt tudom, amit tudhatok! Csak azt csinálom, amit parancsolnak! Ha azt parancsolják, hogy hazudjak, akkor hazudni fogok, de most nincs ilyen parancsom.

– És milyen parancsa van?

– Felderítést végezni az ön körzetében, és minden körülményről jelentést tenni.

– Micsoda ostobaság! – mondja fáradt utálattal az öreg. – Nos, jól van. Legyen az ön akarata szerint. Önnek valamiért az kell, hogy elmeséljem a közismert dolgokat... Rendben. Figyeljen.

Kiderült, hogy mindenért egy undorító, nem emberi faj a felelős, amely elszaporodott a bolygó mélyében. Négy évtizeddel ezelőtt ez a faj inváziót hajtott végre a helyi emberiség ellen. Az invázió egy soha nem látott járvánnyal kezdődött, amit a nem emberek az egész bolygóra egyszerre zúdítottak. A járvány kórokozóját mind a mai napig nem sikerült felfedezni. A betegség így nézett ki: tizenkét éves kortól kezdve a teljesen normális gyerekek elkezdtek rohamosan öregedni. Az emberi szervezet fejlődési üteme a kritikus életkor elérésekor mértani haladvány szerint kezdett növekedni. A tizenhat éves fiúk és lányok negyvennek néztek ki, tizennyolc éves korban pedig kezdődött az öregkor, a húszéves kort csak kevesek éltek túl.

A járvány három évig tombolt, ezután a gonosz emberek először jelezték létezésüket. Felajánlották az összes kormánynak, hogy szervezzék meg a lakosság átdobását a “szomszéd világba“, vagyis magukhoz a föld mélyébe. Megígérték, hogy ott, a szomszéd világban, a járvány magától megszűnik, és akkor millió és millió ijedt ember rohant a speciális aknába, ahonnan persze mind a mai napig senki sem tért vissza, így halt ki negyven évvel ezelőtt a helyi civilizáció.

Természetesen nem mindenki hitt, és nem mindenki ijedt meg. Egész családok és családcsoportok, egész vallási közösségek maradtak. A járvány szörnyű körül ményei között folytatták reménytelen harcukat a létért és a jogért, hogy úgy éljenek, mint elődeik. Azonban a nem emberek az előző népességnek még ezt a nyomorúságos százalékát sem hagyták nyugton. Valóságos vadászatot indítottak a gyerekek, az emberiség utolsó reménységei ellen. Elárasztották a bolygót “rossz emberekkel“. Először ezek álemberek voltak, akik vidám, kifestett bácsikáknak álcázva, harangokkal csilingeltek, és vidám dalokat játszottak. A buta kisgyerekek örömmel mentek utánuk, és örökre eltűntek a borostyán “poharakban“. Ugyanakor a fontosabb tereken megjelentek az ilyen éjszaka csillogó játékboltok: a kis gyerekek

bement oda, és nyomtalanul eltűnt.

– Mindent megtettünk, amit tudtunk. Felfegyverkeztünk: az elhagyott arzenálok tele voltak fegyverrel. Megtanítottuk a gyerekeket, hogy féljenek a “rossz emberektől”, majd pedig semmisítsék meg őket puskával. Szétromboltuk a kabinokat, és szétlőttük a játékboltokat, amíg meg nem értettük, hogy okosabb öröket állítani melléjük, és elkapni az óvatlan gyerekeket a küszöbnél. De ez csak a kezdet volt...

A nem emberek fáradhatatlan ötletességgel hozták elő a gyerekvadászok újabb és újabb típusait. Megjelentek a “szörnyek”. Csaknem lehetetlen eltalálni egy olyat, amikor éppen rátámad a gyerekre. Megjelentek a hatalmas, színes lepkék: ráestek a gyerekre, beburkolták a szárnyukba, és eltűntek vele együtt. Ezeket a lepkéket egyáltalán nem fogja a golyó. Végül a legutolsó újdonság: megjelentek a közönséges harcostól megkülönböztethetetlen bitangok. Ezek egyszerűen kézen fogják a mit sem sejtő gyereket, és elviszik magukkal. Némelyek közülük még beszélni is tudnak...

Pontosan tudjuk, hogy gyakorlatilag nincs esélyünk a túlélésre. A járvány nem csitul, pedig az elején ebben reménykedtünk. Százezer emberből csak egy nem fertőződik meg. Például én, Draduan... és még egy fiú: a szemem láttára nőtt fel, tizennyolc éves, és tizenhárman néz is ki... Ha ön nem tudta mindezt, akkor tudja meg. Ha tudta, akkor vegye figyelembe, hogy pontosan ismerjük a helyzetünket. És készek vagyunk beleegyezni bármely feltételükbe: készek vagyunk önöknek dolgozni, készek vagyunk alárendelni magunkat... Minden feltételre, egy kivételével: ha gyógyítanak, akkor mindenkit. Semmiféle elitre, semmiféle kiválasztottakra nincs szükség!

Az öreg elhallgat, odanyúl a vizesbögréhez, és mohón iszik. Az ajtónál álló katona egyik lábáról a másikra áll, és tenyerével eltakarva a száját ásít. Látszatra huszonöt éves. És valójában? Tizenhárom? Tizenöt? Kamasz...

Mozdulatlanul ülök, igyekszem megőrizni kőkemény arc kifejezésemet. Tudat alatt valami hasonlót vártam, de az, amit a szemtanútól és szenvedőtől hallottam, sehogyan sem fér a fejembe. Az öreg által elmondott tények nem váltanak ki kételkedést belőlem, de mindez, mint az álomban: minden elem külön-külön értelmes, de az egész együtt tökéletesen ostobának hat. Lehetséges, hogy a vérembe ivódott egyfajta előítélet a Vándorokról, amit a Földön fenntartás nélkül elfogadnak?

– Honnan tudja, hogy ők: “nem emberek”? – kérdezem. – Látta őket? Ön személyesen!

Az öreg nyög. Szörnyű lesz az arca.

– Értelmetlen életem felét odaadnám, hogy legalább egyet lássak magam előtt – szól rekedten. – Ezekkel a kezekkel... Magam... De természetesen nem láttam őket. Túlságosan óvatosak és gyávák... Igen, feltehetőleg senki sem látta őket, kivéve negyven évvel ezelőtt ezeket az átkozott árulókat a kormányból... A szóbeszéd szerint egyáltalán nincs formájuk, mint a víznek vagy mondjuk a párának...

– Akkor érthetetlen – mondom. – Miért kell alaktalan lényeknek néhány milliárd embert becsalni magukhoz a föld alá?

– Legyen átkozott! – mondja az öreg felemelve a hangját. – Hiszen ezek NEM EMBEREK! Hogyan tudjuk mi önnel eldönteni, mi kell a nem embereknek? Lehet, hogy rabszolgák. Lehet, hogy élelem... De lehet, hogy építőanyag a férgeikhez... Mi

a különbség? Szétrombolták a világunkat! És most sem hagynak békét, irtanak, mint a patkányokat...

És ekkor az arca hirtelen eltorzult. Korához képest elképesztő fürgeséggel hátraugrik az ellenkező falhoz, miközben zajosan fellöki a zsámolyt. Még pislogni sem tudok, és ő már mindkét kezével egy hagy, nikkelezett revolvert tart egyenesen rám. Az álmos örök felébredtek, és hirtelen gyerekessé vált arcukon a hitetlenkedés és a szörnyülködés ugyanolyan kifejezésével le nem véve rólam a tekintetüket, összevissza hadonásznak maguk körül, hogy megtalálják az ismétlőpuskájukat.

– Mi történt? – kérdezem, és igyekszem meg sem moccanni.

A nikkelezett cső remeg, az örök végre kitapogatták a fegyverüket, egyszerre csattannak a závarzatok.

– Az az ostoba ruhád mégis működésbe lépett – suttogja Sekn a saját nyelvén.

– Szinte nem vagy látható. Csak az arcod. Nincsen formád, akárcsak a víznek vagy a párának. Mellesleg az öreg meggondolta magát, nem akar löni. Vagy mégis eltüntessem?

– Nem kell – mondom oroszul.

Az öreg végre hallatja a hangját. Fehérből a falnál, és dadogva beszél, de természetesen nem a félelemtől, hanem a gyűlölettől. Azért kemény öregember.

– Átkozott föld alatti lidérc – mondja. – Tedd a kezéd az asztalra! A balt a jobbra! Úgy...

– Ez félreértés – mondom mérgesen. – Nem vagyok lidérc. Speciális ruhám van. Láthatatlanná tud tenni, de rosszul működik...

– Aha, ruha? -jelenti ki gúnyosan az öreg. – Az Északi Szigetvilágban megtanultak láthatatlanná tévő ruhákat csinálni!

– Az Északi Szigetvilágban nagyon sok mindent megtanultak csinálni – mondom. – Rejtse el, kérem, a fegyverét, és tisztázzunk mindent nyugodtan.

– Ostoba vagy – mondja az öreg. – Legalább a térképünk megtekintésére szakítottál volna időt. Nincs semmiféle Északi Szigetvilág. Rögtön átláttam rajtad, csak sehogyan sem tudtam elhinni ekkora arcátlanságot...

– Valóban nem megalázó neked? – ropogtatja Sekn. – Te vállald az öreget, én meg a két fiataalt...

– Lődd le a kutyát! – parancsolja az öreg az örnek, anélkül hogy levenné rólam a tekintetét.

– Majd megmutatom én neked a “kutyát”! – mondja Sekn, a legtisztább helyi tájszólásban. – Öreg, fecsegő kecske!

A fiúk idegei ekkor felmondják a szolgálatot, és elkezdődik a tüzelés...

78. június 3. ISMÉT MAJA GLUMOVA

Erősen túlhangosítottam a videofont. A készülék melodikusán felüvöltött a fülem mellett, mint az ismeretlen rövidnadrágos, mikor Mrs. Nicklebynél az udvar lás tető pontjára ért. Bombaként ugrottam ki a fotelból, és röptében megnyomtam a vétel gombját.

Excellence telefonált. 7 óra 03 perc volt.

– Elég az alvásból – mondta elég kedélyesen. – A te korodban én nem szoktam aludni.

Érdekes, meddig kell még hallgatnom tőle az éveimről szóló szöveget? Már negyven öt vagyok... Sőt, az én koromban ő éppen hogy aludt. És most sincs ellenére az alvás.

– Nem is aludtam – hazudtam.

– Annál jobb – mondta. – Tehát azonnal munkához láthatsz. Találd meg ezt a Glumovát. Tisztázd vele a következőt: találkozott-e Abalkinnal tegnap óta? Beszült-e Abalkin vele az ő munkájáról? Ha beszélt, akkor mi érdekelte pontosan? Nem fejezte-e ki óhaját, hogy bemegy hozzá a múzeumba? Ez minden. Se több, se kevesebb.

Válaszolok erre a kódmondatra:

– Tisztázni Glumovával, találkozott-e vele még egyszer, folyt-e beszélgetés a munkáról, ha igen, akkor mi érdekelte, nem fejezte-e ki óhaját, hogy meglátogassa a múzeumot.

– Így. Javasoltad, hogy változzon a legenda. Nem ellenzem. A Konbiz keresi Abalkin Progresszort, hogy felvilágosítást kapjon tőle egy bizonyos balesetre vonatkozóan. A nyomozás a magántitokkal kapcsolatos, és ezért titkosan folyik. Nem ellenzem. Kérdés van?

– Szeretném tudni, hogy kerül ide a múzeum... – mormogtam szinte magamban.

– Mondtál valamit? – érdeklődött Excellence.

– Tegyük fel, hogy nem beszélgettek erről az átkozott múzeumról. Ebben az esetben megpróbálhatom kideríteni, hogy mégis mi történt közöttük az első találkozás alkalmával?

– Fontos ez neked?

– És önnek?

– Nekem: nem.

– Nagyon különös – mondtam, és oldalra pillantottam. – Tudjuk, mit akart kideríteni Abalkin nálam. Tudjuk, mit akart kideríteni Fedoszejevnel. De fogalmunk sincs, hogy mit ért el Glumovánál...

Excellence így szólt:

– Jó. Derítsd ki. De csak úgy, hogy ez ne zavarja a fő kérdések kiderítését. És ne felejtse el felvenni a rádiókarkötőt. Vedd csak fel most, hogy lássam...

Sóhajtván kivettem az asztalfiókból a karkötőt, és rákapcsoltam a bal csuklómra. A karkötő szorított.

– Így ni – mondta Excellence, és kikapcsolt.

Elindultam zuhanyozni. A konyhából dübörgés és csörömpölés hallatszott: Aljona a szemétygyűjtővel mesterkedett. Kávéillat terjengett. Lezuhanyoztam és megreggeliztünk. Aljona a köpenyemben velem szemben üldögélt, és egy kínai halványra hasonlított. Kijelentette, ma előadást kell tartania, és felajánlotta, a gyakorlat kedvéért fennhangon felolvassa nekem. Kitértem előle, a körülményekre hivatkozva. Ismét? – kérdezte együtt érzően, ugyanakkor agresszívan. Ismét -ismertem be, nem minden kihívás nélkül. Átko zottak – mondta. Nem vitatom -mondtam. Sokáig tart? – kérdezte. Még három napom van a határidőből – mondtam, és ha nem sikerül? – kérdezte. Akkor mindennek vége – mondtam. Futólag rám nézett, és megértettem, hogy ismét mindenféle szörnyűségeket képzel el magában. Halálos unalom, mondtam, elegendem van. Letudom ezt az ügyet, és elmegyünk valahová messzebbre. Nem tudok – mondta szomorúan. Te tán nem unod? –

kérdeztem. Hisz semmiségekkel foglalkoztok... így kell vele bánni. Azon nal megdühödött, és elkezdte bizonygatni, hogy nem semmiségekkel foglalkozik, hanem pokolian érdekes és fontos dolgokkal. Végül is megegyeztünk, hogy egy hónap múlva elutazunk Novaja Zemljára. Ez most olyan divatos...

Visszamentem a dolgozószobába, és le sem ülve, feltárcsáztam Glumova otthoni számát. Senki sem válaszolt. 7 óra 51 volt. Világos, napos reggel. Ilyen időben csak a mi Elefántunk tud nyolc óráig aludni. Maja Glumova valószínűleg már elindult dolgozni, a szeplős Tojvo pedig visszatért az internátusba.

Felvázoltam a mai napirendemet. Kanadában most késő este van. Amennyire tudom, a Nagyfejúek döntő részben éjszakai életmódot folytatnak, ezért semmi baj nem történik, ha három-négy óra múlva indulok oda... Apropó, hogy állunk ma a null-T-vel? Felhívtam a tudakozót. A null-transzportáló reggel négytől ismét normálisan működik. Ily módon ma eljutok Seknhez és Kornyej Jasmaához is.

Kimentem a konyhába, ittam még egy csésze kávé, és felkísértem Aljonát a tetőre, a gliderig. Túlzott szívélyességgel váltunk el: elkezdődött az előadás előtti lámpaláza. Lelkesen integettem neki, amíg el nem tűnt a látóteremből.

Érdekes, mit akar ettől a múzeumtól? Múzeum, mint bármelyik másik... Természetesen valahogy összefügg a Progresszorok munkájával, konkrétan a Szaraks bolygóval... Ekkor eszembe jutott Excellence tágra nyílt pupillájú szeme. Vajon tényleg megijedt akkor? Vajon tényleg sikerült megijesztenem Excellence-ot? És mivel! Azzal a közönséges és egyébként véletlen közléssel, hogy Abalkin barátnője a Földön Kívüli Kultúrák Múzeumában dolgozik... az ismeretlen rendeltetésű tárgyak speciális szektorában... Pardon! A speciális szektort ő nevezte meg. Azt mondtam, hogy Glumova a Földön Kívüli Kultúrák Múzeumában dolgozik, ő meg kijelentette: az ismeretlen rendeltetésű tárgyak speciális szektorában... Eszembe jutott az absztrakt szobrokra vagy topologikus modellekre emlékeztető furcsaságokkal körberakott, teleaggatott, túlsúfolt, telehordott szobák sora... És Excellence feltételezi, hogy a birodalmi törzstisztet, aki több száz parszekre ide elkövetett valamit, bármi is érdekelheti ezekben a szobákban...

Feltárcsáztam Glumova dolgozószobájának számát, és kissé megdöbbsentem. A képernyőről Grisa Szeroszovin, gúnynevéen Vízöntő, az osztályom negyedik csoportjának tagja mosolygott rám kellemesen. Néhány másodpercig figyeltem Grisa pirospozsgás képén az arckifejezés egymás utáni váltakozását. Kellemes mosoly, tanácsstalanság, hivatalos készség a parancs meghallgatására, és végül ismét kellemes mosoly. Most kicsit kényszeredett. A fiút meg lehetett érteni. Ha már magam is megdöbbsentem, akkor számára szinte isteni rendelés volt, hogy elbizonytalanodott. Természetesen legkevésbé azt várta, hogy az osztályvezetője jelenik meg a képernyőn, de összességében egész jól elboldogult.

– Jó napot – mondtam. – Maja Tojvovnát kérném, ha lehet.

– Maja Tojvovna... – Grisa körülnézett. – Tudja, nincs itt. Szerintem ma még be sem jött. Átadjak valami üzenetet?

– Adja át, hogy Kammerer telefonált, az újságíró. Emlékeznie kell rám. És ön itt új fiú? Valahogy önt...

– Igen, csak tegnap óta vagyok itt... Tulajdonképpen idegen vagyok itt, a kiállítási tárgyakkal dolgozom...

– Aha – mondtam. – Nos rendben... Köszönöm. Még telefonálok.

Úgy, úgy, úgy. Excellence intézkedik. Úgy tűnik, egyszerűen biztosabban, hogy Lev Abalkin megjelenik a múzeumban. És éppen ezen bizonyos tárgyak szektorá ban. Próbáljuk megérteni, miért éppen Grisát választotta. Grisa rövid ideje van nálunk. Értelmes, gyors reakciójú. Képzettsége szerint exobiológus. Lehet, hogy éppen ezért. Az ifjú exobiológus elkezdte első önálló kutatását. Valami ilyesmit: “Összefüggés az artefactum topológiája és az értelmes lények biostruktúrája között.” Minden csendes, békés, elegáns, illendő. Ezenkívül Grisa az osztály soubax-bajnoka...

Jól van. Úgy tűnik, ezt megértettem. Ám legyen. Glumova feltételezhetően valahol elmaradt. Például Lev Abalkinnal beszélget valahol. Apropos, hiszen Abalkin ma 10.00-re adott nekem randevút. Valószínűleg hazudott, de ha valóban el kell repülnöm erre a randevúra, akkor éppen itt van az ideje, hogy felhívjam, és megtudjam, nem változtak-e meg a tervei. És ekkor, nem vesztegetve az időt, feltárcsáztam a Rezgő Nyárfácskát.

A hatos számú villa azonnal válaszolt, és a képernyőn Maja Glumovát pillantottam meg.

– Ah, ön az... – szólt undorral.

Elmondhatatlan, milyen értetlenség, milyen csalódás ült ki az arcára. Jócskán lefogyott ez alatt a néhány nap alatt: az arca beesett, a szeme alatt sötét árnyék húzódott, szomorú, nagy szemét tágra nyitotta, az ajka kicserepesedett. És csak egy másodperccel később, amikor lassan elhúzódott a képernyőtől, vettem észre, hogy a gyönyörű haját gondosan és nem minden kacérság nélkül rendbe hozta, és a szigorúan elegáns, zárt nyakú, szürke ruhára kitűzte azt a bizonyos borostyán nyakéket.

– Igen, én vagyok... – mondta Kammerer, az újságíró zavartan. – Jó reggelt. Én tulajdonképpen... Lev otthon van?

– Nincs – mondta.

– Arról van szó, hogy randevút adott nekem... Szerettem volna...

– Itt? – kérdezte élénken, miközben ismét közelebb húzódott a képernyőhöz. – Mikorra?

– Tízre. Minden eshetőségre gondolva, egyszerűen azt szerettem volna megtudni... de ő, mint kiderül, nincs...

– Pontosán jelölte meg önnek? Mit mondott? – kérdezte egészen gyerekesen, feszülten figyelve rám.

– Hogyan mondta? – ismételte lassan Kammerer, az újságíró. Pontosabban már nem Kammerer, az újságíró, hanem én. – Nos, Maja Tojvovna. Ne áltassuk magunkat. Minden jel szerint nem jön el.

Úgy nézett rám, mint aki nem hisz a szemének.

– Hogyan?... Honnan tudja?

– Várjon rám – mondtam. – Mindent elmondok önnek. Néhány perc múlva ott leszek.

– Mi történt velem?! – kiáltott fel élesen és félelmetesen.

– Él és egészséges. Ne nyugtalankodjék. Várjon, mindjárt...

Két perc az öltözködésre. Három perc a legközelebbi null-T-kabinig. Az ördög vigye, sorban állnak a kabinnál... Barátaim, nagyon kérem önöket, engedjenek . előre,

nagyon fontos... Köszönöm, nagyon köszönöm! így. Egy perc az index kikeresésére. Micsoda indexek vannak ott vidéken! Öt másodperc az index bebillentyűzésére. És kilépek a kabinból az üdülőhelyi klub üres, gerendázott előcsar nokába. Még egy percet állok a széles lépcsőtornácon, és forgatom a fejem. Aha, arra... Egyenesen áttörök a félig csalánnal benőtt, berkenyés csaliton. Csak ne hogy ráakadjak doktor Hoannekre...

A hallban várt: a medvebocsos, alacsony asztal mögött ült, a videofont a térdén tartotta. Beléptem, és akaratlanul a nappali nyitott ajtajára pillantottam, ő viszont azonnal sietősen szólt:

– Itt fogunk beszélgetni.

– Ahogy óhajtja – válaszoltam.

Tettetett ráérősséggel átvizsgáltam a nappalit, a konyhát és a hálószobát. Min denütt kitararítottak, és természetesen senki sem volt ott. A szemem sarkából láttam, hogy mozdulatlanul ül, kezét a videofonon nyugtatja, és egyenesen maga elé néz.

– Kit kerest? – kérdezte hidegen.

– Nem tudom – jelentettem ki becsületesen. – Egyszerűen a beszélgetésünk diszkrét lesz, és szerettem volna meggyőződni róla, hogy egyedül vagyunk.

– Kicsoda maga? -kérdezte. – Csak ne hazudjon többet.

Előadtam a kettes számú legendát, felvilágosítottam, hogy magántitokról van szó, és hozzátettem, hogy a hazugságért nem kérek bocsánatot: egyszerűen ten nem kellett a dolgomat, anélkül hogy fölösleges izgalmaknak tettem volna ki őt.

– Tehát most úgy döntött, hogy tovább nem kímél? – mondta.

– Mit parancsol, mit tegyek?

Nem válaszolt.

– Itt ül és vár – mondtam. – De hiszen nem jön el. Az orránál fogva vezeti önt. Mindannyiunkat az orrunknál fogva vezet, és nem látni a végét. Az idő pedig megy.

– Miért gondolja, hogy nem tér vissza ide?

– Mert bujkál – mondtam. – Mert mindenkinek hazudik.

– Akkor miért ide telefonált?

– Hát azért, mert sehogyan sem találom! – mondtam kissé dühösen. – Minden esélyt meg kell ragadnom, még a legostobábbat is...

– Mit csinált? – kérdezte. I

– Nem tudom, mit csinált. Lehet, hogy semmit. Nem azért keresem, mert valamit csinált. Azért keresem, mert ő az egyetlen tanúja egy nagy szerencsétlenségnek És ha nem találjuk meg, akkor nem tudjuk meg, mi történt ott...

– Hol: ott?

– Ez nem fontos – mondtam türelmetlenül. – Ott, ahol dolgozott. Nem a Földön A Szaraks bolygón.

Látható volt az arcán, hogy először hall a Szaraks bolygóról.

– Hát miért rejtőzik? – kérdezte csöndesen.

– Nem tudjuk. A pszichikai összeomlás határán van. Mondhatnánk, beteg. Lehetséges, hogy képzileg. Lehetséges, hogy ez valami fixa idea.

– Beteg... – mondta, és csöndesen ingatta a fejét. – Lehetséges... De lehet, hogy nem... Mit akar tőlem?

– Találkozott vele még egyszer?

- Nem – mondta. – Megígérte, hogy felhív, de végül is nem hívott.
- Miért itt várja?
- Hát még hol várhatnám? – kérdezte.

A hangjában annyi keserűség volt, hogy levettem róla a pillantásomat, és egy ideig hallgattam. Azután megkérdeztem:

- Hová készült önnek telefonálni? A munkahelyére?
- Valószínűleg... Nem tudom. Első alkalommal a munkahelyemre telefonált.
- Telefonált önnek a múzeumba, és azt mondta, odautazik önhöz?
- Nem. Azonnal magához hívott. Ide. Fogtam egy glidert, és repültem.
- Maja Tojvovna – mondtam. – Találkozásuk minden részlete érdekel... Ön beszélt magáról, a munkájáról. Ő is mesélt a sajátjáról. Próbáljon visszaemlékezni, hogyan is történt mindez. Ingatta a fejét.
- Nem. Semmi ilyenről nem beszélgettünk... Természetesen ez valóban különös... Annyi éve nem láttuk egymást... Csak azután tudatosult bennem, már otthon, hogy végül is semmit sem tudtam meg róla... Hiszen kérdeztem: hol voltál, mit csináltál?... De ő legyintett, és azt kiabálta, hogy mindez ostobaság, semmiség...
- Tehát ő kérdezte önt?
- Dehogy! Mindez nem érdekelte... Ki vagyok, hogy vagyok... egyedül vagyok, vágyván valakim... hogyan élek... Olyan volt, mint egy kisfiú... Nem akarok erről beszélni.
- Maja Tojvovna, nem kell arról beszélni, amiről nem akar... -Semmiről sem akarok beszélni!

Felkeltem, kimentem a konyhába, és vizet hoztam neki. Mohón kiitta az egész pohárral, közben kicsöpögtette a vizet a szürke ruhájára.

- Ez senkire sem tartozik – mondta, és visszaadta a poharat.
- Ne beszéljen arról, ami senkire sem tartozik – mondtam és leültem. – Miről kérdezte?
- Hiszen mondom: semmiről sem kérdezett! Mesélt, emlékezett, rajzolt, vitatkozott... mint egy kisfiú... Kiderült, mindenre emlékszik! Csaknem minden napra! Hol állt, hol álltam én, mit mondott Rex, hogyan nézett Wolf... Én semmire sem emlékeztem, ő meg kiabált velem, és arra kényszerített, hogy emlékezzem, és én emlékeztem... És mennyire örült, amikor eszembe jutott valami olyasmi, amire ő maga sem emlékezett!...

Elhallgatott.

- Mindez a gyermekkorról? – kérdeztem némi várakozás után.
 - Hát persze! Hiszen mondom, hogy ez senkire sem tartozik, csak kettőnkre! Igaz, olyan volt, mint egy örült... Már nem volt erőm, kezdtem elaludni, ő pedig felébresztett, és a fülemben kiabált: “És ki esett le akkor a hintáról?” És ha eszembe jutott, akkor felnyalábolt, rohángált velem a házban, és üvöltött: helyes, így volt, helyes!
 - És nem kérdezte önt, hogy mi van most a Tanítóval, az iskolai barátokkal?
 - Hiszen ezt magyarázom önnek: semmiről és senkiről nem kérdezett! Meg tudja érteni? Mesélt, emlékezett, és követelte, hogy én is emlékezzek...
 - Igen, értem, értem – mondtam. – Ön szerint mit akart tenni a továbbiakban?
- Úgy nézett rám, mint Kammererre, az újságíróra.

– Az égvilágon semmit sem ért – mondta.

És egészében véve természetesen igaza volt. Excellence kérdéseire választ kaptam: Abalkin *nem* érdeklődött Glumova munkájáról, Abalkin *nem* szándékozott felhasználni őt, hogy bejusson a múzeumba. De egyáltalán *nem* értettem, milyen cél vezérelte Abalkint, amikor visszaemlékezésekkel töltötte el ezt a napot. Szentimentalizmus... hódolat a gyermekkori szerelem előtt... visszatérés a gyermekkorba... Nem hittem ebben. A cél gyakorlati volt, előre jól átgondolt, és Abalkin elérte, anélkül hogy Glumovában bármilyen gyanút keltett volna. Világos volt, hogy maga Glumova sem tud semmit erről a célról. Hiszen ő maga sem értette, mi is volt valójában...

És maradt még egy kérdés, amit tisztáznom kellett volna. Nos, jól van. Emlékez tek, szerették egymást, ittak, ismét emlékeztek, elaludtak, felébredtek, ismét szeret tek, és ismét elaludtak... Akkor mi kergette ekkora kétségbeesésbe, a hisztéria határára? Magától értetődik, hogy itt tág határa van a legkülönfélébb feltételezéseknek. Például azoknak, amelyek a Szigeti Birodalom törzstisztjének szokásaival kapcsolatosak. De valami más is lehetett. És ez a más számomra igen értékes lehetett. Ekkor határozatlanul megálltam: vagy kiderítetlenül hagyok valamit, ami lehet, hogy nagyon fontos, vagy undorító módon tapintatlan leszek, kockáztatva, hogy végeredményben így sem tudok meg semmi lényegeset...

Döntöttem.

– Maja Tojvovna – szóltam, és minden erőmből igyekeztem, hogy keményen ejtsem a szavakat. – Mondja meg, mi váltotta ki azt a kétségbeesést, aminek akaratlan tanúja voltam a múltkori találkozásunkkor!

Úgy mondtam el ezt a mondatot, hogy *nem* mertem a szemébe nézni. *Nem* lepődtem volna meg, ha azonnal felszólít, hogy tűnjek el, vagy egyszerűen fejbe vág a videofonnal. Azonban sem az egyiket, sem a másikat *nem* csinálta.

– Ostoba voltam – mondta elég nyugodtan. – Ostoba hisztérika. Akkor úgy tűnt nekem, hogy kifacsart, mint egy citromot, és utána elhajított. De most már értem: valójában *nem* én kellettem neki. A gyöngédségre *nem* jut sem ideje, sem ereje. Én egyre csak magyarázatot követeltem tőle, ő meg *nem* tudott semmit sem megmagyarázni. Hiszen valószínűleg tudja, hogy ön keresi...

Felálltam.

– Nagyon köszönöm, Maja Tojvovna – mondtam. – Szerintem ön helytelenül értelmezi a szándékainkat. Senki *nem* akar neki ártani. Ha találkozik vele, kérem, próbálja meg elültetni benne ezt a gondolatot.

Nem válaszolt.

78. június 3. EGY S MÁS EXCELLENCE BENYOMÁSAIRÓL

A szakadék széléről látszott, hogy doktor Hoannek páciensek hiányában horgászással foglalkozik. Ez szerencsés volt, mivel az ő null-T-kabinnal felszerelt kuny hója közelebb volt, mint az üdülőhelyi klub. Igaz, kiderült, hogy az úton egy méhes terült el, amit első látogatásom alkalmával hebehurgyán *nem* vettem észre, ezért most, átugorva egy díszsövényt, és ugrás közben leverve valamilyen díszkorsókat és agyagköcsögöket, menekülnöm kellett. Mellesleg minden jól sültel. Felszaladtam a mellvédes lépcsőtornácra, beléptem az ismerős szobába, és le sem ülve, felhívtam

Excellence-ot.

Úgy gondoltam, hogy egy rövid jelentéssel szabadulok, de a beszélgetés hosszúra nyúlt, úgyhogy ki kellett vinni a videofont a lépcsőtornácra, hogy a fecsegő és sértődékeny doktor Hoannek váratlanul rajta ne kapjon.

– Miért ül ott Glumova? – kérdezte Excellence elgondolkozva.

– Vár.

– Abalkin randevút adott neki?

– Amennyire én tudom: nem.

– Szegényke... – dűnnyögte Excellence. Azután megkérdezte: – Visszatérsz?

– Nem – mondtam. – Itt van még ez a Jasmaa és a Nagyfejúek képviselője.

– Miért?

– A képviselőten tartózkodik jelenleg egy bizonyos Nagyfejú, név szerint Sekn-Itrcs, éppen az, aki Abalkinnal együtt részt vett a “Halott világ” akcióban...

– Úgy.

– Amennyire megértettem Abalkin jelentéséből, valamilyen, nem egészen szokványos kapcsolat alakult ki közöttük...

– Milyen értelemben nem szokványos?

A szavakat keresgélve összezavarodtam.

– Megkockáztatnám, hogy ezt barátságának nevezzem, Excellence... Emlékszik erre a jelentésre?

– Emlékszem. Értem, mit akarsz mondani. De válaszolj egy kérdésre: hogy derítetted ki, hogy a Nagyfejú Sekn a Földön tartózkodik?

– Nos, elég bonyolult volt. Először is...

– Elég – szakított félbe, és várakozásteljesen elhallgatott.

Igaz, nem rögtön, de felfogtam. Valóban. Még számomra, a Konbiz-2 munkatársa szá mára is, az NBI-vel való minden szolid munkatapasztalatom ellenére, elég bonyolult dolog volt, hogy megtaláljam Seknt. Mit lehet mondani akkor Abalkin-ról, az egyszerű Progresszorról, aki ezenfelül még húsz évet töltött a Mély Kozmoszban, és nem ért többet az NBI-ből, mint egy húszéves iskolás fiú!

– Egyetérték – mondtam. – Önnek természetesen igaza van, de értsen egyet: ez a feladat tökéletesen teljesíthető. Csak akarni kell.

– Egyetérték. De nemcsak erről van szó. Nem jutott eszedbe, hogy köveket dobál a bokrokba?

– Nem – mondtam őszintén.

Köveket dobálni a bokrokba – a mi szóhasználatunkkal élve – annyit tesz: hamis nyomon elindítani, álbizonyítékokat elhelyezni, röviden szólva, bolonddá tenni az embereket. Természetesen elméletileg feltételezhető, hogy Lev Abalkin egy bizonyos, meghatározott célt követ, és minden mesterkedése Glumovával, a Tanítóval, velem: mindez mesterien szervezett félrevezetés, hogy hasztalanul vesztegetve) időt és energiát és eltávolodva a lényegtől, eredménytelenül törjük a fejünket.

Nem úgy tűnik – mondtam határozottan.

– Nekem viszont az a benyomásom, hogy úgy tűnik – mondta Excellence.

– Ön jobban látja persze – válaszoltam szárazon.

– Vitán felül áll – értett egyet. – De sajnos, ez csak benyomás. Tényeim nincse nek. Azonban ha *nem* tévedek, valószínűtlennek tűnik, hogy az ő helyzetében eszébe jutna

Sekn, rengeteg energiát pazarolna a felkutatására, elszáguldana a másik féltekére, előadna ott valamilyen komédiát: és mindezt csak azért, hogy még egy követ dobjon a bokrokba. Egyetértesz?

– Nézze, Excellence, én nem ismerem az ő helyzetét, és éppen ezért nem érzékelem az ön benyomását.

– És milyen érzékelsz? – kérdezte váratlan érdeklődéssel.

Megpróbáltam megfogalmazni a saját benyomásomat:

– Minden, csak nem kődobálás. A cselekedeteiben van valamilyen logika. Kapcsolódnak egymáshoz. Sőt, mindig ugyanazzal a fogással él. Nem vesztegeti az idejét és erejét, hogy új fogásokat találjon ki, valamilyen kijelentéssel megdöbbeníti az embert, azután pedig hallgatja, mit mormog a megdöbbenített illető... Valamit meg akar tudni, valamit a saját életéről... Pontosabban a saját sorsáról. Valami olyat, amit eltitkoltak előtte... – Elhallgattam, majd így szóltam: – Excellence, valamilyen módon megtudta, hogy magántitok kapcsolódik hozzá.

Most mindketten hallgattunk. A képernyőn imbolygott a szeplős, kopasz fej. Éreztem, hogy történelmi pillanatot élek át. Ez egy volt azon ritka esetek közül, amikor a következtetésem (ha nem az általam feltárt tények, hanem éppen a következtetések, a logikai levezetések) arra kényszerítették Excellence-ot, hogy átértékelje a saját elképzeléseit.

Felemelte a fejét, és megszólalt:

– Rendben. Látogasd meg Seknt. De tartsd szem előtt, hogy rád mindenekelőtt itt van szükség, nálam.

– Értettem – mondtam, és megkérdeztem: – Mi legyen Jasmaával?

– Nincs a Földön.

– Hogyan? – mondtam. – A Földön van. Antonovhoz beosztva a Jan Táborában.

– Már három napja a Gigandán tartózkodik.

– Értem – mondtam, és sikertelenül erőlködtem, hogy ironikus legyek. – Nézze meg az ember: micsoda egybeesés! Ugyanazon a napon született, mint Abalkin, szintén posztumusz gyermek, szintén szerepel a nyilvántartási számon...

– Jól van, jól van – dörmögte Excellence. – Ne térj el a tárgytól.

A képernyő elsötétült. Helyére vittem a videofont, és lesétáltam az udvarba. Ott óvatosan átmásztam a hatalmas csalánbokrokra, és doktor Hoannek fakabinjából egyenesen átléptem a Telon folyó partjára, az éjszakai esőbe.

78. június 3. HATÁRŐRS A TELON FOLYÓN

A láthatatlan folyó zúgása az eső zizegésén keresztül egészen közről, a szaka dék alól hallatszott, egyenesen előttem pedig nedvesen fénylett egy könnyű fémhíd, amely fölött hatalmas tábla világított: A NAGYFEJŰ EK NÉPENEK TERÜLETE. Kissé furcsa volt látni, hogy a híd egyenesen a magas fűben kezdődik: nemcsak út nem vezetett hozzá, de még egy ócska ösvény sem. Két lépésre tőlem magányos ablakával egy kaszárnyaerőd típusú, alacsony, kerek épület világított. A Szaraks elfelejthetetlen szaga áradt belőle: a rozsdás vas, a döglött állatok, a rejtőzködő halál szaga. Mégiscsak különös helyek vannak a Földünkön. Úgy tűnhet, otthon vagy, mindent ismersz már itt, minden megszokott és kedves, de nem úgy van: előbb vagy utóbb okvetlenül rábukkansz valamire, aminek semmi értelme... Ám legyen. Mit

gondol erről az épületről Kammerer, az újságíró? Ó! Úgy tűnik, hogy teljesen meghatározott véleménye van már erről.

Kammerer, az újságíró megkereste a kerek falon az ajtót, határozottan belökte, és egy boltíves szobába került, ahol nem volt semmi más, csak egy asztal, amelynél egy hosszú hajú ifjú ült állat az öklére támasztva; göndör hajával és lágy, hosszú kás arcával Alekszandr Blokra emlékeztetett; cikornyás fantáziájával élénk és tarka mexikói poncsóba öltözött. A fiatalember minden érdeklődéstől mentes és kissé unott világoskék szeme találkozott Kammerer, az újságíró pillantásával.

– Szép kis építészetük van önöknek, mondhatom! – szólalt meg Kammerer, az újságíró, miközben lerázta válláról az esőcseppeket.

– De nekik tetszik – válaszolta közömbösen Alekszandr B., anélkül hogy pózt váltott volna.

– Ez lehetetlen! – mondta szarkasztikusán Kammerer, az újságíró, majd körülnézett, hová ülhetne le.

Szabad szék nem volt a helyiségben, sem fotel, dívány, heverő vagy pad. Kammerer, az újságíró rápillantott Alekszandr B.-re; Alekszandr B. a korábbi közömbösséggel nézett rá, és nem lehetett felfedezni rajta a szívélyesség vagy akár egyszerűen az udvariasság halvány árnyékát sem. Ez különös volt. Helyesebben szokatlan. De érződött, hogy itt ez a dolgok rendje.

Kammerer, az újságíró már nyitotta a száját, hogy bemutatkozzon, de ekkor Alekszandr B. hirtelen valami fáradt alázatossággal lesütötte sápadt arcára tüne ményes szempilláját, és egy szállító kiber mechanikus meggyőződésével nekilátott, hogy kívülről elmondja a szövegét:

– Kedves barátunk! Sajnos, teljesen fölöslegesen tette meg ide az útját. Abszolút semmi érdekeset nem talál itt a maga számára. Minden híresztelés, ami elvezette önt ide, rendkívül eltúlzott. A Nagyfejűek népének területét a legkisebb mértékben sem szabad szórakoztató-ismeretterjesztő komplexumnak tekinteni. A Nagyfejűek – nagyszerű, igen eredeti nép – azt mondják magukról: “Tudnivágyóak vagyunk, de egyáltalán nem kíváncsiak.” A Nagyfejűek missziója diplomáciai szervként képviseli itt a népet, és nem tárgya a magánkapcsolatoknak, még kevésbé a tartalmatlan kíváncsiságnak. Tisztelt barátunk! A leghelyénvalóbb, amit most tehet, hogy elindul a visszafelé vezető úton, és meggyőzően elmagyarázza összes ismerősének a dolgok valóságos helyzetét.

Alekszandr B. elhallgatott, és bágyadtan felemelte a szempilláját. Kammerer, az újságíró ugyanúgy állt előtte, de ez láthatólag egyáltalán nem készítette csodálkozásra.

– Természetesen mielőtt elbúcsúznánk, válaszolok az ön összes kérdésére.

– És eközben nem köteles felállni? – érdeklődött Kammerer, az újságíró.

Mintha némi érdeklődés jelent volna meg a kék szemekben.

– Őszintén szólva: igen – ismerte be Alekszandr B. – De tegnap felsértettem a térdemet, még mindig szörnyen fáj, így bocsásson meg...

– Szívesen – mondta Kammerer, az újságíró, és ráült az asztal sarkára. – Amint látom, kínozzák a kíváncsiskodók...

– Az ügyeletem alatt ön a hatodik társaság.

– Egyedül vagyok, mint az ujjam! – ellenkezett Kammerer, az újságíró.

– A társaság többes számú szó – világosított fel Alekszandr B. még jobban

felélénkülve. – Nos, például, mint a láda. Egy láda konzerv. Egy vég kartonanyag. Vagy egy doboz cukorka. Hiszen megtörténhet, hogy a dobozban csupán egy szem cukorka marad. Mint az ujjam.

– A magyarázata tökéletesen kielégített – mondta Kammerer, az újságíró. – De én nem vagyok kíváncsiskodó. Dolgom van itt.

– Minden társaság nyolcvanhárom százalékanak-válaszolt azonnal Alekszandr B.-valami dolga van itt. A legutóbbi társaság öt példányból áll, beleértve a kiskorú gyermekeket és a kutyát is, meg akart egyezni a misszió vezetőivel a Nagyfejűek nyelvének tanulásáról. De döntő többségükben a xenofolklór gyűjtői. Járvány! Mindenki xenofolklórt gyűjt. Én is gyűjtök xenofolklórt. De a Nagyfejűeknek nincs folklórjuk! Ez kacsza! Long Müller, a tréfacsináló kiadott egy Osszián stílusú könyvecskét, és mindenkinek elment az esze... “Ó, gubancos fák, ezerfarkúak, szomorú gondolataitokat bolyhos és meleg törzsetekbe rejtők! Ezer és ezer farkatok van és egyetlen fejetek sem!” A Nagyfejűeknél melleleg nem létezik a fark fogalma! A fark náluk a tájékozódás szerve, és ha valóságghűen lefordítjuk, akkor nem farkat, hanem iránytűt kapunk. “Ó, ezer iránytűs fák!” De amint látom, ön nem folklorista...

– Nem – ismerte be őszintén Kammerer, az újságíró. – Sokkal rosszabb. Újságíró.

– Könyvet ír a Nagyfejűekről?

– Bizonyos értelemben. Miért?

– Nem, semmi. Kérem. Nem az első, nem az utolsó. Látott valaha Nagyfejűt?

– Igen, persze.

– A képernyőn?

– Nem. Arról van szó, hogy éppen én fedeztem fel őket a Szarakson...

Alekszandr B. még fel is emelkedett kissé.

– Tehát ön: Kammerer?

– Szolgálatára.

– Nem, nem, én állok az ön szolgálatára, doktor! Parancsoljon, követeljen, utasítson...

Nyomban eszembe jutott Kammerer beszélgetése Abalkinnal, és sietve tisztáztam:

– Én csak felfedeztem őket, és semmi több. Az istenért, nem vagyok Nagyfejű szakember, és most nem általában a Nagyfejűek érdekelnek, hanem csak egyetlenegy Nagyfejű: a misszió tolmácsa. Ha ön nem ellenzi... Odamehetek hozzájuk?

– Könyörüljön rajtam, doktor! – hadonászott Alekszandr B. a kezével. – Úgy tűnik, azt hitte, azért ülünk itt, hogy úgymond, örködjünk? Semmi esetre sem! Kérem, fáradjon át! Nagyon sokan így is tesznek. Megmagyarázod nekik, hogy a híresztelések, úgymond, eltúlzottak, bólint, elbúcsúzik, ki is megy, és zsupsz, át a hídon...

– Nos?

– Egy bizonyos idő múlva visszatér. Nagyon csalódott. Semmit és senkit nem látott. Erdők, dombok, völgyek, bájos látkép: mindez van természetesen, de Nagyfejűek nincsenek. Először is a Nagyfejűek éjszakai életmódot folytatnak, másodsor a föld alatt élnek, és ami a legfontosabb: csak azzal találkoznak, akivel akarnak. Erre az esetre ügyelünk itt, mondhatnánk összekötökként...

– És kik önök? – kérdezte Kammerer, az újságíró. – Konbiz?

– Igen. Gyakornokok. Sorban ügyelünk. Rajtunk keresztül folyik a kapcsolat mindkét irányba... Kire van pontosan szüksége a tolmácsok közül?

– Sekn-ltcsre.

– Megpróbáljuk. Ismeri önt?

– Nem valószínű. De mondja meg neki, hogy Lev Abalkinról akarok vele beszélni, akit biztosan ismer.

– Mi az hogy! – mondta Alekszandr B., és magához húzta a szelektort.

Kammerer, az újságíró (de bevallom, én is) áhítatba átmenő lelkesedéssel figyel te, ahogy ez az ifjú a romantikus költő finom arcával hirtelen vadul kidüllesztette a szemét, és hihetetlen kinézetű csővé formálva kecses ajkát, csattogott, krárogott, mormogott, mint harminchárom Nagyfejű egyszerre (a halott éjszakai erdőben, a felszaggatott betonútnál, a Szaraks ködösen foszforeszkáló ege alatt), és nagyon helyénvalónak bizonyultak ezek a hangok ebben a boltíves, kazamata ürességű, meztelen, rücskös falú helyiségben. Azután elhallgatott, és lehajtotta a fejét, hallgatta a válaszul jövő kattogások és mormogások sorozatát, az ajkát és az alsó állkapcsát továbbra is furcsán mozgatta, mintha készenlétben tartaná a beszélgetés folytatásához. A látvány inkább kellemetlen volt, ezért Kammerer, az újságíró minden áhítata ellenére elegánsabbnak vélte, ha elfordítja a fejét.

Egyébként a beszélgetés nem tartott túl sokáig. Alekszandr B. hátradőlt a széken, és hosszú, sápadt ujjjaival gyengéden masszírozva alsó állkapcsát, kicsit fuldokolva kijelentette:

– Úgy tűnik, beleegyezett. Azonban nem szeretném túl sok reménnyel kecses tetni: nem vagyok egészen bizonyos, hogy mindent helyesen értettem. Két érte lemréteget felfogtam, de szerintem volt ott egy harmadik is... Röviden: menjen át a hídon, lesz ott egy ösvény. Az ösvény az erdőbe vezet. Ott találkozik önnel. Pontosabban megnézi önt... Nem. Hogy kéne mondani... Tudja, nem annyira megérteni nehéz egy Nagyfejűt, mint inkább lefordítani. Például ez a reklámmon dat: "Tudnivagyóak vagyunk, de nem kíváncsiak." Ez például egy jó fordítás mintaképe. "Nem vagyunk kíváncsiak": ezt úgy is lehet érteni, hogy "feleslegesen nem kíváncsiskodunk", ugyanakkor úgy is, hogy "nem vagyunk önöknek érdekesek". Érti?

– Értem – mondta Kammerer, az újságíró, és lekászálódott az asztalról. – Sekn rám néz, azután eldönti, érdemes-e beszélgetnie velem. Köszönöm a fáradozását.

– Miféle fáradozás! Ez kellemes kötelességem... Várjon, vigye az esőköpenyemet, az utcán esik...

– Köszönöm, nem kell – mondta Kammerer, az újságíró, és kiment az esőbe.

78. június 3. SEKN-ITRCS, A NAGYFEJŰ

A helyi idő szerint körülbelül hajnali három óra volt, az eget körös-körül felhők borították, az erdő sűrű volt, és ez az éjszakai világ számomra szürkének, laposnak és zavarosnak tűnt, mint egy rossz, régi fénykép.

Természetesen ő vett észre elsőként, és jött párhuzamosan mellettem, a sűrű aljnövényzetben rejtőzve. Amikor végre észrevettem, csaknem ugyanabban a pillanatban megértette, mi történt, és rögtön előttem termett az ösvényen.

– Itt vagyok – jelentette ki.

– Látom – mondtam.

– Itt fogunk beszélgetni – mondta.

– Jó – mondtam.

Rögtön leült, mint egy gazdájával beszélgető kutya: nagy, kövér, nagy fejű kutya, felfelé meredő, kis, háromszögletű fülekkel, a masszív, széles homlok alatt ülő, nagy, kerek szemekkel. A hangja rekedt volt, és a legkisebb akcentus nélkül beszélt, csak a rövid, szaggatott mondatok és az artikuláció kissé túlzott pontossá ga árulta el beszédében az idegent. És még egy: szaga volt. De nem nedves kutyaszaga, ami várható lett volna, a szag inkább szervesetlennek tűnt, leginkább az égett gyantára emlékeztetett. Furcsa szag, inkább egy gépé, mint egy élőlényé. A Szarakson, ahogy visszaemlékszem, a Nagyfejűeknek egészen más szaguk volt.

– Mi kell neked? – kérdezte egyenesen.

– Megmondták neked, ki vagyok?

– Igen. Újságíró. Könyvet írsz a népemről.

– Ez nem egészen így van. Lev Abalkinról írok könyvet. Ismered.

– Egész népem ismeri Lev Abalkint.

Ez újdonság volt.

– És mit gondol a néped Lev Abalkinról?

– A népem nem gondolkodik Lev Abalkinról. Ismeri őt. Úgy tűnik, hogy itt valami lingvisztikái mocsár kezdődik.

– Azt akartam kérdezni: hogyan viszonyul néped Lev Abalkinhoz?

– Ismeri őt. Mindenki. Születésétől a haláláig.

Megbeszéltük a dolgot Kammererrel, az újságíróval, és úgy döntöttünk, hogy ezt a témát egyelőre hagyjuk. Megkérdeztük:

– Mit tudsz elmondani Lev Abalkinról?

– Semmit – válaszolt röviden.

Éppen ettől féltem a legjobban. Olyan mértékben féltem, hogy tudat alatt ennek a helyzetnek még a lehetőségét is elvettem, és ezért felkészületlenül ért. A legsajnálatra méltóbb módon zavarba jöttem, ő pedig mellső mancsát a pofájához emelte, és hangosan elkezdte rágcsálni a körmei közét. Nem kutyaszerűen, hanem úgy, ahogy ezt néha a macskáink teszik.

Egyébként az önuralmam megmaradt. Idejében felfogtam, hogy ha ez a kutya sapiens nem akart volna kapcsolatba kerülni velem, akkor egyszerűen elutasította volna a találkozást.

– Tudom, hogy Lev Abalkin a barátod – mondtam. – Együtt éltetek és dolgoztatok. Nagyon sok földi szeietné tudni, mit gondol Abalkinról az ő Nagyfejű barátja és munkatársa.

– Minek? – kérdezte ismét röviden.

– Tapasztalat – válaszoltam.

– Haszontalan tapasztalat.

– Haszontalan tapasztalat nincs.

Nekilátott a másik mancsának, és néhány másodperc múlva érthetetlenül mormogta:

– Konkrétan kérdezz.

Elgondolkoztam.

– Ismeretes előttem, hogy utoljára tizenöt évvel ezelőtt dolgoztál Abalkinnal. Volt azóta alkalmad más Föld-lakókkal dolgozni?

- Volt. Sokszor.
- Erezted különbséget?

Amikor feltettem ezt a kérdést, tulajdonképpen nem akartam vele semmi különösöt. De Sekn hirtelen megmerevedett, azután lassan leeresztette a mancsát, és felemelte a bozontos fejét. Szeme egy pillanatra komor, vörös fénnel villant. Azonban egy másodperc sem telt el, és ismét elkezdte rágcsálni a körmét.

- Nehéz megmondani – dünnyögte. – A munkák különbözőek, az emberek is különbözőek. Nehéz.

Kitért. Mi elől? Ártatlan kérdésem mintha megakasztotta volna. Egy másodpercre zavarba jött. Vagy ismét a nyelvészet? Általában véve a lingvisztika nem rossz dolog. Támadni fogunk. Szemtől szembe.

- Te megint találkoztál vele-jelentettem ki. – Ismét hívott dolgozni. Beleegyeztél?

Ez jelenthette: “Ha találkoztál volna vele, és ismét hívott volna dolgozni: beleegyeztél volna?” Vagy egy másik variáns: “Találkoztál vele, és ő (miképp tudomásomra jutott) hívott dolgozni. Beleegyezésedet adtad?” Nyelvészet. Nem vitatom, elég szárnalmas manőver volt, de mit tehettem?

És a nyelvészet mindenesetre kiegészített.

- Nem hívott dolgozni – ellenkezett Sekn.
- Akkor miről beszéltetek? – csodálkoztam, és a Sikert tovább építgettem.
- A múlttól – dörmögte. – Senkit sem érdekel.
- Hogy tűnt neked – kérdeztem, gondolatban letörölve homlokomról az izzadságot –, nagyon megváltozott a tizenöt év alatt?
- Ez szintén nem érdekes.
- De. Ez nagyon érdekes. Én is láttam őt nemrég, és észrevettem, hogy erősen megváltozott. De én Föld-lakó vagyok, és ismernem kell a te véleményedet.
- A véleményem: igen.
- Na látod! És szerinted miben változott meg?
- Nincs, többé köze a Nagyfejűek népéhez.
- Vagy úgy? – csodálkoztam el őszintén. – Velem pedig csak a Nagyfejűekről beszélgetett...

A szeme ismét vörösén csillogott. Ezt úgy értelmeztem, hogy a szavaim ismét zavarba hozták.

- Mit mondott neked? – kérdezte.
- Vitatkoztunk: a földiek közül ki tett többet a Nagyfejűek népével fenntartott kapcsolatért.
- És még?
- Kész. Csak erről.
- Mikor volt ez? ^
- Tegnapelőtt. De miért gondolod, hogy többé nincs köze a Nagyfejűek népéhez?

Hirtelen kijelentette:

- Vesztegetjük az időt. Ne adj fel hiábavaló kérdéseket! Valódi kérdéseket tegyél fel!
- Jó. Felteszek egy valódi kérdést. Hol van most?
- Nem tudom.
- Mit szándékozott cselekedni?

– Nem tudom.

– Mit mondott neked? Minden szava fontos neked.

És ekkor Sekn furcsa – úgy is mondhatnám, természetellenes – pózt vett fel: ráült a megfeszített lábára, kinyújtotta a nyakát, és mereven nézett rám letről felfelé. Azután nyugodtan ingatva súlyos fejét jobbra és balra, beszélni kezdett, a szavakat tisztán ejtette ki:

– Hallgasd figyelmesen, értsd helyesen, és védj eszedbe hosszú időre! A Föld népe nem avatkozik a Nagyfejűek népének dolgába. A Nagyfejűek népe nem avatkozik a Föld népének dolgába. Így volt, így van és így lesz. Lev Abalkin ügye a Föld népének az ügye. Ez eldöntött. Éppen ezért ne keresd azt, ami nincs. A Nagyfejűek népe soha nem ad menedéket Lev Abalkinnak.

Ez aztán igen! Kiszakadt belőlem:

– Menedéket kért? Nálatok?

– Én csak annyit mondtam, amennyit mondtam: a Nagyfejűek népe soha nem ad menedéket Lev Abalkinnak. Semmi többet. Megértetted?

– Megértettem. De ez engem nem érdekel. Megismétlem a kérdést: mit mondott neked?

– Válaszolok. De először ismételd el azt a fontosat, amit mondtam neked.

– Rendben van, elismétlem. A Nagyfejűek népe nem avatkozik Abalkin dolgaiba, és megtagadja tőle a menedéket. Így van?

– Így. És ez a legfontosabb.

– Most válaszolj a kérdésekre.

– Válaszolok. Megkérdezte, van-e különbség közte és a többi ember között, akikkel dolgoztam. Ugyanolyan kérdés, amit te is kérdeztél.

Alig fejezte be a beszédet, megfordult, és becsúszott a bokrok közé. Egyetlen ág, egyetlen levél se rezdült, és már ott sem volt. Eltűnt.

Aj-jaj, Sekn! A nyelvre és a Szállítóvonal kezelésére tanítottam. Nem mozdultam mellőle, amikor különös betegségekől szenvedett... Tűrtem a rossz modorát, kibékültem a keresetlen kiszólásaival, megbocsátottam neki azt, amit senkinek a világon... Ha sor kerül rá, úgy fogok küzdeni érte, mint egy földiért, mint saját magamért. És ő? Nem tudom... Ajaj, Sekn-ltrcs!

78. június 3. EXCELLENCE ELÉGEDETT

– Nagyon érdekes! – mondta Excellence, amikor befejeztem a jelentést. – Helyesen tetted, Mac, hogy kitartottál ennek az állatkertnek a meglátogatása mellett.

– Nem értem – válaszoltam, és idegesen tépdستم a szűrős bogáncsot a nedves nadrágomról. – Lát ebben valami értelmet?

– Igen.

Rámeredtem.

– Komolyan feltételezi, hogy Lev Abalkin menedéket kért volna?

– Nem. Ezt nem feltételezem.

– Akkor milyen értelméről van szó? Vagy ez már megint kő a bokorba?

– Lehetséges. De nem erről van szó. Lényegtelen, hogy mit akart Lev Abalkin. A Nagyfejűek reakciója – ez az, ami fontos. Te azonban ne törd ezen a fejed. Fontos információt hoztál nekem. Köszönöm. Elégedett vagyok. Légy te is elégedett.

Ismét hozzáláttam a bogáncstépkedéshez. Mit mondjak, tényleg elégedett volt. Zöld szeme úgy csillogott, hogy még a dolgozószoba félhomályában is látszott. Pontosan így nézett, amikor én fiatalon, vidáman és kifulladásra jelentettem, hogy Hallgatag Prestet tetten értük, ott ül lenn a kocsi felpeckelt szájjal, tökéletesen kész a megdolgozásra. Én fogtam el a Hallgatagot, csak akkor még nem fért a fejembe, amit a Vándor kiválóan értett: a szabotázs most vége, és a gabonával teli szállítmány másnap elindulhat a Fővárosba...

És most is világosan megértett valami olyasmit, ami nekem homályos maradt, viszont még a legelemibb elégedettséget sem éreztem. Senkit nem fogtam el, senki nem várta felpeckelt szájjal a kihallgatást, csak egy talányos, megnyomorított sorsú ember vetődött ide-oda a hatalmas, szép Földön, nem találva a helyét: vetődött ide-oda, mint egy megmérgezett, és ő maga mérgezett meg mindenkit, akivel találkozott, kétségbeeséssel és sértettséggel, ő lett árulóvá és vált az árulás áldozatává...

– Még egyszer emlékeztetlek, Mac – mondta hirtelen Excellence halkán. -Abalkin veszélyes. Annál is inkább veszélyes, mivel ő maga nem tud erről.

– De ki ő, az ördög vigye el?! – kérdeztem. – Örült android?

– Az androidnak nem lehet magántitka – mondta Excellence. – Ne térj el a tárgytól.

A bogáncsot bedugtam a dzsekim zsebébe, és kiegyenesedtem ültőmben.

– Most hazamehetsz – mondta Excellence. – Tizenkilenc nulla-nulláig szabad vagy. Azután legyél a közelben, a város határán belül, és várd a hívásomat. Lehetséges, hogy ma éjjel megpróbál behatolni a múzeumba. Akkor elkapjuk.

– Jó – mondtam minden lelkesedés nélkül.

Nyíltan mérlegelve végignézt.

– Remélem, formában vagy – mondta. – Ketten fogjuk elkapni, és én már túl öreg vagyok az ilyen gyakorlatokhoz.

78. június 4. A FÖLDÖN KÍVÜLI KULTÚRÁK MÚZEUMA.

ÉJSZAKA 01.08-kor a rádiókarkötő megnyikkant a csuklómon, és Excellence fojtott hangja hadarva azt mormolta: “Mac, múzeum, főbejárat, gyorsan...”

Becsaptam a kabin tetejét, hogy ne vágjon be a szél, és a motort a helyből gyorsításra kapcsoltam. A glider gyertyaként vágódott fel a csillagos égbe. Három másodperc a fékezésre. Huszonkét másodperc a tervezésre és a tájékozódásra. A Csillag tér üres. A főbejárat előtt szintén senki. Különös... Aha. A múzeum sarkán álló null-T-kabinból megjelenik egy fekete, sovány alak. A főbejárat felé siklik. Excellence.

A glider hangtalanul leszállt a főbejárat előtt. Az irányítópulton azonnal felvillant egy jelzőlámpa, és a kiberfelügyelő lány hangja szemrehányóan kijelentette: “A glider leszállás a Csillag téren tilos!” Hátrátoltam a tetőt, és kiugrottam az úttestre. Excellence egy mágneses tolvajkulccsal mesterkedve már az ajtónál tevékenykedett. “A gliderleszállás a Csillag téren...” – áthatóan sivalkodott a kiberfelügyelő.

– Fogd be a száját... – Excellence mormogta a fogán keresztül, anélkül hogy megfordult volna.

Becsaptam a tetőt. Ebben a másodpercben feltárult a főbejárat.

– Utánam! – lökte be Excellence, és elmerült a sötétségben.

Utána. Mint a régi időkben.

Hatalmas, hangtalan léptekkel vágtatott előttem ez a hosszú, vékony, szögletes

ember, ismét könnyű és ügyes, feketébe burkolva, egy középkori démonra emlé kezdet, egy pillanatra felötlik bennem, hogy egy ilyen Excellence-ot biztosan nem látott egyik mai taknyosunk sem, csak az öreg Elefánt meg Petr Angelov, no és én láttunk másfél évtizede.

Bonyolult, tekervényes görbén vezetett tereméből terembe, folyosóról folyosóra, téved hetetlenül tájékozódott a tablók és a vitrinek között, az alaktalan mechanizmusokra emlékeztető szobrok és makettek között, a formátlan szobrokra emlékeztető mechanizmusok és berendezések között. Sehol sem volt fény – láthatólag az automatikát jó előre kikapcsolták –, de egyszer sem tévedett, és nem tért le az útvjáról, bár tudtam, hogy az ő éjszakai látása sokkal rosszabb az enyémnél. Reme külfelkészült a mi Excellence-unk erre az éjszakai bevetésre, és eddig, leszámítva a lélegzést, minden nagyon is jól sikerült. Túl hangosan lélegzett, de itt semmit sem lehetett tenni. A kor. Átkozott évek!

Hirtelen megállt, és alighogy megálltam mellette, az ujjaival megmarkolta a vállamat. Az első pillanatban megijedtem, hogy szívrohama van, de azonnal megértettem: helyben vagyunk, és csak a légszomját küzdi le.

Körülnéztem. Üres asztalok. A fal mentén lévő polcokon idegen bolygókról származó furcsaságok. A tulsó falnál xenográfiai vetítők. Mindezt már láttam. Már voltam itt. Ez Maja Tojvovna Glumova műhelye. Ez az asztala, ebben a fotelban pedig Kammerer, az újságíró ült...

Excellence elengedte a vállamat, odalépett a polcokhoz, lehajolt, és anélkül hogy felegyenesedett volna, végigment a polcok mentén: valamit kutatott a tekintetével. Majd megállt, erőlködve felemelt valamit, és elindult az éppen a bejáratnál elhelyezett asztalhoz. Törzsét kissé hátradöntve, kinyújtott kezeiben egy hosszú tárgyat vitt: valami lekerekített sarkú lapos rudat. Óvatosan, a legkisebb koppanás nélkül letette a tárgyat az asztalra, egy pillanatra megmerevedett, hallgatózott, majd hirtelen, mint egy bűvész, az ingzsebéből előhúzott egy hosszú rojtos kendőt. Ügyes mozdulattal széthajtotta, és rádobta a rúdra. Azután felém fordult lehajolt a fülemhez, és alig hallhatóan suttozta:

– Amikor hozzáér a kendőhöz: kapd el. Ha előbb észrevesz minket: kapd el. Állj ide. Az ajtó egyik oldalára álltam, Excellence a másikra.

Először semmit sem hallottam. Hátamat a falnak vetve álltam, gépiesen felmértem az események kifejlődésének lehetséges változatait, és figyeltem az asztalon kiterített kendőt. Érdekes, miért érne hozzá Lev Abalkin? Ha már annyira kell neki ez a rúd, akkor hogyan tudja meg, hogy a kendő alatt rejlik? És mi ez a rúd? A hordozható intrafizor tokjára hasonlít. Vagy valamilyen hangszerre. Bár nem valószínű. Nehéz. Semmit sem értek. Ez nyilvánvalóan csalétek, de ha ez csalétek, akkor nem embernek szól...

Ekkor zajt hallottam. Meg kell mondani, a zaj jókora volt: valahol a múzeum mélyében lezuhant valami terjedelmes, esés közben darabjaira hulló fémtárgy. Azonnal eszembe jutott a gigantikus szögesdrótgombolyag, amit nemrég olyan igyekvően munkáltak meg molekuláris forrasztópákáikkal a helyi lányok. Excellence-ra pillantottam. Excellence szintén figyelt, és nem értett semmit.

A csengés, csörömpölés, csattogás fokozatosan elhalt, és ismét csönd lett. Különös. Hogy egy profi Progresszor, a rejtőzködés, az álcázás mestere vakon belerohanjon

egy ilyen nagyméretű tárgyba? Valószínűtlen. Természetesen ruha-ujja beakadhatott egyetlenegy kiálló tüskébe... Nem, nem akadhatott. Egy Progresszor nem akadhatott. Vagy itt, a veszélytelen Földön, a Progresszornak már volt ideje, hogy kissé fegyelmetlenné váljon... Aligha. Bár majd meglátjuk. Mindenesetre most egy lábon megmerevedett és hallgatózott, és így fog vagy öt percen keresztül hallgatózni...

De neki esze ágában sem volt egy lábon állni és hallgatózni. Nyilvánvalóan közeledett felénk, miközben a mozgását különböző és egy Progresszor esetében egyáltalán nem helyénvaló zajok kakofóniája kísérte. Húzta a lábát, és hallhatóan csoszogott. Érintette a szemöldökfákat és a falakat. Egyszer nekiütközött valami bútornak, és főként sziszegő hangokból álló, érthetetlen átkozódások sorozatában tört ki. Ám amikor a vetítő képernyőjére gyenge elektromos visszfény esett, a kétségeim bizonyossággá váltak.

– Ez nem ő – mondtam Excellence-nak csaknem fennhangon. Excellence bólintott. Csodálkozó és komor volt a képe. Most az oldalát fordította a falnak, szemben állt velem, lábait szétterpesztette és felmagasodott, könnyen elképzelhettem, ahogy egy perc múlva a ruhájánál fogva mindkét kezével megmarkolja az ál-Progresszort, és egyenletesen rázva beleüvölt az arcába: “Ki vagy te, és mit csinálsz itt, te szánalmas kutyafajzat?!”

És olyan tisztán láttam ezt a képet, hogy először nem is csodálkoztam, amikor bal kezével kihajtotta a fekete dzseki szegélyét, a jobbal pedig nekilátott, hogy a ruha alá dugja kedvenc huszonhatos kaliberű “hercegét”: mintha felszabadítaná a kezét a közelgő elfogásra és megrázásra.

De amikor felfogtam, hogy egész idő alatt evvel a nyolclövetű, biztos halállal a kezében állt, akkor megdermedtem. Ez csak egyet jelenthetett: Excellence kész volt megölni Lev Abalkint. Megölni és nem másra, mert Excellence soha nem vette elő a fegyverét, hogy ijesztgessen, fenyegetsen, vagy bármiféle hatást keltsen – mindig csak azért, hogy öljön.

Annyira megdöbbentem, hogy a világon mindenről megfeledkeztem. De ekkor a műhelybe éles, fehér fény vastag sugara tört be, és utoljára, beakadva a szemöldök fába, az ajtón besétált az ál-Abalkin.

Általában véve kissé még hasonlított is Abalkinra: erős, formás, nem magas termetű ember volt, hosszú, válláig érő, fekete hajjal. Fehér, bő esőköpenyben volt, és turistáknak készült elemlámpát tartott maga előtt, a másik kezében pedig egy kis bőröndöt vagy egy nagy aktatáskát cipelt. Belépett, megállt, az elemlámpa sugarát végigvitte a polcokon, és kijelentette: – Nos, úgy tűnik, ez itt van.

A hangja csikorgó volt, a hangszín pedig erőltetetten élénk. Ilyen hangon beszél nek önmagukkal azok az emberek, akik félnek, kényelmetlenül érzik magukat, kicsit szégyenkeznek: egyszerűen amikor feszélyezi őket valami. “Egy lábbal a csatornában” – ahogy a hontiak mondják. Most már láttam, hogy tulajdonképpen öregember. Lehet, hogy még

Excellence-nál is idősebb. Hosszú, hegyes, hajlott orra volt, hosszú, hegyes álla,

beesett arca és magas, nagyon fehér homloka. Egészében véve nem annyira Lev Abalkinra, mint inkább Sherlock Holmesra hasonlított. Egyelőre azonban csak egy dolgot mondhattam róla tökéletes bizonyossággal: ezt az embert az életemben sohasem láttam.

Futólag körülnézett, odament az asztalhoz, a bőrönd-aktatáskáját letette a virágos kendőre, a rudunk mellé, majd az elemlámpával világítva, sietség nélkül és módszeresen nekilátott a polcok átvizsgálásának, polcot polc után, szekciót szekció után vizsgált meg. Eközben folyamatosan mormogott valamit az orra alatt, de csak egyes szavakat lehetett kivenni:

“...Nos, ezt mindenki ismeri... bur-bur-bur... Közönséges illizium... bur-bur-bur... Ócskaság és ócskaság... bur-bur... Lehet, hogy nincs a helyén... Eltették, eldugták, elrejtették... bur-bur-bur...”

Excellence követett minden tevékenységet, kezét a háta mögé tette, és az arcára ráfagyott egy nagyon szokatlan és rá nem jellemző kifejezés: a reménytelen fáradtságé, vagy lehet, hogy a fáradt unalomé, mintha valami nagyon megunt dolog lett volna előtte, egy életre megunt és ugyanakkor kínzó valami, aminek már régen meghódolt, és már a reményét is elvesztette, hogy megszabadul tőle. Bevallom, először kicsit meglepődtem, hogy miért utasította el természetes szándékát: mind két kezével jól galléron ragadni és élvezettel megrázni. Azonban most, amikor az arcára pillantottam, megér tettem: értelmetlen dolog lenne. Rázod vagy nem rázod: semmi sem változik, minden visszatér a saját körébe: kúszni és csoszogni fog, az orra alatt dűnyögni, egyik lábával a csatornában állni, leverni a kiállítási tárgyakat a múzeumokban, és megghiúsítani a gondosan előkészített és átgondolt akciókat...

Amikor az öreg elérkezett a legtávolabbi szekcióhoz, Excellence nehezet sóhajtott, odament az asztalhoz, ráült a szélére az aktatáska mellé, és zsémbesen megszólalt:

– Nos, mit keres ott, Bromberg? A detonátorokat?

Az öreg Bromberg vékonyán felüvöltött és félreugrott, feldöntve egy széket.

– Ki van itt?! – sivította, lázasan vagdalkozva a sugárral maga körül. – Ki az?

– Hát én vagyok, én! – válaszolt Excellence még zsémbesebben. – Hagyja abba a remegést!

– Ki? Maga? Miféle ördög! – A sugár Excellence-on állapodott meg. – Aha! Sikorski! Igen, tudhattam volna!

– Tegye el az elemlámpát! – parancsolta Excellence, az arcát eltakarva a tenyerével.

– Sejtettem, hogy ezek a maga trükkjei! -jajgatott az öreg Bromberg. – Rögtön megértettem, ki áll az egész cirkusz mögött!

– Tüntesse el az elemlámpát, mert szétvágom! – mordult rá Excellence.

– Kérem, ne üvöltsön velem! – sivított Bromberg, de a sugarat félrefordította. – És ne merjen az aktatáskához nyúlni!

Excellence felállt, és elindult felé.

– Ne merészeljen idejönni! – bömbölte Bromberg. – Nem vagyok kisfiú! Szégyellje magát! Hisz maga is öregember!

Excellence odament hozzá, elvette az elemlámpát, és a legközelebbi asztalra állította, fényszórával felfelé.

– Üljön le, Bromberg! – mondta. – Beszélünk kell.

– A maga beszélgetései... – mormogta Bromberg, és leült. Megdöbrentő, de most

tökéletesen nyugodt volt. Élénk, tiszteletre méltó öreg úr. Szerintem még vidám is.

78. június 4. ISAAC BROMBERG. A VASÖREGEK CSATÁJA

– Próbáljunk nyugodtan beszélgetni – ajánlotta Excellence.

– Próbáljunk, próbáljunk – válaszolt élénken Bromberg. – De ki ez a fiatalember, aki a falat támasztja az ajtónál? Testőrt alkalmaz?

Excellence nem válaszolt azonnal. Lehet, hogy el akart küldeni. “Maxim, távozhatsz” – és én természetesen elmentem volna. De ezzel megbántott volna, és Excellence nyilvánvalóan megértette ezt. Feltételezem, hogy más elképzelései is voltak. Minden esetre könnyedén felém mutatott a karjával, és így szólt:

– Ez Maxim Kammerer, a Konbiz munkatársa. Maxim, ez doktor Isaac Bromberg tudománytörténész.

Meghajoltam, Bromberg pedig azonnal kijelentette:

– Tudtam. Világos, félt, hogy nem boldogul velem egyedül, Sikorski... Üljön le, üljön le, fiatalember, helyezkedjék el kényelmesen. Amennyire a főnökét ismerem, a beszélgetésünk hosszú lesz...

– Ül le, Mac! – mondta Excellence.

Leültem a látogatók számára fenntartott, ismerős fotelba.

– Tehát várom a magyarázatát, Sikorski – jelentette ki Bromberg. – Mit jelent ez a kelepce?

– Látom, nagyon megijedt.

– Micsoda badarság! – Bromberg egy pillanat alatt felpaprikázódott. – Micsoda hülyeség! Hál' isten, nem az ijedősek közül való vagyok! És ha van valaki, aki megijeszthet, Sikorski...

– De olyan szörnyűt sikoltott, és oly sok bűnt feldöntött...

– Hát, tudja, ha valaki a füle mellett egy tökéletesen üres helyiségben, éjszaka...

– Egyáltalán nincs semmi, amiért a tökéletesen üres épületekbe kell járni éjszaka kánként...

– Először is, egyáltalában nem a maga dolga, Sikorski, hová és mikor járok! Másodszor pedig, mikor parancsolja, hogy jöjsek? Nappal engem nem engednek be. Nappal mindenféle gyanús felújítást végeznek, a kiállítási tárgyak ostoba cseréjét... Figyeljen ide, Sikorski, ismerje be, ez a maga ötlete: megtiltani a bejutást a múzeumba! Sürgősen fel kell frissítenem valamilyen adatokat az emlékezetemben. Idejövök. Nem engednek be. Engem! A Múzeum Tudós Tanácsának a tagját! Felhívom az igazgatót: miről van szó? Az igazgató, a drága Grant Hocsikjan bizonyos értelemben a tanítványom... Szegény kínlódik, szegény vörös a szégyentől, önmaga előtt és előttem... De semmit sem tehet, mert megígérte! Fölöttébb tiszteletreméltó emberek megkérték, és ő megígérte! Érdekes lenne megtudni, hogy ki kérte meg. Lehetséges, hogy egy bizonyos Rudolf Sikorski? Nem! Ő, nem! Itt senki még csak nem is hallotta Rudolf Sikorski nevét! De engem nem ejtenek át! Egyből megértettem, ki rejtőzik a színfalak mögött! És mindenesetre szeretném megtudni, Sikorski, miért hallgat már egy álló órája, és nem válaszol a kérdésekre? Miért volt erre szüksége, kérdezem én! A múzeum bezárása! Szégyenletes kísérlet, hogy megszerezze a múzeumból az oda tartozó kiállítási tárgyakat! Éjszakai kelepce! És az ördög vigye el, ki kapcsolta ki itt az áramot? Nem is tudom, mit tettem volna,

ha a glideremben nincs egy elemlámpa! Egy púp nőtt itt a fejemen, az ördög vigye el magát! És ledöntöttem ott valamit! Szívből remélem – remélni akarom! –, hogy mindössze makett volt... És imádkozzon, Sikorski, hogy ez csak makett legyen, mert ha eredeti, akkor maga fogja nekem összeszededegetni! Az utolsó szögig! Ha pedig ez az utolsó szög nem kerül elő, akkor mint egy kisfiút elzavarom a Tagoréra... A hangja elcsuklott, és fájdalmasan krákogni kezdett, mindkét öklével a mellét verve.

– Kapok végre-valahára válaszokat a kérdéseimre? – mondta rekedt hangon, mérgelődve, a krákogásán keresztül.

Úgy ültem, mint a színházban, és mindez inkább komikus hatást gyakorolt rám, de ekkor rápillantottam Excellence-ra, és elképedtem.

Excellence, a Vándor, Rudolf Sikorski, ez a jéghegy, a Hidegvérűség és a Kitartás deres gránitszobra, az információ kiszipolyozásának ez a kifogástalan mechanizmusa: a feje búbjáig elvörösödött, nehezen lélegzett, görcsösen összeszorította és elernyesztette csontos, szeplős öklét, nevezetes füle pedig lángolt, és szörnyen remegett. Egyébként még tartotta magát, de valószínűleg csak ő tudta, hogy mibe került ez neki.

– Szeretném tudni, Bromberg – szólt nyomott hangon –, mihez volt szüksége a detonátorokra.

– Ah, ezt szeretné tudni! – suttogta epésen doktor Bromberg, és előrehajolt, Excellence arcába nézett olyan közről, hogy hosszú orra csaknem a főnököm fogai közé került. – És mit szeretne még megtudni rólam? Netán érdekli a székle tem? Avagy miről csevegtem nemrégén Pilguyjal?

Pilguy nevének említése ilyen összefüggésben nem tetszett nekem. Pilguy bio generátorokkal foglalkozott, az osztályom pedig már második hónapja foglal kozott Pilguyjal. Azonban Excellence eleresztette Pilguyt a füle mellett. Ő maga előredőlt, de olyan erővel, hogy Bromberg alig tudott elugrani.

– A széklete iránt, engedelmeivel, érdeklődjék ön! – bödült el. – Én viszont azt szeretném tudni, miért engedi meg magának, hogy betörjön a múzeumba, és miért nyúlkál a mancsával a detonátorokhoz, amikor egész világosan megmondták önnek, hogy a következő néhány napban...

– Úgy tűnik, bírálni akarja a viselkedésemet! Hah! Kicsoda? Sikorski! Engem! Betöréssel vádol! Szeretném tudni, maga hogyan jutott be ebbe a múzeumba! He?

– Ennek nincs köze a dologhoz, Bromberg!

– Maga betörő, Sikorski! -jelentette ki Bromberg, és hosszú, görbe ujját Excellence felé nyújtotta. – Eljutott a betörésig!

– Maga jutott el a betörésig, Bromberg! – üvöltött Excellence. – Maga! Önnek egészen világosan és egyértelműen megmondták: a múzeumba tilos belépni! Bármely normális ember az ön helyében...

– Ha egy normális ember a titkos tevékenység soron következő tényével találkozik, akkor kötelessége...

– Az ön kötelessége, Bromberg, hogy kicsit megmozgassa az agyát! Az ön kötelessége, hogy felfogja: nem a középkorban él. Ha titokkal, rejtéllyel találkozik, akkor az nem valakinek a szeszélye és nem rosszakarat...

– Igen, nem szeszély és nem rosszakarat, hanem a maga megdöbbentő önhittsége, Sikorski, a maga nevetséges, igazából középkori, idióta és fantasztikus

meggyőződése, hogy éppen ön döntheti el, mi legyen zárt és mi nyitott! Maga mélységesen öreg, Sikorski, de ennek ellenére nem értette meg, hogy mindenekelőtt amorális!...

– Számomra nevetséges az erkölcsről beszélgetni egy olyan emberrel, aki az ellenkezés gyerekes érzésének kielégítése kedvéért betör! Maga, Bromberg, nem egysze rúen öreg, maga egy szánalmas aggastyán, aki visszahullott a gyermekkorba!

– Gyönyörű! – mondta Bromberg, hirtelen ismét megnyugodva. Bedugta kezét fehér esőköpenyének a zsebébe, kivett onnan és egy koppanással Excellence elé tett az asztalra egy csillogó tárgyat. – Itt van a kulcsom. Mint ezen múzeum munkatársának jár egy kulcs a szolgálati bejáráthoz, és én igénybe vettem, hogy bejöjjen ide...

– Az éjszaka kellős közepén és a múzeum igazgatójának a tilalma ellenére? – Excellence-nak nem volt kulcsa, mágneses tolvajkulccsal jött be, és csak az maradt neki, hogy támadjon.

– Az éjszaka kellős közepén, de kulccsal! Hol van a maga kulcsa, Sikorski? Mutassa meg, kérem, a kulcsát!

– Nincs kulcsom! Nekem nincs rá szükségem! Dolgom van itt, és nem azért, mert egy bolha csípett meg, maga vén, hisztérikus hülye!

És mi kezdődött itt! Biztos vagyok benne, hogy korábban ennek a szerény műhelynek a falai soha nem hallották még a rekedt üvöltés és csikorgó kiáltozás ilyen kitöréseit. Ilyen jelzőket. Az érzelmek ilyen bacchanáliáját. Ilyen abszurd érveket és még abszurdabb ellenérveket. Még hogy a falak! Végül is ezek csak a mindennapi szenvedélyektől messze eső, csendes akadémiai intézmény falai. De én, az első fiatalságomon túllevő ember, aki – úgy tűnt – már mindent láttam, még soha és sehol nem hallottam semmi hasonlót, legalábbis Excellence-tól.

Időnként a csatatér megtelt füsttel, ahol már nem lehet megkülönböztetni a vita tárgyát, és a széthasított ágyúgolyókhöz hasonlóan, csak repkedtek közöttük a különböző “felelőtlen fecsegők”, “a köpeny és a kard feudális hercegei”, “az önkéntes provokátorok”, “a titkosszolgálatok kopasz ügynökei”, “a szklerotikus demagógok” és “az eszmék titkos börtönőrei”. No meg a kevésbé egzotikus “öreg szamarak”, “mérgező törpék” és az “elhülyültek” minden formában tömegével szóródtak, mint a srappelvek...

Azonban idővel a füst eloszlott, és akkor az elképedt és megigézett tekintetem elé valóban lenyűgöző visszapillantás tárult. Akkor megértettem, hogy a csata, melynek véletlen szemtanúja voltam, csak egy volt azon hangtalan háború számtalan, a világ számára láthatatlan összecsapása közül, amely még akkor kezdődött, amikor szüleim éppen befejezték az iskolát.

Elég gyorsan eszembe jutott, ki is az az Isaac Bromberg. Magától értetődik, hogy hallottam róla korábban is, még akkor, amikor taknyos srácként a Szabad Kutatás Csoportjában dolgoztam. Az egyik könyvét – a *Hogyan történt ez valójában* sorozatból – mindenképpen olvastam: ez a *Massachusettsi lidérc* története volt. A könyv, emlékeim szerint, nem tetszett: túl sok volt benne a pamfletszerűség, túl sokat buzgólkodott a szerző, hogy lerántsa a romantikus leplet erről a valójában szörnyű történetről, és túl sok helyet szentelt a veszélyes kísérletekhez való hozzáállás politikai elveiről folytatott vita részleteinek, ez a vita pedig akkor egyáltalán nem érdekelt.

Bizonyos körökben azonban Bromberg neve ismert volt, és elég nagy tisztelet övezte. A még Lamondois által alapított és a tudomány korlátozások nélküli fejlődését hirdető, ismert dzuista mozgalom "szélsőbaljának" lehetett nevezni.

Ennek a mozgalomnak a szélsőségei olyan elveket hirdetnek, amelyek első pillanásra teljesen természetesnek látszanak, de a gyakorlatban az emberi civilizáció minden adott szintjén rendre megvalósíthatatlannak bizonyulnak (emlékszem arra a hatalmas sokkra, amit akkor éreztem, amikor megismerkedtem a Tagore civilizációjának történetével, ahol az Első Ipari Forradalmuk távolba vesző éveitől kezdve tartották magukat ezekhez az elvekhez).

Minden tudományos felfedezés, amit meg lehet valósítani, okvetlenül megvalósul. Ezzel az elvvel nehéz vitatkozni, bár itt is felvetődik egy sor fenntartás. De mit tegyünk azzal a felfedezéssel, ami már megvalósult? A válasz: tartsuk a következményeit ellenőrzés alatt. Nagyon kedves. És ha nem látjuk előre az összes következményt? És ha túlértékelünk egyes következményeket, és alábecsülünk másokat? Végül pedig, ha tökéletesen világos, hogy egyszerűen képtelenek vagyunk ellenőrzés alatt tartani még a legnyilvánvalóbb és legkellemetlenebb következményeket is? Ha ehhez elképzelhetetlen energiaforrások és erkölcsi feszültség kellenek? (Ahogy ez például a massachusettsi géppel történt, amikor a megdöbben kísérletezők szeme láttára megszületett és erőt kezdett gyűjteni a Föld új, nem emberi civilizációja.)

Abbahagyni a kísérletet! – parancsolja ilyen esetekben általában a Világtanács.

Semmi esetre sem! – hirdetik válaszul a szélsőségesek. – Erősíteni az ellenőrzést? Igen. Bevetni a szükséges kapacitást? Igen. Kockáztatni? Igen! Végül is "aki nem dohányzik és nem iszik, az egészségesen fog meghalni" (J. G. Prensonnak, a szélsőségesek pátriárkájának felszólalásából). De semmiféle tiltást! Az erkölcsi-etikai tiltások a tudományban szörnyűbbek bármely etikai megrázkódtatásnál, amely a tudományos haladás legkockázatosabb fordulata eredményeként létrejött. A dinamikájával valóban imponáló álláspont megtalálja feltétlen védelmezőit a tudományos ifjúság körében, de ördögien veszélyes, amikor egy kiemelkedő és tehetséges, a hatása alatt dinamikus, tehetséges közösséget és jelentős energiataralékot összpontosító szakember hasonló elveket hirdet.

Éppen az ilyen szélsőséges gyakorlati szakemberek voltak a mi Konbiz-2-nk ügyfelei. Az agg Bromberg viszont szélsőséges teoretikus volt, valószínűleg éppen ebből az okból nem került a látókörömbé. Azonban Excellence-nak, ahogy most láttam, egész életében a bögyében volt.

Tevékenységünk jellege miatt mi a Konbiz-2-ben soha senkinek semmit sem tiltunk meg. Ehhez mi nem vagyunk elég járatosak a modern tudományban. A Világtanács tilt. A mi feladatunk az, hogy megvalósítsuk ezt a tiltást, és elálljuk az információ kiszivárásának útját, mivel ezekben az esetekben éppen az információ-kiszivárgás vezet rendre a legszörnyűbb következményekhez.

Nyilvánvaló, hogy Bromberg vagy nem akarta, vagy nem tudta ezt megérteni. A tudományos információ útjában álló minden és mindenféle korlát megsemmisítéséért folytatott harc a rögeszméjévé vált. Fantasztikus temperamentummal és kifogyhatatlan energiával rendelkezett. Számtalan kapcsolata volt a tudományos világban, és elég volt meghallania, hogy valahol egy sokat ígérő kutatás eredményeit

átadták megőrzésre, rögtön állati őrjöngésbe kezdett, és rohant, hogy megsemmisítse, feltárja és leleplezze.

Abszolúte semmit sem lehetett vele tenni. Nem ismerte a kompromisszumot ezért lehetetlen volt megegyezni vele; nem ismerte a vereséget, ezért nem lehetett legyőzni. Irányíthatatlan volt, mint egy kozmikus kataklizma.

De a legfennköltebb és legelvontabb eszmének is szüksége van egy meglehetősen konkrét alkalmazási pontra. Számára a Konbiz-2 összességében és Excellence-unk egyedileg vált ilyen ponttá, a sötétség és a gonoszság megtestesítőjévé, akik ellen harcolt. "Konbiz-2! – sziszegte epésen, miközben Excellence felé ugrált, majd rögtön vissza. – Ó, a maguk jezsuitasága!... Vegyük csak a mindenki által ismert rövidítést! Ide gen civilizációkkal fenntartott KONtaktusok BIZottsága! Nemes, emelkedett! Dicsőséges! És el kell rejteni mögé a maguk bűzös hivatalát! KONtroll BIZottság, látja-e! Konzerválok Bizottsága, nem pedig Kontroll Bizottság! Konspirátorok Bizottsága!...

Excellence-nak ezen fél évszázad alatt mérhetetlenül elege lett belőle. Amennyire megértettem, pontosan annyira lett elege belőle, mint egy szemtelen légyből vagy tolakodó szúnyogból. Világos, hogy nem volt képes az ügyünknek bármit is ártani. Egyszerűen nem volt hozzá ereje. Volt azonban ereje szünet nélkül mormogni és dörmögni, lármázni és pattogni, elvonni a dolgoktól, nem adni nyugtot, epés szúrásokkal bosszantani, az összes formalitás maradéktalan betartását követelni, a közvéleményt felizgatni a hatóságok erőfeszítése ellen, egyszóval: elcsigázni a végkimerülésig. Nem csodálkoztam volna, ha kiderül, hogy húsz évvel ezelőtt Excellence főként azért merült le a Szarakson a vérkásába, hogy egy kicsit pihenjen Brombergtől. Még azért is sajnáltam Excellence-ot, aki nemcsak elvi, hanem a legmagasabb fokon igazságos ember is volt, mert nyilván teljes mértékben számot adott magának arról, hogy Bromberg tevékenysége, ha eltekintünk formájától, bizonyos pozitív társadalmi jelleget hordoz; e? is a társadalmi kontroll egyik formája volt: a kontroll kontrollja.

Ami viszont az epés, agg Bromberget illeti, láthatólag meg volt fosztva a legelemből az igazságérzettől is, és egész munkánkat már a küszöbről elsöpörte, feltétlenül károsnak tartotta, és égőn, őszintén gyűlölte. Mindamellet azok a formák, amelyekben ez a gyűlölet megnyilvánult, annyira hírhedtek voltak, ennek a kibírhatatlan öregnek a modora annyira kiállhatatlan volt, hogy Excellence minden hidegvérúsége és emberfeletti kitartása ellenére teljesen elvesztette az önuralmát, és valószínűleg minden alkalommal viszálykodóvá, ostobává és gonosz nagyhangúvá vált, amikor szemtől szembe találkozott Bromberggel. "Maga egy tudatlan, hitvány alak! -suttogta elcsukló hangon. -Az óriások tévedéseiben élőködik! Képtelen arra, hogy akár egy szószót is feltaláljon a makarónihoz, de ítélni mer a tudomány jövőjéről! Maga lejárhatja azt az ügyet, amit szeretne megvédelmezni, maga az olcsó viccek élvezője!" Láthatólag az öregek régen nem találkoztak szemtől szembe, és most különös dühvel öntötték egymásra a felgyülemlett méreg- és epekészleteket. A látvány sok tekintetben tanulságos volt, bár kiabáló ellentétben állt a széles körben ismert tézissel, mely szerint az ember természete szerint jó, és neve büszkén hangzik. Leginkább nem emberre emlékeztettek, hanem két megtépázott harci kakasra. Először értettem meg, hogy Excellence mélységesen öreg.

Azonban minden esztétikátlansága ellenére, ez az előadás a valóban felbecsülhetetlen értékű információ özönét zúdította rám. Sok célzást egyszerűen nem értettem: a beszélgetés régen lezárt és elfeledett ügyekről folyt. Néhány említett történetet jól ismertem. De ezt-azt első ízben hallottam és értettem meg.

Megtudtam például, hogy mi az a Tükör-kísérlet. Kiderült, hogy így nevezték a négy évtizede lefolytatott globális, szigorúan titkosított manővereket a lehetséges külső agresszió (feltételezhetően a Vándorok támadása) visszaverésére. Erről az akcióról szó szerint csak egyesek tudtak, az emberek milliói pedig, akik részt vettek benne, még csak nem is sejtették. Ahogyan ez mindig szokásos a globális méretű dolgoknál, az összes elővigyázatossági rendszabály ellenére néhány ember meghalt. Excellence volt az akció egyik vezetője és a titkosság megőrzéséért felelős személy.

Megtudtam, hogyan született a Torz-ügy. Mint köztudott, Jonathan Pereira saját kezdeményezésére félbehagyta munkáját az elméleti eugenika területén. Konzerválva ezt az egész területet, a Világtanács éppen az ő javaslatai szerint járt el. Kiderült, hogy a mi drága Brombergünk kiszagolta, majd lázasan kifecsegte Pereira elméletének részleteit, aminek eredményeképpen a Schweitzer-laboratórium öt ördögien tehetséges fenegyereke Bamakóban nekilátott, és csaknem véghezvitte a homo super új változatával folytatott kísérletet.

Az androidok történetét nagy vonalakban már korábban is ismertem: főképp azért, mert a megoldhatatlan etikai probléma klasszikus példajaként idézik. Azonban érdekes volt megtudni, hogy doktor Bromberg egyáltalán nem tartja az androidok kérdését lezártnak. A "szubjektum vagy objektum" kérdés számára az adott esetben egyáltalán nem létezik. Az androidokkal foglalkozó tudósok magántitkára fütyül, az androidoknak a magántitkokhoz való jogát képtelenségnek és képzavarnak tartja. Ennek a történetnek minden részletét publikálni kell, tanulságul az utókor számára, az androidokkal való munkát pedig folytatni kell...

És így tovább.

Az általam korábban sohasem hallott történetek közül az egyik felkeltette a figyelmemet. Valami tárgyról volt szó, amit néha szarkofágnak, néha inkubátornak neveztek. Evvel a szarkofág-inkubátorral vitájuk során megfoghatatlan módon összekapcsolták a "detonátorokat": nyilván azokat, amikért Bromberg megjelent, és amelyek előttem feküdtek az asztalon, színes kendővel leborítva. A detonátorokról melleleg csak futólag tettek említést, bár nem egyszer, de a veszekedés főképp "az undorító titkossági ködfüggöny" körül forrt, amit Excellence a szarkofág-inkubátor köré vont. Éppen ennek a titkosságnak a következtében doktor X. Y., aki egyedülálló eredményeket ért el a crö-magnoniak (hogy kerülnek ide a crö-magnoniak?) antropometriája és fiziológiája terén, kénytelen volt véka alá rejteni ezeket az eredményeit, ily módon fékezve a paleoantropológia fejlődését. Egy másik doktor X. Y. pedig, aki megfejtette a szarkofág-inkubátor működési elvét, egy olyan ember kétértelmű és szégyenletes helyzetébe került, akit a tudományos közvélemény az elv feltalálójának tart, aminek következtében végleg otthagya a tudományos pályát, és közép-szerű tájképeket mázol...

Feszülten figyeltem. A detonátorok kapcsolatban álltak a titkosított szarkofággal. A detonátorokért jött ide Bromberg. A detonátorokat Excellence kelepccének állította Lev Abalkin számára. Kettőzött figyelemmel hallgattam, azt reméltem, hogy az

öreg a veszekedés hevében kikotyognak még valamit, és végre megtu dok valami lényegeset Lev Abalkinról. De csak akkor hallottam lényegeset, amikor lecsillapodtak.

78. június 4. LEV ABALKIN DOKTOR BROMBERGNÉL

Hirtelen csillapodtak le, egyszerre, mintha egyszerre merítették volna ki utolsó energiájukat. Elhallgattak. Tüzes tekintetük most már nem fűródott a másikéba. Bromberg fújtatott, előhúzott egy régmódi zsebkendőt, és elkezdte törölgetni a nyakát és az arcát. Excellence, anélkül hogy ránézett volna, benyúlt a ruhája alá (megijedtem: csak nem a pisztolyáért?), elővett egy kapszulát, egy fehér golyót gurított ki a tenyerére, a nyelve alá tette, a kapszulát pedig Brombergnek nyújtotta.

– Eszembe sincs! -jelentette ki Bromberg, és látványosan elfordult.

Excellence továbbra is nyújtotta neki a kapszulát. Bromberg sandán, mint egy kakas, nézett a kapszulára. Azután pátosszal kijelentette:

– A bölcs által felajánlott mérget vedd el, de az ostoba kezéből a balzsamot se fogadd el...

Elvette a kapszulát, és szintén kigurított a tenyerére egy fehér golyót.

– Nincs szükségem erre! – jelentette ki, és a golyót a szájába dobta. – Egyelőre még nincs szükségem...

– Isaac – mondta Excellence, és cuppantott. – Mit fog csinálni, ha meghalok?

– Örömtáncot fogok járni – mondta komoran Bromberg. – Ne beszéljen butaságokat.

Isaac – mondta Excellence. – Mégis minek kellett magának azok a detonátorok?...

Várjon, ne kezdjen mindent előlről. Egyáltalán nem akarok a magánügyeibe avatkozni. Ha egy héttel ezelőtt vagy a jövő héten érdeklődött volna a detonátorok iránt, soha nem tettem volna fel önnek ezt a kérdést. De éppen ma volt szüksége rájuk. Éppen azon az éjszakán, amikor egy egészen más embernek kellett volna értük jönnie. Ha ez véletlen egybeesés, akkor mondja meg, és elválunk. Megfájdult a fejem...

– Kinek kellett volna érte jönnie? – kérdezte Bromberg gyanakvóan.

– Lev Abalkinnak – mondta Excellence elkínzottan.

– Ki az?

– Maga nem ismeri Lev Abalkint?

– Először hallom – mondta Bromberg.

– Elhiszem – mondta Excellence.

– Meghiszem azt! – mondta Bromberg gőgösen.

– Hiszek önnek – mondta Excellence. – De nem hiszek az egybeesésben... Figyeljen ide, Isaac, tényleg olyan nehéz egyszerűen, szenvedés nélkül elmesélni, miért éppen ma jött el a detonátorokért...

Nem tetszik nekem az a “szenvelgés” szó – mondta Bromberg kötekedve, de már az előbbi hév nélkül.

– Visszavonom – mondta Excellence. Bromberg ismét törülközni kezdett.

– Nincs titkom – jelentette ki. – Tudja, Rudolf, gyűlölök mindenféle titkot. Maga hozott olyan helyzetbe, hogy kénytelen voltam szenvedni és komédiázni. Mellesleg minden nagyon egyszerű. Ma reggel megjelent nálam valaki... Okvetlenül kell a név?

– Nem.

– Egy bizonyos fiatalember. Miről beszéltünk vele, feltételezem, lényegtelen. A beszélgetésnek eléggé személyes jellege volt. De a beszélgetés során észrevettem nála itt... – Bromberg ujjával a jobb kar könyökhajlatába mutatott – egy elég különös anyajegy. Még meg is kérdeztem tőle: “Mi ez: tetoválás?” Tudja, Rudolf, a tetoválások a hobbim. Nem – válaszolta. – Ez anyajegy." Leginkább a cirill ZS betűre vagy mondjuk a japán “szandzo” – “harminc” hieroglifára hasonlított. Nem emlékezteti magát valamire, Rudolf?

– Emlékeztet – mondta Excellence.

Engem is emlékeztetett valamire, valami nem régi dologra, ami egyszerre különös nek és lényegtelennek tűnt.

– Maga egyből kapcsolt? – kérdezte Bromberg irigykedve.

– Igen – mondta Excellence.

– Én viszont nem rögtön. A fiatalember már régen elment, amikor még mindig üldögéltem, és próbáltam felidézni, hol is láthattam egy ilyen jelet... Mindamellet nem egyszerűen hasonlót, hanem éppen ugyanilyet. Végül is eszembe jutott. Ellenőriznem kellett, érti? A kezem ügyében nem volt egyetlen reprodukció sem. Elrohanok a múzeumba: a múzeum zárva...

– Mac – mondta Excellence –, légy szíves, add ide nekünk azt a dolgot, ami a kendő alatt fekszik.

Engedelmeskedtem.

A rúd nehéz és tapintásra meleg volt. Letettem Excellence elé az asztalra, Excellence közelebb húzta magához, és már láttam, hogy ez valójában egy tok, simára csiszolt, világos borostyán színű anyagból, egy alig észrevehető, tökéletesen egyenes vonallal, ami elválasztja a kicsit kidomborodó tetőt a masszív alaptól. Excellence meg próbálta felemelni a tetőt, de az ujjai lecsúsztak, és semmire sem ment.

– Adja csak ide – szolt türelmetlenül Bromberg. Félrelökte Excellence-ot, megfogta a tetőt mindkét kezével, felemelte és félrerakta.

Ezeket a valamiket nevezték szemmel láthatóan detonátoroknak: kerek, szürke korongocskák hetven milliméteres átmérővel, egy sorba voltak berakva a gondosan kialakított mélyedésekbe. Összesen tizenegy detonátor volt, és még két mélyedés üres volt, látszott, hogy penészre hasonlító fehéres, bolyhos szövettel voltak kibélelve a mélyedések, és a bolyhok észrevehetően mozogtak, mintha élnének: igen, valószínűleg bizonyos értelemben éltek.

Azonban mindenekelőtt a detonátorok felszínét borító, elég bonyolult hieroglifákon akadt meg a szemem, mindegyiken egy volt és mindegyik különböző, Nagyok voltak, rózsaszín-barnásak, kicsit szétfolyóak, mint mikor színes tussal nedves papírra rajzolnak. Egyiket azonnal felismertem: kicsit szétfolyó, stilizált cirill ZS betű, vagy ha úgy tetszik, egy japán “szandzo” hieroglifa: a 07-es számú ügy 1. sz. lapjának hátoldalán található másolat kis eredetije. Ha felőlem nézzük, ez a detonátor harmadik volt balról, és Excellence, hosszú mutatóját fölé tartva, megszólalt:

– Ez az?

– Igen, igen – válaszolt türelmetlenül Bromberg, félrelökdösve a kezét. – Ne zavarjon! Maga semmit sem ért...

Körmével beleakaszkodott a detonátor szélébe, és óvatos mozdulatokkal elkezdte

mintegy kicsavarozni a mélyedésből, eközben ezt mormogta: “Itt egész másról van szó... Vajon tényleg azt képzelte, hogy összekeverhetem... Micsoda hülyeség...” Végre kihúzta a detonátort a mélyedésből, és elkezdte óvatosan felemelni a tok fölé, egyre magasabbra és magasabbra, és látszott, hogyan emelkednek a szürke, kővérkés lemez után a vékony, fehérés cérnaszálak, majd elvékonyodnak, egyik a másik után elpattan, és amikor az utolsó is elpattan, Bromberg megfordította a lemezt alsó felületével felfelé, és megpillantottam az izgó-mozgó, félig átlátszó bolyhok között ugyanazt a hieroglifát, csak feketében, kicsiben és nagyon élesen, mintha belevésték volna a szürke anyagba.

– Igen! – szölt Bromberg ünnepélyesen. – Pontosan olyan. Így is tudtam, hogy nem tévedhetek.

– Pontosan miben? – kérdezte Excellence.

– A méret! – mondta Bromberg. – Méret, részletek, arányok. Érti, az anyajegy nem egyszerűen hasonlít erre a jelvényre: pontosan ugyanolyan... – Áthatóan nézett Excellence-ra. – Hallgasson ide, Rudolf, jótettért jót várj! Maga mindannyiukat megjelölte?

– Természetesen nem.

– Tehát ez az elejétől fogva megvolt náluk? – kérdezte Bromberg, és ujjával a jobb karjának hajlatát ütögette.

– Nem. Ezek a jelek tíz-tizenkét éves korukban jelentek meg.

Bromberg óvatosan visszacsavarozta a detonátort a mélyedésbe, és elégedetten belerogyott a karosszékbé.

– Nos, igen – szölt. – Így már mindent értek... Nos, tisztelt rendőrfőnök úr, mit ér a maga titkossága? Az ő csatornájának a számát tudom, és amint az aranyujjú Phoibé megvilágítja a maguk építészeti torzszülötteinek tetejét, rögtön kapcsolatba lépek vele, és kedvünkre kibeszéljük magunkat... És ne próbáljon meg lebeszélni, Sikorski!

– kiáltott, és ujját Excellence orra előtt ingatta. – Ő maga jött el hozzám, és én magam – érti, magam! – ezzel az öreg fejemmel felfogtam, ki áll előttem, és most az enyém! Nem hatoltam be a maga ócska titkaiba! Egy kis mázli, egy kis találékonyság...

– Rendben van, rendben – mondta Excellence. – Az isten szerelmére! Nincs ellenvetésem. Ő az öné, találkozzanak, beszélgessenek. De csak vele, kérem. Senki mással.

– Nono!... – nyújtotta ironikus kétkedéssel a szót Bromberg.

– Bár, ahogy óhajtja – mondta hirtelen Excellence. – Mindez most nem fontos... Mondja, Isaac, miről beszélgetett vele?

Bromberg összekulcsolta a kezét a hasán, és malmozott az ujjáival. Az Excellence fölött aratott győzelmei annyira nagyok és nyilvánvalóak voltak, hogy kétségtelenül megengedhette magának a nagylelkűséget.

– A beszélgetés, be kell ismernem, elég zavaros volt – mondta. – Most már természetesen értem, hogy ez a crö-magnoni egyszerűen bolonddá tett...

Ma, pontosabban tegnap reggel megjelent nála egy negyven-negyvenöt év körüli fiatalember, és Alekszandr Dimokként, a mezőgazdasági automatika konfigurátoraként mutatkozott be. Középtermetű, nagyon sápadt arcú, hosszú, egye nes, fekete hajú volt, mint egy indián. Panaszkodott, hogy már sok hónapja próbálja,

és sehogyan sem tudja tisztázni a szülei eltűnésének körülményeit. Kifejtett Brombergnek egy maximálisan talányos és a talányosságában ördögien csábító legendát, amit állítólag morzsánként szedett össze, nem vetve el a legke vésbé megbízható híreszteléseket sem. Ezt a legendát Bromberg minden részletében leírta, de most nincs értelme, hogy kifejtse. Tulajdon képpen Alekszandr Dimok látogatása egyetlen célt szolgált: nem tudná-e Bromberg, a tiltott tudomány világszerte legnagyobb szakértője, legalább egy kicsit megvilágítani ezt a történetet.

Bromberg, a legnagyobb szakértő elmélyedt a nyilvántartójába, de semmit sem talált a Dimok házaspárról. A fiatalembert észrevehetően elkeserítette ez a körülmény, és már készült, hogy elmegy, amikor egy szerencsés gondolat ötlött a fejébe. Nem kizárt, hogy a szüleinek a vezetékneve egyáltalán nem Dimok. Az sem kizárható, hogy a legendájának nincs semmi köze a valósághoz. Nem próbálna-e doktor Bromberg visszaemlékezni, nem történt-e a tudományban valami titokzatos és ebből következően nyilvános publikálástól eltiltott esemény az Alekszandr Dimok születéséhez közeli időben (36. február), mivel a szüleit egy- vagy kétéves korában vesztette el...

Bromberg, a szakértő ismét elmélyedt a nyilvántartójában, Csak most a kronológiai részében. A 33-tól 39-ig tartó időszakban összesen nyolc különböző incidensre bukkant, köztük a szarkofág-inkubátoros történetre. Alekszandr Dimokkal gondosan elemezték valamennyi incidenst, és arra a következtetésre jutottak, hogy ezek közül egyik sem lehet kapcsolatban a Dimok házaspár sorsával.

“Ebből én, a vén ostoba, azt a következtetést vontam le, hogy a sors egy olyan történettel ajándékozott meg, ami annak idején tökéletesen elkerülte a figyelmemet. El tudja képzelni? Nem az ön valamilyen ócska tiltása, hanem két biokémikus eltűnése! Ezt soha nem bocsátottam volna meg magának, Sikorski!” És Bromberg még további két teljes órán keresztül faggatta Alekszandr Dimokot, követelte tőle, hogy emlékezzen vissza az összes legapróbb részletre, bármilyenre, még a legostobábbra is, a híresztelésekre; ünnepélyesen megígértette vele, hogy másolatot készíttet a tudatalattijáról, úgyhogy a fiatalember az utolsó órában nyilvánvalóan csak arról ábrándozott: minél előbb meglőgni innen...

Már a beszélgetés legvégén Bromberg teljesen véletlenül észrevette az “anyajegyét”. Ez az anyajegy, ami, úgy tűnt, semmi kapcsolatban sem áll az ügyel, valami megmagyarázhatatlan módon befészkelte magát Bromberg agyába. A fiatalember már régen elment. Brombergnek már sikerült, hogy néhány kérdést feltegyen az NBI-nek, hogy beszéljen két-három szakemberrel a Dimok házaspárról (eredménytelenül), de ez az átkozott jegy sehogyan sem ment ki a fejéből. Először is Bromberg teljesen biztos volt benne, hogy már látta valahol és valamikor, másodszer pedig nem hagyta el az az érzés, hogy erről a jegyről vagy valamiről, ami kapcsolatban áll ezzel a jeggyel, szó esett az Alekszandr Dimokkal folytatott beszélgetésben. És csak a legaprólékosabb módon, mondatról mondatra felidézve emlékezetében az egész beszélgetést, jutott el végre a szarkofágig, jutottak eszébe a detonátorok, és mélyen meglepte a megdöbbenő feltételezés, hogy ki is valójában Alekszandr Dimok.

Az első mozdulata az volt, hogy azonnal telefonál a fiúnak, és közli vele: származásának titka fel van tárva. De a rá, Brombergre jellemző tudományos lelkiismeretesség előbb olyan abszolút bizonyosságot követelt, amely nem enged meg

félremagyarázást. Ő, Bromberg ennél kacifántosabb egybeeséseket is ismert. Ezért először a telefonhoz rohant, hogy felhívja a múzeumot...

– Minden érthető – mondta komoran Excellence. – Köszönöm önnek, Isaac. Tehát ő most már tud a szarkofágról...

– Miért ne tudhatna róla? – pattant fel Bromberg.

– Valóban. Miért is ne? – ejtette ki lassan a szavakat Excellence.

LEV ABALKIN MAGÁNTITKA

37. december 21 -én a Nyomkövetők csapata Borisz Jokin vezetésével leszállt az EN-9173 rendszer névtelen kisbolygójának köves fennsíkján azzal a feladattal, hogy vizsgálják meg a még az előző évszázadban itt felfedezett, a Vándoroknak tulajdonított létesítmények romjait.

December 24-én az intravíziós felvétel egy tágas helyiség képét rögzítette a romok alatt a sziklás kőzet ménében, több mint három méter mélységben.

December 25-én Borisz Fokin első kísérletre és minden meglepetés nélkül behatolt ebbe a helyiségbe. Tíz méter sugarú félgömbbé volt kiképezve. A félgömb borostyánhoz hasonló, a Vándorok civilizációjára annyira jellemző anyaggal volt kirakva, és egy terjedelmes berendezést tartalmazott, amit az egyik Nyomkövető kapásból szarkofágnak nevezett el.

December 26-án Borisz Fokin engedélyt kért és kapott a Konbiz megfelelő osztályától, hogy a szarkofágot egyedül megvizsgálja.

Szokása szerint kimerítően, módszeresen és óvatosan tevékenykedett, három napot vesződött a szarkofággal. Ezen idő alatt sikerült meghatároznia a lelet életkorát (negyven-negyvenötezer év), felfedezte, hogy a szarkofág energiát fogyaszt, sőt még vitathatatlan kapcsolatot is meg lehetett állapítani a szarkofág és a felette elterülő romok között. Már akkor felállították azt a későbbiekben beigazo lódott hipotézist, hogy az említett "romok" egyáltalán nem romok, hanem részei egy kiterjedt, a kisbolygó egész felületét átfogó rendszernek, ami mindenfajta, planetáris és kozmikus (földrengésből, a mágneses tér ingadozásaiból, meteorjelenségektől, a központi csillag sugárzásából, kozmikus sugaraktól stb. származó) ingyenes energia elnyelésére és átalakítására szolgál.

December 29-én Borisz Fokin közvetlenül Komovval lépett kapcsolatba, és a legjobb embriológus szakembert kérte magának. Komov természetesen magyarázatot kért, de Borisz Fokin elzárkózott a magyarázat elől, viszont felajánlotta Komovnak, hogy jöjjön el személyesen, de okvetlenül hozzon egy embriológust magával. Valaha, kora ifjúságuk idején Komovnak volt alkalma, hogy Fokinnal együtt dolgozzon, és inkább negatív benyomása maradt róla. Ezért esze ágában sem volt, hogy személyesen repüljön, küldött azonban egy embriológust: igaz, messze nem a legjobbat, hanem az elsőt, aki beleegyezett: bizonyos Mark van Blerkomot (később Komov nemegyszer tépte a haját, amikor eszébe jutott ez a döntése, mivel Mark van Blerkom a már ismert Isaac P. Bromberg testi-lelki jóbarátja volt).

December 30-án Mark van Blerkom Borisz Fokin rendelkezésére állt, és már néhány óra múlva nyílt szöveggel elképesztő értesítést küldött Komovnak. Ebben az értesítésben azt állította, hogy az úgynevezett szarkofág valójában nem más, mint egy abszolút fantasztikus konstrukciójű, sajátos, embrionális széf. A széfben tizenhárom

megtermékenyített, homo sapiens típusú petesejt található, mégpedig valamennyi életképes, bár látens állapotban vannak.

Meg kell adni a nekik kijáró tiszteletet a történet két résztvevőjének: Borisz Fokinnak és a Konbiz tagjának, Gennagyij Komovnak. Borisz Fokin valamilyen hatodik érzékével megérezte, hogy ezt a felfedezést nem szabad világgá kürtölni: Mark van Blerkom rádiótávírat volt az első és az utolsó nyílt rádiótávírat a csapat és a Föld információcseréjében. Ezért ez az egész történet bolygónk tömegtájékoz. tatásában csak egy rövid közleményben tükröződött, amit később nem erősítettek meg, és ezért nem is keltett különösebb figyelmet.

Ami pedig Gennagyij Komovot illeti, nemcsak azonnal felfogta a szemük láttára keletkező probléma lényegét, hanem valamilyen módon sikerült a probléma egy sor elképzelhető következményét is meglátnia. Mindenekelőtt a kapott adatok megerősítését kérte Fokintól és Blerkومتól (speciális kóddal a szupergyors csatornán), majd miután megkapta a megerősítést, azonnal tanácskozássra hívta össze a KONBIZ azon vezetőit, akik egyúttal a Világtanács tagjai is voltak. Olyan kiválóságok voltak közöttük, mint Leonyid Gorbovszkij és August-Johann Baader, a fiatal és forrófejű Kirill Alekszandrov, az óvatos, örökké kételkedő Mahiro Szinoda, valamint az energikus, hatvankét éves Rudolf Sikorski.

Komov tájékoztatta az egybegyűlteket, és a mellüknek szegezte a kérdést: mit csináljunk most? Nyilvánvaló, hogy a szarkofágot be lehetett csukni, és mindent úgy hagyni, ahogy volt, megelégedve a pusztá megfigyeléssel. Meg lehetett kísérteni, hogy beindítsák a petesejtek fejlődését, és várják, mi lesz belőle. Végül, a jövőbeni komplikációk elkerülése érdekében, meg lehetett semmisíteni a felfedezést.

Magától értetődik, hogy Gennagyij Komov – abban az időben már elég tapasztalt ember – világosan megértette, hogy sem ez a rendkívüli tanácskozás, sem tucatnyi későbbi nem oldja meg a problémát. Szándékosan éles fellépésével csak egy célt követett: sokkolja az egybegyűlteket, és felébressze bennük a vitakedvet.

Meg kell mondani, hogy a célját elérte. A gyűlés résztvevői közül csak Leonyid Gorbovszkij és Rudolf Sikorski őrizték meg látszólagos hidegvérüket. Gorbovszkij, mert értelmes optimista volt, Sikorski pedig azért, mert már akkor a Konbiz-2 vezetője volt. Rengeteg beszéd elhangzott: féktelenül hevesek és szándékosan nyugodtak, egészen felületesek és mély értelemmel teliek, ma már rég elfeledettek és olyanok, amelyek később bekerültek a felszólalások lexikonjába, a legendákba, a jelentésekbe és javaslatokba. Ahogy várható volt, a gyűlés egyetlen döntése arra szorítkozott, hogy másnap a Világtanács más képviselőinek bevonásával egy új, kibővített értekezletet kell egybehívni a szociálpszichológia, a pedagógia és a tömegtájékoztató szakembereinek bevonásával.

A tanácskozás folyamán Rudolf Sikorski hallgatott. Nem érezte magát kellőképp illetékesnek, hogy a probléma egyik vagy másik megoldása mellett felszólaljon. Azonban a kísérleti történelem területén folytatott hosszú munkájának tapasztalata, valamint a Vándorok tevékenységéről előtte ismert tények összessége egyértelmű következtetés levonására készítette: bármilyen döntést hoz végül is a Világtanács, ezt a döntést, csakúgy, mint az ügy minden körülményét, meghatározatlan ideig meg kell tartani a társadalmi felelősség legmagasabb szintjén álló személyek körében. Ezt el is mondta a színjáték vége felé. “Az a döntés, hogy hagyjunk mindent úgy, ahogy van,

és végezünk passzív megfigyelést: valójában nem döntés. Valódi döntés mindössze kettő van: megsemmisíteni vagy beindítani. Lényegtelen, hogy bármelyik mellett mikor döntenek – holnap vagy száz év múlva –, egyik sem lesz kielégítő. A szarkofág megsemmisítése azt jelenti, hogy visszafordíthatatlan cselekedetet hajtunk végre. Mindannyian ismerjük a visszafordíthatatlan cselekedetek értékét. Beindítani: ez azt jelenti, hogy a Vándorok pórázán indulunk el, akiknek a szándékairól, enyhén szólva, fogalmunk sincs. Nem döntök el semmit előre, és egyáltalán nem érzem magam jogosultnak arra, hogy bármelyik megoldás mellett szavazzak. Az egyetlen, amit kérek és követelek: engedjék meg, hogy azonnal intézkedhesek az információ kiszivárgásának megakadályozására. Már csak azért is, hogy el ne nyeljen bennünket az illetéktelenség óceánja...”

Ez a kis beszéd természetesen nagy hatást váltott ki, és egyhangúlag megadták az engedélyt, annál is inkább, mivel mindenki megértette: sietni nem érdemes, hanem mindenképpen meg kell teremteni a nyugodt és alapos munka feltételeit. December 31.-én tartották meg a kibővített tanácskozást. Tizennyolc ember volt jelen, többek között a Társadalmi Problémák Világtanácsának Gorbovszkij által meghívott elnöke. Mindenki egyetértett abban, hogy a szarkofágot véletlenül találták meg, tehát – idő előtt. Továbbá mindenki egyetértett abban is, hogy még mielőtt bármilyen döntést hoznának, meg kellene érteni, de ha megérteni nem is, legalább elképzelni a Vándorok eredeti elgondolásait. Elhangzott még néhány, többé vagy kevésbé egzotikus hipotézis.

Kirill Alekszandrov, aki ismert volt antropomorf nézeteiről, azzal a feltételezéssel élt, hogy a szarkofág a Vándorok génalapjának őrzőhelye. A Vándorok nem humanoid voltára vonatkozó, előttem ismeretes összes bizonyíték, jelentette ki, lényegében véve közvetett. Valójában a Vándorok nagyon is lehetnek az ember genetikai hasonmásai. Ez a feltételezés nem ellenkezik egyik ismert ténnyel sem. Ebből kiindulva, Alekszandrov azt javasolta, hogy szakítsák meg az összes kutatást, juttassák vissza a leletet az eredeti állapotába, és hagyják el az EN-9173 rendszert. August-Johann Baader véleménye szerint a szarkofág – igen! – nem a Vándorok, hanem éppen a földiek génalapjának őrzőhelye. Negyvenöt évvel ezelőtt a Vándorok, megengedve az akkor kis létszámú homo sapiens törzs genetikai elfajulásának elméleti lehetőségét, ily módon próbáltak intézkedni a földi emberiség jövőbeli helyreállításáról.

Szintén a “Ne gondoljunk rosszat a Vándorokról!” jelszó alatt szólalt fel az agg Pak Hin. Ő is, akárcsak Baader, meg volt győződve arról, hogy a földiek génalapjáról van szó, de azt feltételezte, hogy a Vándoroknak itt inkább ismeretterjesztő céljaik voltak. A szarkofág sajátos “időbomba”, amit feltárva, korabeli Föld-lakók lehetőséget kapnak, hogy személyesen megismerkedjenek távoli őseik külsejével, anatómiai és fiziológiai sajátosságaival.

Gennagyij Komov a kérdést sokkal tágabb értelemben fogta fel. Véleménye szerint tetszőleges, a fejlődés meghatározott szintjét elérő civilizációnak szükség szerűen törekednie kell a más értelemmel való kapcsolat felvételére. Azonban a humanoid és nem humanoid civilizációk közötti kapcsolat rendkívül nehézkes, ha egyáltalán lehetséges. Talán a kapcsolat elvileg új módszerének alkalmazási kísérletéről van szó, hogy létrehozzanak egy közvetítő lényt, egy humanoidot, akinek a genotípusába

bekódolták a nem humanoid pszichológia bizonyos lényeges jellemzőit. Ebben az értelemben a leletet úgy kell tekintenünk, mint egy alapvetően új szakasz kezdetét mind a Föld-lakók, mind pedig a nem humanoid Vándorok történelmében. Komov véleménye szerint a petesejteket feltétlenül és azonnal be kell indítani. Őt, Komovot kevésbé nyugtalanítja a lelet tudatos koraisága: a Vándorok, amikor kiszámították az emberiség fejlődésének ütemét, könnyen tévedhettek néhány évszázadot.

Komov hipotézise élénk vitát váltott ki, aminek során először merült fel az a kétség, hogy a modern pedagógia képes-e sikeresen alkalmazni a saját metodikáját a humanoid okétól jelentős mértékben eltérő pszichikájú emberek nevelésében.

Ugyanakkor a rendkívül óvatos Mahiro Szinoda, a Vándorok kérdésének kiemelkedő szakembere, feltett egy egészen ésszerű kérdést: a tisztelt Gennagyij és bizonyos más elvtársak tulajdonképpen miért hisznek annyira a Vándorok földiek iránti jóindulatában? Semmiféle bizonyítékunk nincs arra, hogy a Vándorok egyáltalán képesek akárki iránt is, beleértve többek között a humanoidokat is, jóindulatot tanúsítani. Ellenkezőleg, a tények (igaz, kisszámúak) inkább arról tanúskodnak, hogy a Vándorok teljesen közömbösek az idegen értelem iránt, és inkább afelé hajlanak, hogy eszközként használják fel azt a saját céljaik elérésére, nem pedig hogy partnerkapcsolatot építsenek ki. Nem tűnik-e úgy a tisztelt Gennagyijnak, hogy az általa felállított hipotézist ugyanekkora erővel az ellenkező irányban is tovább lehet fejleszteni, nevezetesen feltételezni, hogy a feltételezett köztes lényeknek a Vándorok elképzelése szerint olyan feladatokat kell teljesíteniük, amelyek a mi szemszögünkben inkább negatívak? Miért ne lehetne a tisztelt Gennagyij logikája szerint feltételezni, hogy a szarkofág, mondhatnók, egy lassított hatású ideológiai bomba, a köztes lények pedig sajátos diverzánsok, akiket a mi civilizációnkba való behatolásra szántak? A diverzáns természetesen gyalázatos szó. De most egy új fogalom jelent meg nálunk, a Progresszor – a Föld embere, akinek a tevékenysége az elmaradott humanoid civilizációk fejlődésének meggyorsítására irányul. Miért ne tételezhetnénk fel, hogy a hipotetikus köztes lények – a Vándorok sajátos Progresszorai? Végül is mit tudunk a Vándoroknak a mi emberi haladásunk ütemére és formáira vonatkozó álláspontjairól?

...

A tanácskozás azonnal két frakcióra szakadt: optimistákra és pesszimistákra. Az optimisták véleménye nyilvánvalóan sokkal valószínűbbnek tűnt. Valóban nehéz, sőt talán lehetetlen volt elképzelni egy szupercivilizációt, amely képes nemhogy egy goromba agresszióra, de akár egy durva kísérletezésre is fiatalabb értelemtestvéreivel szemben. Az értelem fejlődési törvényszerűségeiről alkotott összes létező elképzelés keretei között a pesszimisták álláspontja enyhén szólva mesterségesnek, kimódoltnak és archaikusnak tűnt. Másrészt viszont mindig maradt akár egy csöppnyi esély, hogy elszámítják magukat. Hibás lehetett a fejlődés általános elmélete. Tévedhettek annak interpretátorai. És főképp tévedhettek maguk a Vándorok is. Kiszámíthatatlanok és ellenőrizhetetlenek voltak az ilyen jellegű tévedések következményei a földi emberiség sorsában.

Éppen akkor jelent meg először Rudolf Sikorski képzeletében annak a lénynek az apokaliptikus képe, aki sem anatómiailag, sem fiziológiailag nem különbözik az embertől, sőt pszichikailag sem különbözik semmiben az embertől – sem logikájában, sem érzéseiben, sem világfelfogásában –, az embertömegben él és

dolgozik, egy láthatatlan, fenyegető programot hordoz magában, és a legszörnyűbb az, hogy ő maga sem tud semmit erről a programról, és még akkor sem tud meg semmit, abban a meghatározó hatatlan pillanatban sem, amikor végre bekapcsolódik ez a program, felrobbantja benne az embert, és elvezeti őt... hová? Milyen célhoz? És Rudolf Sikorskinak reménytelenül világossá vált, hogy senkinek – és elsősorban neki, Rudolf Sikorskinak – nincs joga, hogy megnyugtassa magát, hivatkozva egy ilyen feltételezés jelentéktelen valószínűségére és fantasztikussá gára.

A tanácskozás kellős közepén Gennagyij Komovnak átadták Fokin soron következő rejtjeles táviratát. Elolvasta, az arca elváltozott, és recsegő hangon bejelentette: “Rosszul mennek a dolgok: Fokin és van Blerkom közlik, hogy mind a tizenhárom petesejt végrehajtotta első osztódását.”

Csúnya újéve volt az összes beavatottnak. Az új, a 38-as év január 1.-én kora reggeltől 3-án estig tartott a spontánul megalakult Inkubátor Bizottságnak a gyakorlatilag folyamatos ülése. A szarkofágot most inkubátornak hívták, és a lényegét érintően csak egy kérdést vitattak meg: hogyan szervezzék meg az összes körülmény figyelembevételével a Föld bolygó tizenhárom leendő polgárának a sorsát. Az inkubátor megsemmisítéséről többet nem esett szó, bár a bizottság összes tagja, beleértve azokat is, akik eredetileg a petesejtek beindításáért hadakoztak, most rosszul érezte magát. Nem hagyta el őket a ködös veszélyérzet, úgy tűnt nekik, hogy december harmincegyedikén bizonyos értelemben elvesztették az önállóságukat, és most kénytelenek a kívülről rájuk kényszerített tervet követni. Mindazonáltal a megbeszélés teljesen konstruktív jellegű volt.

Már ezekben a napokban nagy vonalakban megfogalmazták a leendő újszülöttek nevelési rendjének elveit, kijelölték a dajkáikat, a megfigyelő orvosait, a Tanítóikat, a lehetséges Oktatóikat csakúgy, mint az antropológiai, fiziológiai és pszichológiai vizsgálatok alapvető irányait. A xenotechnológiához általában és a Vándorok xeno technikájához különösen értő szakembereket jelöltek ki, és azonnal elküldték őket Fokin csoportjához: behatóan tanulmányozzák a szarkofáginkubátort, előzzék meg az “ügyetlen tevékenységeket”, főként pedig azzal a reménnyel, hogy sikerül felfedezni ennek a gépnek valamilyen alkatrészeit, amelyek a későbbiekben segítenek, hogy pontosítsák és konkretizálják a “lelencekkel” folytatandó munka programját. Sőt kidolgozták még a közvélemény megdolgozásának különböző változatait is a Vándorok céljáról megfogalmazott bármely hipotézis megvalósulásának esetére...

Rudolf Sikorski a vitában nem vett részt. Félfüllel figyelt csak, minden figyelmét arra összpontosította, hogy figyelembe vegyen mindenkit, aki a legkisebb mértékben is kapcsolatba került a kialakuló eseményekkel. A jegyzék nyomasztó gyorsasággal nőtt, de megértette, hogy egyelőre semmit sem tehet, hogy így vagy úgy, de okvetlenül nagyon sok ember fog belekeveredni ebbe a különös és veszélyes történetbe.

Január 3-án este, a záróülésen, amikor összegezték az eredményeket, és a spontán létrejött albizottságokat szervezetileg megalakították, szót kért, és körülbelül a következőket jelentette ki:

Nem végeztünk rossz munkát, és többé-kevésbé felkészültünk az események lehetséges fejlődésére: már amennyire ez lehetséges jelenlegi informáltságunk szintjén és

abban az, egyenesen megmondva, ostoba helyzetben, amibe a saját akaratumkon kívül és a Vándorok akaratóból kerültünk. Megegyeztünk, hogy nem követünk el vissza fordíthatatlan cselekedeteket: tulajdonképpen ez a döntésünk lényege. De! Mint a Konbiz-2, a földi civilizáció egészének biztonságáért felelős szervezet vezetője javaslok egy sor követelményt, amelyeknek a jövőbeni tevé kenységünk során feltétlenül eleget kell tennünk.

Először. Minden munkát, amely akár csak a legkisebb mértékben is kapcsolódik ehhez a történethez, titkossá kell nyilvánítani. A róla szóló információt semmilyen körülmények között sem szabad nyilvánosságra hozni. Alap: a mindenki által jól ismert Törvény a magántitokról.

Másodszor. Egyik "lelencet" sem szabad beavatni a világrajöttének körülményeibe. Alap: ugyanaz a Törvény.

Harmadszor. A "lelenceket" a világrajövetelük után azonnal szét kell választani, a jövőben pedig intézkedéseket kell tenni annak érdekében, hogy ne csak ne tudjanak egymásról semmit, de ne is találkozzanak. Alap: eléggé elemi megfontolások, amiket nem óhajtok itt előadni.

Negyedszer. A későbbiekben valamennyiüknek Földön kívüli szakmákat kell kapniuk azért, hogy az élet- és munkakörülményeik természetes módon megnehe zítsék még a rövid ideig tartó visszatérésüket is a Földre. Alap: ugyanaz az elemi logika. Egyelőre a Vándorok pórázán kell mennünk, de minden lehetségesét meg kell tenni, hogy a későbbiekben (és minél hamarabb, annál jobb) letérjünk a számunkra lefektetett útról. Ahogy várható volt, "Sikorski négy követelménye" a rosszindulat kitörését váltotta ki. A tanácskozás résztvevői, mint általában a normális emberek, ki nem állhatták – bármilyenek legyenek is azok – a titkokat, zárolt témákat, elhallgatásokat és egyáltalán a KONBIZ-2-t. De Sikorski helyesen látta előre, hogy a pszichológusok és a szociológusok, adózva az érthető érzelmeknek, észbe kapnak, és határozottan az ő oldalára állnak. Magántitok törvényével rossz viccelni. Könnyen és minden erőszakoltság nélkül el lehetett képzelni egy sor rendkívül kellemetlen helyzetet, amelyek a jövőben az első két "Követelmény" megsértése esetén kialakulhatnak. Próbálják csak meg elképzelni annak az embernek a pszichikumát, aki megtudja magáról, hogy ismeretlen szörnyek negyvenötezer évvel ezelőtt ismeretlen célból beindított inkubátorából jött a világra, ezenkívül azt is megtudja, hogy körülötte ez mindenki előtt ismert. Ha pedig csak egy icipicit is fejlett a képzelete, akkor elkerülhetetlenül arra a következtetésre jut, hogy ő, aki tetőtől talpig földi ember, aki soha semmit nem ismert és nem szeretett a Földön kívül, esetleg valami szörnyű fenyegetést hordoz magában az emberiséggel szemben. Ez a képzet olyan pszichikai traumát képes okozni az emberben, amellyel nem boldogulnak a legjobb szakemberek sem...

A pszichológusok érveit hirtelen és szokatlanul éles felszólalásával megerősítette Miharo Szinoda is, aki egyenesen kijelentette, hogy túl sokat gondolunk a még meg sem született tizenhárom taknyosra, és túl keveset gondolunk arra a potenciális veszélyre, amelyet az ősi Földnek okozhatnak. Végeredményben mind a négy "Követelményt" szótöbbséggel elfogadták, és azonnal megbízták Rudolf Sikorskit, hogy dolgozza ki és léptesse életbe a megfelelő intézkedéseket. És kellő időben.

Január 5-én Rudolf Sikorskit felhívta a kissé izgatott Leonyid Andrejevics

Gorbovszkij. Kiderült, hogy félórával korábban egy beszélgetése volt régi barátjával, egy tagorei xenológussal, aki az utóbbi két évben a moszkvai egyetemen volt kiküldetésben. A beszélgetés során a tagorei mellékesen érdeklődött, hogy megerősítették-e a néhány napja feltűnt hírt az EN-9173 rendszerben talált szokatlan leletről. Az ártatlan kérdéssel lerohant Gorbovszkij elkezdett motyogni valami érthetlent arról, hogy ő már régen nem Nyomkövető, hogy ez kívül esik az ő érdeklődési körén, hogy egyáltalán nem tájékozott, és végül megkönnyebbülve és teljesen őszintén kijelentette, hogy ezt a közleményt nem olvasta. A tagorei azonnal témát váltott, de Gorbovszkijban többé-kevésbé kellemetlen nyomot hagyott a beszélgetésnek ez a része.

Rudolf Sikorski megérezte, hogy ennek a beszélgetésnek még lesz folytatása. És nem tévedett.

Január hetedikén váratlanul meglátogatta a Tagoréról éppen megérkezett nagyra becsült doktor Asz-Szu, tevékenységi területe szerint úgyszólván kollégája. Ennek a látoga tásnak a célja egy sor valóban fontos részlet tisztázása volt, amelyek a Tagorének a mai bolygón akkreditált hivatalos megfigyelői tevékenységi körének tervezett kiterjesztésére vonatkoztak. Amikor a beszélgetés hivatalos része véget ért, és az apró doktor Asz-Szu nekilátott kedvenc földi italának (hideg árpatea mesterséges mézzel), a magas felek szórakoztató és szörnyűséges történelmi vicceket kezdtek mesélni egymásnak, amiben mindketten régtől fogva nagy mesterek és amatőrök voltak.

Doktor Asz-Szu többek között elmesélte, hogy másfélszáz földi évvel korábban, a Harmadik Nagy Gép alapjainak lerakásakor a tagorei építők a Sarkmenti Kontinens bazalttalapzatában egy megdöbbenő berendezést találtak, amit a földiek kifejezésével agyafúrtan megkonstruált ketrecnek lehet nevezni, ami kétszázhárom Tagore-lakó lárvoját tartalmazta látens állapotban. A lelet korát nem sikerült elég pontosan megállapítani, az azonban világos volt, hogy ezt a ketrecet jóval a Nagy Genetikai Forradalom előtt helyezték el, vagyis még azokban az időkben, amikor minden Tagore-lakó átment fejlődése során a lárvaszakaszon...

– Megdöbbenő – mormogta Sikorski. – Vajon már azokban az időkben is rendelkezett az ön népe ilyen fejlett technológiával?

– Természetesen nem! – válaszolt doktor Asz-Szu. – Kétségkívül ez a Vándorok csínye volt.

– De miért?

– Túlságosan nehéz erre a kérdésre válaszolni. Még csak meg sem próbáltuk, hogy feleletet adjunk.

– És mi történt a továbbiakban ezzel a kétszáz kis tagoreivel?

– Hm... Különös kérdést tesz fel. A lárvák elkezdtek spontán módon fejlődni, és mi természetesen azonnal megsemmisítettük ezt a berendezést teljes tartalmával együtt... Valóban el tud képzelni egy népet, amelyik ebben a helyzetben másképp cselekszik?

– Igen – mondta Sikorski.

A következő napon, 38. január nyolcadikán, az Egyesült Tagore Magas Követe, egészségi állapotára hivatkozva, hazautazott. További néhány nap múlva a Földön és az összes többi bolygón, ahol földiek éltek és dolgoztak, nem maradt egyetlen tagorei

sem. További néhány hónap múlva az összes Tagorén dolgozó Föld-lakó nak kivétel nélkül vissza kellett térnie a Földre. A Tagoréval fenntartott kapcsolat huszonöt évre megszakadt.

LEV ABALKIN MAGÁNTITKA (FOLYTATÁS.)

Mindannyian egy napon – 38. október 6-án – születtek, öt lány és nyolc fiú, erős, nagyhangú, abszolút egészséges emberi csecsemők. Világrajövetelük pillanatában már minden készen volt. Orvosi hírességek, a Világtanács tagjai és a Tizenhárom Bizottságának tanácsadói fogadták és vizsgálták meg, mosták le és pelenkázták be, és még ugyanazon a napon egy speciálisan berendezett űrhajón szállították a Földre őket. Estére a hat kontinensen szétszórva tizenhárom bölcsőben pihentek, és gondos dadák sűrögtek-forogtak a tizenhárom árva és posztumusz gyermek körül, akik sohasem látják meg a szüleiket, és közös anyjukká ettől fogva a hatalmas, jóságos emberiség vált. Származásuk legendáját maga Rudolf Sikorski már előkészítette és a Világtanács speciális engedélyével elhelyezte az NBI-ben.

Lev Vjacseszlavovics Abalkin sorsa, csakúgy, mint a többi tizenkét “egy méhből való” testvérenek sorsa, ettől kezdve sok évre előre be volt programozva, és sok éven keresztül semmiben sem különbözött közönséges földi kortársai százmillióinak sorsától.

A bölcsődében, ahogy egy csecsemőhöz illik, először feküdt, majd mászott, aztán csetlett-botlott, majd szaladgált. Ugyanolyan csecsemők vették körül, gondos felnőttek sűrögtek-forogtak körülötte, csakúgy, mint a bolygó százezernyi más bölcsődéjében.

Igaz, csak keveseknek kijutó szerencse érte. Azon a napon, amikor elhozták a bölcsődébe, egyszerű felügyelő orvosként belépett oda dolgozni Jadviga Mihajlovna Lekanova, a világ egyik legkiemelkedőbb gyermekpszichológusa. Valamiért szeretett volna leereszkedni a tiszta tudomány hegycsúcsairól és visszatérni oda, ahol néhány évtizeddel korábban elkezdte. Amikor pedig a hatéves Lev Abalkint egész csoportjával áttették a 241. sz. sziktivkari internátusiskolába, ugyanaz a Jadviga Mihajlovna Lekanova elhatározta, hogy ideje iskolás korú gyermekekkel dolgoznia, és áthelyeztette magát megfigyelő orvosnak ugyanebbe az iskolába.

Lev Abalkin úgy nőtt és fejlődött, mint egy teljesen átlagos fiú; lehet, hogy hajlamos volt egy kis melankóliára és zárkózottságra, de a pszichotípusának a normától való eltérései nem haladták meg az átlagos értékeket, és jelentősen elmaradtak a szélsőségesen lehetséges eltérésektől. Ugyanílyen kedvezően állt a fizikai fejlődéssel. Nem különbözött a többiektől sem fokozott törekenységével, sem kiemelkedő erejével. Egyszóval egy egészséges, erős, minden tekintetben átlagos fiú volt, aki a többségében szláv iskolatársai közül csak kékesfekete, egyenes hajával tűnt ki; erre nagyon büszke volt, és mindig szerette volna a válláig növeszteni. Így volt ez negyvenhét novemberéig.

November 16-án Jadviga Mihajlovna a rendszeres felülvizsgálat során a jobb könyökhajlatban észrevett Ljovánál egy apró, duzzadt kék foltot. Kék folt egy fiúnál nem nagy ritkaság, ezért Jadviga Mihajlovna nem fordított rá figyelmet később természetesen elfeledkezett volna róla, ha egy hét múlva, november 23-án ki nem derül, hogy a kék folt nemcsak hogy nem tűnt el, de furcsán átalakult.

Tulajdonképpen már nem lehetett kék foltnak nevezni, ez már tetoválásszerűség volt: egy stilizált cirill ZS betű formájú, sárgásbarna kis jegy. Az óvatos kikérdezések megmutatták, hogy Lev Abalkinnak fogalma sincs, honnan és miért van ez a jegy. Teljesen világos volt, hogy mind ez ideig egyszerűen nem tudta és nem vette észre, hogy megjelent valami a jobb könyökhajlatában.

Jadviga Mihajlovna mérlegelte a dolgot, és kötelességének érezte, hogy tájékoztassa erről a kis felfedezésről doktor Sikorskit. Doktor Sikorski minden érdeklő dís nélkül fogadta az információt, azonban december végén hirtelen felhívta videofonon Jadviga Mihajlovnát, és érdeklődött, hogy áll Lev Abalkin anyajegy ügye. Minden változás nélkül, válaszolt a kissé meglepett Jadviga Mihajlovna. Ha nem esik nehezebbre, kérte doktor Sikorski, valahogy fényképezze le ezt a foltot, de úgy, hogy a fiú ne vegye észre, és a fényképet küldje el nekem.

Lev Abalkin volt az első a “lelencek” közül, akinek a jobb könyökhajlatában megjelent a jegy. A következő két hónapban a többé-kevésbé bonyolult formájú anyajegyek tökéletesen azonos körülmények között megjelentek további nyolc “lelencnél”: duzzadt kék folt az elején, semmiféle külső ok, semmi fájdalomérzet, egy hét múlva pedig a sárgásbarna jegy. A 48-as év végére a “Vándorok bélyegét” hordozták mind a tizenhármán. És ekkor egy valóban meglepő és félelmetes felfedezést tettek, ami életre hívta a “detonátor” fogalmát.

Ki vezette be ezt a fogalmat elsőként: ma már lehetetlen megállapítani. Rudolf Sikorski véleménye szerint az illető pontosabban és rettenetesebben nem is határozhatta volna meg az ügy lényegét. Még a 39-es évben, egy évvel a “lelencek” születése után, a xenotechnikusok, akik a kiürült inkubátor szétszerelésével foglalkoztak, a szarkofág mélyén egy hosszú, borostyánszerű anyagból készült dobozt találtak, ami tizenhárom szürke, kerek, jellel ellátott korongot tartalmazott. Az inkubátor mélyében ennél a tartódoboznál sokkal rejtélyesebb tárgyakat is találtak, és ezért senki sem fordított rá megkülönböztetett figyelmet. A tokot elküldték a Földön Kívüli Kultúrák Múzeumába, leírták egy *A szarkofág-inkubátor anyagai* című belső kiadványban mint az életbiztosító rendszer egy elemét; sikeresen átvészelt egy kutató bágyadt érdeklődését, aki megpróbálta megérteni, mi lehet ez, és mire használható; azután pedig átpasszolták az ismeretlen rendeltetésű anyagi kultúra tárgyainak túlszűfolt speciális szektorába, ahol szerencsésen elfelejtették teljes tíz évre.

A 49-es év elején Rudolf Sikorski “lelencügyi” tanácsadója (nevezzük egyszerűen Ivanovnak) bement a főnöke dolgozószobájába, és letett elébe egy vetítőkészüléket, amely *A szarkofág anyagai* Q. kötetének 211. oldalán volt bekapcsolva. Excellence belebámult és elképedt. A “15/156A sz. életbiztosítási elem” fényképe volt előtte: egy borostyántok mélyedésében fekvő tizenhárom szürke, kerek korong. Tizenhárom bonyolult hieroglifa, ugyanazok, amelyeken már régen nem törte a fejét, amelyeket kiválóan ismert a tizenhárom gyerekönyökhajlat tizenhárom fényképéről. Egy jegy könyökönként. Egy jegy korongonként. Egy korong könyökönként.

Ez nem lehetett véletlen. Ez jelentett valamit. Valami nagyon fontosat. Rudolf Sikorski első gondolata az volt, hogy azonnal elkéri a múzeumtól a “15/156A elemet”, és elrejtí a széfjében. Mindenki elől. Maga elől. Egyszerűen megijedt. És mindennél félelmetesebb volt, hogy még csak nem is értette, miért fél.

Ivanov szintén megijedt. Egymásra néztek, és szavak nélkül megértették egymást. Ugyanaz a kép lebegett mindkettőjük szeme előtt: tizenhárom lesült, karcolásokkal teli bomba a földgolyó különböző pontjain vidám kurjongatással rohangál a folyók mentén, és fára mászik, itt pedig, két lépésre tőlük, a tizenhárom hozzájuk tartozó detonátor várja baljós csendben, míg eljön az órája.

Ez természetesen a gyengeség pillanata volt. Hiszen semmi szörnyű nem történt. Tulajdonképpen semmiből sem következett, hogy a jeggyel ellátott korongok lennének a bombák detonátorai, a rejtett program beindítói. Csak már hozzászoktak, hogy a legrosszabbra gondoljanak, amikor a "lelencekről" volt szó. De még akkor sem, abban a szélsőséges esetben sem történt semmi, ha a képzelet pánikja nem csapta be őket. A detonátorokat bármely pillanatban meg lehetett semmisíteni. Bármely pillanatban el lehetett vinni a múzeumból és elküldeni a világ végére, a lakott világmindenség szélére, szükség esetén pedig még távolabbra is.

Rudolf Sikorski felhívta a múzeum igazgatóját, és megkérte, hogy az ilyen és ilyen számú kiállítási tárgyat bocsássa a Világtanács rendelkezésére, és küldje el neki, Rudolf Sikorskinak a dolgozószobájába. Egy kissé csodálkozó, kifogástalanul udvarias, de egyértelmű elutasítás következett. Kiderült (Sikorskinak korábban erről fogalma sem volt), hogy a múzeum, és nemcsak a Földön Kívüli Kultúrák Múzeuma, hanem a Föld bármely múzeuma kiállítási tárgyait nem adják ki sem magánszemélynek, sem a Világ tanácsnak, még magának az Úristennek sem. Még ha magának az Úristennek kellene is egy ilyen és ilyen számú kiállítási tárggyal dolgoznia, meg kellene jelennie a múzeumban, felmutatni a megfelelő felhatalmazást, és ott, a múzeum falain belül elvégezni a szükséges vizsgálatokat, amelyekhez mellesleg az Úristennek megteremtenék az összes szükséges feltételt: laboratóriumi mot, bármilyen berendezést, bármilyen tanácsadást és így tovább.

A dolog váratlan irányba fordult, de az első sokk már elmúlt. Végeredményben már az is jó, hogy a bombának a detonátorral való egyesüléshez legalábbis "megfelelő felhatalmazásra" lesz szüksége. És végül is csak Rudolf Sikorskitól függött, hogy a múzeumot ugyanolyan, csak méreteiben nagyobb széffé változtassa. És egyáltalán, mi az ördögnek? Honnan tudják meg a bombák, hogy hol vannak a detonátorok, és hogy egyáltalán léteznek? Nem, nem, ez a gyengeség perce volt. Egy az élete kevés számú hasonló perce közül.

Behatóan foglalkoztak a detonátorokkal. A megfelelően kiválasztott, megfelelő felhatalmazásokkal és ajánlásokkal ellátott emberek a múzeum remekül felszerelt laboratóriumában a gondosan átgondolt kísérletek egész sorozatát végezték el. Nyugodt lelki ismerettel mondhatták volna, hogy a kísérleteknek nem volt semmi eredményük, ha nincs egy különös, sőt egyenesen tragikus körülmény.

Az egyik detonátorral regenerációs kísérletet végeztek. A kísérlet negatív eredménnyel járt: a Vándorok anyagi kultúrájának sok tárgyától eltérően, a 12-es számú detonátor (a "gótikus M" jelű), miután elpusztították, nem regenerálódott. Két nappal később az Északi-Andokban a Templado internátus iskolásainak egy csoportja: huszonhét kislány és kisfiú a Tanítójuk vezetésével hegyomlás alá került. Sokan szenvedtek sérüléseket és sebesüléseket, de mind életben maradtak, kivéve Edna Lasco, a 12. sz. személyi ügy, "gót M" jel.

Nyilvánvaló, ez véletlen is lehetett. De a detonátorokkal folytatott kísérleteket

leállították, és a Világtanácson keresztül tiltottnak nyilvánították őket.

És volt még egy esemény, de sokkal később, már 62-ben, amikor Rudolf Sikorski, helyi gúnynevéen a Vándor, a Szarakson volt rezidens.

Arról van szó, hogy a Földtől való távollétének köszönhetően a Tizenhármak Bizottságába tartozó pszichológusok egy csoportjának sikerült engedélyt kapnia, hogy az egyik "lelenc" magántitkát részlegesen felfedjék. A kísérletre Kornyej Jasmaa-t választották: 11-es szám, Elbrusz jel. Gondos előkészítés után elmondták a teljes igazságot a származásáról. Csak az övéről. Senki máséről.

Kornyej Jasmaa akkor fejezte be a Progresszor-iskolát. Az összes vizsgálat szerint rendkívül szilárd pszichikummal és nagyon erős akarattal rendelkezett, minden adottsága szerint egészen kiváló ember volt. A pszichológusok nem tévedtek. Kornyej Jasmaa megdöbbenő hidegvérrel vette tudomásul az információt, a környező világ láthatólag sokkal jobban érdekelte, mint saját származásának a rejtélye. A pszichológusok óvatos figyelmeztetése, hogy talán titkos programot rejtettek el benne, amely bármely pillanatban az emberiség érdekei ellen fordíthatja a tevékenységét, egyáltalán nem izgatta fel. Őszintén beismerte, hogy bár megérti a saját potenciális veszélyességét, de egyáltalán nem hisz benne. Szívesen beleegyezett a rendszeres önmegfigyelésbe, amelybe többek között beletartozott az érzelemindikátorral végzett mindennapos vizsgálat is, sőt ő maga javasolta, hogy tetszőleges mélységű tudatmásolást végezzenek rajta. Egyszóval a bizottság elégedett lehetett: legalább az egyik "lelenc" a Föld tudatos és erős szövet ségesévé **vált**.

Rudolf Sikorski, miután tudomást szerzett erről a kísérletről, először dühöngött, de később úgy döntött, hogy egy ilyen kísérlet végeredményben hasznos lehet. Az elejétől fogva a "lelencek" magántitkának a megóvása mellett kardoskodott, elsősorban a Föld biztonságával kapcsolatos megfontolásokból. Nem akarta, hogy ha és amikor a program működésbe lép, a "lelencek" a tudat alatti programon kívül még tudatos információkkal is rendelkezzenek magukról és arról, mi történik velük. Jobban szerette volna, ha nem tudván, mit keresnek, ide-oda vetődnének, és szükségképpen ostoba és különös cselekedeteket követnének el. "be végeredményben a kontroll kedvéért még hasznos is volt egy (de nem több!) "lelenc", aki a teljes információt ismeri önmagáról. Ha a program egyáltalán létezik, akkor feltétlenül úgy szervezték, hogy semmilyen tudat ne legyen képes megbirkózni vele. Különben nem lett volna értelme, hogy a Vándorok az egész nagy hűhót megrendezzék. De – ehhez nem fér kétség – a programról felvilágosított ember viselkedésének élesen különböznie kell a többiek viselkedésétől.

A pszichológusoknak azonban eszük ágában sem volt, hogy megálljanak az elért eredményeknél. Három évvel később (Rudolf Sikorski még mindig a Szarakson ült), a Kornyej Jasmaa-val elért sikeren felbuzdulva, megismételték a kísérletet Thomas Nilsonnal (02-es szám, Görbe csillag jel), aki a Gorgonon egy természetvédelmi terület felügyelője volt. Az eredmények egészen kedvezőek voltak, és Thomas Nilson néhány hónapig valóban sikeresen folytatta munkáját, láthatóan a legkevésbé sem zavarta a titka. Különben is inkább flegmatikus ember volt, és nem szokta kimutatni az érzelmeit.

Akkurátusan teljesítette az összes javasolt önmegfigyelési eljárást, sőt még bizonyos, rá jellemző nehézkes humorral is viszonyult helyzetéhez, igaz, személyes okokra

hivatkozva, kereken elutasította a tudatmásolást. A kísérlet kezdete utáni százhuszonnyolcadik napon Thomas Nilson elhunyt a Gorgonján, olyan körülmények között amelyek nem zárták ki az öngyilkosságot.

A bizottság egészségnek és a pszichológusoknak különösen szörnyű csapás volt ez. Az agg Pak Hin bejelentette távozását a bizottságból, otthagyta az intézetét, a tanítványait, a rokonait, és önkéntes száműzetésbe vonult. A százharminckettedik napon viszont a Konbiz-2 munkatársa, akinek többek közt az volt a feladata, hogy minden hónapban megvizsgálja a borostyántokot, rémülten jelentette, hogy a 02-es számú, Görbe csillag jelű detonátor teljesen eltűnt, a pszeudohámszövet mozgó bolyhaival bélelt mélyedésben még port sem hagyott maga után.

Most már senki sem vonta kétségbe az enyhén szólva félig misztikus kapcsolat létezését a "lelencek" és a nekik megfelelő detonátorok között. És a bizottság tagjai közül senki sem vonta kétségbe, hogy a földiek belátható időn belül el fognak igazodni ebben a dologban.

78. június 4. A HELYZET MEGVITATÁSA

Excellence elmesélte nekem mindezt és még sok minden mást azon az éjszakán, amikor visszatértünk a múzeumból a dolgozószobájába.

Már virradt, amikor befejezte az elbeszélést. Elhallgatott, nehézkesen felállt, és anélkül hogy rám nézett volna, elment, hogy feltegye a kávéját.

– Kérdezhetsz – morogta.

Erre az időre talán már csak egy érzés uralkodott korlátlanul rajtam: hatalmas, határtalan sajnálkozás amiatt, hogy mindezt megtudtam, és kénytelen vagyok részt venni ebben. Természetes, hogy a helyemben bármely normális ember, aki normális életet folytat, és normális munkával foglalkozik, ezt a történetet úgy fogta volna fel, mint egyikét azoknak a fantasztikus és szörnyű meséknek, amelyek a már meghódított és a még ismeretlen határvidéken keletkeznek, felismerhetetlenül eltorzult formában jutnak el hozzánk, és avval a csodálatos tulajdonsággal rendelkeznek, hogy bármennyire rettene tesek és szörnyűek is, a mi világos és meleg Földünkhöz semmi közük nincs, és semmi lényeges hatást nem gyakorolnak mindennapi életünkre: mindez valahogy, valahol és valaki által megoldódott, éppen megoldódik, vagy feltétlenül megoldódik a legközelebbi jövőben.

De én sajnos nem voltam normális ember a szó ilyen értelmében. Sajnos éppen egyike voltam azoknak, akiknek az a sors jutott, hogy a megoldást keressék. És megér tettem, hogy most már életem végéig ezzel a titokkal a vállamon kell járnom. Hogy a titokkal együtt még egy felelősséget is magamra vettem, amit nem kértem, és amire igazából nem volt szükségem. Hogy mostantól döntenem kell, tehát most tüzetesen meg kell értenem legalább azt, amit előttem mások megértettek, de jobb lenne még többet. Tehát el kell mélyedni ebben a titokban, ami undorító, mint minden titkunk, sőt valószínűleg még undorítóbb, mint a többi, és még mélyebbre kell merülnöm, mint eddig. És valami egészen gyermeki hálát éreztem Excellence iránt, aki az utolsó pillanatig megpróbálta, hogy megtartsa ennek a titoknak a szélén. És valami még gyerekesebb, csaknem szeszélyes ingerültséget éreztem vele szemben: mert végül is nem tartott vissza.

– Nincs kérdésed? – érdeklődött Excellence.

Észbe kaptam.

– Tehát feltételezi, hogy a program beindult, és Abalkin megölte Trisztánt?
– Gondolkozzunk logikusan. – Excellence csészéket rakott ki, akkurátusan kitöltötte a kávé, és leült a helyére. – Trisztán a megfigyelő orvosa volt. Havonta rendszeresen találkoztak valahol a dzsungelben, és Trisztán időszakos vizsgálatot tartott. Látszatra a Progresszor pszichikai feszültségének rutinellenőrzését végezte, valójában pedig, hogy meggyőződjék: Abalkin ember maradt-e. Az egész Szarakson csak Trisztán ismerte a speciális csatornám számát. Május harmincadikán -legkésőbb harmincegyedikén – három hetest kellett volna tőle kapnom: “minden rendben”. De huszonnyolcadikán, a vizsgálat kijelölt napján meghal. Lev Abalkin viszont a Földre szökik. Lev Abalkin a Földre szökik, Lev Abalkin rejtőzködik, Lev Abalkin felhív engem a speciális csatornám, amit csak Trisztán ismert... – Egy hajtásra kiitta a kávéját, és elhallgatott, az ajkát harapdálta. – Szerintem, Mac, te nem értetted meg a legfontosabbat. Nem Abalkinnal van most dolgunk, hanem a Vándorokkal. Lev Abalkin nincs többé. Feledkezz meg róla. A Vándorok automatája támad ránk. – Ismét elhallgatott. – Őszintén megmondom, el sem tudom képzelni, milyen erő bírhatta rá Trisztánt, hogy bárkinek is, különösen Lev Abalkinnak elárulja a számomat. Félek, hogy nem egyszerűen megölték...

– Tehát feltételezi, hogy a program a detonátor keresésére kergeti?

– Mást nem tudok feltételezni.

– De hiszen fogalma sincs a detonátorokról... Vagy ez ismét Trisztán?

– Trisztán semmit sem tudott. És Abalkin sem tud semmit. A program tudja!

– Hogyan viselkedik Jasmaa? És a többiek?

– Mindannyian a normák keretén belül. De hiszen az anyajegyek sem egyszerre jelentek meg náluk. Abalkin volt az első.

Ezt úgy lehetett érteni, hogy a többiek esetében Excellence már megtette a szükséges intézkedéseket, és hál' istennek, nekem nem kellett tudnom, hogy mik ezek. Nem rám tartozott. Egyelőre. Így szóltam:

– Szeretném, ha pontosan értene, Excellence. Ne gondolja, hogy gyengíteni, elsimítani, kisebbíteni akarom. De ön nem látta őt. És nem látta azokat az embe reket, akikkel kapcsolatba lépett... Mindent értek: Trisztán halála, menekülés, hívás az ön speciális csatornáján, rejtőzik, eljut Glumováig, aki a detonátorokat őrzi... Teljesen egyértelműnek látszik. Kifogástalan logikai lánc. De van más is! Találkozik Glumovával: egy szó sem hangzik el a múzeumról, csak gyermekkori visszaemlékezések és szerelem. Találkozik a Tanítóval: csak sértődés, mintha a Tanító elrontotta volna az életét... Beszélgetés velem: sértődés, mintha elloptam volna az elsőbbségét... Mellesleg miért kellett egyáltalán találkoznia a Tanítóval? Velem még csak-csak: mondjuk, ellenőrizni akarta, ki kutat utána... de a Tanítóval minek? Azután Sekn: ostoba menedékkérés, ami semmilyen képbe nem illik bele!

– Beleillik, Mac. Minden összeülük. A program a programmal, a tudat a tudattal. Hiszen nem érti, mi történik vele. A program valami nem emberit követel tőle, a tudat pedig megpróbálja transzformálni a követelést valamilyen legalább némileg tudatos dologgá... Ide-oda vetődik, ostoba és különös tetteket követ el. Valami ilyesmit vártam... Ezért is volt szükség a magántitokra: legalább van egy kis időtartalékunk... Seknnel kapcsolatban az égvilágon semmit sem értettél meg. Semmiféle

menedékkérésről nem volt ott szó. A Nagyfejűek megérezték, hogy ő már többé nem ember, és megmutatják neki a lojalitásukat. Ez történt ott...

– Nem győzött meg. A logikája csaknem kifogástalan volt, de hiszen én láttam Abalkint, én beszéltem vele, én láttam a Tanítót és Maja Tojvovná, én beszélgettem velük. Abalkin ide-oda vetődött igen, különös cselekedeteket hajtott végre, igen, de ezek a cselekedetek nem voltak ostobák. Valami cél állt mögöttük, csak nem tudtam megérteni: milyen. És végül Abalkin sajnálatra méltó volt, nem lehetett veszélyes...

De mindez csak az én intuícióm volt, én pedig ismertem az intuíció értékét. A mi ügyeinkben nem sokat ért. És végül az intuíció az emberi tapasztalatból keletkezik, nekünk pedig, akárhogy is, Vándorokkal volt dolgunk...

– Kaphatok még egy kis kávé? – kérdeztem.

Excellence felállt és elindult, hogy egy új adagot főzzön.

– Látom, kételkedsz – mondta háttal állva nekem. – Én is kételkednék, ha lenne hozzá jogom. Öreg racionalista vagyok, Mac, és annyi mindent láttam, mindig az értelemről indultam ki, és az értelem soha nem csapott be. Számomra undorítóak ezek a fantasztikus trükkök, ezek a valaki által negyvenezer évvel ezelőtt összeállított titokzatos programok, amelyek ismeretlen elv hatására kapcsolódnak be és ki, ezek a misztikus, téren kívüli kapcsolatok az élő elemek és az ostoba, tokba rejtett korongok között... Nem szenvedhetem ezt az egészet!

Hozta a kávé, és szétöntötte a csészékbe.

Ha közönséges tudósok lennénk – folytatta –, és valamilyen természeti jelenséggel foglalkoznánk, milyen elégedetten nyilvánítanám ezt az egészet az ostoba véletlenek láncolatának! Trisztán véletlenül halt meg: nem ő az első és nem is az utolsó. Abalkin gyermekkori barátnője véletlenül lett a detonátorok őrzője. Abalkin teljesen véletlenül hívta fel a speciális csatornám számát, bár másnak akart telefonálni... Esküszöm neked, a valószínűtlen eseményeknek ez a valószínűtlen összefonódása mindezek ellenére sokkal valószínűbbnek tűnik számomra, mint egy idióta, értelmetlen feltételezés valamilyen belzebubi programról, amit állítólag a magzatokban tápláltak az emberbe... A tudósoknak minden világos: ne alkoss fölösleges lényegeket, ha nem nagyon muszáj. De mi, veled, nem vagyunk tudósok. A tudós tévedése végeredményben az ő magánügye. De mi nem tévedhetünk. Minket tarthatnak fajankónak, misztikusnak, babonás hülyének. Egyet nem bocsátanak meg nekünk: ha lebecsüljük a veszélyt. És ha a házunkban hirtelen kénes büzt érzünk, akkor nincs jogunk fejtegetésbe bocsátkozni a molekuláris áramlásról, hanem fel kell tételeznünk, hogy a patás ördög jelent meg mellettünk, és intézkedéseket kell tenni a szenteltvíz ipari mértékű gyártásának megszervezéséig bezárólag. És hála istennek, ha kiderül, hogy ez mindössze áramlás volt, és rajtunk fog kacagni az egész Világtanács, ráadásul az összes iskolás... – Ingerülten eltolta magától a csészét. – Nem tudok kávé inni, és már enni sem tudok negyedik napja...

– Excellence – mondtam. – Mi van magával? Miért kell rögtön a patás ördög? Végül is mi rosszat mondhatunk a Vándorokról? Nos, nézze például a “Halott világ” akciót... Hiszen ott, akárhogy is, de egy egész bolygó lakosságát megmentették! Néhány milliárd embert!

– Megnyugtatsz... – mondtá Excellence, és sandán elmosolyodott. – De hiszen ott nem a lakosságot mentették. A bolygót mentették meg a lakosságtól! És nagyon

sikeresen... De hová került a lakosság: ezt nem tudhatjuk...

– Miért a bolygót? – kérdeztem zavartan.

– És miért a lakosságot?

– No jól van – mondtam. – Nem erről van szó. Legyen önnek igaza: program, detonátorok, patás ördög... De mit árthat ő nekünk? Hiszen egyedül van.

– Gyermekeim – mondta Excellence csaknem gyöngéden. – Te alig félórája gondolkodsz, én pedig már negyven éve töröm rajta a fejem. És nemcsak én. És ami a legrosszabb, semmit sem tudunk kitalálni. És soha semmit nem találunk ki, mert közülünk a legokosabbak és a legtapasztaltabbak is mindössze emberek. Nem tudjuk, mit akarnak. Nem tudjuk, mire képesek. És soha nem is tudjuk meg. Az egyetlen reménység, hogy görcsös és rendszertelen bolyongásainkban olyan lépéseket teszünk, amelyeket ők nem láttak előre. Nem láthattak mindent előre. Erre senki sem képes. És mégis, minden alkalommal, amikor döntök valamilyen cselekvés mellett, azon kapom magam, hogy éppen ezt várták tőlem, hogy éppen ezt nem szabad csinálni. Odáig jutottam, hogy én, a vén ostoba, örülök, hogy nem semmisítettük meg ezt az átkozott szarkofágot azonnal, az első napon... A tagorei-ek, lám, megsemmisítették: most nézd meg őket! Ez a szörnyű zsákutca, amibe kergettek... Lehet, hogy éppen ez a követ kezmenye annak a legésszerűbb, legracionálisabb cselekedetnek, amit másfél évszázada véghezvittek... Hiszen ők nem úgy gondolják, hogy maguk is zsákutcában vannak! Ez a mi emberi szempontunkból zsákutca! A saját álláspontjuk szerint virulnak és boldogulnak, és feltétlenül azt hiszik, hogy ezzel tartoznak az időben végrehajtott, radikális döntésüknek... Vagy íme, mi eldöntöttük, hogy nem engedjük a dühöngő Abalkint a detonátorokhoz. De lehet, hogy éppen ezt várták tőlünk?

Kopasz koponyáját a tenyerébe hajtotta, és megrázta a fejét.

– Mindannyian elfáradtunk, Mac – kezdte. – Mennyire elfáradtunk mindannyian! Többet gondolni sem tudunk erre a témára. A fáradtságtól hanyagok leszünk, és mind gyakrabban mondogatjuk egymásnak: “Majd csak lesz valahogy!” Korábban Gorbovszkij kisebbségben volt, de most a bizottság hetven százaléka elfogadta a hipotézisét. “Bogár a hangyabolyban...” Ah, milyen jó is lenne! Mennyire szeretnék hinni ebben! Okos bácsik pusztán tudományos kíváncsiságból egy bogarat dugtak a hangyabolyba, és nagy szorgalommal regisztrálják a hangyapszichológia összes apróságait, társadalmi szervezetük minden finomságát... A hangyák viszont megijedtek, a hangyák futkosnak, aggódnak, életüket adnák a szülőbolyukért, és szegények nem tudják, hogy a bogár végül lemászik a hangyabolyról, és távozik isten hírével, anélkül hogy bárkinek is kárt okozott volna... El tudod képzelni, Mac? Károkozás nélkül! Ne futkossatok, hangyák! Minden jó lesz... De ha ez nem “bogár a hangyabolyban”? Ha “göreány a csirkeólbán”? Mac, te tudod, mi az a “göreány a csirkeólbán”?

És ekkor kitört. Öklével az asztalra csapott és felordított, örült, zöld szemével bámult rám:

– Aljasok! Negyven évet elloptak az életemből! Negyven éve hangyát csinálnak belőlem! Semmi másra nem tudok gondolni! Gyávává tettek! A saját árnyékomtól összerezzenek, nem hiszek a saját ostoba kobakomnak... Te meg mit bámulsz rám? Negyven év múlva te is ilyen leszel, de lehet, hogy sokkal hamarabb, mert az események felgyorsulnak! Gyorsulásuk akkora, amekkorát mi, öregek fel sem

tételeztünk, és csapatostul visszavonulunk, mert nem tudunk megoldást találni. És mindez rátok zúdul. És ti sem tudjátok megtalálni a megoldást! Mert ti... Elhallgatott. Nem rám nézett, hanem a fejem fölé.
A küszöbön, a kitért ajtónyílásban Lev Abalkin állt.

78. június 4. LEV ABALKIN A MAGA VALÓJÁBAN

– Ljova! – szólalt meg Excellence elképedt-meghatott hangon. – Istenem, barátom! A lábunkat lejártuk, hogy önt megkeressük!

Lev Abalkin mozdult egyet, és hirtelen az asztal mellett termett. Vitán felül az új iskolát képviselő, igazi Progresszor volt, hivatásos, mégpedig a legjobbak közül - jelentős erőfeszítéseket kellett tennem, hogy a felfogásommal kövessem a tempóját.

– Ön Rudolf Sikorski, a Konbiz-2 vezetője – jelentette ki csöndes, meglepően színtelen hangon.

– Igen -válaszolt Excellence szívélyesen mosolyogva. – De miért ilyen hivatalosan? Üljön le, Ljova...

– Állva fogok beszélni – mondta Lev Abalkin.

– Hagyja el, Ljova, mit teketóriázik? Üljön le, kérem. Hosszú beszélgetés vár ránk, nem igaz?

– Nem, nem igaz – mondta Abalkin. Rám se nézett. – Nem lesz hosszú a beszélgetésünk. Nem akarok önnel beszélgetni.

Excellence megrendült.

– Hogyhogy nem akar? – kérdezte vissza. – Kedvesem, maga szolgálatban van, köteles jelentést tenni. Mostanáig nem tudjuk, mi történt Trisztánnal... Hogyhogy nem akar?

– Én a “tizenhármak” egyike vagyok?

– Ez a Bromberg... – mondta Excellence bosszankodva. – Igen, Ljova. Sajnos, maga a “tizenhármak” egyike.

– Megtiltották, hogy a Földön tartózkodjam? És az egész életemet felügyelet alatt kell töltenem?

– Igen, Ljova. Ez így van.

Abalkin nagyszerűen uralkodott magán. Az arca tökéletesen mozdulatlan volt, a szeme félig csukva, mintha állva aludna. De én éreztem, hogy egy dühödten kitörni készülő ember áll előttünk.

– Úgyhogy azért jöttem ide, hogy megmondjam – jelentette ki Abalkin ugyanazon a csöndes, színtelen hangon –, hogy ostobán és aljasul jártak el velünk szemben. Elrontották az életemet, és végeredményben semmit sem értek el. A Földön vagyok, és nincs szándékomban többet elhagyni. Kérem, vegyék figyelembe, hogy a felügyeletüket sem tűröm többé, és kíméletlenül meg fogok szabadulni tőle.

– Mint Trisztántól? – kérdezte hanyagul Excellence.

Úgy tűnt, Abalkin nem hallotta ezt a replikát.

– Figyelmeztettem önt – mondta. – Most már magukra vessenek. Elhatároztam, hogy úgy fogok élni, ahogy akarok, és kérem, többet ne avatkozzanak az életembe.

– Rendben. Nem fogunk beavatkozni. De mondja meg, Lev, talán nem tetszett önnek a munkája?

– Most magam fogom megválasztani a munkámat.

– Nagyon jó. Nagyszerű. A munkán kívüli szabad idejében pedig, kérem, mozgassa meg egy kicsit az eszét, és próbálja a mi helyünkbe képzelni magát. Hogyan járt volna el a “lelencekkel”?

Valami torz mosolyféle futott át Abalkin arcán.

– Itt nincs mit gondolkodni – mondta. – Minden nyilvánvaló. Mindent el kellett volna mondani nekem, tudatosan a szövetségesükké kellett volna tenniük...

– Néhány hónap múlva pedig végzett volna magával? Ljova, szörnyű lehet azt érezni, hogy veszélyt jelent az emberiségre, ezt nem mindenki bírja ki...

– Ostobaság! Mindez a pszichológusaik lázálma. Én földi vagyok! Amikor megtudtam, hogy tilos a Földön élnem, csaknem megőrültem! Csak az androidoknak tilos a Földön élniük. Bolyongtam, mint egy örült: bizonyítékokat kerestem, hogy nem vagyok android, hogy volt gyermekkorom, hogy dolgoztam a Nagyfejűekkel... Attól féltek, hogy az örületbe kergetnek? Nos, ez majdnem sikerült önöknek!

– Ki mondta, hogy tilos a Földön élnie?

– Miért, tán nem igaz? – érdeklődött Abalkin. – Talán engedélyezik, hogy a Földön éljek?

– Most, nem tudom... Valószínűleg igen. De ítéljen maga, Ljova! Az egész Szarakson csak Trisztán tudta egyedül, hogy önnek nem szabad visszatérnie a Földre. De ő ezt nem mondhatta meg önnek... Vagy mégis megmondta?

Abalkin hallgatott. Az arca továbbra is mozdulatlan maradt, de holtsápadt arcán szürke foltok jelentek meg, mintha régi sömör nyomai lennének – egy pandzsabi dervishez kezdett hasonlítani.

– Nos, jó – mondta egy kis várakozás után Excellence. Tüntetőén nézegette a körmeit. – Tegyük fel, hogy Trisztán mindezt elmondta önnek. Nem értem, miért tette ezt, de legyen. Akkor miért nem mondta el a többit is? Miért nem mondta el, hogy ön “lelenc”? Miért nem mondta el a tilalom okát? Hiszen voltak okok, mégpedig igen lényegesek, bármit gondol is róluk...

Lassú rángás vonult végig Abalkin szürke arcán, hirtelen elvesztette a keménységét, és mintegy petyhüdtté vált: a szája félig kinyílt, a szeme tágra nyílt, mintha csodálkozna, és először hallottam meg a lélegzését.

– Nem akarok erről beszélni... -jelentette ki hangosan és rekedten.

– Nagyon kár – mondta Excellence. – Nekünk ez nagyon fontos.

– Nekem csak egy a fontos – mondta Abalkin –, hogy békén hagyjanak.

Az arca ismét kemény lett, mint korábban, leeresztette a szemhéját, fénytelen arcáról lassan kezdtek eltűnni a szürke foltok. Excellence egészen más hangnemben kezdett beszélni:

– Ljova. Természetesen nyugton hagyjuk magát. De könnyörgök önnek: ha hirtelen valamilyen szokatlant, szokatlan benyomást érez... Valamilyen különös gondolatokat... egyszerűen betegnek érzi magát... Könnyörgök, tájékoztasson erről. Ha akarja, ne is engem. Gorbovszkijt. Komovot. Vagy akár Bromberget...

Ekkor Abalkin hátat fordított neki, és az ajtóhoz ment. Excellence csaknem a karját kinyújtva kiabált utána:

– Csak azonnal! Azonnal! Amíg még földlakó! Lehet, hogy én bűnös vagyok az ön szemében, de a Föld nem bűnös semmiben!...

– Tájékoztatom, tájékoztatom – mondta Abalkin a vállán keresztül. – Személyesen

önt.

Kiment, akkurátusan becsukta maga mögött az ajtót.

Excellence, mindkét kezével a fotel karfáiba kapaszkodva, néhány másodpercig hallgatott, és feszülten figyelt. Azután félhangosan vezényelt:

– Utána! Semmilyen körülmények között ne tévessze szem elől. Kapcsolat a karkötőn keresztül. A múzeumban leszek.

78. június 4. A MŰVELET BEFEJEZÉSE

A Konbiz-2 épületéből kilépve, Lev Abalkin ráérős léptekkel elindult a Vörös Juharfák útján, bement az utcai videofonkabinba, és valakivel beszélgetett. A beszélgetés valamivel több mint két percig tartott, majd Lev Abalkin ugyanolyan ráérősen, kezét a háta mögött összekulcsolva, befordult a körútra, és leült a Sztrogov féldomborművével díszített szobor melletti padra.

Szerintem nagyon figyelmesen elolvastam mindent, amit az emlékműre véstek, azután szórakozottan körülnézett, és húsz percig a nehéz munka után éppen pihenő ember tartásával üldögélt ott: a kezét rátette a pad támlájára, hátravetette a fejét, és a faszor közepéig kinyújtotta keresztbe tett lábát. Mókusok gyülekeztek körülötte, egyik a vállára ugrott, és pofácskáját a fülébe dugta. Hangosan felneve tett, a tenyerébe vette, a lábát maga alá húzta, és ráültette a térdére. A mókus úgy maradt ülve. Szerintem beszélgetett vele. A nap éppen hogy felkelt, az utcák csaknem üresek voltak, a körúton rajta kívül egy lélek sem volt.

Természetesen nem tápláltam illúziókat, hogy sikerült észrevétlennek maradnom. Nyilvánvalóan tudta, hogy le sem veszem róla a szemem, és valószínűleg kiokoskodta már magában, szükség esetén miképp szabaduljon meg tőlem. De nem ez foglalkoztatott. Engem Excellence nyugtalanított. Nem értettem, mit agyalt ki.

Megparancsolta, hogy találjam meg Abalkint. Találkozni akart Abalkinnal, hogy négy szemközt beszéljen vele. Legalábbis így volt az elején, három nappal ezelőtt. Azután meggyőződött, helyesebben meggyőzte önmagát, hogy Abalkin okvetlenül el akar jutni a detonátorokhoz. Akkor kelepécét állított. Tété-á-tété beszélgetésről már szó sem volt. Parancsot kaptam, hogy “kapd el, amint hozzáér a kendő höz”. És pisztoly is volt. Nyilván arra az esetre, ha nem sikerül elkapni. Rendben. Most Abalkin maga jön el hozzá. És szemmel látható, hogy Excellence-nak semmi mondanivalója nincs Abalkin számára. Nincs semmi meglepő: Excellence meg van győződve, hogy a program működik, ebben az esetben Abalkinnal értelmetlen a beszélgetés. (Nekem megvolt a saját véleményem arról, hogy valóban működik-e a program, de ez nem játszott szerepet. Mindenekelőtt Excellence szándékát kellett megértenem.)

Tehát elengedi Abalkint. Ahelyett hogy mindjárt a dolgozószobában elfogná, majd az orvosok és a pszichológusok rendelkezésére bocsátana, elengedi. A Föld fölé veszély tornyosul. Hogy megelőzzük, elegendő Abalkint izolálni. Ezt végre lehet hajtani a legegyszerűbb eszközökkel. És pontot lehet tenni legalább erre az ügyre. De elengedi Abalkint, ő maga pedig a múzeumba megy. Ez csak egyet jelenthet: tökéletesen biztos, hogy Abalkin hamarosan szintén megjelenik a múzeumban. A detonátorokért. Mi másért még? (Úgy tűnik, a legegyszerűbb az lett volna, ha ezt a borostyán tokot bedugjuk a leírt “kísérletek” közé, és az idők végezetéig az alvilágba kergetjük...

Sajnos nem tehetjük: visszafordíthatatlan cselekedet lett volna.)

Abalkin megjelenik a múzeumban (vagy beverekszí magát: hiszen Grisa Szeroszovin várja ott)... Mondjuk, megjelenik a múzeumban, és ismét megpillantja ott Excellence-ot. Szép kis helyzet. És ekkor végre sor kerül a valódi beszélgetésre...

Excellence megöli őt, gondoltam. Isten ments, gondoltam rémulten. Itt ül, és a móku sokkal játszik, egy óra múlva pedig Excellence megöli. Hiszen ez pofon egyszerű. Excellence azért várja őt a múzeumban, hogy megtudja a színjáték végét, hogy megértse, a saját szemével lássa, hogyan zajlik le mindez, hogyan keresi meg a Vándorok automatája az utat, hogyan találja meg a borostyán tokot (a szemével? a szaga után? a hatodik érzékkel?), hogyan nyitja ki ezt a tokot, hogyan választja ki a saját detonátorát, mit készül tenni ezzel a detonátorral... csak készül, semmi több, hiszen ebben a másodpercben Excellence meghúzza a ravaszt, mivel többet már nem szabad kockáztatni.

És azt mondtam magamnak: na nem, ebből nem lesz semmi!

Azt nem lehet mondani, hogy gondosan végiggondoltam volna a cselekedetem összes következményét. Ha őszinte akarok lenni, akkor egyáltalán nem gondoltam át őket. Egyszerűen bementem a fasorba, és elindultam egyenesen Abalkinhoz.

Amikor odamentem, sandán rám nézett és elfordult. Leültem mellé.

– Ljova – mondtam. – Utazzon el innen. Azonnal.

– Megkértem magukat, hogy hagyjanak békén – mondta a korábbi csendes és színtelen hangján.

– Magát nem hagyják békében. Az ügy túl messzire jutott. Senki nem kételkedik önben személyesen. De ön számunkra többé nem Lev Abalkin. Lev Abalkin nincs többé. Ön számunkra a Vándorok automatája.

– Maguk pedig számomra: a félelemtől begőzölt idióták bandája.

– Nem vitatkozom – mondtam. – Éppen ezért kell eltűnnie innen minél messzebbre és minél gyorsabban. Utazzon a Pandorára, Ljova, éljen ott néhány hónapig, bizonyítsa be nekik, hogy semmilyen program nincs magában.

– De miért? – kérdezte. – Minek az érdekében vagyok köteles bárkinek bármit is bizonyítani? Tudja, ez megalázó.

– Ljova – kezdtem –, ha ijedt gyerekekkel találkozik, vajon megalázónak tűnne önnek, hogy bohóckodjon, és mulatságossá váljon előttük, csak hogy megnyugodjanak?

Először nézett egyenesen a szemembe. Sokáig nézett, nem pislogott, és megértettem, hogy egyetlen szavamat sem hiszi. Egy félelemtől begőzölt idióta ült előtte, aki igyekvően hazudott, hogy ismét elkergesse őt a világegyetem szélére, de most már örökre, most már a visszatérés minden reménye nélkül.

– Értelmetlen – mondta. – Fejezze be ezt a fecsegést, és hagyjon békén. Mennem kell.

Óvatosan elkergette a mokusokat, és felállt. Én is felálltam.

– Ljova – mondtam. – Magát megölik.

– Nos, azt nem olyan könnyű megtenni – válaszolt fölényesen, és elindult a fasor mentén.

Mellette mentem. Egész idő alatt beszéltem. Valami ostobaságot fecsegtem, hogy ez nem az az eset, amikor meg lehet sértődni, hogy butaság az életét feláldozni csak a

büszkeségéért, hogy az öregeket is meg kell érteni: negyven éve mintha tükön ülnének... Vagy hallgatott, vagy csipkelődve válaszolt. Néha még el is mosolyodott: a viselkedésem, úgy tűnik, mulattatta. Végigmentünk a fason, és befordultunk az Orgonás útra. A Csillag tér felé mentünk. Az utcán már elég sok ember volt. Ez nem illett a terveimbe, de nem is zavart különösképpen. Rosszul lehet egy ember az utcán, és ebben az esetben az eszmeletét vesztett embert valakinek el kell juttatnia a legközelebbi orvoshoz... A mi rakéta állomásunkra viszem, az nincs messze, még arra sem lesz ideje, hogy felocsúdjon. Ott mindig készenlétben áll két-három ügyeletes "kísértet". Odahívom Glumovát, és hármasban kiszállunk a zöld Ruzsenán, a régi táboromban. Az úton mindent elmagyarázok Glumovának: az ördögbe Lev Abalkin magántitkával... Úgy. No lám, az út szélén egy megfelelő glider. Szabad. Éppen az, amire szükség van...

Amikor magamhoz tértem, a fejem egy idősebb hölgy meleg térdén nyugodott, mintha egy kút fenekén lettem volna, felülről aggódó, ismeretlen arcok néztek rám; valaki azt javasolta, ne tömörüljenek, adjanak nekem több levegőt, valaki más gondosan az orromhoz dugott egy méregszagú ampullát, egy józan hang pedig arról tájékoztató, hogy aggodalomra semmi ok: hiszen rosszul lehet az ember az utcán...

A testem levegővel feszesen feltöltött gömbnek éreztem, ami csendes csengéssel himbálózik a föld felett. Fájdalmat nem éreztem. Minden jel szerint a leghétköznapibb "jobbhorgot" kaptam be, igaz, olyan helyzetből vitték be, ahonnan soha és senki nem indítja...

– Semmi baj, már magához tért, minden rendben lesz... – Feküdjön, fekdjön, egyszerűen rosszul lett... – Mindjárt itt lesz az orvos, a barátja már elszaladt orvosért...

Felültem. A váltamnál fogva támogattak. A bensőmben továbbra is csengett, de a fejem tökéletesen tiszta volt. Fel kellett állnom, de ehhez egyelőre nem volt erőm. Az engem körülvevő testek és lábak kerítésén keresztül láttam, hogy a glider eltűnt. De azért Abalkinnak nem sikerült a dolgot véghezvinnie. Ha két centiméterrel balra talál el, akkor eszméletlenül fekszem estig. Vagy melléütött, vagy az utolsó pillanatban működésbe lépett a védekező reflexem...

Fütyülő susogással leereszkedett mellettünk egy glider, és egyenesen az oldalán keresztül, a tömegén át egy vézna ember tolakodott, és futtában kérdezte: "Mi történt itt? Orvos vagyok! Miről van szó?..."

Honnan került elő a lábam! Felpattantam vele szemben, elkaptam a kabátujját, odalöktem az idős hölgyhöz, aki az imént még a fejemet tartotta, és még mindig térdelt.

– A hölgy rosszul van, segítsen neki...

A nyelvem alig engedelmeskedett. A döbrent csendben elkászálódtam a gliderig, átmásztam az oldalán az ülésre, és bekapcsoltam a motort. Még sikerült meghallanom a döbrent tiltakozó üvöltést: "De bocsásson meg!", és a következő pillanatban kitérült alattam a reggeli nap fényével előntött Csillag tér.

Mindez olyan volt, mint egy visszatérő álom. Mint hat órával korábban. Teremről teremre, folyosóról folyosóra futottam, lavíroztam a tablók és a vitrinek között, az értelmetlen mechanizmusokra emlékeztető szobrok és makettek között, a torz szobrokra emlékeztető mechanizmusok és berendezések között, csak most mindent

ragyogó fény árasztott el, egyedül voltam, a lábam imbolygott alattam, nem féltem, hogy elkések, mert biztos voltam benne, hogy mindenképpen elkések. Már elkéstem. Már. Lövés dörrent. Halk, száraz lövés a “hercegből”. A sík terepen elbotlottam. Kész. Vége. Az utolsó csepp erőmet összeszedve futottam. Elöttem jobbra a rút formák között felvillant egy fehér laboratóriumi köpenybe öltözött alak. Grisa Szeroszovin, gúnynevén a Vízöntő. Szintén elkésett.

Még két lövés dörrent, egyik a másik után... “Ljova. Magát megölik.” “Ezt nem olyan egyszerű megtenni...” Maja Tojvovna Glumova műhelyébe egyszerre rontottunk be: Grisa és én.

Lev Abalkin a műhely közepén a hátán feküdt, Excellence pedig hatalmasan, görnyedt háttal, eltartott kezében pisztollyal, apró léptekkel, óvatosan közeledett hozzá, a másik oldalról pedig, mindkét kezével az asztal szélébe kapaszkodva, Glumova közeledett Abalkinhoz.

Glumova arca mozdulatlan, egészen közömbös volt, a szeme pedig természetellenesen és félelmetesen kancsalított.

Excellence sáfrányszínű kopasz fejét és kissé petyhüdt, felém forduló orcáját nagy veritékcseppek borították.

Az égett lőpor élesen, savanyúan és természetellenesen búzlott.

És süket csönd volt.

Lev Abalkin még élt. Jobb kezének ujjai erőtlenül és makacsul kaparták a padlót, mintha megpróbálta volna elérni a tőle egy centiméterre fekvő detonátor szürke korongját. A stilizált cirill ZS betűs vagy japán “szandzo” hieroglifás jelűt.

Odaléptem Abalkinhoz, és leguggoltam mellé. (Excellence valami figyelmeztetést káromgott felém.) Abalkin üveges szemmel nézte a plafont. Az arcát a korábbi szürke foltok borították, a szája véres volt. Megfogtam a vállát. A véres száj megrebbent és megszólalt:

– Álltak az állatok, előttük zárt ajtók...

– Ljova – hívtam.

– Álltak az állatok, előttük zárt ajtók – ismételte makacsul. – Álltak az állatok...

És ekkor Maja Tojvovna Glumova borzalmasan felsikoltott.